

เพลงลูกทุ่งอีสานกับการสะท้อนวัฒนธรรมท้องถิ่น : ศึกษาในผลงานเพลงของศิริพร อำไพพงษ์

ภาสพงศ์ มิวพอใช้

**งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุน จากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
กระทรวงวัฒนธรรม
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2547**

รายงานการวิจัย

**เพลงลูกทุ่งอีสานกับการสะท้อนวัฒนธรรมท้องถิ่น : ศึกษาในผลงานเพลงของ
ศิริพร อำไพพงษ์**

**Isan Folksongs and their reflection on local culture : The study of
Siriporn Ampaipongsa' s songs**

นายภาสพงศ์ มิวพอใช้

**สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม
พฤษภาคม 2548**

ISBN 974 - 609 - 305 - 3

ชื่อเรื่อง : เพลงลูกทุ่งอีสานกับการสะท้อนวัฒนธรรมท้องถิ่น : ศึกษาในผลงานเพลงของ
ศิริพร อำไพพงษ์

ผู้วิจัย : นายภาสพงศ์ ผิวพอใช้

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเพลงลูกทุ่งอีสานกับลักษณะการใช้ภาษาและการสะท้อนวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยศึกษาจากผลงานเพลงของศิริพร อำไพพงษ์ จากเทปคาสเซ็ทที่ออกวางแผงครั้งแรกในช่วงปี 2543-2547 จำนวน 8 ชุดรวมจำนวนบทเพลงทั้งสิ้น 80 เพลงเพื่อวิเคราะห์ลักษณะการใช้ภาษาและการสะท้อนวัฒนธรรมชนบทธรรมเนียมประเพณีและวิถีชีวิตของชาวอีสาน

ผลการศึกษาลักษณะการใช้ภาษาในเพลงลูกทุ่งอีสานของศิริพร อำไพพงษ์ พบว่ามีการใช้ภาษาเข้าใจง่าย ตรงไปตรงมา เช่น การใช้คำซ้ำ การใช้คำย่อ การใช้คำอุทาน การใช้คำถิ่น การใช้คำเรียกญาติ การใช้คำบ่งสถานที่ และการใช้คำภาษาต่างประเทศมีการใช้สำนวนทั้งหมด 2 ลักษณะด้วยกัน ได้แก่การใช้สำนวนเดิมและสำนวนใหม่

จากการศึกษาเพลงลูกทุ่งอีสานของศิริพร อำไพพงษ์ ผู้วิจัยพบว่าสามารถแสดงลักษณะเด่นทางด้านวัฒนธรรม ความเป็นอยู่อย่างได้ทั้งสิ้น 3 ประการ คือการสะท้อนภาพความรัก การสะท้อนภาพชีวิตของชาวชนบทและการสะท้อนความเปลี่ยนแปลงของกระแสสังคม

Title : Isarn Folksongs and their reflection on local culture : The study of Siriporn Ampaipongsa' s songs

Researcher : Mr.Passapong Pewporchai

Abstract

The major purpose of this study is exploring Thai Isarn (northeastern) folk songs to discover particular features of language use. These features are then expected to reveal some aspects of the Isarn local culture. The data of this study are Siriporn Ampaipongsa' s , one of the Thai famous folk song singers, 80 songs, which were selected from her 8 hit albums that have been on the market during 2001 - 2004

Results obtained from the study reveal that an easy straightforward language has been employed. Examples include the use of repeated words, abbreviations, exclamations, Isarn local expressions, address terms, and place terms. Additionally, foreign transliteration words are evidently found, all of which can be divided into two groups: old and new idiomatic expressions.

Finally, Analyses of the songs also show three distinctive aspects of the Isarn culture: a reflection of love, life style of country people, and social changes.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้จะสำเร็จลงไม่ได้เลยหากผู้วิจัยขาดความช่วยเหลือจากบุคคลต่อไปนี้ อันดับแรกผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อและคุณแม่ที่มอบทรัพย์สินสมบัติที่มีค่านั่นคือการศึกษาให้แก่ลูก นอกจากนั้นยังคอยให้กำลังใจและมอบความรักความเข้าใจให้กับลูกเสมอมา

รายงานการวิจัยฉบับดังกล่าวได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกทราบบ้างและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์คณินนิตย์ จันทบุตร อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยที่ช่วยตรวจแก้ไขภาษาและข้อบกพร่องต่าง ๆ ในงานวิจัยอย่างเอาใจใส่ยิ่ง ความรู้คำแนะนำ ข้อคิดเห็นและความเอาใจใส่ของอาจารย์ทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จเป็นรูปร่างขึ้นมาได้ ทำให้ผู้วิจัยรู้สึกทราบบ้างและได้ตระหนักถึงคำว่า “ครู” อย่างแท้จริง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการวิจัยวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ให้คำแนะนำและข้อคิดที่เป็นประโยชน์อันส่งผลให้งานวิจัยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์อิงอร สุพันธ์วิณิช อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รองศาสตราจารย์จงจิต ศรีพรรณ โรเบิร์ต และรองศาสตราจารย์มานวิภา ดันดิสุกฤต อาจารย์ประจำโครงการจัดตั้งคณะการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อาจารย์ที่อบรมสั่งสอนความรู้ในด้านการวิจัยทางภาษา วัฒนธรรม และการสื่อสาร อีกทั้งยังให้คำปรึกษาและคำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. ลักษมี นวมถนอม-คิมูระ อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ที่กรุณาตรวจแก้ไขบทคัดย่อภาษาอังกฤษของงานวิจัยเล่มนี้ อย่างเอาใจใส่ และขอขอบคุณ คุณศิริประภา เปล่งวิทยา หัวหน้างานประชาสัมพันธ์ สังกัดกรมมิโกลด์ ที่อำนวยความสะดวกในการสัมภาษณ์ศิลปิน

ท้ายที่สุดนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และเจ้าหน้าที่หลายฝ่ายของคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานีที่เอาใจใส่และเป็นกำลังใจให้อย่างสม่ำเสมอ

คุณความดีและคุณประโยชน์ต่าง ๆ อันเกิดจากงานวิจัย ผู้วิจัยขอน้อมให้แก่ผู้มีพระคุณอันได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ข้อผิดพลาดหรือข้อบกพร่องประการใดในงานวิจัย ผู้วิจัยขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

สารบัญ

	บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
	บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
	กิตติกรรมประกาศ.....	จ
	สารบัญ.....	ฉ
บทที่		
1	บทนำ.....	1
	1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
	1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
	1.4 ขอบเขตของการวิจัยและข้อตกลงเบื้องต้น.....	4
	1.5 วิธีดำเนินการศึกษา.....	7
	1.6 นิยามศัพท์.....	8
2	ทบทวนวรรณกรรม.....	9
	2.1 เพลงกับการสื่อสาร.....	9
	2.2 เพลงพื้นบ้าน : รากฐานของเพลงลูกทุ่งร่วมสมัย.....	11
	2.3 เพลงลูกทุ่งอีสาน : ศิลปะการใช้ภาษาและการสะท้อนวัฒนธรรม.....	14
	2.4 ประวัติย่อของศิริพร อำไพพงษ์.....	22
3	ลักษณะการใช้ภาษาในเพลงลูกทุ่งอีสานของศิริพร อำไพพงษ์.....	25
	3.1 การใช้คำ.....	26
	3.1.1 การใช้คำซ้ำ.....	27
	3.1.1.1 การใช้คำซ้ำภายในวรรคเดียวกัน.....	27
	3.1.1.2 การใช้คำซ้ำโดยมีคำอื่นมาคั่นไว้.....	29
	3.1.2 การใช้คำย่อ.....	30
	3.1.3 การใช้คำอุทาน.....	32
	3.1.4 การใช้คำถิ่น.....	33
	3.1.5 การใช้คำปองสถานที่.....	36
	3.1.5.1 คำปองสถานที่ตรง ๆ	37
	3.1.5.2 คำปองสถานที่โดยใช้สัญลักษณ์.....	38
	3.1.6 การใช้คำเรียกญาติ.....	41
	3.1.7 การใช้คำภาษาต่างประเทศ.....	43

3.1.7.1	การใช้ภาษาอังกฤษ.....	43
3.1.7.2	การใช้ภาษาญี่ปุ่น.....	45
3.1.7.3	การใช้ภาษาเขมร.....	46
3.2	การใช้ประโยค.....	47
3.2.1	การใช้ประโยคแจ้งให้ทราบ.....	48
3.2.2	การใช้ประโยคถามให้ตอบ.....	53
3.2.3	การใช้ประโยคบอกให้ทำ.....	55
3.3	การใช้สำนวน.....	57
3.3.1	การใช้สำนวนเดิม.....	58
3.3.2	การใช้สำนวนใหม่.....	60
4	สาระทางวัฒนธรรมจากเพลงลูกทุ่งอีสานของศิริพร อำไพพงษ์.....	62
4.1	สะท้อนภาพความรัก.....	63
4.2	สะท้อนภาพชีวิตและวัฒนธรรมของชาวชนบทอีสาน.....	69
4.2.1	ความเชื่อ.....	69
4.2.2	ขนบธรรมเนียมประเพณี.....	74
4.2.2.1	ประเพณีเกี่ยวกับครอบครัว.....	74
4.2.2.1.1	ประเพณีการบวช.....	75
4.2.2.1.2	ประเพณีการแต่งงาน.....	76
4.2.2.2	ประเพณีในเทศกาลต่าง ๆ	80
4.2.2.2.1	ประเพณีสงกรานต์.....	80
4.2.2.2.2	ประเพณีออกพรรษา.....	81
4.2.2.3	ประเพณีประจำท้องถิ่น.....	82
4.2.3	อาหารการกิน.....	86
4.3	สะท้อนความเปลี่ยนแปลงของกระแสสังคม.....	86
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	90
5.1	สรุปผลการวิจัย.....	90
5.2	อภิปรายผล.....	92
5.3	ข้อเสนอแนะ.....	94
	บรรณานุกรม.....	95
	ภาคผนวก ก.....	99
	ภาคผนวก ข.....	103
	ภาคผนวก ค.....	132

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความรู้สึกสร้างสรรค์ทางดนตรี อารมณ์สะท้อนใจผสมกับจินตนาการของมนุษย์ที่มีต่อธรรมชาติและชีวิตได้ก่อให้เกิดภาษาแห่งเสียงดนตรีขึ้น และเป็นภาษาสากลอันยิ่งใหญ่ที่ปรากฏอยู่ในสังคม

มนุษยชาติทุกเผ่าพันธุ์ไม่ว่าจะเป็นชนเผ่าที่ล่าสัตว์หรือชนเผ่าที่มีอารยธรรมทั้งที่สูญชาติพันธุ์ไปแล้วหรือยังสืบทอดเผ่าพันธุ์อยู่ในปัจจุบันต่างก็มีวัฒนธรรมทางดนตรีซึ่งมีความแตกต่างกันไป ตามลักษณะขององค์ประกอบทางสังคมและวัฒนธรรมของคนด้วยกันทั้งสิ้น

เพลงพื้นบ้านมีความเก่าแก่สืบทอดจากปากต่อปากมาหลายชั่วอายุคน โดยอาศัยการจดจำ ไม่มีกำเนิดที่แน่ชัดแต่เป็นที่ยอมรับและถ่ายทอดกันอย่างแพร่หลาย ลักษณะเด่นของเพลงพื้นบ้านก็คือ ความเรียบง่ายและมีลักษณะเฉพาะถิ่น ความเรียบง่ายนั้นปรากฏอยู่ในรูปแบบและทำนอง ความเรียบง่ายของรูปแบบคือการซ้ำคำ ซ้ำวรรค ซ้ำโครงสร้างของจังหวะ สัมผัส ภาษาที่ใช้เป็นภาษาพูดธรรมดา มีความเรียบง่าย ในท่วงทำนองคือมีทำนองไม่ซับซ้อน มีระดับเสียงซ้ำไปซ้ำมา มีช่วงจังหวะหยุดที่แน่นอนจึงง่ายและสะดวกต่อการจดจำ (สุกัญญา ภัทรราชย์ , 2540)

อนึ่งเพลงพื้นบ้านนี้เป็นวรรณกรรมมุขปาฐะที่สามารถถ่ายทอดปรัชญาความนึกคิดของชาวบ้านหรือกลุ่มชนได้อย่างใกล้เคียงความเป็นจริงที่สุด เนื่องจากเป็นผลผลิตทางความคิดที่ผ่านกระบวนการกลั่นกรองมาน้อยกว่างานวรรณกรรมมุขปาฐะประเภทอื่น ดังนั้นในการศึกษาเพลงพื้นบ้านของกลุ่มชนต่างๆ จะช่วยให้เกิดความเข้าใจในกลุ่มชนผู้เป็นเจ้าของวรรณกรรมได้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะเพลงและสังคมนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้น โดยที่สังคมมีอิทธิพลต่อเนื้อหาสาระและทำนองเพลง แต่ขณะเดียวกัน เพลงก็มีอิทธิพลต่อสังคม ซึ่งทั้งนี้และทั้งนั้นก็เพราะผู้อยู่ในสังคมคือมนุษย์ซึ่งเป็นผู้สร้างวรรณกรรมนี้ขึ้น จึงออกมาได้ที่จะรับอิทธิพลจากสิ่งที่พบเห็นมาแสดงไว้

เพลงไทยนั้นนับว่ามีวิวัฒนาการมาเป็นเวลายาวนานนับตั้งแต่เพลงพื้นบ้าน เพลงกล่อมเด็ก เพลงเกี่ยวข้าว เพลงหมอลำหมอลำแคน เพลงบอกจนมาถึงเพลงลูกทุ่ง (กิ่งแก้ว อัดถากร , 2519) ซึ่งเพลงเหล่านี้ต่างมีเนื้อหาสาระและท่วงทำนองที่แตกต่างกันไปตามสภาพสังคมและชีวิตความเป็นอยู่ โดยเฉพาะเพลงลูกทุ่งนั้น สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราช

กุมาร (2533) ได้มีพระราชดำรัสถึงเพลงลูกทุ่งว่า “เพลงลูกทุ่งได้บันทึกเหตุการณ์ของบ้านเมือง และสังคมไทยไว้อย่างดีเยี่ยม ทุกสภาพการณ์และทุกอารมณ์ ดังนั้นการฟังเพลงลูกทุ่งไม่ควรฟังเพื่อการบันเทิงเพียงอย่างเดียว แต่ควรจะต้องฟังและศึกษาพร้อมกันไปด้วย” นอกจากนั้นพระองค์ยังได้พระราชนิพนธ์เพลงลูกทุ่ง “ส้มตำ” เอาไว้ด้วยซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสนพระทัยและพระปรีชาญาณของพระองค์ในค่านี้นับเป็นอย่างดี

“เพลงลูกทุ่งอีสาน” นับว่าอยู่ในประเภทของเพลงลูกทุ่งของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเป็นผลมาจากการปรับปรุงเพลงไทยเดิมและเพลงพื้นเมืองให้มีลักษณะคล้ายตามการแพร่ของวัฒนธรรม แต่ขณะเดียวกันก็ยังคงมีลักษณะเดิมไว้ด้วย เพลงลูกทุ่งอีสานไม่เพียงแต่เป็นผลผลิตของบุคคลจากสังคมท้องถิ่นเท่านั้น แต่ยังได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางในท้องถิ่นอีสานไปจนถึงท้องถิ่นอื่น ๆ เนื้อหาและส่วนประกอบของเพลงก่อให้เกิดความเข้าใจในวิถีชีวิตของชาวอีสานได้อย่างลึกซึ้ง

การศึกษาเพลงลูกทุ่งนั้นส่วนใหญ่จะเป็นการวิเคราะห์เนื้อเพลงและการสะท้อนสภาพสังคมไทยในเพลงลูกทุ่ง โดยงานวิจัยในยุคแรกจะเป็นการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของเพลงลูกทุ่งในด้านภาษาและสังคม การสะท้อนสภาพสังคมและความเป็นอยู่ของผู้คนในสังคมชนบทของไทย เช่นงานวิจัยของจินตนา ดำรงค์เลิศ (2533) ที่ศึกษาชนบทธรรมเนียม ประเพณี ค่านิยมและการดำเนินชีวิตของชาวชนบทไทยที่ปรากฏในเพลงลูกทุ่งตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึงปัจจุบัน หลังจากนั้นก็เริ่มมีการศึกษาในด้านเนื้อหาเพลงและการใช้ภาษาในเพลงลูกทุ่งมากขึ้น ส่วนใหญ่จะศึกษาเกี่ยวกับผู้ประพันธ์เพลงลูกทุ่ง เช่นงานวิจัยของ เพิ่มพร รังสีสังกูร (2544) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์วรรณกรรมเพลงของสลา คุณวุฒิ จะเห็นว่า แม้จะมีการศึกษาเพลงลูกทุ่งในหลายแง่มุม แต่ผลงานส่วนใหญ่มักนำเนื้อหาเพลงลูกทุ่งมาวิเคราะห์ โดยเลือกศึกษาจากช่วงเวลาและลีลาในการประพันธ์ของนักประพันธ์เพลง ผู้วิจัยเองมีความเชื่อว่าลีลาและภาพลักษณ์จากตัวศิลปินนับเป็นสิ่งสำคัญในการที่ผู้เกี่ยวข้องกับการผลิตเพลงจะคัดเลือกเพลงให้เหมาะสมและลงตัว ในงานวิจัยนี้จึงเลือกศึกษาเพลงลูกทุ่งอีสานโดยมองผ่านศิลปินผู้ขับร้อง

ผู้วิจัยเลือกเพลงลูกทุ่งอีสานของ “ศิริพร อำไพพงษ์” มาเป็นข้อมูลในการวิจัยเนื่องจากเป็นศิลปินหญิงผู้มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับและมีงานเพลงออกมาอย่างต่อเนื่อง ในแต่ละบทเพลงจะแฝงค่านิยม ชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนชนบทธรรมเนียมประเพณีของชาวภาคตะวันออกเฉียงเหนืออันเป็นที่รักของเธอเองได้อย่างไพเราะและลึกซึ้ง ทั้งนี้เป็นที่คาดหวังว่าข้อมูลที่ได้จากงานวิจัย จะเป็นประโยชน์ในวงวิชาการด้านวรรณกรรมบทเพลงโดยทำให้เข้าใจลักษณะการใช้ภาษาในบทเพลง และการสะท้อนภาพวัฒนธรรม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมอีสานจากบทเพลงได้อย่างชัดเจนดี เพราะบทเพลงของศิริพร อำไพพงษ์มีศิลปะทางภาษาค่อนข้างโดดเด่นในด้านการใช้คำเพื่อสร้างจินตนาการและภาพพจน์ มีการเล่นคำ สัมผัสสระและสัมผัส

อักษรเพื่อความไพเราะและสร้างความน่าสนใจให้กับบทเพลงเพลงนั้น เช่น เพลง “ปริญาใจ” จะเห็นว่าชื่อเพลงเพลงนี้ ผู้ประพันธ์ได้ใช้สำนวนเปรียบเทียบในการหมายถึง “ความสำเร็จ ความสมหวังในความรัก” เพราะปริญญาคำนี้มีความหมายว่า ชั้นความรู้ในชั้นมหาวิทยาลัย ซึ่งประสาทให้กับผู้ที่สอบได้ตามขั้นที่กำหนดไว้ (ราชบัณฑิตยสถาน, น .671) ปริญาจะได้รับเมื่อสำเร็จการศึกษามาใช้กับใจ ปริญาใจจึงมีความหมายว่า ถึงความสำเร็จในความรักนั่นเอง

จะเห็นได้ว่านอกจากเพลงลูกทุ่งอีสานจะมีลักษณะการใช้ภาษาที่น่าสนใจแล้วยังแสดงสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมท้องถิ่นด้วย เช่นคำกล่าวของวัฒน์ วรรณยางกูร (2547, อ้างถึงในศิริพร กรอบทอง . 2547)ว่า - “ไม่ว่าวิถีชีวิตจะเปลี่ยนไปอย่างไร ที่ผ่านมามีเพลงลูกทุ่งก็ทำหน้าที่ซึมซับ ถ่ายทอดบันทึกสภาพการณ์ที่ผ่านมามาไว้ได้อย่างอุดมสมบูรณ์” ซึ่งในปัจจุบันนี้ สังคมและวัฒนธรรมก็มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคโลกาภิวัตน์ จึงนับเป็นเรื่องน่าสนใจเนื่องจากวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวอีสานนั้นมีเอกลักษณ์เป็นของตนเองและน่าศึกษา ถ้ากระแสของสังคมเปลี่ยนแปลง ชาวอีสานจะยังคงมีเอกลักษณ์และปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบันหรือไม่อย่างไร ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องเพลงลูกทุ่งอีสาน ทั้งในลักษณะการใช้ภาษาและการสะท้อนวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยเลือกเพลงที่ศิริพร อำไพพงษ์ขับร้องมาเป็นข้อมูลในการศึกษา

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาลักษณะและรูปแบบการใช้ภาษาในเพลงลูกทุ่งอีสานที่ขับร้องโดยศิริพร อำไพพงษ์
2. วิเคราะห์เนื้อหาของเพลงลูกทุ่งอีสานที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมหรือขนบธรรมเนียม ประเพณี การแสดงออกวิถีชีวิตของชาวอีสานจากบทเพลงของศิริพร อำไพพงษ์

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เข้าใจลักษณะการใช้ภาษาในเพลงลูกทุ่งอีสานและเข้าใจวัฒนธรรม วิถีชีวิตความเป็นอยู่และสังคมชาวอีสานได้ดียิ่งขึ้น
2. ได้แนวคิดและแนวทางในการจัดทำสื่อเพลงลูกทุ่งอีสานเพื่อใช้ในการถ่ายทอดความรู้หรือพัฒนาได้อย่างถูกต้อง มีความเข้าใจกับความคิด ความเชื่อ และสอดคล้องกับค่านิยมของสังคมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เป็นประโยชน์ในการสร้างสรรค์บทเพลงของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลิตผลงานเพลงที่จะเป็นประโยชน์และเหมาะสมกับผู้ฟัง

1.4 ขอบเขตของการวิจัยและข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยเรื่อง " เพลงลูกทุ่งอีสานกับการสะท้อนวัฒนธรรมท้องถิ่น : ศึกษาในผลงานเพลงของของศิริพร อำไพพงษ์ " ได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้ คือจะมุ่งศึกษาเฉพาะเนื้อหาของเพลงลูกทุ่งอีสานที่ร้องโดยศิริพร อำไพพงษ์ ที่บันทึกเสียงครั้งแรกในช่วงปี พ.ศ. 2543 จนถึงปี 2547 เท่านั้น โดยมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 80 เพลง รายละเอียดมีดังนี้

1. อัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซดที่ 1 : ปริญาใจ

- 1.1 ปริญาใจ คำร้องและทำนองโดย สดา คุณวุฒิ
- 1.2 ส่งรักส่งแรง คำร้องและทำนองโดย สดา คุณวุฒิ
- 1.3 เสียงนกสะกิดใจ คำร้องโดย สดา คุณวุฒิและคุณก้อย วงดนตรีสายสัมพันธ์ ทำนองโดย ชับโสม
- 1.4 คอยรักคืนใจ คำร้องและทำนองโดย พงษ์ศักดิ์ จันทรุกษา
- 1.5 รักเศร้าสาวขอนแก่น คำร้องและทำนองโดย สดา คุณวุฒิ
- 1.6 ทุ่งรักนาเรา คำร้องและทำนองโดย วีระเดช ไกรศรี
- 1.7 ออกสาวไกลบ้าน คำร้องและทำนองโดย สดา คุณวุฒิ
- 1.8 หนีแม่มาแพ้วรัก คำร้องและทำนองโดย สดา คุณวุฒิ
- 1.9 ส่งตัวเจ้าป่า คำร้องและทำนองโดย สดา คุณวุฒิ
- 1.10 อยากริมแฟนเขา คำร้องและทำนองโดย สดา คุณวุฒิ

2. ลูกทุ่งบ้านคอนซดที่ 2 : ผู้เพื่อน้องได้ไหม

- 2.1 ผู้เพื่อน้องได้ไหม คำร้องและทำนองโดย สดา คุณวุฒิ
- 2.2 สงกรานต์สัญญาใจ คำร้องและทำนองโดย สดา คุณวุฒิ
- 2.3 ลางร้ายในสายตา คำร้องและทำนองโดย สดา คุณวุฒิ
- 2.4 ไร่รักไร่ใจ คำร้องและทำนองโดย ศิริ เอร่าวัฒน์
- 2.5 สาวสำนอยสำออยรัก คำร้องและทำนองโดย หนุ่ม คำเช
- 2.6 อายของบัตรเชิญ คำร้องและทำนองโดย สดา คุณวุฒิ
- 2.7 กบร้องน้องสะอื้น คำร้องและทำนองโดย สุพรรณ ชื่นชม
- 2.8 คาวไร่รถให้มือ (อีแหล่ภาค 2) คำร้องและทำนองโดย เฉลิมพล มาดาคำ
- 2.9 หน้าฮ้านประจานรัก คำร้องและทำนองโดย สดา คุณวุฒิ
- 2.10 อยากริมแฟนเขา คำร้องและทำนองโดย สุพรรณ ชื่นชม

3. ลูกทุ่งบ้านคอนซดที่ 3 : แรงใจรายวัน

- 3.1 หมุ่มหล่อแจกรัก คำร้องและทำนองโดย สลา คุณวุฒิ
- 3.2 บ่มีที่บ่มีไม คำร้องและทำนองโดย สลา คุณวุฒิ
- 3.3 รักแรกไม่อาจลืม คำร้องและทำนองโดย สลา คุณวุฒิ
- 3.4 แรงใจรายวัน คำร้องและทำนองโดย สลา คุณวุฒิ
- 3.5 ดอกอ้อริมโขง คำร้องและทำนองโดย พงษ์ศักดิ์ จันทรุกขาน
- 3.6 ท่าบารปบ่ลง คำร้องและทำนองโดย สลา คุณวุฒิ
- 3.7 สาวสุรินทร์กินน้ำตา คำร้องและทำนองโดย ศิริ เหวรวัด
- 3.8 ดอกคุณแสงสว่าง คำร้องและทำนองโดย สลา คุณวุฒิ
- 3.9 อยู่ตัวคนเดียว คำร้องและทำนองโดย สลา คุณวุฒิ
- 3.10 ทุ่งหนาวสาวคอย คำร้องและทำนองโดย วีระเดช ไกรศรี

4. ลูกทุ่งบ้านคอนซดที่ 4 : เพื่อแม่แพบได้

- 4.1 ส่งอ้ายด้วยฝ้ายขาว คำร้องและทำนองโดย สลา คุณวุฒิ
- 4.2 รักเกิดบนรถผ้าป่า คำร้องและทำนองโดย วีระเดช ไกรศรี
- 4.3 ความจนวัดใจ คำร้องและทำนองโดย สลา คุณวุฒิ
- 4.4 สาวอีเลคโทน คำร้องและทำนองโดย สลา คุณวุฒิ
- 4.5 เพื่อนแท้คือน้ำตา คำร้องและทำนองโดย เฉลิมพล มาลาคำ
- 4.6 สาละวันสงสารใจ คำร้องและทำนองโดย พงษ์ศักดิ์ จันทรุกขาน
- 4.7 เดือนหงายเสียดายรัก คำร้องและทำนองโดย ศิริ เหวรวัด
- 4.8 เพื่อแม่แพบได้ คำร้องและทำนองโดย สลา คุณวุฒิ
- 4.9 กุญแจลือคใจ คำร้องและทำนองโดย สลา คุณวุฒิ
- 4.10 เบอริทอริชต์ตัว คำร้องและทำนองโดย สลา คุณวุฒิ

5. ลูกทุ่งบ้านคอนซดที่ 5 : สองคนบนทางใจ

- 5.1 สมรสให้สมรัก คำร้องและทำนองโดย สลา คุณวุฒิ
- 5.2 ผากคำขอโทษ คำร้องและทำนองโดย สลา คุณวุฒิ
- 5.3 เจ็บในใจ คำร้องและทำนองโดย ศิริ เหวรวัด
- 5.4 หมอสำสอก คำร้องและทำนองโดย เฉลิมพล มาลาคำ
- 5.5 ยักอ้ายผู้เดียว คำร้องและทำนองโดย ยิงยง ยอดบัวงาม
- 5.6 สำนาลมหนาว คำร้องและทำนองโดย สลา คุณวุฒิ

- 5.7 มีอาย์น่องบแคร์ คำร้องและทำนองโดย พงษ์ศักดิ์ จันทรูกษา
- 5.8 วันนี้มีเพียงเพื่อน คำร้องและทำนองโดย สลา คุณวุฒิ
- 5.9 สาววังสระปทุม คำร้องและทำนองโดย สลา คุณวุฒิ
- 5.10 สองคนบนทางใจ คำร้องและทำนองโดย สลา คุณวุฒิ

6. ชุดที่ 6 : แพ้ใจคนดี

- 6.1 แม่พิมพ์บ้านไพร คำร้องและทำนองโดย สลา คุณวุฒิ
- 6.2 ดอกจานตามใจ คำร้องและทำนองโดย สลา คุณวุฒิ
- 6.3 ผู้ป่าวลืมนบ้าน คำร้องและทำนองโดย สลา คุณวุฒิ
- 6.4 แพ้ใจคนดี คำร้องและทำนองโดย สลา คุณวุฒิ
- 6.5 น่องรับบ่ได้ คำร้องและทำนองโดย พระจันทร์ แพงคำ
- 6.6 สาวนาสัตย์ญาแม่ คำร้องและทำนองโดย วีระเดช ไกรศรี
- 6.7 คิดต่อให้ด้วย คำร้องโดย สลา คุณวุฒิ ทำนองโดย สปป. ลาว
- 6.8 อากรรพ์เพื่อนเจ้าสาว คำร้องและทำนองโดย ศิริ เอราวัฒน์
- 6.9 คอบแม่บ่ได้ คำร้องและทำนองโดย สลา คุณวุฒิ
- 6.10 ศิลปินดอกหญ้า คำร้องและทำนองโดย พงษ์ศักดิ์ จันทรูกษา

7. ชุดที่ 7 : ออกหักเพราะฮักอ้าย

- 7.1 ออกหักเพราะฮักอ้าย คำร้องและทำนองโดย สลา คุณวุฒิ
- 7.2 ก่องข้าวน้อยคอยอ้าย คำร้องและทำนองโดย สลา คุณวุฒิ
- 7.3 อยากอยู่เจียบ ๆ สองคน คำร้องและทำนองโดย สลา คุณวุฒิ
- 7.4 ศิลปินเพลงเดียว คำร้องและทำนองโดย สลา คุณวุฒิ
- 7.5 ห้ามใจช่วยกัน คำร้องและทำนองโดย สลา คุณวุฒิ
- 7.6 เพียงเราฮักกัน คำร้องและทำนองโดย สลา คุณวุฒิ
- 7.7 คังหวายอายุผู้ป่าว คำร้องและทำนองโดย สลา คุณวุฒิ
- 7.8 เปิดใจเจ้าสาว คำร้องและทำนองโดย สลา คุณวุฒิ
- 7.9 คุ้มานวันแต่ง คำร้องและทำนองโดย สลา คุณวุฒิ
- 7.10 ทนาวใจในงานทุ่ง คำร้องและทำนองโดย สุกโก้ เจียรระโน

8. ชุดที่ 8 : กรรณายาเปลอใจ

- 8.1 กรรณายาเปลอใจ คำร้องและทำนองโดย สลา คุณวุฒิ
- 8.2 คีตขอคกอกตปได้ คำร้องและทำนองโดย สลา คุณวุฒิ
- 8.3 คนนี้ละแมน คำร้องและทำนองโดย สลา คุณวุฒิ
- 8.4 อุ่มหมอนในงานบวช คำร้องและทำนองโดย สลา คุณวุฒิ
- 8.5 ออนซอนเจ้าป่าว คำร้องและทำนองโดย สลา คุณวุฒิ
- 8.6 ใต้ต้นสะแบง คำร้องและทำนองโดย สุรชัย จันทิมาธร
- 8.7 รอยยิ้มท่อน้ำตา คำร้องและทำนองโดย วสุ หัวทนาย
- 8.8 สัญญาดอกกุหลาบ คำร้องโดย สลา คุณวุฒิ ทำนองโดย ศรีวิไล ใจเวียง
- 8.9 สาวฮ้านน้อย คำร้องและทำนองโดย วีระเดช ไกรศรี
- 8.10 คอยทางที่นางรอง คำร้องและทำนองโดย สลา คุณวุฒิ

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและสำรวจแหล่งข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลและทำการวิเคราะห์ จากนั้นจะทำการสรุปการวิจัยเป็นลำดับสุดท้าย โดยแหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้วิจัยได้แก่

แหล่งข้อมูล

1. จากหนังสือและแถบบันทึกเสียง
2. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับเพลงลูกทุ่งอีสานโดยจะสัมภาษณ์บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเพลงที่จะนำมาศึกษา โดยจะสัมภาษณ์เกี่ยวกับความเป็นมาของบทเพลง การกำหนดรูปแบบ เนื้อหาของเพลงและความคิดเห็นเกี่ยวกับเพลงลูกทุ่งอีสาน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาชีวิตและผลงานของศิริพร อำไพพงษ์จากหนังสือและแถบบันทึกเสียง
2. ศึกษาลักษณะการใช้ภาษาในบทเพลงลูกทุ่งอีสานที่ขับร้องโดยศิริพร อำไพพงษ์ในด้านการใช้คำ การใช้โวหารต่าง ๆ
3. เมื่อได้ข้อมูลในบทเพลงมาแล้วทำการแบ่งหมวดหมู่เพลงที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมต่าง ๆ ของชาวอีสานและการถ่ายทอดความรู้ด้านต่าง ๆ โดยใช้วิธีการทางสถิติและวิเคราะห์รูปแบบเนื้อหาในเรื่องความเชื่อ วิถีชีวิต สภาพความเป็นอยู่ การถ่ายทอดความรู้และประเพณี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งใช้รูปแบบการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยวิเคราะห์เนื้อหาของเพลงลูกทุ่งอีสานในด้านภาษาและเนื้อหาที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมต่าง ๆ ของท้องถิ่น

1.6 นิยามศัพท์

1. เพลง (Song) หมายถึง ผลงานที่ผู้ประพันธ์สร้างสรรค์ขึ้นมาอย่างอิสระ สอดคล้องตามจินตนาการ ความรู้สึก ความใฝ่ฝันของผู้ประพันธ์ เนื้อหาสาระของเพลงก่อกำเนิดมาจากความคิดที่สะท้อนความเป็นจริงในสังคม ซึ่งผู้ประพันธ์ต้องการถ่ายทอดให้ผู้ฟังรับทราบในรูปของภาษาพูด ภาษาเขียนที่ไพเราะ โดยนำมาประกอบเข้ากับดนตรี อันเป็นภาษาที่มีท่วงทำนอง จังหวะเสียงสูงและต่ำ
2. เพลงลูกทุ่งอีสาน (Isan Floksongs) เป็นเพลงที่แต่งขึ้นโดยใช้ภาษาถิ่นภาคอีสาน มีวิวัฒนาการมาจากเพลงพื้นบ้าน เช่น หมอตำมาประกอบเข้ากับดนตรีสมัยใหม่ หรืออาจใช้ภาษาถิ่นเข้ามาผสมผสานในเนื้อร้อง องค์ประกอบอื่น ๆ เช่นน้ำเสียง สำเนียงจะมีลักษณะเป็นท้องถิ่น

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

เพลงลูกทุ่งอีสานนั้นมีความโดดเด่นโดยเฉพาะความหลากหลายในเนื้อหาและอารมณ์ เป็นบทเพลงที่เข้าถึงชีวิตความเป็นอยู่ของท้องถิ่น รวมทั้งให้ความรู้สึกสนุกสนาน เพลงลูกทุ่งอีสานมีรูปแบบที่ไม่ตายตัวขึ้นอยู่กับความคิดของนักแต่งเพลงแต่ละคน บ้างก็แต่งเพื่อชีวิต บ้างก็แต่งเป็นเพลงที่มีเนื้อหาสนุกสนานขบขัน หรืออาจประชดประชันเสียดสี แต่ก็ได้นำแนวทางมาจากเพลงไทยสากลหรือเพลงลูกทุ่ง ภาษาที่ใช้จะเป็นภาษาถิ่น แต่อาจใช้ภาษากลางผสมกับภาษาถิ่นบ้างเพื่อความไพเราะและความรื่นเริงในเพลง

เนื้อหาเพลงลูกทุ่งอีสานมักจะเกี่ยวกับธรรมชาติ ความรัก วิถีชีวิตของคนท้องถิ่น หรือวิถีชีวิตของคนท้องถิ่นที่ไปทำงานในเมืองหลวง เป็นต้น

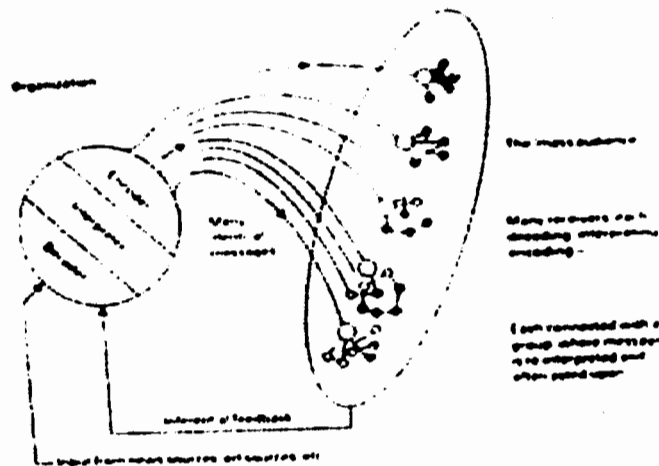
ในการวิเคราะห์วรรณกรรมเพลงลูกทุ่งอีสานกับการสะท้อนวัฒนธรรมท้องถิ่นครั้งนั้น ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ โดยสามารถแบ่งเป็นหัวข้อได้ดังนี้

2.1 เพลงกับการสื่อสาร

เพลงจัดได้ว่าเป็นการสื่อสารประเภทหนึ่งที่มีความบันเทิงและจรรโลงใจ ในการศึกษาเรื่องเพลงในครั้งนี้สามารถอาศัยแบบจำลองกระบวนการสื่อสารแบบทางเดียว MODEL OF ONE-WAY COMMUNICATION PROCESS ซึ่งแบบจำลองกระบวนการสื่อสารแบบทางเดียวได้อธิบายว่า ในการสื่อสารนั้นเมื่อผู้ส่งสารต้องการจะทำการสื่อสารความคิด ความรู้สึก ข่าวสาร หรือวัตถุประสงค์ของตน ผู้ส่งสารจะต้องทำการเข้ารหัสเสียก่อน โดยนำเอาสิ่งที่ผู้ส่งสารต้องการจะสื่อสารใส่ไว้ในรหัส เช่นภาษาพูด ภาษาเขียน รูปภาพ ทำทาง เป็นต้น เพื่อส่งออกไปเป็นสาร ดังนั้นเมื่อผู้ส่งสารทำการเข้ารหัสแล้วก็จะส่งสิ่งที่ต้องการจะสื่อสารออกไปเป็นสารไปยังผู้รับสาร และผู้รับสารจะต้องทำการถอดรหัสคือทำความเข้าใจต่อรหัสและสารที่ตนได้รับ (ปรมะ สดะเวทิน, 2535)

จากแบบจำลองนี้สามารถนำมาอธิบายได้ว่า นักแต่งเพลงจะนำประสบการณ์ ความรู้สึกหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัวเขามาเป็นแนวคิดในการแต่งเพลง แล้วจึงนำมาเขียนเป็นบทเพลงซึ่งสะท้อนแนวความคิดของเขาออกมาเป็นภาษาท้องถิ่น หลังจากนั้นจึงนำบทเพลงที่แต่งขึ้นไปเผยแพร่ทางสื่อต่าง ๆ ที่สามารถเข้าถึงผู้ฟังและผู้ฟังจะฟังเพลงหรือรับแนวคิดที่สอดคล้องกับความต้องการหรือประสบการณ์ที่ได้รับ

ปัจจุบันวงการเพลงจัดได้ว่าเป็นการประกอบธุรกิจด้านสื่อสารมวลชนประเภทหนึ่งด้วย เช่นกัน ซึ่ง วิลเบอร์ แชรรมป์ ได้อธิบายลักษณะของการสื่อสารมวลชน โดยแสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบที่สำคัญๆ ก็องค์ประกอบสื่อสารมวลชน การได้มาซึ่งข่าวสาร การถ่ายทอดข่าวสาร มวลชนผู้รับข่าวสาร รวมทั้งปฏิกริยาตอบกลับด้วย ผ่านแบบจำลอง ทฤษฎี TUBA –MODEL ไว้ดังนี้

แบบจำลองการสื่อสารมวลชนของวิลเบอร์ แชรรมป์

วิลเบอร์ แชรรมป์ (อ้างถึงในประมะ สตะเวทิน , 2535) ได้อธิบายกระบวนการสื่อสารมวลชน โดยแสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบที่สำคัญๆ ก็องค์ประกอบสื่อสารมวลชน การได้มาซึ่งข่าวสาร การถ่ายทอดข่าวสาร มวลชนผู้รับข่าวสาร รวมทั้งปฏิกริยาตอบกลับด้วย

จากภาพนี้แสดงให้เห็นว่าองค์กรสื่อสารมวลชนไม่ว่าจะเป็น สถานีวิทยุโทรทัศน์ สำนักพิมพ์ โรงพิมพ์ ฯลฯ ต่างได้รับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่างๆซึ่งอาจจะเป็นทั้งจากต้นตอแหล่งข่าวสารที่เป็นเอกสารหรือบุคคลก็ได้ เมื่อรับมาแล้วนำมาตีความ และเรียบเรียงข้อมูลข่าวสารต่างๆส่งออกไปโดยผ่านสื่อมวลชน ข่าวสารที่ส่งออกไปจะเป็นข่าวสารอย่างเดียวกัน ส่งไปยังกลุ่มคนในสังคมจำนวนมากที่อยู่กันเป็นกลุ่ม สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มมีความสัมพันธ์กัน รับรู้ข้อมูลข่าวสาร และตีความต่อข่าวสารในลักษณะของการอนุมานจากพฤติกรรมต่างๆของผู้รับสาร (ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ, 2541)

จากแบบจำลองของชรรมป์สามารถนำมาอธิบายในเรื่องของเพลงได้ว่านักแต่งเพลงมักจะได้รับเอาสิ่งที่อยู่แวดล้อมตัวเขาหรือเรื่องราวในสังคมนั้นๆมาแต่งเป็นบทเพลงให้นักร้องได้ใช้ขับร้องและเมื่อเพลงได้เผยแพร่ออกไปผู้ฟังเมื่อฟังเพลงแล้วก็จะต้องจินตนาการตามบทเพลงทำให้

เห็นภาพของสังคมนั้นๆ เช่นในเพลงลูกทุ่ง ผู้เขียนเพลงมักใช้คำง่าย ๆ ใช้ภาษาท้องถิ่น ใช้คำที่สื่อความหมายให้เห็นถึงวิถีชีวิตของผู้คนที่อาศัยอยู่ในท้องทุ่งเป็นต้น

2.2 เพลงพื้นบ้าน : รากฐานของเพลงลูกทุ่งร่วมสมัย

สื่อพื้นบ้าน สื่อพื้นเมือง (folk media) เป็นการสื่อสารของชาวบ้านในอดีตนับเป็นสิ่งที่มีความหมายทางสังคมที่มีความสำคัญในหลายๆด้านทั้งในการสื่อสาร การประสานความสามัคคีของคนในชุมชน การร้อยโยงสายสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ ที่สำคัญคือสื่อพื้นบ้านเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างคุณภาพให้แก่ชุมชน นอกจากจะให้ความบันเทิงแล้ว เนื้อหาสื่อพื้นบ้านเหล่านี้ยังเป็นความรู้ ความคิดเห็น การสั่งสอนในเรื่องที่เกี่ยวกับคุณค่าต่างๆอีกด้วย สื่อพื้นบ้านนอกจากจะมีบทบาทในฐานะเครื่องมือทางสังคมที่สำคัญแล้วหลายครั้งสื่อพื้นบ้านก็ถูกนำไปปรับใช้ในทางการเมืองด้วยเช่นในสมัยร.5 ที่เกิดขบถผีบุญในภาคอีสานฝ่ายขบถได้ใช้การเล่นหมอลำเป็นสื่อในการกระจายข่าวสู่ประชาชนซึ่งทำให้เกิดความสับสนเป็นอย่างมากเนื่องจากมีความสมจริงสมจังและสามารถใช้สื่อที่ประชาชนรับได้ง่ายทำให้ประชาชนส่วนหนึ่งเข้าร่วมกับฝ่ายขบถเป็นจำนวนมากไม่น้อย (มุสตี ทรัพย์สาร,2538)

ลักษณะเฉพาะของสื่อพื้นบ้านคือการบ่งแสดงถึงเอกลักษณ์ในแต่ละท้องถิ่นอย่างชัดเจน นอกจากนั้นรูปแบบของสื่อบางอย่างยังเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้าร่วมอย่างเต็มที่ ไม่ใช่เพียงผู้ดูเฉยๆ (passive audience) บรรดาการละเล่นต่างๆในชนบทนั้นส่วนใหญ่แล้วก่อให้เกิดการสื่อสารสัมพันธ์กันในขณะทำกิจกรรมในชีวิตประจำวัน ด้วยเหตุนี้จึงมีลักษณะสอดคล้องรับใช้ชีวิตจากเนื้อหาและวิธีแสดงออก เราสามารถวิเคราะห์เจาะลึกลงไปถึงค่านิยมและวิถีชีวิตของประชาชนได้ ดังนั้นสื่อพื้นบ้านจึงได้ชื่อว่าเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของชุมชน

นอกจากนั้นยังกล่าวอีกว่าวัฒนธรรมพื้นบ้านหรือสื่อพื้นบ้านเป็นวัฒนธรรมหรือสื่อที่ใช้กันภายในคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้นต่อมาได้ขยายเผยแพร่ออกไปมากขึ้นแต่ความสัมพันธ์ระหว่างผู้แสดงกับผู้ชมยังมีอยู่มาก การสื่อสารดังกล่าวก็จะยกระดับขึ้นมาเป็นวัฒนธรรมประชาชนและในท้ายที่สุดเมื่อมีการนำมาเผยแพร่ต่อมวลชนทั่วไปโดยไม่จำกัดพื้นที่โดยอาศัยเทคโนโลยีสมัยใหม่จนกลายเป็นวัฒนธรรมมวลชน(กาญจนา แก้วเทพ,2539)

สื่อพื้นบ้านหรือสื่อประเพณียังเป็นสื่อที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานของการสื่อสารในประเทศไทยมีวิวัฒนาการมาตั้งแต่สมัยโบราณก่อนยุคสุโขทัยและสืบต่อเนื่องมาทุกยุคทุกสมัยจนกระทั่งปัจจุบันอยู่ในรูปของคำพูด ข้อเขียน บทเพลง ดนตรี การแสดง ทัศนกรรม สถาปัตยกรรม พิธีกรรม ความเชื่อหรือแม้กระทั่งวิถีชีวิต คุณค่าของสื่อพื้นบ้านนับเป็นสนามของประสบการณ์และเป็นข้อมูลอ้างอิงที่ฝังอยู่ในสมองของศิลปินและคนดู (สมควร กวียะ,2537)

การแสดงพื้นบ้านในยุคแรกๆนั้นมิได้มีขึ้นเพื่อความสนุกสนานบันเทิงเชิงระดมหรือเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดอย่างเดียว เพราะผู้เล่นต่างมีความมุ่งมั่นหรือมีวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันเช่น ร่วมกันจัดให้มีการละเล่นเพื่อความอุดมสมบูรณ์ หรือเพื่อความมั่งคั่งและความมั่นคง การละเล่นดังกล่าวมักจะเกี่ยวข้องกับพิธีกรรม ตามระบบความเชื่ออันศักดิ์สิทธิ์(ปราณี วงษ์เทศ,2533)

คำว่าสื่อพื้นบ้านนั้นจะหมายความครอบคลุมทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านใช้ในการสื่อสารระหว่างกันเช่น การแต่งกาย ภาษาพูด นิทาน เพลง โดยสื่อพื้นบ้านจะเน้นไปในเรื่องบันเทิง แต่กระนั้น สื่อพื้นบ้านก็มีบทบาทและหน้าที่ต่อสังคมนอกเหนือจากเรื่องของความบันเทิงระดมหรือช่วยกัน คือ การแสดงให้เห็นความเป็นเอกภาพ ความเป็นพื้นบ้านของคนในชุมชนหรือสังคมนั้น ทำหน้าที่ด้านการสื่อสารรายงานเหตุการณ์ต่างๆที่มักแทรกไว้ในการเล่นให้มองเห็นและชักจูงผู้รับสารให้เกิดแนวคิดหรือทัศนคติ และให้การศึกษา และให้แนวทางการดำเนินชีวิต เป็นต้น (มุสตี ทรัพย์สาร,2538)

อนึ่งเพลงพื้นบ้านนี้เป็นวรรณกรรมมุขปาฐะที่สามารถถ่ายทอดปรัชญาความนึกคิดของชาวบ้านหรือกลุ่มชนได้อย่างใกล้เคียงความเป็นจริงที่สุด เนื่องจากเป็นผลผลิตทางความคิดที่ผ่านกระบวนการกลั่นกรองมาน้อยกว่างานวรรณกรรมมุขปาฐะประเภทอื่น ดังนั้นในการศึกษาเพลงพื้นบ้านของกลุ่มชนต่างๆ จะช่วยทำให้เกิดความเข้าใจในกลุ่มชนผู้เป็นเจ้าของวรรณกรรมได้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะเพลงและสังคมนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้น โดยที่สังคมมีอิทธิพลต่อเนื้อหาสาระและทำนองเพลง แต่ขณะเดียวกัน เพลงก็มีอิทธิพลต่อสังคม ซึ่งทั้งนี้และทั้งนั้นก็เพราะผู้อยู่ในสังคมคือมนุษย์ซึ่งเป็นผู้สร้างวรรณกรรมนี้ขึ้น จึงอคมิได้ที่จะรับอิทธิพลจากสิ่งที่พบเห็นมาแสดงไว้

ปราณี วงษ์เทศ (2533) ได้กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของเพลงที่มีต่อสังคมดังนี้คือ

1. เพลงจะทำหน้าที่เป็นเสมือนกับตัวแทนของระบบสัญลักษณ์ในทางสังคมที่จะสะท้อนออกมาให้เห็นตามความเชื่อทางศาสนาและระบบชนชั้นในสังคม
2. เพลงมีหน้าที่กระตุ้นให้เกิดการตอบสนองทางกายภาพ อาทิเช่น การทำสงคราม การทำงาน การรบ
3. เพลงเป็นเสมือนเครื่องควบคุมทางสังคม คอยรักษาบรรทัดฐานทางสังคมและชี้แนะระเบียบแบบแผนที่เหมาะสม รวมทั้งกำหนดพฤติกรรมที่เหมาะสมทางสังคมอีกด้วย
4. เพลงมีบทบาทในการรักษาสถาบันที่สำคัญทางสังคม เช่นศาสนา ความเชื่อ ช่วยทำให้การประกอบพิธีกรรมมีเหตุผลและรักษาสัญลักษณ์ทางพิธีกรรม

5. ทำให้เกิดความสืบเนื่องและมั่นคงทางวัฒนธรรม

เพลงพื้นบ้านที่มีลักษณะเด่น ๆ ได้แก่ เพลงกล่อมเด็กมีการใส่ทำนองง่าย ๆ ซ้ำ ๆ นอกจากนั้นก็คือการขับเสภาเพราะเสปามีทำนองที่งดงามไพเราะเนื้อร้องเป็นเรื่องในชีวิตชาวบ้าน มีการใช้กรับเป็นเครื่องดนตรีประกอบและเป็นการขับเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน เพลงพื้นบ้านมีลักษณะสำคัญคือเป็นเพลงที่มุ่งความสนุกสนานเป็นหลัก เป็นเพลงที่ไม่ต้องฝึกฝน อาศัยการสืบต่อกับการเลียนแบบ เนื้อหาเพลงเป็นเรื่องเกี่ยวกับชีวิตการงาน ความรักการเกี่ยวพาราธนาอาจจะมีเรื่องความเชื่อ นิทานพื้นบ้านตำนานต่าง ๆ นอกจากเพลงพื้นบ้านจะเป็นสื่อแล้วยังเป็นรากเหง้าของศิลปวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่นอีกด้วย

จุดเริ่มต้นของเพลงพื้นบ้านเกิดจากกระบวนการการรวมกลุ่มกันทำการผลิตทางการเกษตรในท้องไร่ท้องนา เป็นวัฒนธรรมทางบันเทิงอย่างง่าย ๆ ของประชาชนเพื่อผ่อนคลายความเหน็ดเหนื่อยจากการงาน เพลงพื้นบ้านมีรูปแบบที่เน้นความเรียบง่ายในการร้องและการเล่นคำการร้องมักใช้คำสั้น ๆ ง่าย ๆ เนื้อหาสาระเป็นเรื่องสนุกสนานเฮฮาเกี่ยวพาราธนาระหว่างหนุ่มสาว แต่ในอีกด้านหนึ่ง ยามใดที่อิच्छิตซ์ของจากความทุกข์อันหนักหน่วง ทั้งจากภัยธรรมชาติหรือการถูกเอารัดเอาเปรียบ เพลงพื้นบ้านก็เป็นทางระบายออกของประชาชนที่ตีอกทางหนึ่ง

เพลงพื้นบ้านเป็นการละเล่นอย่างหนึ่งของคนในสังคมไทยยุคดั้งเดิมที่ไม่อาจจะไปถึงจุดกำเนิดที่ชัดเจนได้เพราะมีการสืบทอดกันโดยมุขปาฐะตามจารีตวัฒนธรรมประชาชน เพลงลูกทุ่งนี้ก็สืบเนื่องมาจากการเล่นเพลงพื้นบ้านที่มีวิวัฒนาการมาอย่างยาวนานในประวัติศาสตร์ไทยองค์ประกอบของบทเพลงแสดงให้เห็นถึงจารีตลักษณะของการเล่นเพลงอย่างเด่นชัด เช่นรูปแบบเพลงโต้ตอบ เพลงแกั คำร้องที่กำหนดสถานการณ์เฉพาะ การเล่นกับเรื่องสองแง่สองง่าม การขับร้องที่มีการเล่นลูกคอซึ่งถือเป็นแง่มุมทางสุนทรียะที่ยึดถือกันในการร้องเพลงพื้นบ้านของประชาชนที่มีการเล่นกันมาแต่โบราณ และปรับตัวตามสถานการณ์อยู่เสมอ จนมาถึงการเป็นเพลงลูกทุ่งร่วมสมัยในปัจจุบัน

การเล่นเพลงมีการปรับตัวได้อย่างสอดคล้องกับรสนิยมการเสพยัถึงบันเทิงของคนในแต่ละยุคสมัยเสมอจึงทำให้แพร่หลายมาอย่างสืบเนื่องยาวนาน เพลงลูกทุ่งเองก็นับว่าเป็นพัฒนาการการปรับตัวของเพลงพื้นบ้านที่มีลักษณะของการผสมผสานทางวัฒนธรรมหลายอย่าง โดยเฉพาะจารีตหรือเงื่อนไขของการเล่นเพลงที่ปรากฏอย่างเด่นชัดซึ่งอาจถือเป็นวิวัฒนาการอีกก้าวหนึ่งของการเล่นเพลงที่ได้มีบทบาทในสังคมไทยสืบเนื่องต่อมา โดยได้ปรับตัวให้สอดคล้องกับรสนิยมการเสพยัถึงบันเทิงของคนในสังคมไทยยุคใหม่ที่นิยมเพลงแบบตะวันตกกันขึ้นอย่างแพร่หลาย

2.3 เพลงลูกทุ่งอีสาน : ศิลปะการใช้ภาษาและการสะท้อนวัฒนธรรม

นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2538) ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับเพลงลูกทุ่งซึ่งพอสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. สาระของเพลงลูกทุ่งเปรียบเสมือนข่าวสารที่คนเมืองส่งผ่านไปยังชาวชนบทซึ่งประกอบด้วยการผสมผสานวัฒนธรรมระหว่างสังคมเมืองและสังคมชนบท
2. ลักษณะของเพลงลูกทุ่งนั้นสามารถดูได้จาก
 - ศิลปะดนตรีที่บ้านสอดแทรกอยู่
 - คำของนักร้องว่าเป็นนักร้องลูกทุ่งหรือไม่
 - มีวิธีร้องแบบเด่นลูกคอและเปล่งเสียงจากลำคอ
3. ลักษณะเนื้อร้องของเพลงลูกทุ่ง มีกำหนดสถานการณ์จำเพาะซึ่งเป็นผลให้เพลงลูกทุ่งสามารถพูดถึงเหตุการณ์เฉพาะหน้าของสังคมและบ้านเมืองได้อย่างไม่ขัดเขิน นอกจากนั้นเนื้อหาในเพลงลูกทุ่งบางเพลงยังสะท้อนให้เห็นโลกทัศน์แบบเก่า ๆ เช่นความเชื่อ ค่านิยมต่าง ๆ
4. เพลงลูกทุ่งในระยะแรก ๆ มักมีเนื้อหาเกี่ยวกับสภาพความเป็นจริงในชนบทเกือบทั้งสิ้น ต่อมาเมื่อการสื่อสารคมนาคมขยายตัวขึ้น รูปแบบและเนื้อหาในเพลงลูกทุ่งจึงเปลี่ยนแปลงไป โดยพยายามแสดงความทันสมัย เช่น เครื่องดนตรีในวงลูกทุ่ง เครื่องแต่งเสียง หางเครื่อง การแต่งกายนักร้อง และเนื้อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตในสังคมเมือง เป็นต้น
5. เพลงลูกทุ่งกำลังเชื่อมความนิยมลงด้วยสาเหตุดังต่อไปนี้
 - รูปแบบและเนื้อหาถูกปรับเปลี่ยนให้ทันสมัย ทำให้เพลงลูกทุ่งมีความเป็นชนบทน้อยลง
 - ปัจจุบันเพลงลูกทุ่งกับสตริงกำลังจะผสมผสานเข้าหากันมากขึ้น
 - ในฐานะที่เพลงลูกทุ่งเป็นเครื่องมือสื่อสารชนิดหนึ่ง ปัจจุบันสื่อชนิดนี้ได้รับความนิยมน้อยลง เพราะมีสื่อชนิดอื่นที่ให้ข่าวสารเร็วกว่า

เพลงลูกทุ่งอีสานนับว่าอยู่ในประเภทของเพลงลูกทุ่งที่มีกลิ่นไอความเป็นภาคอีสาน นับเป็นผลมาจากการปรับปรุงเพลงพื้นเมืองในภาคอีสาน เช่นหมอลำ กันตรึมให้มีลักษณะคล้ายตามการแพร่ของวัฒนธรรมตะวันตก เพลงลูกทุ่งอีสานนับเป็นผลผลิตของบุคคลจากสังคมภาคอีสานที่ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางในสื่อกระแสหลัก เนื้อหาและส่วนประกอบของเพลงที่ก่อให้เกิดความเข้าใจในวิถีชีวิตของชาวอีสานและภาษาถิ่นนับเป็นจุดแรกที่ทำให้คนฝั่งซึ่งเป็นชาวอีสานรักท้องถิ่น รักวัฒนธรรม ภาคภูมิใจในถิ่นกำเนิดของตน

เพลงลูกทุ่งอีสานมีรูปแบบที่ไม่ตายตัวขึ้นอยู่กับความคิดของนักแต่งเพลงแต่ละคน บ้างก็แต่งเพื่อชีวิต บ้างแต่งเป็นเพลงตลก แต่ก็ได้แนวทางมาจากเพลงไทยสากลหรือเพลงลูกทุ่ง ภาษาที่ใช้จะเป็นภาษาถิ่นอีสานผสมผสานกับภาษามาตรฐานเพื่อความไพเราะและความรื่นเริงในเพลง เนื้อหาเพลงลูกทุ่งอีสานมักจะเกี่ยวกับธรรมชาติ ความรัก ตลก วิถีชีวิตคนอีสานหรือ อาจจะเป็นตำนานต่าง ๆ (สถา คุณวุฒิ, สัมภาษณ์ , 2548)

ในยุคที่เกิดเพลงไทยสากลแนวใหม่คือแนวสตรีทขึ้นมาเป็นกระแสเพลงนำสมัยในสังคมเมืองและแพร่กระจายสู่สังคมชนบทด้วย โดยเฉพาะในหมู่ผู้ฟังวัยรุ่นที่นิยมกันมาก บทเพลงลูกทุ่งอีสานได้ปรับสู่ความทันสมัยทางด้านดนตรีตามสมัยนิยมโดยที่ยังคงรักษาพื้นฐานด้านรูปแบบฉันทลักษณ์ ท่วงทำนองเพลงที่สัมพันธ์กับแนวเพลงของเก่าและประการสำคัญคือด้านเนื้อหาสาระที่นำเสนอเรื่องราววิถีชีวิตของคนชนบทตามที่เกิดขึ้นจริงอย่างชัดเจน

ศิริพร กรอบทอง(2547) ได้ศึกษาเรื่อง “วิวัฒนาการเพลงลูกทุ่งในสังคมไทย” ผลการศึกษาพบว่า ในกระแสเพลงไทยสากลแนวใหม่ นำสมัย เพลงลูกทุ่งได้ปรับตัวอย่างคงพื้นฐาน ท่วงทำนองเพลงที่ได้ปรับใช้ทำนองเพลงสากลใหม่ ๆ ขึ้นมาด้วยนั้นก็ยังคงมีทำนองเพลงเก่าคือเพลงไทยเดิมและเพลงพื้นบ้านสอดแทรกอยู่ด้วย โดยเฉพาะกับเพลงพื้นบ้านนั้นไม่ได้เพียงแต่ท่วงทำนอง ยังมีจารีตอื่น ๆ ที่ปรากฏอยู่ด้วยในรูปแบบบทเพลงเช่น เพลงแก๊กกัน เพลงโต้ตอบกัน การใช้คำสองแง่สองง่าม ตลอดจนการขับร้องของนักร้องที่ยังคงมีลูกเอื้อนลูกค้อยเป็นเอกลักษณ์โดดเด่นอยู่อย่างชัดเจน เนื้อหาสาระของบทเพลงเป็นสิ่งสำคัญอีกด้านหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะที่สืบเนื่องกันมา โดยได้มีการปรับตัวตามบริบทของสังคม โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวชนบทนั้นได้บันทึกสะท้อนออกมาเป็นแง่มุมต่าง ๆ อย่างชัดเจน ด้วยคุณลักษณะการปรับตัวได้อย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนชนบททำให้เพลงลูกทุ่งเป็นที่นิยมอย่างกว้างขวางของคนชนบท และการที่คนชนบทซึ่งได้รับผลกระทบจากการขยายตัวของเศรษฐกิจและสังคมทุนนิยมจนทำให้มีบทบาทเป็นแรงงานในภาคการผลิตที่สำคัญของประเทศทั้งภาคเกษตร อุตสาหกรรมและการบริการ อีกทั้งยังสามารถสร้างวัฒนธรรมแห่งท้องถิ่นได้อย่างเหนียวแน่น แม้จะโยกย้ายไปอยู่ต่างที่ต่างถิ่นใด ๆ ทำให้ผู้เกี่ยวข้องฝ่ายต่าง ๆ โดยเฉพาะรัฐบาลต้องหันมาสนใจกับวัฒนธรรมมวลชนและเปิดพื้นที่กว้างให้กับวัฒนธรรมท้องถิ่นอันจะนำมาซึ่งการสนับสนุนการเติบโตของเพลงลูกทุ่งในสังคมไทยอีกประการหนึ่งด้วย

เพลงลูกทุ่งอีสานนับเป็นเพลงลูกทุ่งประเภทหนึ่งที่สามารถสร้างวัฒนธรรมแห่งท้องถิ่นเอาไว้อย่างเหนียวแน่น ดังที่แคน สาลิกา (2547) กล่าวถึงไว้ว่า “เพลงลูกทุ่งนั้นพัฒนามาจากเพลงรำวงรำไท่ซึ่งเพลงเหล่านี้มาจากทางอีสานและลาว ภาษาอีสานกลายเป็นภาษากลางไปโดยปริยายใน พ.ศ. นี้ สำราจได้ง่าย ๆ จากบทเพลงลูกทุ่งอีสานที่ยึดครองตลาดลูกทุ่งกว่า

90% พุดง่าย ๆ ภาษาเพลงลูกทุ่งอีสานสามารถสื่อสารได้อย่างสากลแล้ว สำหรับสังคมไทย แม้จะแปลได้บ้างไม่ได้บ้าง แต่ด้วยท่วงทำนอง ดีด้า จังหวะดนตรีที่คุ้นชิน ไม่ต่างอะไรกับเพลงไทยทั่ว ๆ ไป ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดที่สุดคือ อัลบั้มชุด ปริญญาใจ ของศิริพร อำไพพงษ์ หรือแม้แต่กลอนลำเดิน โบว์รักลีลา ที่ฟังกันโดยไม่ต้องแปลทั้งประเทศ อีกเรื่องหนึ่งที่เราเห็นได้ชัดคือทัพทุ่งอีสาน ทั้งที่เป็นนักร้อง นักแต่งเพลง นักทำดนตรี ซึ่งอยู่ตามค่ายเพลงต่าง ๆ ก็เป็นคนอีสานมากกว่าครึ่งก่อน ฐานวัฒนธรรมความเข้มแข็งของคนอีสานและวิถีชีวิตอีสานที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัยนี้เองทำให้เพลงลูกทุ่งอีสานสามารถสร้างสรรค์ผลงานและสะท้อนภาพชีวิต วัฒนธรรมออกมาได้อย่างลึกซึ้ง”

คำว่าวัฒนธรรมนี้โดยปกติแล้วมักจะใช้พูดกันเป็นประจำ คนที่มีวัฒนธรรมกับคนที่ไม่มีนั้นแตกต่างกัน โดยบุคคลจะต้องประพฤติตนให้เหมาะสมตามสภาพของสังคม วัฒนธรรมก็เป็นสิ่งที่สร้างขึ้นโดยมนุษย์ มนุษย์จะเป็นผู้สร้างทะนุบำรุง ถ่ายทอดและเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม มนุษย์เป็นสัตว์ประเภทเดียวที่มีวัฒนธรรม คือมีวิธีการเรียนรู้รับช่วงสืบต่อกันมาได้และสร้างสรรค์เพิ่มเติม การที่มนุษย์สามารถสร้างวัฒนธรรมได้ดีก็เพราะมนุษย์มีลักษณะทางกายและจิตใจเป็นพิเศษเหนือกว่าสัตว์ทั้งปวงและสิ่งนี้เองทำให้มนุษย์ต่างกับสัตว์ เพราะวัฒนธรรมทำให้มนุษย์เป็นคนอย่างแท้จริง

วัฒนธรรมนั้นหมายถึง วิถีชีวิตทั้งมวลของสังคม ซึ่งอาจจะเป็นชุมชนท้องถิ่นทั้งประเทศหรือเผ่าพันธุ์ ทั้งนี้ “วิถีชีวิตทั้งมวล” ประกอบด้วยความเชื่อ ระบบคุณค่า คือสังคมนี้ชื่ออะไร ให้คุณค่ากับเรื่องอะไร ส่วนถือเป็นวัฒนธรรมทั้งสิ้น นอกจากนี้ วิถีชีวิตยังหมายถึงการปฏิบัติทั้งหมดของสังคม การกินการอยู่ การแต่งกาย อาชีพ คือสังคมนั้นกินอะไร อยู่อย่างไร ปลูกบ้านอย่างไร ถือเป็นวัฒนธรรม

สุพัตรา สุภาพ (2520) มองว่าวัฒนธรรมเป็นมวลรวมทั้งหมดของพฤติกรรมมนุษย์ซึ่งโดยข้อเท็จจริงแล้วแยกแยะออกจากกันได้ยาก แต่เราพอจะจำแนกวัฒนธรรมออกเป็นองค์ประกอบต่างๆเพื่อประโยชน์ในการศึกษาได้ดังนี้

1. ระบบความคิดและความเชื่อ ความเชื่อทุกประเภทของมนุษย์ต้องอาศัยสัญลักษณ์ภาษาจะช่วยสื่อสารความเชื่อเหล่านี้
2. ระบบสังคม หมายถึงองค์ประกอบสังคมส่วนใหญ่ที่เป็นประเพณีหรือกฎเกณฑ์พฤติกรรมต่างๆที่ต้องอาศัยภาษาเป็นตัวสื่อ
3. ระบบความรู้สึกรวมณ์และทำที่ซึ่งต้องอาศัยสัญลักษณ์หรือภาษาเป็นสื่อถ่ายทอด

4. ระบบเทคโนโลยี เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับการผลิตและการใช้เครื่องมือของมนุษย์ซึ่งต่างจากสัตว์ สาเหตุความแตกต่างเกิดจากความสามารถของมนุษย์ในการใช้สัญลักษณ์โดยเฉพาะภาษา

นอกจากนั้นยังได้กล่าวไว้ว่า วัฒนธรรมนั้นจะมีลักษณะดังนี้กล่าวคือ

1. เป็นสิ่งที่ได้มาจากการเรียนรู้
2. เป็นมรดกทางสังคม
3. เป็นวิถีชีวิตหรือแบบของการดำรงชีวิต
4. เป็นสิ่งไม่คงที่

วัฒนธรรมนับเป็นกลไกการเชื่อมมนุษย์กับสภาพแวดล้อมและเชื่อมมนุษย์กับมนุษย์ด้วยกันนอกจากนี้วัฒนธรรมยังทำหน้าที่จัดระเบียบมนุษย์ให้อยู่ด้วยกันเป็นกลุ่มได้ การจัดระเบียบสังคมทำหน้าที่สัมพันธ์มนุษย์กับมนุษย์และเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ซึ่งสามารถสรุปหน้าที่ของวัฒนธรรมได้ว่าเป็นการตอบสนองความจำเป็นของมนุษย์ซึ่งแบ่งเป็น

- ความจำเป็นที่ตอบสนองโดยสภาพแวดล้อมของมนุษย์(ทางร่างกาย)
- ความจำเป็นที่ตอบสนองโดยจิตใจมนุษย์เอง(ทางจิตใจ)

จากแนวคิดนี้จะเห็นได้ว่าเพลงลูกทุ่งอีสานเป็นทั้งองค์ประกอบของวัฒนธรรมและยังทำหน้าที่เป็นวัฒนธรรมทางศิลปะ เพลงนั้นเป็นภาษาที่ได้ใ้เงินคนาการเข้าไปประกอบกับดนตรีให้มีความไพเราะ อีกทั้งเป็นสื่อในองค์ประกอบต่างๆของวัฒนธรรมอีกด้วยเป็นความเชื่อที่อิงอยู่กับอารมณ์ ค่านิยม ทักษะคิดเป็นการถ่ายทอดความรู้สึกโดยใช้ภาษาเป็นสื่อ บทเพลงได้ตอบสนองความจำเป็นของมนุษย์ด้านจิตใจให้ความสบายใจผ่อนคลายเป็นเพื่อนและให้ความพอใจ

การสื่อสารกับวัฒนธรรมนับว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดเพราะการสื่อสารเกิดภายใต้ขอบเขตของวัฒนธรรม วัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อการสื่อสารเพราะวัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการสื่อสารของสมาชิกในสังคม ขณะเดียวกันการสื่อสารก็เป็นเครื่องมือที่ทำให้วัฒนธรรมดำรงอยู่ได้ ในส่วนของการใช้การสื่อสารเพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาสังคมนั้นต้องอาศัยการสื่อสารในทางต่อไปนี้

1. การสื่อสารโดยเฉพาะการสื่อสารมวลชน ช่วยเผยแพร่วัฒนธรรมไปสู่ประชาชนทำให้วัฒนธรรมแพร่หลาย
2. สื่อมวลชนนำวัฒนธรรมท้องถิ่นมาสู่สังคมอื่นก่อให้เกิดการรับรู้ความเข้าใจการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสังคมรวมทั้งเป็นการทำให้วัฒนธรรมท้องถิ่นกลายเป็นวัฒนธรรมมวลชนเช่นการที่สื่อมวลชนเผยแพร่การแสดงของท้องถิ่นต่างๆจนเป็นที่รู้จักโดยทั่ว
3. สื่อมวลชนช่วยทำนุบำรุง ส่งเสริมและถ่ายทอดวัฒนธรรมอันดีงามจากจากคนรุ่นเก่ามาสู่คนรุ่นใหม่เพื่อปลูกฝังให้สมาชิกของสังคมสามารถปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับสภาพสังคมปัญหาหนึ่งของการพัฒนาวัฒนธรรมคือการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรม ซึ่งมีแหล่งที่มาจากทั้งภายในสังคมเองและจากอิทธิพลต่างชาตรวมทั้งจากผลการพัฒนาประเทศโดยเฉพาะการพัฒนาด้านวัตถุ หน้าที่การสื่อสารในที่นี้ก็คือการทำให้การเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างเหมาะสมกับกาลเวลาและวิถีชีวิตของประชาชน ควบคุมและป้องกันไม่ให้อวัฒนธรรมต่างชาติที่ไม่เหมาะสมกับสังคมกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของประชาชน (สมควร กวียะ , 2537)

อึ่งภาษาที่แสดงออกมาเป็นเพลงนั้นมักจะสะท้อนวัฒนธรรมให้ปรากฏเสมอ โดยเหตุนี้เพลงลูกทุ่งอีสานก็จะสะท้อนวัฒนธรรมของชาวตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งในปัจจุบันนี้ก็อาจมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคโลกาภิวัตน์ และเป็นเรื่องน่าสนใจเนื่องจากวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวอีสานนั้นมีเอกลักษณ์เป็นของตนเองและนำศึกษา ถ้ากระแสของสังคมเปลี่ยนไป ชาวอีสานจะยังคงมีเอกลักษณ์และปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบันหรือไม่ อย่างไร

ในส่วนของผลงานวิจัยเรื่องสำคัญ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบทเพลงกับการสะท้อนสังคมและศิลปะการใช้ภาษาในบทเพลงนั้น นั้นผู้วิจัยได้รวบรวมไว้ได้ดังต่อไปนี้

สุกัญญา บำรุงสุข (2517) ได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับเพลงว่า เพลงเป็นภาษาสากล ถึงแม้ว่าไม่รู้ภาษานั้น แต่ก็สามารถรู้ได้ว่าเพลงนั้นเพราะ เป็นเพลงหวาน เป็นเพลงเศร้าด้วยการฟังทำนอง จังหวะและเสียง คำที่ใช้ในการแต่งเพลงต้องเลือกถ้อยคำให้เหมาะแก่เพลงนั้น ๆ เนื้อร้องต้องเป็นภาษาง่าย ๆ บทเพลงมีอิทธิพลที่จะโน้มน้าวจิตใจผู้ฟัง และสะท้อนสังคมได้ ดังนั้นนักแต่งเพลงควรแทรกสิ่งที่ดีงามเข้าไปในเพลงให้เพลงนั้น ๆ เกิดประโยชน์ต่อสังคม

ลักขณา สุขสุวรรณ (2521) ได้ศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมเพลงลูกทุ่งในช่วง พ.ศ. 2498 – พ.ศ 2518 โดยจำแนกเนื้อหาออกเป็นสามด้านคือ กำเนิดและที่มาของเพลงลูกทุ่ง สาระของบทเพลง บทบาทของเพลงลูกทุ่งทั้งในด้านภาษาและสังคม เพื่อเน้นให้เห็นว่าวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งมีบทบาทต่อสังคม และนับวันจะยิ่งทวีขึ้นเรื่อย ๆ วรรณกรรมเพลงลูกทุ่งที่นำมา

ศึกษาคั้งนี้ เลือกจากผลงานของผู้ประพันธ์เพลงจำนวน 21 คน และได้เสนอผลการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์ การวิจัยครั้งนี้ปรากฏผลโดยสรุปว่า วรรณกรรมเพลงลูกทุ่งที่มาจากเพลงไทยเดิม เพลงพื้นเมือง และลักษณะบางประการของเพลงต่างประเทศซึ่งการนำลักษณะต่าง ๆ มาผสมกันนี้ ทำให้เพลงลูกทุ่งเป็นเพลงชนิดใหม่ที่ทำหน้าที่เป็นเหมือนเพลงพื้นเมืองยุคใหม่ที่มีทั้งความเก่าและความใหม่ผสมกันอย่างเหมาะสม ประกอบกับการใช้ภาษาที่สื่อความหมายได้ดี ส่วนใหญ่เพลงลูกทุ่งจะมีสาระแน่งคิดต่าง ๆ ที่น่าสนใจ ทั้งทางโลกและทางธรรม นอกจากนี้ก็มักจะมีอารมณ์ขันทำให้เพลงลูกทุ่งได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางและเป็นเวลานาน เพลงลูกทุ่งจึงมีความสำคัญมากในสังคมไทย

สุวรรณ บัวทวน (2524) ได้กล่าวถึง ภาพสะท้อนของการย้ายถิ่นในเพลงลูกทุ่งไว้ว่า เนื้อหาเพลงลูกทุ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงสาเหตุของการย้ายถิ่นนั้นได้กล่าวไว้ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประการ ประการแรกเกิดจากสภาพธรรมชาติที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประการที่สองสาเหตุจากความยากจน ประการที่สาม ค่านิยมความไม่ผืน ความอยากมีชื่อเสียง สถานที่การย้ายถิ่นฐานไปอยู่นั้น ทุกเพลงกล่าวถึงการย้ายเข้าสู่กรุงเทพ ฯ งานที่เข้าไปทำ ส่วนใหญ่เป็นงานของผู้หญิง เช่นนักร้อง โรงงานทอผ้า การตัดเย็บเสื้อผ้า เสริมสวย งานร้านอาหาร บาร์และไนท์คลับ ผลกระทบที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่จะเป็นผลด้านลบ เช่นการรับเอาวัฒนธรรมของสังคมเมือง ด้านการแต่งกาย การรับประทานอาหาร ภาษาที่ใช้เปลี่ยนไปจากเดิม นอกจากนั้นยังสะท้อนภาพความผิดหวังจากการใช้ชีวิตในสังคมเมือง ซึ่งออกมาในรูปของการประชดประชัน ต่อว่าต่อขานต่อการไปแล้วไม่กลับถิ่นเดิม

วินัย ศิริเสวีวรรณและสุรีพันธุ์ จำคำสอน (2524) ได้ศึกษาเพลงลูกทุ่งกับการสะท้อนภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย สรุปความได้ว่า เพลงลูกทุ่งเกิดจากการแลกเปลี่ยนและผสมผสานวัฒนธรรมที่หลากหลายเข้าด้วยกัน เกิดเป็นเพลงอย่างใหม่ที่มีลักษณะแปลกชวนสนใจ ต่อมาเมื่อสื่อมวลชนทางการกระจายเสียงและโทรทัศน์ร่วมกันเผยแพร่แนะนำเสนอเพลงลูกทุ่งและติดตามความเป็นไปของเพลงประเภทนี้มากขึ้น ส่งผลให้ประชาชนทั่วไปสนใจและเกิดความนิยมกันมากขึ้น เพลงลูกทุ่งจึงมีบทบาทต่อสังคมไทยในฐานะเป็นเพลงเพื่อการแสดงอย่างแท้จริง

อเนก นาวิกมูล (2527) กล่าวว่าเพลงลูกทุ่งและเพลงพื้นเมืองนิยมเล่นลูกคอก เล่นเสียงโดยไม่ต้องออดอากการ เสียงที่เปล่งออกมาจะเป็นเสียงที่เอื่อยเอื้อน เสียงสูงต่ำ หนักเบาสารพัด แต่จะประดิษฐ์เพลงพื้นเมืองและเพลงลูกทุ่งนั้น พร้อมทั้งจะเปิดกว้างในด้านการใช้ถ้อยคำ ภาษา และการบอกเล่าเรื่องราวอยู่ตลอดเวลา

พงษ์ชัย ไทยวรรณศรี (2529) ได้ศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมบทเพลงของสุนทราภรณ์ หรือเอื้อ สุนทรสนาน ผู้นำเสนอบทเพลงที่ได้รับความนิยมอย่างยิ่งในสมัยหนึ่งโดยศึกษาในด้านเนื้อหาสาระพบว่าบทเพลงสุนทราภรณ์มีเนื้อหากว้างขวางสามารถจำแนกได้หลายประเภทคือ เพลงปลุกใจและสวดดี เพลงสถาบันการศึกษา เพลงจังหวัดและหน่วยงาน เพลงสำหรับเยาวชน เพลงจากวรรณกรรม เพลงเกี่ยวกับประเพณีและเทศกาลและการละเล่นประจำท้องถิ่น เพลงที่เป็นภายิก เพลงสอนใจและเพลงคติธรรม เพลงชมธรรมชาติและชมความงามต่าง ๆ เพลงประเภทความรัก ความผิดหวังเพลงสะท้อนสังคมต่าง ๆ บทเพลงของสุนทราภรณ์มีการใช้โวหาร ถ้อยคำครบถ้วนตามลักษณะแบบแผนของวรรณคดีไทยและโวหารเหล่านี้มีความประณีตและอยู่ในแบบฉบับที่ดี ซึ่งมีส่วนสำคัญในการทำให้บทเพลงของสุนทราภรณ์เป็นที่นิยมแพร่หลายจนถึงปัจจุบัน

กอบกุล ภูธรารภรณ์ (2531) ได้ศึกษาเพลงลูกทุ่งกับสังคมไทยพบว่า เพลงลูกทุ่งเป็นเพลงที่สะท้อนความรู้สึกนึกคิดของชาชนบทไว้มากกว่าเพลงประเภทอื่น ๆ เพลงลูกทุ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้งกับชีวิตความเป็นอยู่ของคนชนบทไว้มาก กอบกุลได้เสนอว่าน่าจะมีการสนใจพิจารณารายละเอียดให้มาก นอกเหนือจากการใช้ถ้อยคำและไพเราะคมคายแล้ว เพลงลูกทุ่งยังมีเสน่ห์ในด้านความทันต่อเหตุการณ์ด้วย

แจ่มจิต สุระเทโช (2531) ได้ศึกษาภาพสะท้อนสังคมจากวรรณกรรมบทเพลงเพื่อชีวิตในช่วง พ.ศ. 2516 ถึง พ.ศ. 2528 โดยเสนอผลการวิเคราะห์ว่าเนื้อหาของเพลงเพื่อชีวิตทั้งหมดนี้สะท้อนให้เห็นปัญหาทางการเมืองและปัญหาอันเกี่ยวเนื่องกับการเมืองในด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และค่านิยมที่ล้ำสมัย ในด้านการศึกษาและในด้านเด็กและสตรี สรุปได้ว่า เนื้อหาของบทเพลงสะท้อนภาพความเป็นจริงในสังคมอย่างแท้จริง

นอกจากนี้ กวีรัตน์ คุณาภัทร (2532) ได้สร้างทรรศนะเกี่ยวกับเพลงลูกทุ่งว่าเพลงลูกทุ่งเป็นส่วนหนึ่งในวัฒนธรรมไทย โดยเฉพาะการเป็นภาพชีวิตของคนในสังคมเกษตรกรรมซึ่งเป็นรากฐานของสังคมไทยที่นับวันจะเสื่อมคลายไปกับกาลเวลาและความเจริญในรูปแบบใหม่ ๆ เพลงลูกทุ่งถือกำเนิดมาจากเพลงพื้นบ้านโดยรับเอาเทคโนโลยีใหม่ ๆ ตามโลกตะวันตก ส่วนที่เหมือนเพลงพื้นบ้านคือ ดิลาที่ปรากฏในหลาย ๆ รูปแบบ ทั้งด้านการร้องอย่างชัดถ้อยชัดคำ การเล่นลูกคอ การบอกเล่าอย่างตรงไปตรงมา ส่วนเนื้อหาเป็นการเก็บเรื่องราวแทบทุกเรื่องทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม

จินตนา คำรงค์เลิศ (2533) ศึกษาเรื่องวรรณกรรมเพลงลูกทุ่ง ชนบทธรรมเนียม ค่านิยม และการดำรงชีวิตของชาชนบทไทยที่ปรากฏในเพลงลูกทุ่ง ตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึงปัจจุบัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพชีวิตของสังคมชนบทจากบทเพลงลูกทุ่ง สรุปได้ว่า

เพลงลูกทุ่งเป็นวรรณกรรมที่มีคุณค่าด้านสาระเกี่ยวกับสังคมและวิถีชีวิตของชนบทไทยอย่างกว้างขวาง ชาวชนบทไทยเป็นผู้ยึดมั่นในพระพุทธศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี และสถาบันหลักทั้งสาม อันได้แก่ ชาติศาสนา และพระมหากษัตริย์ ค่านิยมหลายประการของชาวชนบท เช่น ค่านิยมในวัตถุ อนามัย การบริโภค ไสยศาสตร์ และโหราศาสตร์ แสดงให้เห็นความจำเป็นที่รัฐบาลจะต้องเข้าไปพัฒนาศึกษาในชนบทมากขึ้น การประกอบอาชีพของชาวชนบทที่ขึ้นอยู่กับความไม่แน่นอนของสภาพดินฟ้าอากาศ ภาวะหนี้สิน และการถูกเอารัดเอาเปรียบของชาวชนบท ซึ่งปรากฏในเพลงลูกทุ่งเป็นจำนวนมาก สะท้อนให้เห็นว่าสังคมไทยยังขาดกลไกที่นำมาซึ่งความเสมอภาคและความยุติธรรมด้วยเหตุนี้จึงอาจพิจารณาได้ว่าเพลงลูกทุ่งมิใช่เป็นสื่อเพื่อความบันเทิงบริสุทธิ์ แต่อาจจัดเป็นวรรณกรรมเพื่อชีวิตด้วย

พรเพ็ญ ตันประเสริฐ (2533) ศึกษาการสะท้อนวัฒนธรรมไทยในเพลงไทยสากล พบว่าเนื้อเพลงไทยสากลสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมของสังคมไทยในยุคปัจจุบัน คือความยึดมั่นในศาสนา ความมีอัธยาศัย ความสุภาพอ่อนโยน การให้อภัย สังคมไทยนิยมคนรวย คนมีปริญญา ด้านปัญหาของสังคมไทยนั้นจะบันทึกปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทยปัจจุบัน คือปัญหาชาวชนบทเข้ามาทำงานในกรุงเทพฯ ปัญหาการขาดดุลการค้ากับต่างประเทศ ปัญหาครอบครัวทั่วไป ปัญหาโสเภณี ปัญหาการว่างงาน และปัญหาการร่วมเพศ นอกจากนี้เนื้อเพลงไทยสากลยังแสดงถึงอารมณ์ขันแบบต่าง ๆ ของไทยอีกด้วย

ในส่วนของผู้ใช้ภาษาในเพลงลูกทุ่งนั้น ศุภยง พันธุมโกมล (2537) ได้ศึกษาการเชื่อมโยงเนื้อหาของเพลงไทยลูกทุ่งยุคนิยม ในช่วง พ.ศ. 2497-2535 พบว่า การเชื่อมโยงปฏิสัมพันธ์ทางด้านวัฒนธรรมหลวงกับวัฒนธรรมราษฎร์ ข่าวสาร เรื่องราวต่าง ๆ โดยผ่านเพลงลูกทุ่งนั้นมักจะนำเอาสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตนิยมของคนในเมือง เหตุการณ์ปัจจุบัน เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลสำคัญ วัฒนธรรมการดำเนินชีวิตแบบใหม่ของชาวเมืองมาใส่ไว้ในเพลงลูกทุ่ง ดังนั้นสิ่งที่ชาวชนบทได้รับจากเพลงลูกทุ่งจึงเป็นเรื่องราวของชาวทุ่งที่เข้ามาสู่เมือง

เพิ่มพร รังสีสังกูร (2544) ศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมเพลง ของสลา คุณวุฒิ ซึ่งเป็นนักประพันธ์เพลงที่แต่งเพลงจำนวนมากให้กับศิริพร อำไพพงษ์ ผลการศึกษาพบว่า สลา คุณวุฒิมีการใช้ถ้อยคำที่นำมาแต่งเพลง ทั้งจากภาษาถิ่นอีสานและภาษาอังกฤษเป็นจำนวนมาก มีการสร้างจินตนาการและภาพพจน์ มีการเล่นคำ สัมผัสสระและสัมผัสอักษรเพื่อความไพเราะของบทเพลง

จากผลการศึกษาวิจัยข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่า บทเพลงลูกทุ่งมีวิวัฒนาการมาจากเพลงพื้นบ้าน และเพลงไทยเดิมผสมผสานกัน ศิลปะการใช้ภาษาในบทเพลงลูกทุ่งนั้นมีความไพเราะ

เป็นภาษาง่าย ๆ ตรงไปตรงมา ทั้งยังเป็นบทเพลงที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อสังคมไทย และเป็นที่ยอมรับของคนไทยโดยทั่วไป ด้านเนื้อหาสาระของเพลงแสดงให้เห็นถึงสภาพสังคม วัฒนธรรมไทยอย่างแท้จริงทั้งในลักษณะวัฒนธรรมดั้งเดิม ตลอดจนสภาพสังคมวัฒนธรรมที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปด้วยปัจจัยต่าง ๆ

อย่างไรก็ดี จะเห็นว่าการศึกษาลูกทุ่งนั้นส่วนใหญ่จะเป็นการวิเคราะห์เนื้อเพลง และการสะท้อนสภาพสังคมไทยในเพลงลูกทุ่ง โดยงานวิจัยในยุคแรกจะเป็นการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของเพลงลูกทุ่งในด้านภาษาและสังคม การสะท้อนสภาพสังคมและความเป็นอยู่ของคนในสังคมชนบทของไทย เช่นงานวิจัยของจินตนา คำรงค์เลิศ (2533) ที่ศึกษาขนบธรรมเนียม ประเพณี ค่านิยมและการดำเนินชีวิตของชาวชนบทไทยที่ปรากฏในเพลงลูกทุ่งตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึงปัจจุบัน หลังจากนั้นก็เริ่มมีการศึกษาในด้านเนื้อหาเพลงและการใช้ภาษาในเพลงลูกทุ่งมากขึ้น ส่วนใหญ่จะศึกษาเกี่ยวกับผู้ประพันธ์เพลงลูกทุ่ง เช่นงานวิจัยของพงษ์ชัย ไชยวรรณศรี (2529) ที่ศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมบทเพลงของสุนทรภรณ์ หรือเพิ่มพร รังสีสังกูร (2544) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์วรรณกรรมเพลงของสลา คุณวุฒิ เป็นต้น

ในส่วนของการใช้ภาษาเพื่อการตั้งชื่อบทเพลงนั้น สุภัทร แก้วพัศ (2546) ได้ศึกษาการใช้ภาษาเพื่อตั้งชื่อเพลงลูกทุ่งระหว่างปี พ.ศ. 2540-2545 พบว่าในการตั้งชื่อเพลงลูกทุ่งนั้นจะมีการใช้คำและสำนวนต่าง ๆ มากมาย นอกจากนั้น ชื่อเพลงลูกทุ่งจะมีความสำคัญเพราะสามารถสะท้อนลักษณะเด่นของ “เพลงลูกทุ่ง” ที่สะท้อนความเป็นชนบท อุปนิสัยของคนไทย และสามารถแสดงให้เห็นถึงพลวัตของชื่อเพลงลูกทุ่ง ที่บางเพลงยังคงเอกลักษณ์ความเป็นลูกทุ่ง หากบางเพลงก็แปรเปลี่ยนไปตามกระแสของสังคม

2.4 ประวัติย่อของศิริพร อำไพพงษ์

ศิริพร อำไพพงษ์ เกิดเมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2507 มีภูมิลำเนาอยู่ที่บ้านดอนกลอย อำเภอดอนกลอย จังหวัดอุดรธานี จบการศึกษาระดับ ป. 4 โรงเรียนบ้านดอนกลอย โดยเป็นบุตรของนายกองมี อำไพพงษ์และนางอ้อ อำไพพงษ์ มีพี่น้องทั้งสิ้น 10 คน ชาย 4 คน หญิง 6 คน ศิริพร อำไพพงษ์เป็นลูกคนที่ 7 ของพ่อและแม่ ซึ่งมีอาชีพทำนา พอหมดหน้านาที่บ้านก็ทำเป็นวงหมอลำที่เรียกว่าลำเรื่องต่อกลอนเพื่อความสนุกสนานแล้วก็หาเงินด้วยช่วงที่ว่าง พี่น้องทั้ง 10 คนจึงต้องช่วยกันแสดงอยู่ในวงหมอลำนั้น โดยมีพี่สาวของศิริพร เป็นนางเอก ส่วนศิริพรนั้นเล่นเป็นตลกในวงลำ

ในปี พ.ศ. 2527 ศิริพรได้รู้จักนคร แคนสารคาม และประยูร จันทรุส แนะนำให้ทำเพลงกับบริษัท กรุงไทย จนถึงปี 2533 จำนวน 5 ชุด คือ พบรักที่หัวลำโพง สาวภูพานรำพึง

น้องนกกอกหัก อติศรัทหนองหาร ทุ่งร้างนางคอย เพลงพบรักที่หัวลำโพงจึงถือเป็นเพลงแรกที่ศิริพร อำไพพงษ์ได้อัดแผ่นเสียง ปี พ.ศ. 2534 ราช เมืองอุบล แนะนำให้รู้จักกับผู้ใหญ่ของ บริษัท พิจิเอ็ม และได้เริ่มทำอัลบั้มกับบริษัทพิจิเอ็มจนถึงปี พ.ศ. 2542 จำนวน 31 ชุด ผลงานสร้างชื่อในช่วงนี้ได้แก่ โบว์รักลีลา สำเพลินเชิญเด่น ไฟโกล์ฟาง ล้างจานในงานแต่ง (เริ่มร่วมงานกับ สลา คุณวุฒิ ครั้งแรก เพลงล้างจานในงานแต่ง สลา คุณวุฒิ เป็นผู้แต่งให้)

ช่วงแรกของการเข้าสู่วงการนักร้องลูกทุ่งอีสานนี้ ศิริพร อำไพพงษ์ได้ให้สัมภาษณ์ว่า

“จริงๆแล้วที่บ้านศิริพรเองก็มีอาชีพทำนาเหมือนบ้านอื่นๆ แต่พอหมดหน้านาที่บ้านก็ทำเป็นวงหมอลำที่เรียกว่าลำเรื่องต่อกลอนเพื่อความสนุกสนานแล้วก็ตามหาเงินด้วยช่วงที่ว่าง ก็มีพี่สาวเป็นนางเอก ศิริพรเล่นเป็นตลก ศิริพรก็โตมากับวงนี้นั่นแหละ ตระเวนอยู่หลายปีเหมือนกัน ช่วงนั้นเล่นลำเรื่องต่อกลอนอย่างเดียว บางครั้งเขาก็เรียกว่า “ลิเกลาว” นะ ค่อมามีพี่สาวของศิริพรได้ถูกเรียกให้มาทดสอบเสียง แต่ปรากฏว่าวันนั้นพี่สาวเสียงไม่มีเพราะคืนที่มาพักก่อนทดสอบเสียงนั้นนอนในห้องปรับอากาศ จึงมีปัญหาเกี่ยวกับเสียงร้อง บริษัทเลยให้นางลองทดสอบแทน แล้วก็ได้อัดแผ่นเสียงก็ยังเป็นหมอลำอยู่ดี อัดแผ่นเยอะมาก แล้วก็ย้ายบริษัททำเพลงมาอยู่ที่ บริษัท พิจิเอ็ม ซึ่งมีเพลงสร้างชื่อ คือ เพลง โบว์รักลีลา เพลงนี้ทำให้คนทั้งประเทศได้รู้จักศิริพรครั้งแรก ไปเล่นคอนเสิร์ตที่ไหนไม่ร้องไม่ได้”

ต่อมาในปี พ.ศ. 2542 ศิริพร อำไพพงษ์ ย้ายค่ายมาอยู่กับแกรมมี่ โดย คุณ ร.ราชวัตร โปรคิวเซอร์ประจำของศิริพร ออกจากพิจิเอ็ม เพราะเปลี่ยนอาชีพไปทำอย่างอื่น ทำให้ศิริพรหันไปปรึกษากับ สลา คุณวุฒิ ซึ่งร่วมงานกันมาตั้งแต่ ปี 2535 ตลอดเวลา 8 ปีกว่า และทราบว่า สลา คุณวุฒิ มาประจำตำแหน่งโปรคิวเซอร์กับบริษัทแกรมมี่ โกลด์ จึงตัดสินใจขอมาทำงานด้วย เพราะคุ้นเคยกันอยู่ก่อนแล้ว กับการทำงานประเดิมชุดแรกแหวกแนวลูกทุ่งอีสาน เต็มตัวครั้งแรก กับครูปะการังอีกครั้ง “ครูสลา คุณวุฒิ” มาเป็นโปรคิวเซอร์ในงานชุด “ปริญาใจ” วางแผง 24 สิงหาคม 2543 และเพลงนี้เองที่สร้างชื่อเสียงให้กับศิริพร อำไพพงษ์เป็นอย่างมาก ศิริพร อำไพพงษ์ได้ให้สัมภาษณ์ถึงความประทับใจที่มีต่อเพลงนี้ว่า

“ผลงานทุกเพลงของศิริพรก็ประทับใจทุกเพลง แต่ถ้าจะต้องเลือก ขอเป็นเพลง ปริญาใจ เพราะเหมือนเป็นเพลงแจ้งเกิด และถือว่าแฟนเพลงได้ให้โอกาสอีกครั้ง หลังจากมีผลงานเพลงสร้างชื่อ โบว์รักลีลา ไปแล้ว เมื่อ 10 กว่าปีที่ผ่านมา และที่สำคัญเพลงนี้ศิริพร ได้รับรางวัลมาลัยทอง ของคนลูกทุ่ง ในปี พ.ศ. 2543 รู้สึกดีใจและเป็นเกียรติประวัติของศิริพรด้วยคะ”

ศิริพร อำไพพงษ์ได้ให้สัมภาษณ์ถึงแง่มุมเกี่ยวกับเพลงลูกทุ่งอีสานเอาไว้ด้วยเช่นกันคือ

“เพลงลูกทุ่งอีสานจะเป็นอะไรที่ง่าย ๆ จริงใจเรื่องราวใกล้ตัว เกิดขึ้นได้กับทุกคน ชื่อ ๆ ตรง ๆ ถ้าเป็นเพลงเศร้าก็เศร้าไปเลย อย่างเพลง หนีแม่มาแพ้วัก ถ้าสนุกก็เต็มที่เดินกันไปเลย อย่างเพลง คีตขอกคอกบ่ได้ มีเพลงให้กำลังใจด้วยนะ อย่างเพลง ความจนวัดใจ เพลงโรมแมนติก ก็มี อย่างเพลง อยากอยู่เงียบ ๆ สองคน จะเห็นว่าเป็นเพลงที่เห็นภาพของการใช้ชีวิตคนต่าง จังหวัดอยู่ด้วย ศิริพรว่านี่แหละที่เป็นเอกลักษณ์ ในส่วนของวงการเพลงนั้น ศิริพรเห็นว่าในอดีตกับปัจจุบันค่อนข้างแตกต่างกันมาก เมื่อก่อนยังมีจำนวนนักร้องไม่มาก เพราะการที่จะเข้ามาเป็นนักร้องจะค่อนข้างยาก แต่ปัจจุบันก็ง่ายขึ้น ก็ดีนะเพราะผู้ฟังก็จะได้มีทางเลือกมากขึ้น ในส่วนตัวของนักร้องเองก็ต้องพัฒนาตัวเองมาก”

ปัจจุบัน ศิริพร อำเภอพงษ์มีวงดนตรีเดินสายแสดงตามงานต่าง ๆ การเดินสายของ วงพิณแคนแดนอีสาน ของศิริพร จะเริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม จนถึง พฤษภาคม มีงานเกือบทุกวัน ทั้งงานจ้างวง และงานล้อมผ้า วงดนตรีนี้มีผู้ร่วมงานกว่า 200 ชีวิต ไม่ว่าจะเป็นทางเครื่อง นักดนตรี หมอซ่า คลก เด็กในวงต่าง ๆ ประมาณ 70% จะเป็นลูกหลานพี่น้องของศิริพรทั้งนั้น ศิริพรมีส่วนร่วมในการวางรูปแบบในการแสดงต่าง ๆ อาทิ คลก โชว์อากาศซ่า ซึ่งในวงแบ่งเป็นช่วง ๆ เช่น โชว์เพลงลูกทุ่ง + สตรีง คลกอีสาน เพลงนานาชาติ (ไทยจีน) และลิเกอีสาน เป็นต้น

อย่างไรก็ดี แนวคิดและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาภาษาและวัฒนธรรม จากวรรณกรรมบทเพลงที่ผู้วิจัยได้กล่าวมาทั้งหมดนี้ นับเป็นส่วนหนึ่งที่ผู้วิจัยจะนำมาปรับใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับเพลงลูกทุ่งอีสานของศิริพร อำเภอพงษ์ในลำดับต่อไป

บทที่ 3

ลักษณะภาษาในเพลงลูกทุ่งอีสานของศิริพร อำไพพงษ์

ดนตรีทางตะวันตกได้เริ่มเข้ามามีบทบาทในประเทศไทยตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื่องจากสมัยนั้นวัฒนธรรมตะวันตกได้เข้ามาแพร่หลายในประเทศไทย พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำริให้จัดตั้งกองตรวจขึ้น เพื่อประกอบการฝึกหัดเดินแถวแบบทหารฝรั่ง จึงเกิดวงโยชวาทิตขึ้น ต่อมาเครื่องดนตรีทางตะวันตกก็มีบทบาทและอิทธิพลในพัฒนาการของเพลงไทยในเวลาต่อมา

เพลงลูกทุ่งเป็นเพลงไทยสากลแนวหนึ่งที่แพร่หลายและเป็นที่ยอมรับในสังคมไทยอย่างกว้างขวาง เมื่อสำนักงานคณะกรรมการการวัฒนธรรมแห่งชาติจัดงานกิ่งศตวรรษเพลงลูกทุ่งไทยขึ้นในปี พ.ศ. 2532 นั้น เริ่มมีความสนใจสืบค้นประวัติความเป็นมาของบทเพลงกันอย่างจริงจัง ถึงกับมีการนับอายุเพลงลูกทุ่งกันขึ้น โดยถือว่า เพลงไฉ่ว่าสาวชาวไร่ ซึ่งเป็นผลงานเพลงที่เหม เวชกร แต่งให้คำรณ สัมบุณยานนท์ขับร้องประกอบละครวิทยุในปี พ.ศ. 2481(ศิริพร กรอบทอง, 2547)

เพลงลูกทุ่งอีสานนับว่าอยู่ในประเภทของเพลงลูกทุ่งด้วยเช่นกัน แต่มีลักษณะพิเศษคือ กลิ่นไอความเป็นภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งมีผลมาจากการปรับปรุงเพลงพื้นเมืองในภาคอีสาน เช่นหมอลำ กันตรึมให้มีลักษณะคล้ายตามการแพร่ของวัฒนธรรมดนตรีตะวันตกนั่นเอง

พงษ์ศักดิ์ จันทรูกษา (สัมภาษณ์ , 2548) กล่าวว่า เพลงลูกทุ่งอีสานมีความโดดเด่นและคงความเป็นเอกลักษณ์เอาไว้ได้เนื่องจากเครื่องดนตรีพื้นบ้านของอีสานเช่นพิณหรือแคน มีลักษณะเสียงที่เข้ากันได้ดีกับเครื่องดนตรีตะวันตก นอกจากนั้นลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่งคือเรื่องของการใช้ภาษา กล่าวคือเพลงลูกทุ่งอีสานมีการเลือกใช้ภาษาอย่างสละสลวย เข้าใจง่าย สะท้อนให้เห็นความเป็นภาคตะวันออกเฉียงเหนืออย่างเด่นชัด ซึ่งภาษานี้มีส่วนสำคัญมากในการได้ส่วนแบ่งการตลาดมาสู่เพลงลูกทุ่งอีสาน เพราะภาษาอีสานเป็นภาษาที่มีคนใช้มากประเทศเพื่อนบ้านอย่างลาวก็สามารถฟังเข้าใจ หรือแม้แต่ชนเผ่าไทต่าง ๆ ที่อยู่ในประเทศไทย แต่อาจจะเป็นภาคอื่น ๆ ก็สามารถฟังได้รู้เรื่อง เช่น ไทพวน ไทยวน ไททรงดำ เป็นต้น

จากการศึกษา ผู้วิจัยพบว่า นอกจากดนตรีจะพัฒนาออกได้เป็นหลายรูปแบบแล้ว ภาษาที่ใช้ในเนื้อเพลง ไม่ว่าจะเป็นถ้อยคำสำนวนก็พัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปจากภาษาที่ใช้อยู่โดยปกติ เนื่องจากการร้อยเรียงภาษาในเนื้อเพลงถือเป็นความสามารถเฉพาะตัวของผู้ประพันธ์ ที่เลือกใช้คำต่าง ๆ มาประพันธ์เป็นเพลง ผ่านการนำเสนอของนักร้องที่สื่ออารมณ์เพลงนั้น ๆ ได้อย่างเหมาะสมเพื่อให้เกิดความสละสลวย ไพเราะน่าฟัง ช่วยให้ผู้ฟังเกิดจินตนาการและได้

อารมณ์ ซึ่งในการเขียนเพลงแต่ละครั้ง ผู้ประพันธ์เพลงจะผูกคตินักร้องเป็นเกณฑ์ด้วยว่า ลักษณะของนักร้องแบบนี้จะร้องเพลงแนวใด สื่ออารมณ์แบบใดได้โดนใจผู้ฟังมากที่สุด (พงษ์ศักดิ์ จันทรูกษา ,สัมภาษณ์ ,2548)

ศิริพร อำไพพงษ์เป็นนักร้องแนวลูกทุ่งอีสานที่มีผู้ติดตามแน่น กังวานชัด ลักษณะท่าทางชื่อ ๆ เป็นตัวแทนของผู้หญิงอีสานได้เป็นอย่างดีเหมาะที่จะร้องเพลงที่ต้องการเล่าเรื่องของวิถีชีวิตชาวอีสานแบบตรงไปตรงมา ไม่อ้อมค้อม ซึ่งการเลือกแนวเพลง ภาษาที่ใช้ในเพลงให้เหมาะกับตัวนักร้องซึ่งเป็นผู้นำเสนอเพลงนั้น ๆ จะนำมาสู่ความลงตัวในที่สุด (สลา คุณวุฒิ, สัมภาษณ์ ,2548)

จากการศึกษาลักษณะการใช้ภาษาในเพลงลูกทุ่งอีสานที่ขับร้องโดยศิริพร อำไพพงษ์ ผู้วิจัยพบว่า มีลักษณะดังนี้

3.1 การใช้คำ

จากการศึกษา ผู้วิจัยพบว่า การเลือกใช้คำในเพลงลูกทุ่งอีสานของศิริพร อำไพพงษ์นั้น จะใช้คำง่าย ๆ ไม่ค่อยมีศัพท์ยาก คำที่ใช้จะเป็นภาษาพูดเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้เพราะผู้แต่งต้องการให้นักร้องสร้างความเป็นกันเองและความสนิทสนมกับผู้ฟัง จึงสื่อความหมายของบทเพลงออกมาในลักษณะการพูดคุยกัน การถามสารทุกข์สุกดิบ การบอกเล่าข้อความหรือเรื่องราวต่าง ๆ

เพ็ญพร ดันประเสริฐ (2533) ได้วิเคราะห์ถึงสาเหตุของการใช้คำภาษาพูดหรือคำง่าย ๆ ในบทเพลงเอาไว้ 2 ประการดังนี้

- คำภาษาพูดเป็นภาษาที่ง่าย ใช้สะดวก สื่อสารได้รวดเร็ว ทันใจผู้ฟัง ผู้แต่งเพลงส่วนใหญ่นิยมถ่ายทอดบทเพลงด้วยภาษาพูดเพราะสามารถสนองความต้องการและเข้าถึงจิตใจของผู้คนได้ดีและรวดเร็ว
- ภาษาพูดสามารถแสดงความรู้สึกและความเป็นกันเองระหว่างผู้แต่งบทเพลง โดยมีนักร้องเป็นตัวแทน กับผู้ฟังเพลง เหมือนกับว่าได้มานั่งคุยกันอยู่ต่อหน้าจริง ๆ ทำให้ผู้ฟังเกิดอารมณ์ร่วมไปกับเพลง บางคนอาจคิดว่าตัวเองเป็นส่วนหนึ่งหรือตัวละครตัวหนึ่งในบทเพลง เพราะบางส่วนของเนื้อเพลงอาจตรงกับชีวิตของตน

ในส่วนของการเลือกใช้คำนี้ เพลงลูกทุ่งอีสานของศิริพร อำไพพงษ์ มีการใช้ภาษาที่มีความเข้าใจง่าย ตรงไปตรงมา โดยมีรายละเอียดดังนี้ เช่น การใช้คำซ้ำ การใช้คำย่อ การใช้คำ

อุทยาน การใช้คำถิ่น การใช้คำบงสถานที่ และการใช้คำภาษาต่างประเทศ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1.1 การใช้คำซ้ำ

คำซ้ำหรือการซ้ำคำ คือการนำคำหรือวลีเดียวกันและมีความหมายเหมือนกันทุกประการ มาเรียงไว้ติดกันหรืออาจมีคำอื่นคั่น การซ้ำคำจะทำให้บทเพลงมีความไพเราะ สละสลวย ทำให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกคล้อยตามทั้งยังเป็นวิธีการย้ำให้ข้อความมีความหนักแน่นยิ่งขึ้น

ผลการศึกษาการซ้ำคำในเพลงลูกทุ่งอีสานของศิริพร อำไพพงษ์ มีรายละเอียดดังนี้

3.1.1.1 การใช้คำซ้ำภายในวรรคเดียวกัน อยู่ในตำแหน่งติดกันเป็นการซ้ำเพื่อให้ความไพเราะหรือย้ำความหมาย ให้หนักแน่น เช่น

เพลงเสียงนกสะกิดใจ

“...คนตรี...(เกริ่น) ใหม่ ใหม่ แก้มอาย ใหม่ ใหม่ น้ำตานองไหลริน ฟังเสียงนกสะกิดใจ คิดนำอายผู้แฟนเก่า น้ำตาย้อย...(คนตรี) ...น้ำตาสาวรินย่อย เสียแรงคอยคิดตั้งต่อชายเอ๋ย พอฟังเสียงนกฮ้องคือมันฟ้องบอกข่าวใจ หนา..ชายนา.. โพระดกนกฮ้องเข้าทำนองอายตัวเก่ง มาร่มแหงผู้รักอาย...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซดที่ 1 : ปริณญาใจ)

เพลงอยากลืมแฟนเขา

“...เว้าแบบแปนๆถึงอายมีแฟนน้องยังคือฮอด ผ่านมาเหมือนคนตามอดเสียวยกอดให้แฟนผู้อื่นนึกว่ายังโสดเทให้หมดหัวใจไม่มีน เมื่อรู้อายมีคนอื่นๆใจสะอื้นกลืนก่อนน้ำตา ยอมตัดใจลาภก็เกิดปัญหาว่าลืมได้...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซดที่ 1 : ปริณญาใจ)

เพลงสงกรานต์สัญญาใจ

“...โอเคพี่ชายเอ๊ย ชายเอ๊ย กลับเมื่อทวนคอกคำเว้า อย่าเมามวนอยู่ทางไกล พาหัวใจ
ย้ายกลับมาต่อสัญญา สองเฮานั้น นาสติคอยคอก คำมันวันสงกรานต์ได้คิดต่อ โอ้ยหนอ จงคว่ำ
รด บขส. กลับเมื่อรอกอกพบอ้าย สงกรานต์ใกล้ อ้ายอย่าลืม สัญญาไว้อ้ายอย่าลืม ... ๆ.... เค้
หนอ อ้ายเอ๊ยย... ๆ.. ๆ...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุคที่ 2 : คู่เพื่อน้องได้ไหม)

เพลงบร็องน้องสะอื้น

“...ฟังเสียงบร็องด้นประชันเขียด เอาหัวเบียดคอกหญ้าเรียกหาฝน เสียงบร็อง อ๊บบ
เรียกคู่คน เคียนหาฝนคกยัง ลงเข็คนา ฝนตกมาฮาแล้วเสียงแซวๆกบเขียดใหม่อกจาใจไซ
ปอง เค้นสะอื้นน้ำใหม่เจ็งนอง...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุคที่ 2 : คู่เพื่อน้องได้ไหม)

เพลงออนซอนเจ้าบ่าว

“...สาธุ สาธุ สาธุเคอไมพื่อนเต็มทีขอให้โชคดี พ้อคนที่เสาะหา มีแฟนหล่อ บ่ต้องรอ
ชาติหน้า ได้คนเข้าท่า คือเจ้าบ่าวมีอี่นี้ ผู้ชายดี ๆ อย่าให้มีไผแย่งก่อน (ซำ) เอ็นขวัญอวยพร
เมื่อคอนบายศรี พ้อพร้าหมดไสวคเสด็จพิธี หยิบฝ้ายบายศรีผูกคามขันตอน...”

(จากอัลบั้มซุคที่ 8 : กรุดาอย่าเผลอใจ)

เพลงอยากอยู่เจียบ ๆ สองคน

“...อยากอยู่เจียบ ๆ เพียงเราสองคน สะสางทุกเรื่องสับสนที่เกิดบนทางใจสองเรา คำ
ว่ารักที่ฝากกันนานวันคงเก่า.....รบกวนมานั่งใกล้ ๆ เหมือนคราวแรกคบกันมากุมมือเว้ามา
จับเข้าคูดเพื่อเคลือบปัญหา ตรวจทานแว่วหวานในตาบ่คุ่นสัญญาหัวใจ อยากอยู่ใกล้ ๆ อุ่นไอ
สองเรา แก่ใจที่สุดเหงาให้รักเรามีภูมิคุ้มภัย จะรอวันนั้นเพื่อพบกันที่ไหนก็ได้ เจียบ ๆ ห่วง
เขาห่างใครแล้วให้หัวใจคุยกัน...”

(จากอัลบั้มซุคที่ 7 : ออกหักเพราะชักอ้าย)

นอกจากจะมีการซ้ำคำภายในวรรคเดียวกัน อยู่ในตำแหน่งซัดกัน เพื่อให้ความไพเราะ หรือย้ำความหมาย ให้หนักแน่นแล้ว ผู้วิจัยยังพบว่าการซ้ำคำภายในวรรคเดียวกัน อยู่ในตำแหน่งซัดกันโดยมีการเปลี่ยนเสียงวรรณยุกต์เพื่อให้ความหมายในเพลงสื่ออารมณ์ที่ชัดเจนขึ้นด้วยเช่น

เพลงน้องรับบ่ได้

“...รู้สึกดี ที่ย้ายนั้นมียกมาให้ แต่หากย้ายยังหลายใจ น้องรับบ่ได้ผิดทางฝัน เคยบอกว่ารัก และมีเพียงน้องเท่านั้น แต่ย้ายกลับไปพัวพัน กับสาวคนนั้นคนนี่เรื่อยไป ...”

(จากอัลบั้มชุดที่ 6 : แพ้ใจคนดี)

3.1.1.2 การซ้ำคำโดยมีคำอื่นมาคั่นไว้

ลักษณะการซ้ำคำโดยมีคำอื่นมาคั่นไว้นี้ คำบางเล่มจะเรียกคำชนิดนี้ว่า คำเสริมสร้อย กาญจนา นาคสกุล (2540) กล่าวว่า การเสริมสร้อย (Elaborations) คือการเสริมแต่งขยายคำ วลี หรือประโยคด้วยการเติมคำ วลี หรือประโยคที่มีรูป (Form) เท่ากับส่วนเดิม และมีความหมายเหมือน คล้ายคลึง สันนิษฐานหรือตรงกันข้ามกับส่วนเดิม คำที่มาเสริมอาจเป็นคำซ้ำหรือมีเสียงซ้ำกับคำเดิมโดยไม่มี ความหมายเกี่ยวข้องกันก็ได้ โดยคำเสริมสร้อยนั้นจะมีลักษณะเป็นคำคู่ คือมีสองส่วน ที่นำคำมาเข้าคู่กันก็เพราะมีความสัมพันธ์ทางความหมายหรือเสียง หรือทั้งสองอย่าง คำเสริมสร้อยจึงเป็นคำคู่ (คำพยางค์เดียว 2 คำ หรือคำสองพยางค์ 2 คำ) และเมื่อขยายคำคู่เหล่านี้ออกเป็น 4 จังหวะ จึงน่าจะเรียกได้ว่าเป็นคำขยายคู่

การซ้ำคำโดยมีคำอื่นมาคั่นไว้ในบทเพลงลูกทุ่งอีสานมีตัวอย่างดังนี้

เพลงสมรสให้สมรัก

“...อย่าลืมท่องจำคำนี้ขอให้มีหัวเดียวเมียเดียว ครองรักยังยืนหมั้นบิขอให้มีหัวเดียวเมียเดียว...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนชุดที่ 5 : สองคนบนทางใจ)

เพลงสองคนบนทางใจ

“...จากคนรู้จักมาเป็นคู่รักที่รู้ใจ ศึกษากันนานแค่ไหนหัวใจจึงยอมรั้งกัน จากวันแรกพบจนบรรจบเป็นแฟนผูกพัน ก็ปีกี่เดือนก็วันอยากให้อ้ายนั้นคำนึง เมื่อคราวนับหนึ่งเงินบาท สลึงยังแบ่งปัน...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุคที่ 5 : สองคนบนทางใจ)

เพลงเพื่อนแท้คือน้ำตา

“...ผิดหวังอกหักก็ครั้งก็ทน เส้นทางชีวิตมีคนไหนร่วมแก้ปัญหา เมื่อยามเช้าแพ้เพื่อนแท้ไม่มีดอกหนา ทุกคราวที่เจอปัญหาปล่อยให้น้ำตาเผชิญ...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุคที่ 4 : เพื่อแม่แท้ได้)

เพลงหมอลำโศก

“...นั่งเคียงคู่กับหญิงคนนั้น เมื่อเห็นน้องเข้คใจบั้น น้ำตาสุดจะกลั้น มันหลังไหลออกมา บนเวทีหมอลำ ทั้งโศกทั้งเศร้า นางเอกน้ำตาคลอบัว แม่บังคับให้เอาผ้า จะเป็นที่ยังหนอ จึงสำเรื่องซูลนางอ้ว เหมือนเราเข้าไปพันพัว ร่วมฉากของการแสดง...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุคที่ 5 : สองคนบนทางใจ)

3.1.2 การใช้คำย่อ

การใช้คำย่อในเพลงลูกทุ่งอีสานของศิริพร อำไพพงษ์ ส่วนใหญ่จะเป็นคำย่อที่ใช้กันโดยทั่วไปในภาษาสนทนา และเป็นที่เข้าใจว่าหมายความว่าอะไร สาเหตุที่ใช้คำย่อในบทเพลงก็เพราะต้องการสร้างความเป็นกันเอง เสมือนเพลงเป็นตัวละครำเรื่องราวชีวิตของชาวบ้าน คำย่อถือเป็นการใช้ภาษาอย่างไม่เป็นทางการแบบหนึ่ง การใช้คำย่อจึงถือเป็นการสร้างความเป็นกันเอง และบอกเล่าเรื่องราวชีวิตของคนในท้องทุ่งได้เป็นอย่างดี

ตัวอย่างการใช้คำย่อในบทเพลงลูกทุ่งอีสานของศิริพร อำไพพงษ์มีดังนี้

เพลงสงครามคดีสัญญาใจ

“...โอเคพี่ชายเอ๊ย ชายเอ๊ย กลับเมื่อทวนดอกคำเว้า อย่าเมามวนอยู่ทางไกล พาหัวใจ
ยายกลับมาต่อสัญญา สองเฮนั่น นางสิคอยดอก คำมั่นวันสงครามคดีได้คิดต่อ ไอ้อหนอ จงตัว
รถ บขส. กลับเมื่อรอดอกพบยาย...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซดที่ 2 : สู้เพื่อน้องใต้ไหม)

บขส. ย่อมาจาก บริษัทขนส่งจำกัด

เพลงสาวน้อยสาออยฮัก

“...จิตสับสนเพราะพี่หนุ่ม อ.บ.ต. เห็นคุณหมอน่าเคล้าคลอแต่ไม่กล้า คักคินาเราห่างกัน
ฉันทไม่สม ปลัดหนุ่มนายอำเภอท่ากันแจม เราจะสมกับชายใดให้พะวง โอย หลับปลง จังมาเว้า
เอาความจริงดอกมาว่า นอกคำร่าฮักบได้ กลัวไทบ้านดอกเพิ่นหยัน...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซดที่ 2 : สู้เพื่อน้องใต้ไหม)

อ.บ.ต. ย่อมาจากองค์การบริหารส่วนตำบล หนุ่ม อ.บ.ต. ก็คือชายหนุ่มที่ทำงานอยู่ใน
องค์การบริหารส่วนตำบลนั่นเอง

เพลงอยู่ตัวคนเดียว

“...เลิกงานวันนี้ก็เหมือนที่ผ่านมารูป ร.5 คลใจให้พบคู่หวัง ให้พบพระเอกที่มีฮัก
แท่นาทาง เก็บภาพความหวังเข้าฝันยามนอนคนเดียว...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซดที่ 3 : แรงใจรายวัน)

ร. 5 คือรัชกาลที่ 5 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

เพลงแพ้ใจคนดี

“...มอบความเป็นแฟนตอบแทนความดีของยาย บุญคุณยิ่งใหญ่น้องขอมอบใจทดแทน
จากวันนี้ไปใจพร้อมกับการมีแฟน เรียกนางหน้าหน้าชื่อแทนคำว่า น.ส.กียอม...”

(จากอัลบั้มซดที่ 6 : แพ้ใจคนดี)

น.ส. คือนางสาว

เพลงรักแรกไม่อาจลืม

“...เหมือนโดนหมึกคำหยาบซึมไว้กลางผืนใจ ลบออกไปไหนแอบคิดชอคย้ายประจำ รูป
ถ่าย จ.ม. ส.ค.ส. ย้ายเคยส่งคำอยากทิ้งแต่ใจคอยห้าม...บ่ฮู้สิเฮ็ดจั่งไค้ ถึงย้าย...มีไหมลืมไล
น้องเน้อ...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุคที่ 3 : แรงใจรายวัน)

จ.ม. คือ จดหมาย

ส.ค.ส. คือ ส่งความสุข

เพลงตั้งหว่ายอายุผู้บ่าว

“...สเป็คในใจตรงกับอ้ายที่สุด แต่ก็มาสะดุดตรงที่น้องบ่สมหน้าตาภิสวยบ่พอ สาว
ตจว. ความรู้ชั้นป.ประถม ยามอ้ายเดินกลายน้องยังหลบสายตาก็แอบชักแอบชมแล้วยังเที่ยว
ชมหัวใจ ปากอยากอ้ายแต่สายตอยากมอง ฮู้ตัวเจ้าของบ่กล้าเกี่ยวข้องคอกเคืออ้าย...”

(จากอัลบั้มซุคที่ 7 : อกหักเพราะชักอ้าย)

ตจว. คือ ต่างจังหวัด

ป.ประถม คือ ชั้นประถมศึกษา

3.1.3 การใช้คำอุทาน

คำอุทาน คือ คำที่เปล่งออกมาเวลาตกใจ เสียใจ ดีใจ เป็นคำที่บอกอารมณ์หรืออาการ
ได้ ในบทเพลงของศิริพร อำไพพงษ์มีการใช้คำอุทานด้วยเช่นกัน ทั้งนี้เพื่อเสริมอารมณ์ต่าง ๆ
ที่ปรากฏในเพลง ไม่ว่าจะเป็นอารมณ์เสียใจ ดีใจ หรือประหลาดใจ ตัวอย่างเช่น

เพลงอกสาวไกลบ้าน

“...เหมือนคั้งนกหลงป่าเหมือนคั้งกาหลงรัง หอบเอาความหวังจากทุ่งกันดาร สู่มือง
วางไฟใจเหงา โอ้! สาวบ้านไกล ทุ่มแรงสู้งานทอดฝั้นรอวันกลับมา...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุคที่ 1 : ปริญาใจ)

เพลงสาวสำน่อยสำออยฮัก

“...โอยฟ้าอัยฟ้าฮ้องสั่งฟ้าโอยเค้อฟ้าฮ้องสั่ง น้ำคาลั่งขโถมหมอน สาวศิริพรนอน
คอยเก้อ ปวงละเมอหารายชู้ละน้ำคาลไหลก่าพร้าคู่ มัก บ่ สมมาคแมน ตะแคงให้ ไสแต่หมอน
ผวานอนคราง เออ...โอย...ละทนา..... โอย...โอย... รักครั้งแรกย่านถักดวงหรือเขาควัวหลอก
คัม สีนอนให้ดอก ใส่หมอนในหัวอกนี่เคือคฮ้อน ซอนฮักอยู่ดอกในใจ ปกค้ำไชบอความฮัก...”
(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซดที่ 2 : สู้เพื่อน้องได้ไหม)

เพลงอายุของบัตรเชิญ

“...ไ้อ้! เราจะเหงาอีกนานไหมนี้ ก็เดือนกี่ปี่จะมีชื่อในบัตรเชิญ เมื่อลมหนาวมา อยาก
ทวงสัญญาเหลือเกิน แต่ใจก็เขินเพราะเราเป็นลูกผู้หญิง...”
(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซดที่ 2 : สู้เพื่อน้องได้ไหม)

เพลงเจ็บในใจ

“...ไ้อ้ย! หัวใจมันเจ็บ ความฝันอักษเมือเห็นคำดา แอบมองข้างเสา วันอ้ายควงสาว
เดินมา ดูข้างเขาใจหนักหนา บ่เกรงสายตาผู้ใด หลงฮักอ้ายมานาน แคเห็นเดินผ่านเก็บมาฝัน
ในใจ...”
(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซดที่ 5 : สองคนบนทางใจ)

เพลงเบอร์โทรขี้คั่ว

“...คนหลายใจหลอกน้องได้คงเที่ยวคุยไ้อ้ น้องเสียโอกาสเสียน้ำคาลไปหลายกิโลฯ หลง
เชื่อเบอร์โทร ไ้อ้ย...น้องเลยเสียใจ...”
(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซดที่ 4 : เพื่อนแม่แพ้บ่ได้)

3.1.4 การใช้คำถิ่น

บทเพลงลูกทุ่งอีสานของศิริพร ย่าไพพงษ์เป็นเรื่องของชีวิตของคนอีสานเสียเป็นส่วน
ใหญ่ ดังนั้นจึงมีการใช้คำภาษาถิ่นอีสานในการประพันธ์เพลงค่อนข้างมาก ผลจากการศึกษาพบว่า
ทั้ง 80 เพลงที่นำมาวิเคราะห์นั้น มีภาษาถิ่นเจือปนอยู่ด้วยกันทั้งสิ้น มากบ้างน้อยบ้างแตก
ต่างกันไป การนำเอาภาษาถิ่นอีสานเข้ามาปะปนเป็นจำนวนมาก ถือเป็นเอกลักษณ์และจุดเด่น
ประการหนึ่งในการบ่งบอกความเป็นเพลงลูกทุ่งอีสานก็ว่าได้

สลา คุณวุฒิ (สัมภาษณ์ , 2548) กล่าวถึงการใช้องานในบทเพลงว่า“ทุกวันนี้ภาษาถิ่นอีสานกำลังจะถูกลืม เนื่องจากชาวอีสานนิยมพูดภาษาไทยมาตรฐานกันมากขึ้น จึงตั้งใจเสริมแทรกภาษาถิ่นไว้ในบทเพลงเพื่อช่วยให้คนรุ่นใหม่ไม่ลืมภาษาถิ่น และมีทัศนคติที่ดีต่อภาษาถิ่นว่าการพูดภาษาถิ่นไม่ใช่เรื่องน่าอาย”

พงษ์ศักดิ์ จันทร์กษา (สัมภาษณ์ , 2548) เองก็เป็นครูเพลงที่มีความเห็นตรงกับสลา คุณวุฒิในจุดนี้ และมองว่าภาษาถิ่นถือเป็นเอกลักษณ์หนึ่งของเพลงลูกทุ่งอีสานก็ว่าได้ นอกเหนือจากท่วงทำนองดนตรี ลูกคอ ลูกเอื้อนของนักร้อง โดยบอกว่า “ปัจจุบันสังคมเอื้อให้ใช้ภาษาถิ่นในการเขียนเพลงมากกว่าเมื่อก่อน ในอดีตเพลงใดที่มีภาษาถิ่นอีสานปะปนมักจะไม่ได้รับรางวัลระดับชาติใด ๆ ทั้งที่มีความงดงามเพียบพร้อมทางด้านวรรณศิลป์และคีตศิลป์ ทำให้เพลงลูกทุ่งอีสานในยุคเริ่มต้น มีการใช้ภาษาถิ่นอย่างจำกัด และน้อยกว่ายุคปัจจุบัน แต่อย่างไรก็ดี การใช้ภาษาถิ่นนั้นก็ควรเลือกใช้อย่างเหมาะสม ต้องเป็นคำถิ่นพื้นฐาน และต้องจัดวางคำถิ่นนั้น ๆ ในบริบทแวดล้อมที่ผู้ฟังซึ่งไม่ใช่คนอีสานสามารถเดาความหมายของเพลงได้”

การใช้ภาษาถิ่นอีสานในบทเพลงของศิริพร อำไพพงษ์มักเป็นคำภาษาถิ่นพื้นฐาน และจัดวางในบริบทแวดล้อมที่ผู้ฟังซึ่งไม่ใช่คนอีสานสามารถเดาความหมายของเพลงได้เช่นกัน โดยมีทั้งคำนาม คำกริยา คำวิเศษณ์

ตัวอย่างคำนามภาษาถิ่นที่ใช้ในบทเพลงได้แก่

เพลงปริญาใจ

“...ได้ฮักกับอ้ายเหมือนได้ปริญา ชีวิตผู้สาวบ้านนาวุฒิการศึกษามีน้อย ขาดโอกาสเรียนเพราะจนเป็นคนเลือนลอย โชคดีมีอ้ายเฝ้าคอยหยัดยีนให้โอกาสใจ...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุคที่ 1 : ปริญาใจ)

เพลงคอยฮักคืนใจ

“...ไ้อ้ความรักเขาเหมือนกาสะเลลาก้าน กลีบสวยวันวานบ่บานทั้งก้านหล่นดินเหมือนอ้ายคนไกล มาหลอกให้ใจโอบบิ้น ปลูกรักร่วงอกเงยแล้วเหยียบให้ล้มจมดิน...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุคที่ 1 : ปริญาใจ)

เพลงทุ่งรักษาเรา

“...ถึงตอนสองเขาร่วมทาง แมงกุดจี่บิรีใส่กองรีควาย เข้าป่าไปหาหน่อหวายมาแกง
ใส่กับใบย่านาง ยอดมะขามอ่อนคัมส้มกับอึ่งน้กยาม ดอกกะเจียวเขียวแดงชิมทางเก็บมาลวก
กินกับป่น...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุกที่ 1 : ปริญาใจ)

เพลงอกสาวไกลบ้าน

“...ร้องซ้ำซอนอันแสงเดือน (ซ้ำ) ..ใจลอยคอยห้วงหาคิดเห็นหน้าแม่อยู่เขื่อน หลับ
ตาเห็นแววตาพอบอกความท้อไม่ลบเดือน ห่วงหลายยามวางเขื่อน น้บปีเดือนคืนท้องนา...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุกที่ 1 : ปริญาใจ)

ตัวอย่างคำกริยาในภาษาถิ่นใต้แก่

เพลงทุ่งรักษาเรา

“...น้องกับอ้ายเคยได้ฮักแพงแบ่งปัน อ้อมกอดแห่งทุ่งกันดาร เมื่อปีนั้นก่อนลาจากจร
ทุ่งแล้งนา แก่นแค่เสียงแคนจากใจเว้าวอน ยามห่างน้องยังอาทรคิดถึงตอนสองเขาร่วมทาง...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุกที่ 1 : ปริญาใจ)

เพลงกรณาย่าเผลอใจ

“...เขามาฮักอ้าย บอกจากใจว่าเป็นหยั่งที่ไจระวัง ก็คือย่านอ้ายฮักเขา สังคมยุคใหม่
ห้องใจมีหลายทางเข้า ย่านอ้ายบ่มีแค่เรา เมื่อเจอสาวเดินผ่านตาน้องยอมรับว่า หมดบัญญัติที่
จะทานไหว...”

(จากอัลบั้มซุกที่ 8 : กรณาย่าเผลอใจ)

เพลงคิดถึงออกกอดบ่ได้

“...อิหยังคิดถึงออกแต่กอด บ่ได้ เคยถามหยอกกันม่วนใจ คำตอบง่าย ก็คือแฟนเขาแต่
คิด บ่ถึง ว่าวันหนึ่งสิโดนกับเรา พบรัก บ่ นานก็เศร้า เพราะอ้ายมีเขาเป็นเจ้าหัวใจ...”

(จากอัลบั้มซุกที่ 8 : กรณาย่าเผลอใจ)

เพลงสาละวันสงสารใจ

“...หัวใจแอบฮัก ฮัก บ่ กล้าปากยากใจแก่ละหนอ แพนเห็นหลายเพราะเป็นชายรูปหล่อ ยามเห็นเราคุยจ้อ พอลากี้ลืมไล เอยสาละวันเอย เอยสาละวัน...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุกที่ 4 : เพื่อแม่แพ็บได้)

ตัวอย่างคำวิเศษณ์ในภาษาถิ่นใต้แก่

เพลงหมอลำโตก

“...งานวัดบ้านเราปีนี้มีหมอลำ ก่อนเคยคู่ประจำ เคยนั่งนำเคียงช้างพี่ ยังชมพระเอกนางเอกเล่นดี ม่วนกับเสียงดนตรี ลมหนาววิวซอดแจ้งนำกัน...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุกที่ 5 : สองคนบนทางใจ)

เพลงรักเกิดบนรถผ้าป่า

“...ขอเพลงไต่ บ่ ได้ซัดซ้อง สองมือตีกลองปากร้องแถมเป็นกันเอง ผู้บ่าวบ้านไต่ทำอะไรทั้งเท่ทั้งเก่ง ทั้งรถผ้าป่าครั้นแครง ร้องเพลงจนฟ้าแดงจ่ายหว่าย ถวายผ้าป่าที่หีบฝ้ายมาผูกแขนให้น้อง...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุกที่ 4 : เพื่อแม่แพ็บได้)

เพลงตอบแม่บ่ได้

“...ก็เพราะตอนที่สองเราเริ่มเที่ยวหากัน แม่ห้ามบ่ทันประกันอายเป็นคนดี จนแม่ยอมปล่อยให้คบหากันนานปี อยู่ๆ อายมิดจี้หลี่มีถ้อยคำรำลา...”

(จากอัลบั้มซุกที่ 6 : แพ้ใจคนดี)

3.1.5 การใช้คำบ่งสถานที่

ในเพลงลูกทุ่งอีสานมีการใช้คำบ่งสถานที่ ซึ่งอาจจะเป็นชื่อจังหวัด อำเภอ หรือหมู่บ้าน ซึ่งชื่อเพลงลูกทุ่งอีสานของศิริพร อำไพพงษ์ มีการใช้คำบ่งสถานที่ซึ่งเป็นสถานที่ในแถบภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งหมด โดยปรากฏพบใน 2 ลักษณะคือ การเอ่ยชื่อสถานที่ตรง ๆ ซึ่งอาจเป็นชื่อจังหวัด อำเภอหรือหมู่บ้าน และ การเอ่ยโดยใช้สัญลักษณ์ เช่น

3.1.5.1 คำบ่งสถานที่ตรง ๆ

ในเพลงลูกทุ่งอีสานของศิริพร อำไพพงษ์ พบการใช้ใช้คำบ่งสถานที่ตรง ๆ ซึ่งมีทั้งที่เป็นชื่อจังหวัด อำเภอและชื่อสถานที่ ตัวอย่างได้แก่

เพลงสาวสุรินทร์กินน้ำตา

“...นัดเที่ยวงานใหม่แต่ย้ายกลับไปงานช้าง สาวเมืองแก่นขนอนคอยทางอยู่ข้างบึงแก่นนคร หนุ่มบุรีรัมย์ หลอกให้คิดน้ำอันตอน ถูกสาวสุรินทร์ไว้วอนใจอ่อนจนลืมสัญญา...”
(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุคที่ 3 : แรงใจรายวัน)

เพลงรักเศรษฐีสาวขอนแก่น

“...มาหลอกให้สาวสุรินทร์น้ำตารินได้สายลมวอย ยามหนาวปีก่อนย้ายเควอนให้น้องคอยรอ ก่อนขึ้นรถเคลื่อนคล้อยไปตัดอ้อยอยู่ที่กาญจน์ บอกไปทำงานสิหวนคืนบ้านก่อนลงทำนา...”
(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุคที่ 1 : ปริญาใจ)

เพลงคอยทางที่นางรอง

“...ใจผู้สาวอำเภอนางรอง ถูกความหม่นหมองครอบครองมานานแรมปี ผู้บ่าวอุบลคนไกลย้ายบิโยติดถนนหมายเลขสองสี่บ่มีรถอ้ายผ่านมา รอยความหลังยังฝังใจอยู่ ร้านข้าวชาหมูข้างทางเคยนั่งมองตา เขากรุงครั้งเคยค้ำนางรองทุกครา...”
(จากอัลบั้มซุคที่ 8 : กรุณาอย่าแผลใจ)

เพลงสาววังสะพุง

“...เข็ดงานประจำที่แบงค์ ตำแหน่งชายลอตเตอร์ ที่ทำงานบ่มีเก้าอี้ อาศัยนั่งลื้ออยู่ข้างบันได เดินทางมาจากเมืองหนาว ถิ่นฝ้ายชาวอีสานแดนไกล อำเภอวังสะพุง เค็้ออ้าย หมูช้อยเป็นสาวไทเลย หมูช้อยเป็นสาวเมืองเลย บ่เคยนอนเวินเค็้ออ้าย...”
(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุคที่ 5 : สองคนบนทางใจ)

เพลงหนาวใจในงานทุ่ง

“...สาวเมืองอุตร นิ่งใจอนในงานทุ่ง คอยหนุ่มวังสะพุง เมืองเลยย้ายเอียบ่พ้องงานทุ่ง
ปีนี้ บ่มีย้ายมาคอยท่าคอยรอ แต่แล้วบ่พ้อ เจ็บใจแก่น้อรอแล้วบ่มานัดกันจริงจัง แล้วย้ายเป็น
หยิ่งจั่งสิม...”

(จากอัลบั้มชุดที่ 7 : ออกหักเพราะฮักย้าย)

3.1.5.2 คำบ่งสถานที่โดยใช้สัญลักษณ์

สัญลักษณ์ หมายถึง ภาพพจน์ที่เกิดจากการเปรียบเทียบสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจเป็นสิ่งมีชีวิตหรือไม่มีชีวิตให้เป็นตัวแทนหรือสิ่งแทนของอีกสิ่งหนึ่ง เป็นการใช้คำที่กำหนดคุณสมบัติขึ้นให้มีความหมายอีกอย่างหนึ่ง สามารถแบ่งออกได้ 2 ประเภทคือ สัญลักษณ์ที่เป็นความหมายสากล ซึ่งเป็นสิ่งที่เข้าใจกันดี เช่นดาวเป็นสัญลักษณ์ของสิ่งที่อยู่สูง เกินที่จะเอื้อมถึง นกพิราบเป็นสัญลักษณ์ของสันติภาพ ดอกกุหลาบเป็นสัญลักษณ์ของความรัก

สัญลักษณ์อีกประเภทหนึ่งคือสัญลักษณ์ส่วนตัวของผู้แต่งคิดขึ้นมาเฉพาะตัว โดยเน้นจินตนาการให้ผู้อ่านแลเห็นและรู้สึกร่วมด้วยจนสามารถตีความหมายให้เข้าใจความได้ จะมีลักษณะแตกต่างจากสัญลักษณ์ที่เป็นความหมายสากลคือ สัญลักษณ์ที่เป็นความหมายสากลเป็นสิ่งที่ผู้อ่านทุกคนรับรู้ร่วมกันในความหมาย สามารถตีความได้โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยบริบทประกอบ แต่สัญลักษณ์ส่วนตัวที่ผู้แต่งคิดขึ้นมาเฉพาะตัวนั้น ผู้อ่านจำเป็นต้องอาศัยบริบท(Context) ที่อยู่แวดล้อมคำนั้น ๆ ในการตีความ

ในเพลงลูกทุ่งอีสานของศรีวิพร ย่าไฟพงษ์มีการใช้สัญลักษณ์แทนท้องถิ่นอีสานเช่นกัน ถือเป็นคำบ่งสถานที่โดยใช้สัญลักษณ์กล่าวคือ เมื่อเอ่ยถึงสิ่งนี้ก็จะคิดถึงหรือตีความถึงท้องถิ่นอีสานได้

ในส่วนของคำบ่งสถานที่ที่ใช้สัญลักษณ์นี้นักประพันธ์เพลงมักใช้ ดอกไม้หรือต้นไม้ประจำถิ่น เช่น กาสะเลา กระโดน อ้อ กล้วย สะแบง จาน ฯลฯ เพื่อให้ตีความถึงความเป็นท้องถิ่นอีสานได้ตัวอย่างเช่น

เพลงคอยชักคืนใจ

“...ย้ายใจคำหรือไม่อย่ากจำคำรอ ขอส่งข่าวใจ จากสาวที่ย้ายเคยง้อ ถึงกาสะเลาแห่ง
ฝ่อแต่น้องยังรอชักคืน ขอส่งข่าวใจจากสาวที่ไม่เคยท้อ ถึงกาสะเลาแห่งฝ่อยังรอรับย้ายคืน
ใจ...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุดที่ 1 : ปริญาใจ)

เพลงอกสาวไกลบ้าน

“...ยามฝนมาช่วยคุ้มพี่น้องท้องนา ให้อยู่พร้อมหน้าเมื่อคราลูกกลับไป (ซ้ำ)
สัญญาใต้กกระโดน ผู้ลางคนยังคาใจ ยามไกลจำน้องได้บ่ลืม...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุดที่ 1 : ปริญาใจ)

เพลงดอกอ้อริมโขง

“...ไอละหนอลมหนาวที่แดนอีสาน สายระการดอกอ้อบานเป็นทิวขาวโง่ง เหมือนบุษ
สำลีแต้มแต่งสีทิวแนวฝั่งโขง แว่วเสียงพิณตะลิดคิดโค้งเรือน้อยส่องโขงผู้บ่าวเว้าสาว...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุดที่ 3 : แรงใจรายวัน)

เพลงดอกคุณส่งข่าว

“...สายลม ลอยผ่านยามสิ้นกุมภาพันธ์ ต้นคุณริมทางแย้มมาคังนาฬิกาหัวใจ รับปากไว้มัน
ว่าดอกคุณบานยามใด สองเขาสีคืนกลับไปสานใยต่อสัญญา รั้งดา ยอมห่างเพื่อหวังสร้างคน
ได้งานห่างกันสักทวนเราจนต้องราเวลา เห็นดอกคุณแย้มคังเหมือนอ้ายยิ้มส่งมา...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุดที่ 3 : แรงใจรายวัน)

เพลงใต้ต้นสะแบง

“...ใต้ต้นสะแบงยามเมื่อแลงแดดอ่อนส่องใส ละออทอดทาบกิ่งใบ เหมือนใจจะชาครอน
รอน อย่าฟ้าไปเคอ แดคเอ๋ยเฝ้าใจให้อ่อน เฝ้าราคนรักเมื่อก่อนไหนว่าจะย้อนคืนมาไปอยู่
แดนไกล ถามหัวใจว่าอยากเมื่อป...”

(จากอัลบั้มซุดที่ 8 : กรุณาอย่าผลอใจ)

เพลงดอกจานงามใจ

“...สาวน้อยคอยสัญญา ปรารถนาอีกคืนชอย ดอกจานบานย่อนรอย แต่คนคอยบ่คืนใจ
อยู่ไธไทบ้านเฮา ทุ่งเหมาเพราะคนไกล ผ่าดอกจานตามหัวใจ บอกคนไกลให้คืนนา ส่งดอก
จานไปถามใจ จำได้ไหม คำสัญญา...”

(จากอัลบั้มชุดที่ 6 : แพ้ใจคนดี)

นอกจากจะใช้ต้นไม้หรือดอกไม้ในถิ่นอีสานเป็นสัญลักษณ์แทนสถานที่คือภาคอีสาน โดยรวมแล้ว ยังพบว่ามีการใช้พืชพันธุ์หรือสิ่งของขึ้นชื่อของจังหวัด มาแทนจังหวัดซึ่งเป็นสถานที่อีกด้วยเช่น ฝ้ายขาว แทนจังหวัดเลย หมูยอแทนจังหวัดอุบลราชธานี และชาหมูแทนอำเภอ นางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ตัวอย่างได้แก่

เพลงสาววังสะพุง

“...เข็รงานประจำที่แบงค์ ตำแหน่งชายตลอดเคอวี ที่ทำงานบ่มีเก๊าอี อาศัยนั่งลื้ออยู่ข้าง
บันได เดินทางมาจากเมืองหนาว ถิ่นฝ้ายขาวอีสานแคนไกล อำเภอวังสะพุงเค้ออ้าย หมูช้อย
เป็นสาวไทเลย...”

(จากอัลบั้มชุดทุ่งบ้านคอนชุดที่ 5 : สองคนบนทางใจ)

เพลงคอยทางที่นางรอง

“...เป็นจั่งไคหรืออ้ายบ่มีใครครอบครอง น้องเป็นนางรองเหมือนชื่ออำเภอหรืออ้าย รส
ข้าวชาหมูคงสุ่มุขยอปได้ ถูกสาวอุบลยัดใจหรืออ้ายจิงไคใจจำ วอนมนต์ขลังเส้นทางสองสี่ ดิ่ง
อ้ายคนดีทวนคืนมาทวนความจำ ผู้บ่าวอุบลคนไกลอ้ายอย่าใจดำ...”

(จากอัลบั้มชุดที่ 8 : กรุณาอย่าแผลอใจ)

3.1.6 การใช้คำเรียกญาติ

การใช้คำเรียกญาติถือเป็นลักษณะหนึ่งของการใช้คำที่ปรากฏพบในเพลงลูกทุ่งอีสาน เพราะเนื้อหาในเพลงมักเป็นเรื่องราวที่ใกล้ตัว จึงนิยมใช้ภาษาง่าย ๆ ในการบอกเล่าเรื่องราว ตัวละครในบทเพลงจึงมักเป็นคนรักหรือคนในครอบครัว จากข้อมูลทีวีเดอะพี พบว่ามีการใช้คำเรียกผู้ชายมากกว่าผู้หญิง อาจเป็นเพราะผู้วิจัยศึกษาในบทเพลงที่ฝ่ายหญิงเป็นผู้ร้องก็ได้ เนื้อหาจึงมีลักษณะต้องการส่งสารไปถึงฝ่ายชายเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้เพราะตัวผู้ร้องเพลงซึ่งถูกอุปมาให้เป็นผู้เล่าเรื่องราวเป็นฝ่ายหญิงนั่นเอง มีการเรียกฝ่ายชายทั้งคำว่า “พี่” ซึ่งเป็นภาษาไทย มาตรฐานและคำว่า “อ้าย” ซึ่งเป็นภาษาถิ่นอีสาน โดยนักร้องมักใช้คำแทนตัวเองว่า “น้อง” ตัวอย่างเช่น

เพลงมีอ้ายน้องบ่แคร์

“...บ่แคร์คำใคร มีอ้ายในใจเสมอ โชครักได้เจอ รู้จิตใจยังได้ประจักษ์ ว่าอ้ายนั้น เป็นคนซื่อตรงน่ารัก มันคงเป็นเสาหลัก ให้ความมั่นใจแก่หญิง...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านดอนซุดที่ 5 : สองคนบนทางใจ)

เพลงรักอ้ายคนเดียว

“...อ้ออ้ายคนเดียว หัวใจมันเหนียวในสัญญา บ่เคยมีใฝ่ในสายตา เมื่อรับอ้ายมาคู่ เคียงเส้นทาง ยืนยันกับอ้าย ต่อไปนี่อ้ายคือความหวัง ขอเป็นเพื่อนแท้ในทุกอย่าง บนเส้นทาง อ้ายอย่าหวั่นไหว...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านดอนซุดที่ 5 : สองคนบนทางใจ)

เพลงอกหักเพราะอ้ออ้าย

“...ผู้หญิงคนนี่ขอทำหน้าที่อกหัก เมื่อรู้ว่าอ้ายคิดหนักเพราะอยากไปมีคนใหม่ พบคนคู่ควรแต่มีเงา**น้อง**บังใจ **อ้าย**จึงโค่นซิคเส้นตายให้ตัดสินใจเลือกทาง...”

(จากอัลบั้มซุดที่ 7 : อกหักเพราะอ้ออ้าย)

เพลงส่งอ้ายด้วยฝ้ายขาว

“...อยากมาเห็นอ้ายในวันแต่งชุดเจ้าบ่าว ถึง บ่ ได้เป็นเจ้าสาวแฟนเก่าคนนี้ยังมา เพื่อนโทรไปบอกถึงบางกอกว่าอ้ายวิวิทลางานเหมามาที่กซึมาช่วยงานเป็นแขกส่วนเกิน อย่า เมินแต่้อ้ายอย่าตกใจหากได้เห็นหน้า น้องอยากให้สิ้นปัญหาก่อนเราจะหันทางเดิน...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุคที่ 4 : เพื่อแม่แพ็บได้)

เพลงบมีพี่บมีไผ

“...บมีผู้ใดที่ครองใจน้องได้เหมือนพี่ รักเดียวและเป็นคนดีมันใจที่ตลอดเวลา แต่พอ เมื่อวานมีคนอื่นแทรกซึมเข้ามา พี่เหมือนจะเอย่คำลาตั้งช้อทานน้องมีหลายคน ช่วยฟังเหตุผลที่มีคนคิดเกี้ยวขอไถล น้องเองบ่เคยมีใจรับรองได้พี่อย่างกังวล...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุคที่ 3 : แรงใจรายวัน)

นอกจากนั้นก็จะมีคำเรียกญาติอื่น ๆ ปรากฏด้วยเช่นกันคือ แม่ ตาและยาย เช่น

เพลงหนีแม่มาแพริก

“...เมื่อกินน้ำตาจริงรู้ค่าของคำเตือนแม่ เชื่อในรักแท้ผีนคำแม่หนีตามพี่มา ยอมกินก้อนเกลือเพราะเชื่อในคำสัญญา อยู่กินนานไปจึงรู้ค่าของความเป็นพี่ สิ่งที่เคยดีไม่คงที่เมื่อมีหนีสิน...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุคที่ 1 : ปริญาใจ)

เพลงเพื่อแม่แพ็บได้

“...เขียนคำแม่สอนเป็นกลอนคิดไว้ข้างฝา เลิกงานกลับมาอ่านทวนให้จำคำสอน เรียนรู้สู้งานอย่าลืมบ้านเกิดเมืองนอนครอบครัวเรายังเดือนร้อนแม่พร่ำสอนก่อนไกลบ้านมา สายตาแม่เหงาเป็นเงาคิดใจไม่หาย ลูกมาอยู่ไกลห่วงใยแม่ทุกเวลาสู้งานเหนื่อยกายอ่อนใจเมื่อเจอปัญหา หลายคราวอยากถอนใจลาแต่แม่คอยเตือนใจ...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุคที่ 4 : เพื่อแม่แพ็บได้)

เพลงตอบแม่ไปได้

“...ตอบแม่ไปได้ว่าย้ายไปไหนมา เห็นโทรมาหาคือเก่าอยู่บ๊องอีนาง แม่เที่ยวถามข่าว
เมื่อเห็นน้องคอยมองทาง อยากบอกว่าย้ายเหินห่างก็ยังชื่นใจทุกที...”

(จากอัลบั้มชุดที่ 6 : แพ้ใจคนดี)

เพลงอยากเป็นเช่นตายาย

“...ขอสัญญาสักคำให้รักนานๆ ไม่ต้องสาบานหน้าศาลที่ไหนก็ได้ อยากให้เป็นเหมือน
เช่นกับสองตายาย สัญญาใจต่อใจได้ไหม คนดีหาก แม่นว่า ใจเดียวไม่เที่ยวทะเล่น สิ้นสอคเงิน
ทองคำคงไม่ต้องหลายปอนด์ มีเพียงตายายให้พร ชั้นคอนไม่มากพิธี...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนชุดที่ 2 : ลูพี่น้องได้ไหม)

3.1.7. การใช้คำภาษาต่างประเทศ

บทเพลงลูกทุ่งอีสานมีความร่วมสมัย และเป็นบทบันทึกแห่งประวัติศาสตร์ได้เป็นอย่างดี ในยุคสมัยนี้ ภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะภาษาอังกฤษเข้ามาอิทธิพลต่อภาษาไทยค่อนข้างมาก ไม่เว้นแม้แต่ในเพลงลูกทุ่ง จากการศึกษาพบว่ามีภาษาต่างประเทศเข้ามาปะปนอยู่ในเพลงลูกทุ่งอีสานของศิริพร อำไพพงษ์ด้วยเช่นกัน แสดงให้เห็นถึงการหลั่งไหลเข้ามาของวัฒนธรรมในประเทศดังกล่าวที่เข้ามาผสมผสานกับวัฒนธรรมแบบลูกทุ่งอีสานจนกลายเป็นความลงตัวในรูปแบบของเพลงร่วมสมัยในที่สุด

การปนภาษาต่างประเทศในเพลงลูกทุ่งอีสานนี้ แสดงให้เห็นว่าพันธกิจของเพลงลูกทุ่งอีสานว่าไม่ได้รับใช้ชาวอีสานเพียงอย่างเดียว แต่ยังรับใช้ชาวอีสานที่เข้ามาอยู่เมืองใหญ่และต้องปรับตัวให้เข้ากับ ความทันสมัยด้วย ปัจจัยเรื่องการย้ายถิ่นเข้ามาสู่ความเจริญในเมืองใหญ่นี้เอง ทำให้บทเพลงมีการรับอิทธิพลของภาษาต่างประเทศเข้าไปด้วย

จากบทเพลงลูกทุ่งอีสานของศิริพร อำไพพงษ์มีการใช้คำภาษาต่างประเทศเข้ามาในบทเพลง 3 ภาษา คือภาษาอังกฤษ ภาษาญี่ปุ่น และภาษาเขมร

3.1.7.1. การใช้ภาษาอังกฤษ

ภาษาอังกฤษนับว่ามีบทบาทมากเป็นอย่างยิ่งในยุคโลกาภิวัตน์ ถือได้ว่าเป็นภาษากลางที่สามารถใช้ติดต่อสื่อสารกันได้ทั่วโลก อีกทั้งวัฒนธรรมตะวันตกยังหลั่งไหลเข้ามาในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก บทเพลงถือได้ว่าเป็นส่วนสะท้อนสังคม เมื่อภาษาอังกฤษมีบท

บาทในสังคมไทยมากขึ้น ในเพลงลูกทุ่งอีสานเองก็มีการใช้ภาษาอังกฤษมากที่สุดเมื่อเทียบกับภาษาอื่น ๆ เช่นกัน ตัวอย่างเช่น

เพลงอยากเป็นชนตายเป็น

“...ขอสัญญาสักคำให้รักนานๆ ไม่ต้องสาบานหน้าศาลที่ไหนก็ได้ อยากให้เป็นเหมือน
เช่นกับสองตายเป็น สัญญาใจต่อใจได้ไหม คนดีหาก แม้นว่า ใจเดียวไม่เที่ยวกะล่อน สิ้นสอคเงิน
ทองคำคงไม่ต้องหลายปอนด์ มีเพียงตายเป็นให้พร ชั้นคอนไม่มากพิธี...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุคที่ 2 : คู่เพื่อน้องได้ไหม)

เพลงสาวอีเลคโทน

“...นักร้องบ้านนอก บ่ เคยออกเทป แต่งหน้าทาเล็บจับไมค์ร้องเพลง วงดนตรีคนจน
อีเลคโทนตัวเดียวบรรเลง รับงานราคากันเองแสดง บ่ เก่งแต่ก็มีน้ำใจ ช่วยงานไกลใกล้ด้วยใจ
เต็มร้อย คำตัวเพียงน้อย บ่ เป็นเรื่องใหญ่ มีมิไมโครโฟนร้องจนเจ้าภาพพอใจ ลูกทุ่งหอมซ่า
ซ่าบายสตรีคตามใจวัยรุ่นขอมมา...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุคที่ 4 : เพื่อแม่แม่แพ้ไม่ได้)

เพลงรอยยิ้มหน้าตา

“...สาวผู้มาใหม่นั้น ดูเหมาะสมกันกับอ้ายทุกอย่าง ความรู้ความสวยสดงดงาม ทุกอย่าง
น้องบ่ทันเขา เสียงคำว่าแฟนไป ได้พี่ชายมาแทนก็เอา คำว่าแฟนของเขาจะให้เขาพาอ้ายसान
ต่อ ผีนยิ้มหน้าตาไว้นิ่งส่งทางอ้ายบ่อยากให้กังวล...”

(จากอัลบั้มซุคที่ 8 : กรุณาอย่าเผลอใจ)

เพลงสาวฮ้านน้อย

“...กลับมาจากกรุง มีเงินขวัญถุงอยู่นิตหน่อย เปิดฮ้านน้อยๆ ชายลาบชายก้อยยูริม
ทาง ตีกว่ากลับไป เฮ็ดงานในเมืองคือเก่าหลัง เมื่อกามเทพเมาค้าง นำผู้บ่าว มาเสิร์ฟใจ
เหล่าเบียร์กระชาย แถมยังมีไมค์ให้ร้องกล่อม...”

(จากอัลบั้มซุคที่ 8 : กรุณาอย่าเผลอใจ)

เพลงมีอายน้องบ๊วค์

“...บ๊วค์คำใคร มีอายในใจเสมอ โชครักได้เจอ รู้จิตใจยิ่งได้ประจักษ์ ว่าอายนั้น เป็นคนซื่อตรงน่ารัก มันคงเป็นสาเหตุหลัก ให้ความมั่นใจแก่หญิง ถ้าอายอ่อนล้า ให้รู้แน่ว่ายังมีน้อยที่เฝ้ามอง เฝ้าห่วงใย...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุคที่ 5 : สองคนบนทางใจ)

เพลงกัญแจลื้อคใจ

“...อย่าลืมกัญแจลื้อคใจยามอายเปลี่ยนนาง น้อยอยากขอคำยืนยันก่อนอายรับงานที่ใหม่ ข่าวน่าว่าถึงแวคด้อมเป็นใจ ผู้สาวที่ทำงานใหม่ล้วนอยู่ในวัยสะออน อย่าไปออนซอนขออวยพรอายมุ่งทำดี สังคมเทคโนโลยี บ่ มีสิ่งใดแน่นอนงานเงินก้าวเดินบนความสั่นคลอน...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุคที่ 4 : เพื่อแม่แพ็บได้)

เพลงผู้ป่าวลิมบ้าน

“...อายเบิดเกิดอยู่บ้านทุ่ง พอเข้าเมืองกรุงเปลี่ยนชื่อเป็นเบิร์คมีคนเจอแถวเวทีคอนเสิร์ต จงดงย่างเบิดบ่เว้าน่าไผ เพิ่นคาแต่เบิดบ่เว้าน่าไผ ...มาคใหญ่เอ็นใต้บ่จำ สวมแว่นตาสำมยาวเว้าไทย พกมือถือสามเครื่องรุ่นใหม่ จักเว้าน่าไผพูดไทยเสียงคัง (พูด) อะโหลล ผู้เบิร์คพูดควับ อ้อ ไช้ๆ เรื่องนั้น ถ้าโอ เค ก็ แคนสั้นเลย นั้นแหละๆ เรื่องนั้น ถ้าโอ เค ก็ แคนสั้นเลย แคนสั้นเลย อ้อ...คอนเฟม คอนเฟมก็ได้ คอนเฟมโอ เคๆ แค่นั้นะ ..แค่นั้นะ ว้าย เว้าไปเว้ามาก็หลงสน..ตัวเอง...”

(จากอัลบั้มซุคที่ 6 : แพ้ใจคนดี)

3.1.7.2 การใช้ภาษาญี่ปุ่น

ภาษาญี่ปุ่นนับว่าเป็นภาษาหนึ่งที่มีอิทธิพลมากต่อประเทศในยุคปัจจุบัน จะเห็นว่าเราใช้เทคโนโลยีวิทยาการหลายอย่างจากญี่ปุ่นเข้ามาใช้ ในบทเพลงมีการปนภาษาญี่ปุ่นเข้ามาใช้เช่นกัน เช่นคำว่า สุกี้ ซึ่งมาจาก สุกียากี้ และคำว่า คาราโอเกะ ตัวอย่างเช่น

เพลงสาวนาัญญาแม่

“...ไปกินคำบักหุ้ง ชื่นห้วง รสจางๆ กะชาย สิพาไปกินสุกี้ กิน เค.เอฟ.ซี กิน ก๋วยเตี่ยวผัดไทยของแซบๆ หม่องโคโกล์โกลสิพาแม่ไปกิน..ละกะสิพาอ๊แม่ไปกราบพระแก้วอยู่ ที่แถวสนามหลวง จังสิพาอ๊แม่ล่องไปฝั่งธนฯ...”

(จากอัลบั้มชุดที่ 6 : แพ้ใจคนดี)

เพลงสาวฮ้านน้อย

“...เหล่าเบียร์กะชาย แถมยังมีไมค์ให้ร้องกล่อม สาวๆ ก็พร้อม เสิร์ฟดื่มเสิร์ฟไมค์ โอ เกะเพลงคัง หยอดร้องหยอดฟังก็ตามใจ คือฮอดหลายๆ ย้ายคนที่แวะมามือก่อน คินนี้ย้าย ไปไลบมา เปิดคาราโอเกะท่า ฮ้านน้อยคอยหาจนใจอ่อน...”

(จากอัลบั้มชุดที่ 8 : กรุณาอย่าแผลงใจ)

3.1.7.3 การใช้ภาษาเขมร

ในแถบภาคอีสานมีกลุ่มชนหลายชาติพันธุ์อาศัยรวมกันอยู่ ชาวเขมรเป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่อาศัยอยู่หนาแน่นในแถบอีสานตอนใต้เช่นจังหวัดสุรินทร์ ศรีสะเกษ ฯลฯ จึงปรากฏใช้ภาษาเขมรในเพลงสาว สุรินทร์กินน้ำคา เช่นคำว่า สะเค้ย ที่แปลว่า อะไร และ บองสะลันเนียง ที่แปลว่า พี่รักน้อง เจ็ด แปลว่า ใจเป็นต้น ตัวอย่างเช่น

เพลงสาวสุรินทร์กินน้ำคา

บองเฮย บองเฮย สะเค้ยลิมเลยบเคยถวิล มาหลอกให้สาวสุรินทร์น้ำคารินได้สายลม วอย ยามหนาวบีก่อนย้ายเคยวอนให้น้องคอยรอ ก่อนขึ้นรถเคลื่อนคล้อยไปตัดอ้อยอยู่ที่ กาญจนบุรี บอกไปทำงานสิหวนคืนบ้านก่อนลงทำนา แต่นี้จะลมหนาวมาสะเค้ยบองลาหลอก เนียงชมชาน พ้อคือสาวใหม่คือข่าวร้ายไต่ยีนเมื่อวาน เป็นสาวตัดอ้อยเมืองกาญจนบุรีเนียงถูก ประหารเจ็ดล้มละลาย บองสะลันเนียงเสียงย้ายเคยอ่อนยังคังก้อง ความหมายว่าย้ายฮักน้อง เตี้ยวนี้ไปกองใส่ผู้ใด คือลิมไวแท้ปากแแป เปมาบีนง่าย ข้าวหอมเมืองช้างบั้งซึ่งใจคิงบองบได้ เนียงฟ่ายน้ำคา บองลา บองไล ยามหนาวคราวใดเนียงใจถวิล รอย้ายอยู่เมืองสุรินทร์ยามน้ำ คารินอยากกินสุรา แต่เฮียบได้ย่อนเป็นสาวเนียงย่านคนสำ จึงได้แต่กินน้ำคาล้างคำสัญญาคน หลายใจ

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านดอนชุดที่ 3 : แรงใจรายวัน)

3.2 การใช้ประโยค

พระยาอุปกิตติปลสาร (2544) กล่าวถึงประโยคไว้ว่า ประโยคคือถ้อยคำที่มีเนื้อความครบบริบูรณ์ ประโยคหนึ่ง ๆ แบ่งออกได้เป็น 2 ภาคคือ ภาคประธานและภาคแสดง ข้อความใด ๆ ถ้ามีความหมายครบ 2 ภาคบริบูรณ์เช่นนี้แล้วก็ได้ชื่อว่าเป็นประโยค

วิจิตร ภาณุพงศ์ (2520) กล่าวถึงประโยคว่า ประโยคสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ชนิดคือประโยคเริ่มกับประโยคไม่เริ่ม

ประโยคเริ่ม หมายถึงประโยคซึ่งเราใช้เริ่มต้นบทสนทนาได้ เพราะเมื่อพูดแล้วผู้ฟังจะเข้าใจความหมายได้ทันที ไม่ต้องอาศัยคำพูดที่มาก่อน

ประโยคไม่เริ่มนั้นมักมีข้อความไม่ครบถ้วนบริบูรณ์ มีอะไรบางอย่างขาดหายไป เพราะฉะนั้นหากพูดขึ้นมาลอย ๆ ประโยคนั้นก็จะไม่ได้ความ แต่ถ้ามีประโยคอื่นนำมาก่อนหรือพูดในสถานการณ์ที่มีบริบทแวดล้อม ประโยคไม่เริ่มก็จะมีความหมายชัดเจน

นววรรณ พันธุเมธา (2527) ได้กล่าวถึงหน่วยประโยคไว้ว่า “ไม่ว่าคำกริยาหรือคำนามถ้าอยู่ตามลำพังไม่มีความสัมพันธ์กับคำใด เราถือว่าไม่ใช่ประโยค แต่ถ้าเราพิจารณาบริบทประกอบด้วยแล้ว เราสามารถหาความสัมพันธ์ระหว่างคำคำนั้นกับคำอื่นที่ใกล้เคียงได้ เราก็ต้องถือว่าคำกริยาหรือคำนามนั้นเป็นส่วนประกอบของประโยคที่ไม่สมบูรณ์

จากแนวคิดข้างต้นสรุปได้ว่า ประโยคหนึ่ง ๆ สามารถแบ่งออกได้ 2 ลักษณะด้วยกัน คือ ประโยคสมบูรณ์ที่มีส่วนประกอบครบและมีเนื้อความครบ สามารถเข้าใจความหมายได้และประโยคละประธานที่มีส่วนประธานของประโยคหายไป แต่ยังสามารถเข้าใจความหมายได้

นอกจากนั้น นววรรณ พันธุเมธา (2527) ยังกล่าวถึงหน้าที่ของประโยคในภาษาไทยเอาไว้ด้วยว่า หน้าที่ของประโยคในภาษาไทยนั้นประกอบไปด้วย ๓ หน้าที่หลัก กล่าวคือ การแจ้งให้ทราบ การถามให้ตอบ และการบอกให้ทำ ทั้งนี้โดยแบ่งตามเจตนาของผู้ใช้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ประโยคแจ้งให้ทราบ ประโยคแจ้งให้ทราบจะมีหลายชนิดเช่น ประโยคบอกเล่า ประโยคคำสั่ง ประโยคเตือน ประโยคแนะ ฯลฯ

2. ประโยคถามให้ตอบ เช่นประโยคถามเนื้อความ ประโยคถามให้ตอบรับหรือปฏิเสธ ประโยคถามให้เลือกเอา ฯลฯ
3. ประโยคบอกให้ทำ เช่นประโยคคำสั่ง ประโยคขอร้อง และประโยคอนุญาต

โดยผู้เขียนได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างรูปประโยคกับการแสดงเจตนาไว้ด้วยว่า ประโยคถามให้ตอบต้องมีคำบอกการถาม คำไม่ชี้เฉพาะหรือคำเชื่อม "หรือ" อยู่ในประโยค ประโยคบอกให้ทำอาจปรากฏประธานเป็นคำบอกบุรุษที่ ๒ หรือไม่ปรากฏประธาน แต่เรารู้จากบริบทว่าประธานหมายถึงผู้ฟัง ในกรณีที่ประโยคหนึ่งไม่ใช่ทั้งประโยคถามให้ตอบและไม่ใช้ประโยคบอกให้ทำ ประโยคดังกล่าวก็จะเป็นประโยคแจ้งให้ทราบ

การใช้ประโยคในเพลงลูกทุ่งอีสานจากผลงานเพลงของศิริพร อำไพพงษ์ โดยมากจะเป็นไปตามเจตนาของผู้ประพันธ์ ไม่ว่าจะเป็นท่วงทำนอง เนื้อหาสาระและจุดประสงค์ โดยผู้วิจัยได้แบ่งประเภทของประโยคออกเป็น 3 ประเภทตามเจตนา คือประโยคแจ้งให้ทราบ ประโยคถามให้ตอบ และประโยคบอกให้ทำ ตามแนวคิดของนววรรณ พันธุมธา (2527) โดยมีรายละเอียดของข้อมูลดังนี้

3.2.1 การใช้ประโยคแจ้งให้ทราบ

ประโยคแจ้งให้ทราบคือประโยคที่ใช้บอกเล่าเรื่องราวเหตุการณ์และความคิดเห็นต่าง ๆ จากการศึกษาเพลงลูกทุ่งอีสานของศิริพร อำไพพงษ์พบว่ามีการใช้ประโยคแจ้งให้ทราบมากที่สุด เพราะในผลงานเพลงแต่ละเพลงจะมีลักษณะเป็นการเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ของตัวผู้ร้องเพลง หรืออาจจะเป็นการเล่าประสบการณ์ต่าง ๆ หรือบางเพลงอาจเป็นเล่าเรื่องราวของคนอื่น ๆ ที่ตนรู้จักในบางแง่มุม ให้กับผู้ฟังได้รับรู้ ตัวอย่างเช่น

เพลงปริญาใจ

"...ได้ฮักกับยายเหมือนได้ปริญา ชีวิตผู้สาวบ้านนาวุฒิการศึกษามีน้อย ชาคโอกาสเรียนเพราะจนเป็นคนเดือนลอย โชคดีมียายเฝ้าคอยหยัดยีนให้ออกสใจ ยิ่งคนยิ่งใกล้มันใจ ยายเป็นคนดี ยามเจ็บยามช้ำชีวีน้องมียายคอยคิงไว้ เป็นพี่ยามท้อ เป็นพ่อยามน้องหัวนไหว ยามป่วยเฝ้าดูแลใจยายคือผู้ที่ให้เรียมมา..."

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุคที่ 1 : ปริญาใจ)

เนื้อหาของเพลงปริญาใจเป็นการบอกเล่าเรื่องราวของผู้หญิงที่ขาดโอกาสทางสังคม ทำให้ไม่ได้รับการศึกษาเนื่องจากฐานะที่ยากจน การได้แต่งงานกับผู้ชายดี ๆ สักคนก็เป็น

เหมือนกับการประสบความสำเร็จในชีวิตเช่นเดียวกับการได้รับปริญญา

เพลงส่งตัวเจ้าบ่าว

“...เสียงพิณแคนท้าวแห่เจ้าบ่าวเข้าหอ น้ำตานองไหลคลอสุขเกิดหนองสองเจ้า เสียงโห่
สามลาร้องนำหน้ากลองยาว น้องเป็นแฟนเก่าส่งเจ้าบ่าวริมทาง ยักลิ้นหวังแต่น้องยังบสใจ
ถึงเป็นคนพ่ายแต่ก็บ่เคยคิดชิงชัง อ้ายเข้าวิวาห์เข็ดน้ำตาส่งทาง...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านดอนชุดที่ 1 : ปริญญาใจ)

เนื้อหาของเพลงส่งตัวเจ้าบ่าวเป็นการบอกเล่าเหตุการณ์งานแต่งงานของแฟนเก่าซึ่งทำให้หญิงสาวต้องผิดหวังและเข้าใจ

เพลงหนีแม่มาพริก

“...เมื่อกินน้ำตาจึงรู้ค่าของคำเตือนแม่ เชื่อในรักแท้ผีนคำแม่หนีตามพี่มา ยอมกินก้อน
เกลือเพราะเชื่อในคำสัญญา อยู่กินนานไปจึงรู้ค่าของความเป็นพี่ สิ่งที่เคยดีไม่คงที่เมื่อมีหนี้สิน
สัญญามากมายลบเลือนได้ไม่อายุฟ้าดิน ฉากจบคือรักโบยบินตัดสินด้วยคำกล่าวลา...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านดอนชุดที่ 1 : ปริญญาใจ)

เนื้อหาของเพลงหนีแม่มาพริก เป็นการบรรยายความเสียใจของหญิงสาวที่ไม่เชื่อคำ
สั่งสอนของแม่ หนีตามชายคนรักมา แต่แล้วก็ถูกเขาทอดทิ้งจึงมานั่งคร่ำครวญและเสียใจที่ไม่
เชื่อคำเตือนของแม่

เพลงอยากลืมแฟนเขา

“...เว้าแบบแปน ๆ ถึงอ้ายมีแฟนน้องยังคิดฮอด ผ่านมาเหมือนคนตาบอดเสียรอยกอด
ให้แฟนผู้อื่น นึกว่ายังโสดเทให้หมดหัวใจไม่ฝัน เมื่อรู้อ้ายมีคนอื่น ใจสะอื้นกลืนก้อนน้ำตา ยอม
ตัดใจลาที่เกิดปัญหาว่าลืมไปได้ คิงค์หนีมาแสนไกลคำฮักอ้ายยังเฝ้าตามมา...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านดอนชุดที่ 1 : ปริญญาใจ)

เนื้อหาของเพลงอยากลืมแฟนเขา เป็นการบอกเล่าเรื่องราวของหญิงสาวที่แอบไปหลง
คนมีเจ้าของ จึงต้องตัดใจให้ลืมชายคนนั้นให้ได้ในที่สุด

เพลงหน้าอานประจันชัก

“...อกหักเทือนนี้ หัวใจบ่ มี ทางออก เจ็บแล้ว บ่ กล้าบอก ว่าถูกคนชักนอกใจ ขอยึดหน้า
อานหมอส้า เดินแบบไม่เกรงใจใคร งานบุญคืนนี้ จ่องหน้าเวทีก่อนไผ เขาบุญให้คุ้มเกินใคร ให้
มันสาใจผู้สาวคน เป็นกุดตติริมานาน ชักเดียวคงมัน บ่ วากวน ซื่อสัตย์ต่อชักจริงใจ เขาทำเราได
บ่ หลู โคน เจ็บ บ่ กล้าฮ้องตะโกน ขอเดินใส่คนให้เขาซึ่งในความอาย เขาทำได บ่ ย่านเขาอาย
ไต่บ้านจักหน้อย...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุกที่ 2 : สู้เพื่อน้องได้ไหม)

เนื้อหาของเพลงหน้าอานประจันชักจะเป็นการบอกเล่าความรู้สึกผิดหวังเสียใจของ
หญิงสาวที่ถูกคนรักนอกใจ จึงของเดินหน้าเวทีก่อนไปเพื่อปลดปล่อยและระบายอารมณ์ในใจให้
หมดความทุกข์

เพลงสาววังสะพุง

“...เข็ดงานประจำที่แบงค์ ตำแหน่งชายลอตเตอร์ ที่ทำงานบ่มีเก้าอี้ อาศัยนั่งลื้ออยู่ข้าง
บันได เดินทางมาจากเมืองหนาว ถิ่นฝ้ายชาวอีสานแคนไกล อำเภอวังสะพุงเค็ดอ้าย หมูช้อย
เบียดสาวไทเลย หมูช้อยเป็นสาวเมืองเลย บ่เคยนอนเว็นเค็ดอ้าย เข็ดไชน่าแล้วบ่มีเงย ชื่นรัก
ออกจากเมืองเลย รั้งงานที่เค็ดชายลอตเตอร์...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุกที่ 5 : สองคนบนทางใจ)

เนื้อหาของเพลงสาววังสะพุงจะเป็นการบรรยายเรื่องราวของหญิงสาวที่มาจากอำเภอ
วังสะพุง จังหวัดเลยเพื่อมาขายสลากกินแบ่งอยู่หน้าธนาคารแห่งหนึ่งในเมืองหลวง

เพลงท่าบาปลง

“...บุญปสมอ้าย คิดไปปวดดวงแคว พอชักแก้แค้นว่าบ่โสด ไ้สวรรค์ให้รางวัลหรือทำ
โทษ ถึงได้กำหนดให้มาชักแฟนเพิ่น พังเมื่อเขาเอ็น อ้ายเป็นพ่ออินาง ต้องยืมค้ำคกหลุม
กลางทางเดิน อ้ายกับเขารักกันมาแต่นานเนิ่น คงบาปเหลือเกินหากน้องเดินไปแยงมา ลูกไว้
เรียงสามารถรักก็น่าชัก น้องบ่อยากเป็นผู้ทำให้ร้างรา อ้ายชักแก้แค้นใจตลอดเวลา เราเจอกันซ้ำ
จึงได้แต่หาทางปลง ท่าปลง น้องท่าบาปลง เข็ดปลง น้อนเข็ดบาปลง...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุกที่ 3 : แรงใจรายวัน)

เนื้อหาของเพลงทำบาบปลั่ง เป็นการบรรยายเรื่องราวความรักของหญิงสาวที่หลงรักชายที่มีภรรยาแล้ว และไม่ต้องการจะทำให้ครอบครัวของอีกฝ่ายแตกแยก จึงต้องเจ็บช้ำใจอยู่เพียงคนเดียว

เพลงสาวอีเลคโทน

“...นักร้องบ้านนอก บ่ เคยออกเทป แต่งหน้าทาเลิศจับไมค์ร้องเพลง วงดนตรีคนจนอีเลคโทนตัวเดียวบรรเลง รั้งงานราคาตัวเองแสดง บ่ เก่งแต่ก็มีน้ำใจ ช่วยงานไกลใกล้ด้วยใจเต็มร้อย คำตัวเพียงน้อย บ่ เป็นเรื่องใหญ่ มีมือไมโครโฟนร้องจนเจ้าภาพพอใจ ลูกทุ่งหมอลำชาบายสดริงตามใจวัยรุ่นขอมมา...”

(จากอัลบั้มทุ่งบ้านคอนซุคที่ 4 : เพื่อแม่แพบได้)

เนื้อหาของเพลงสาวอีเลคโทนจะเป็นการบรรยายถึงหญิงสาวที่ประกอบอาชีพอยู่วงดนตรีที่รับเล่นตามงานบุญต่าง ๆ

เพลงผู้ป่าวลิมบ้าน

“...อ้ายเบิดเกิดอยู่บ้านทุ่ง พอเข้าเมืองกรุงเปลี่ยนชื่อเป็นเบิร์ตมีคนเจอแถวเวทีคอนเสิร์ต จงถงย่างเบิดบ่เว้าไผ เพื่อนคาแต่เบิดบ่เว้าไผ...มาคใหญ่เอ็นไต้บ่จำ สวมแว่นตาคำผมยาวเว้าไทย พกมือถือสามเครื่องรุ่นใหม่ จักเว้าไผพูดไทยเสียงดัง (พูด) อะโหล ผู้เบิร์ตพูดครับ อ้อ ไช่ๆ เรื่องนั้น ถ้าโอ เค ก็ แคนสันเลย นั้นหละๆ เรื่องนั้น ถ้าโอ เค ก็ แคนสันเลย แคนสันเลย อ้อ...คอนเฟม คอนเฟมก็ได้ คอนเฟมโอ เคๆ แค่นี้ละ ..แค่นี้ละ ้วย เว้าไปเว้ามาก็หลงสน..ตัวเอง ทำทางคือสิรวยแท้้น้อทำทางคือสิคักแท้้น้ออ้ายเบิดอู้บ่แม่พอรอหวังบ้านเก่าเสาไม้ยูคา หลังคามุงหญ้านั้นไกลลิพัง คันอ้ายเบิดพอมีสตวงค์...”

(จากอัลบั้มซุคที่ 6 : แพ้ใจคนดี)

เนื้อหาของเพลงผู้ป่าวลิมบ้านจะเป็นการบอกเล่าเรื่องราวของนายเบิดที่ทำตัวเหมือนคนลิมกำพิศของตัวเอง พยายามทำตัวให้น่าสมัยและเข้ากับอารยธรรมตะวันตกโดยมีน้ำเสียงประชดประชันและเสียดสีอยู่ในที่

เพลงแพ้ใจคนดี

“...มอบคำว่าแฟนตอบแทนความดีของยาย ประตุหัวใจยอมให้ยายถือกุญแจ จากรู้จักกันยายนั้นเฝ้าคอยดูแล พิสูจน์แล้วถึงความแน่นอน จนต้องยอมแพ้อใจ...บอกอย่างไม่อายว่า เคยมีชายมัน เข้ามาพัวพันก่อนหน้ายายนั้นมากมาย วาดฝันเลิศลอยแต่ก็ทยอยหลบหาย น้องจึงไม่เคยปลงใจเป็นแฟนกับใครสักคน ...แต่ต้องจำนนยอมแพ้อความดียายรักที่นิสัยเสมอต้นเสมอปลายสู้ทน อยู่ช่วยยามยากเป็นหลักให้พียงยามจนพอแล้วสำหรับเหตุผลที่จะทะเลาะ...”

(จากอัลบั้มชุดที่ 6 : แพ้ใจคนดี)

เนื้อหาของเพลงแพ้ใจคนดีเป็นการแสดงอารมณ์ของผู้หญิงที่รู้สึกภูมิใจในความดีของชายคนรัก จึงตกลงปลงใจจะใช้ชีวิตคู่ด้วย

เพลงสาวนาสัตยญาแม่

“...ตั้งใจเอาไว้หากวันใดที่ลูกมีดวงค์ สิ่งที่เคยหวัง ลูกยังปลื้มสัตยญาวันไหนได้ดีลูกนี้สิดินกลับนา รับแม่ไปเที่ยวเมืองฟ้าเปิดหูเปิดตา เป็นรางวัลใจ ..ถ้าหากวันใดได้ดีนะแม่จำสิพาไปเที่ยวเมืองกรุง ไปกินตำบักหุ้ง ชื่นห้าง รสจางๆ กะชาย สิพาไปกินสุกี้ กิน เค.เอฟ.ซี กิน ก๋วยเตี้ยมัดไทยของแซบๆ หม่อมใดไกลไกลสิพาแม่ไปกิน..ละกะสิพาอ๊แม่ไปกราบพระแก้วอยู่ที่แถวสนามหลวง จังสิพาอ๊แม่ล่องไปฝั่งธนฯ ไปไหว้พ่อคากสิน ไปฟาร์มจระเข้จังสิพาแม่หลบมาแห้วเขาดิน สิพาแม่ไปซื้ออินอยู่ไบเบ่ต่งเท่งๆ ผ่ากยาย ...พาแม่ขี่รถไฟฟ้า พาแม่ขี่รถไค้ดิน สิพาแม่ไปเที่ยวเมืองไทยไปทั่วทุกถิ่น สิพาไปเที่ยวทะเล แม่ลูกฮาเฮประสาชาวดิน...”

(จากอัลบั้มชุดที่ 6 : แพ้ใจคนดี)

เนื้อหาของเพลงสาวนาสัตยญาแม่ เป็นการบรรยายชีวิตเรื่องราวของหญิงสาวในชนบทที่เข้ามาทำงานในเมืองหลวงและต้องการจะตั้งตัวได้และร่ำรวยในสักวัน หากวันนั้นมาถึงก็จะพามาเที่ยวในเมืองหลวงให้สบายใจ

เพลงออกหักเพราะชกยาย

“...ผู้หญิงคนนี้อย่าทำหน้าที่ยอกหัก เมื่อรู้ว่ายายคิดหนักเพราะอยากไปมีคนใหม่ พบคนคู่ควรแต่มีเงาน้องบังใจ ยายจึงโดนชกเส่นคายให้ตัดสินใจเลิกทาง เมื่อสัตยญาร้างน้องกลายเป็นก้างคาคอ ถึงยายปกล้ำเว้าค่อน้องก็พอรู้ทุกอย่างบนเส้นทางใจบิบใครหนึงคนพันทาง น้องจึงบร้อคำสั่งผู้ทางว่าสมควรไป ถามว่าเจ็บไหมตอบได้ด้วยหยคน้ำตา แต่ขอยอมซ้ำดีกว่าที่จะ

ทนเห็นอ้ายเสียใจ เพราะความเจ็บหนักบ่เทียบชั๊กที่เคยมีต่ออ้าย ขอทำความดีสั่งท้ายด้วยการ
ยอมถอยโดยดี..."

(จากอัลบั้มชุดที่ 7 : ออกหักเพราะชั๊กอ้าย)

เนื้อหาของเพลงออกหักเพราะชั๊กอ้ายเป็นการบรรยายถึงความรักของหญิงสาวคนหนึ่งที่ไม่สมหวังเพราะฝ่ายชายไปมีคนรักใหม่ โดยตนเองเป็นฝ่ายเจ็บปวดเอง เนื่องจากคิดว่าฝ่ายชายและคนรักใหม่นั้นคู่ควรและเหมาะสมกันมากกว่า เมื่อเทียบกับตนเอง

3.2.2 การใช้ประโยคถามให้ตอบ

ประโยคคำถาม คือประโยคที่ใช้แสดงคำถาม มีด้วยกันหลายชนิดเช่น ประโยคถามเพื่อความ ประโยคถามให้ตอบรับหรือปฏิเสธ ประโยคถามให้เลือกเอา ฯลฯ

ประโยคถามเพื่อความนั้นจะใช้ถามเรื่องราวบางประการจากผู้ฟัง จะมีคำไม่ชี้เฉพาะอันใดแก่คำว่า ใคร อะไร ไหน เท่าไหร่ ทำไม เหตุใด เมื่อไร ก็ อยู่ในตำแหน่งคำหรือกลุ่มคำที่ถามถึง

ประโยคถามให้ตอบรับหรือปฏิเสธจะมีคำออกการถาม หรือ กับ ไหม อยู่ท้ายประโยค ส่วนประโยคถามให้เลือกเอานั้น ใช้ถามผู้ฟังเพื่อให้เลือกตอบรับอย่างใดอย่างหนึ่ง จะมีคำเชื่อมหรืออยู่ระหว่างกริยา 2 หน่วย เช่น เขาจะไปหรือไม่ไป เป็นต้น

อนึ่งการถามนั้น โดยปกติ ผู้ถามก็หวังคำตอบจากผู้อื่น แต่บางครั้งผู้ถามก็เพียงรำพึงกับตัวเอง มิได้หวังคำตอบจากใคร ในกรณีเช่นนี้มักจะมีคำว่า นี่ หนอ นำ นะ ฯลฯ อยู่ท้ายประโยคคำถามนั้น ๆ

จากการศึกษาเพลงลูกทุ่งของศิริพร อำไพพงษ์พบว่าลักษณะการใช้ประโยคคำถามในเพลงลูกทุ่งอีสานนี้ ส่วนมากเป็นการบอกเล่าเรื่องราวให้ผู้ฟังทราบและพรรณาคำความรู้สึกที่เป็นจริง โดยมีการป้อนคำถามกลับด้วยเพื่อให้เหมือนกับเป็นการสนทนากับผู้ฟังเพลงนั้น ๆ อยู่หรือบางครั้งอาจเป็นการใช้ประโยคคำถามเพื่อแสดงความรำพึงรำพันตามอารมณ์ของเพลงก็ได้ ตัวอย่างการใช้ประโยคคำถามในเพลงลูกทุ่งอีสานของศิริพร อำไพพงษ์ได้แก่

เพลงคู่เพื่อน้องใต้หม

“...หากใจมีรัก อุปสรรคคือยากำลัง ละน้องคอยให้ความหวังย่านอิที่ยังเล่าย้าย ออกทนไว้
 อ่ายออย่าถอยมีปัญหาเรื่องใหญ่่น้อยสองเฮาส่อย ออกแวงเช่นผู้ให้พ่อแม่เห็นว่าย้ายเป็นคนจริง
 ถ้ารักยังอยู่ขอให้ยืนคู่เพื่อน้องใต้หม...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุคที่ 2 : คู่เพื่อน้องใต้หม)

เนื้อหาจากเพลงคู่เพื่อน้องใต้หม จะมีการใช้คำบอกการถาม ใต้หม ในประโยค โดย
 หญิงสาวเป็นฝ่ายถามชายคนรักเพื่อย้ำถึงกำลังใจว่าจะมีแรงต่อสู้ฟันฝ่าอุปสรรคเพื่อความรักได้
 ใหม

เพลงดาวร้ายในสายตา

“...นางบอกใจยามได้มองตา จากหวานกลายเป็นเย็นชา ฟ้าจำหมายควมว่าอย่างไร
 ถามทุกคราวที่ก็เมินไป ถามทุกทีที่ก็ตอบเสียงไป...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุคที่ 2 : คู่เพื่อน้องใต้หม)

เนื้อหาจากเพลงดาวร้ายในสายตา มีคำบอกการถาม อย่างไร ในประโยคซึ่งเป็นการ
 ถามแบบให้บอกเนื้อความ

เพลงสำนาลมหนาว

“...เวียงงานวุ่นหลายต้องบอกบอกใจให้ทน ทุกคนสาบายดีบ้อ โทรถามอีพอเวว่าทั้งน้ำ
 หล่น เงินที่ลูกส่งให้แต่ปลายน ลีพอจ้งคนเกี่ยวข้าวส่อยแนบ่ วอนพ่อย่าทำงานหนัก วอ
 แม่ให้พักชีวิตหนักมาเกินพอ...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุคที่ 5 : สองคนบนทางใจ)

เนื้อหาจากเพลงสำนาลมหนาว มีคำบอกการถามคือ บ้อ และ แนบ่ ในประโยคซึ่งเป็น
 ทั้งการถามให้ตอบเนื้อความจากคำบอกการถาม บ้อ และการถามให้ตอบรับหรือปฏิเสธจากคำ
 บอกการถาม แนบ่

เพลงอุ้มหมอนในงานบวช

“...ขอสิทธิอุ้มหมอน ในงานบวช้ายไต้บ่ ค่อด่วนด้านหลังพ่อแม่ แทนาคครอบโบสถ์ วันงาน ปอกหมอนทอมือ เป็นดีจากใจอิฐฐาน เตรียมไว้รอไปช่วยงาน ถึงวันย่านสาวอื่น แชน.. ตำแหน่งเป้าหมาย ว่าที่สะไก้คนมอง...”

(จากอัลบั้มชุดที่ 8 : กรุณาอย่าเผด็จ)

เนื้อหาจากเพลงอุ้มหมอนในงานบวช มีการใช้คำบอกการถาม ไต้บ่ ในประโยค ซึ่งเป็นการถามแบบให้ตอบรับหรือปฏิเสธ

เพลงรักเกิดบนรถผ้าป่า

“...สองมือตีกลองปากร้องแถมเป็นกันเอง ผู้บ่าวบ้านไต้ทำไมทั้งเท้ทั้งแกง ทั้งรถผ้าป่า ครั้นแครง ร้องเพลงจนฟ้าแดงจ่ายห่วย “ถววยผ้าป่าที่หยิบฝ้ายมาผูกแขนให้น้อง น้องอาย หลบสายตาจ้อง บ่ กล้ามองตาพี่ชาย เคียดให้เจ้าของลิมถามว่าชื่ออะไร บ่ ยู้ติเฮ็ดจั่งไต้ ผาก เพลงไปบอกอายหน่อยหนา...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนชุดที่ 4 : เพื่อแม่แพบไต้)

เนื้อหาจากเพลงรักเกิดบนรถผ้าป่า มีการใช้คำบอกการถาม คือ ไต้ และ บ่ยู้ติเฮ็ดจั่งไต้ ซึ่งเป็นการรำพึงรำพันกับตัวเองในรูปของประโยคคำถามเท่านั้น

3.2.3 การใช้ประโยคบอกให้ทำ

ประโยคบอกให้ทำมีหลายชนิด เช่น ประโยคสั่ง ประโยคขอร้อง ประโยคชักชวนและ ประโยคอนุญาต ประโยคสั่งจะเป็นการบังคับให้ผู้ฟังทำตาม ประธานของประโยคจะเป็นคำบอก บุรุษที่ 2 มักมีคำว่า ซิ นะ อยู่ท้ายประโยค และในประโยคที่เป็นทางการก็มักมีคำว่า จง อยู่ข้างหน้า

ถ้าประโยคสั่งมีความหมายปฏิเสธ หรืออีกนัยหนึ่ง เป็นประโยคที่ใช้ห้าม จะมีคำว่า อย่า อยู่ในประโยค ถ้าไม่ใช่คำว่า อย่า ผู้พูดอาจใช้คำว่า ไม่ ก็ได้ แต่ต้องมีคำว่า ต้อง ซึ่งแสดงความหมายบังคับอยู่หน้าคำว่า ไม่ ด้วย เช่น “คุณต้องไม่หลอกฉัน” เป็นต้น

ประโยคขอร้องก็นับเป็นประโยคที่มีเจตนาบอกให้ทำรูปแบบหนึ่ง ใช้ขอร้องให้ผู้ฟังทำตาม มีประธานของประโยคเป็นคำบอกบุรุษที่ 2 และมีคำลงท้าย ชี นะ อยู่ท้ายประโยคเช่นเดียวกับประโยคสั่ง แต่ประโยคขอร้องมักจะมีคำขยายกริยาเพิ่มเข้ามาในประโยคเพื่อไม่ให้ประโยคฟังห้วนเกินไป

จากการศึกษาเพลงลูกทุ่งของศิริพร อำไพพงษ์พบว่ามีรูปประโยคแสดงเจตนาบอกให้ทำปรากฏอยู่ทั้งในแบบที่เป็นการสั่ง กล่าวคือ ต้องการให้ผู้ฟังเชื่อและปฏิบัติเช่นนั้น และประโยคขอร้องที่ต้องการให้ผู้ฟังมีความเห็นคล้อยตามคน

เพลงที่มีประโยคแสดงเจตนาสั่งได้แก่

เพลงฮักอ้ายผู้เดียว

“...ไยทั้งคืน ฮักอ้ายจนพูน อยากชบไออุ่นเพียงผู้เดียว บ่อยากให้เฒ่าช้องเกี้ยว
เฮาสองฮักเดียวแต่ยังยืน เบิกเส้นทางฝันให้ทุกๆวันเราหวานชื่น เป็นไปไ้พรุ่งนี้มะรินให้รีบไป
ชอกกับพี่น้องเลย...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุกที่ 5 : สองคนบนทางใจ)

เพลงกฤษณาใจ

“...น้องอยากขอคำยืนยันก่อนอ้ายรับงานที่ใหม่ ข่าวน่าว่าสิ่งแวดล้อมเป็นใจ ผู้สาวที่
ทำงานใหม่ล้วนอยู่ในวัยสะออน อย่าไปออนซอนขออวยพรอ้ายมุ่งทำดี...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุกที่ 4 : เพื่อแม่แม่ปั๊ได้)

เพลงที่มีประโยคแสดงเจตนาขอร้องได้แก่

เพลงสู้เพื่อน้องใต้ไหม

“...เอาความหวังเฮาสว่างเป็นคู่ รวมพลังสองคนส่อยอยู่ คอยสู้ ฮักถนอม อ้ายอย่าขอให้
น้องเป็นของคนอื่น ให้หยดยืนสู้เพื่อน้องให้ได้ อย่าถอยเคือใจนางขอร้อง...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุกที่ 2 : สู้เพื่อน้องใต้ไหม)

เพลงสงกรานต์สัญญาใจ

“...อ้ายเอ๋ยๆ สงกรานต์คืออย่าให้สัญญาอ้าง อย่าให้ความหวังน้องฟัง เดียก่อน ยานอ้าย
พาผู้สาวมาอย่าใจ ยามอยู่ห่างไกลย่านหัดใจ โคนตักรอน ย่านเค้ ...ย่านน้ำตาเปียกหอมอง ส่งใจ
วิงวอนให้อ้าย มันคงในสัญญาให้กลับมาพบกันวันสงกรานต์...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุกที่ 2 : คู่เพื่อน้องใต้หม)

เพลงสำเนาอดมหนาว

“...ทุกคนสาบยตีบ้อ โทรถามอ้อพ่อเว้าทั้งน้ำตาหล่น เงินที่ลูกส่งให้แต่ปลายฝน สิพอ
จ้างคนเกี่ยวข้าวต่อแ่ง วอนพ่ออย่าทำงานหนัก วอนแม่ให้พักชีวิตหนักมาเกินพอ เป็นหวัด
เป็นไอกะฬาวไปหาหมอ อย่ามั่งรังร้อยอนว่าเสียค่ายเงิน คิคชอดเหลือเกินคืนบ้านยามเช้า...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุกที่ 5 : สองคนบนทางใจ)

เพลงสาวอีเลคโทน

“...ขอวอนน้องพี่หากมีงานบุญ โปรดช่วยอุดหนุนให้มีงานทั้งปี จ้างคนตรีคนจนสาวอี
เลคโทนได้ขึ้นเวที เก็บเงินค่าตัวใช้หนี้ค่าปุ๋ยเคมีช่วยแม่ทำนา...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุกที่ 4 : เพื่อแม่แพบได้)

จากการศึกษาการใช้ประโยคในเพลงลูกทุ่งอีสานของศิริพร อำไพพงษ์ ปรากฏพบว่ามี
การใช้ประโยคตามการแสดงเจตนาทั้ง 3 ชนิดคือ การแจ้งให้ทราบ การถามให้ตอบและการบอก
ให้ทำ โดยมีประโยคแบบแจ้งให้ทราบปรากฏใช้มากที่สุด เพราะเพลงลูกทุ่งอีสานมีเนื้อหาเป็น
การเล่าเรื่องราวหรือบรรยายเพื่อถ่ายทอดความรู้สึกให้ผู้ฟังเข้าใจคล้อยตาม ประโยคแจ้งเพื่อ
ทราบจึงเหมาะสมที่สุดในการถ่ายทอดเรื่องราวและสื่ออารมณ์เพลง

3.3 การใช้สำนวน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542) ให้ความหมายของสำนวนว่า “สำนวน น.
ถ้อยคำที่เรียบเรียง,โวหาร,บางทีก็ใช้ว่าสำนวนโวหาร ถ้อยคำที่ไม่ถูกไวยากรณ์แต่รับใช้เป็น
ภาษาที่ถูกต้อง , การแสดงถ้อยคำออกมาเป็นพิเศษเฉพาะภาษาหนึ่ง ๆ หรือหนังสือแบบหนึ่ง
ๆ : ลักษณะนามใช้เรียกข้อความรายหนึ่ง ๆ”

กาญจนนาคพันธุ์ (2543) ได้ให้คำอธิบายคำว่า “สำนวน” ดังนี้ “พูดเป็นชั้นเชิงไม่ตรงไปตรงมา แต่ให้ความหมายในคำพูดนั้น ๆ คนฟังอาจเข้าใจความหมายได้ทันทีถ้าคำพูดนั้นใช้กันแพร่หลายทั่วไปจนอยู่ตัวแล้ว แต่ถ้าไม่แพร่หลายคนฟังก็ไม่อาจเข้าใจได้ทันที ต้องคิดจึงเข้าใจหรือบางทีคิดแล้วเข้าใจไปอย่างอื่นก็ได้ หรือไม่เข้าใจเอาเลยก็ได้ คำพูดเป็นชั้นเชิงนี้เราเรียกว่า สำนวน

ไชศิริ ปราโมช ณ อยุธยา (2545) กล่าวว่า “สำนวน หมายถึง ถ้อยคำที่มีได้มีความหมายตรงไปตรงมาตามตัวอักษรหรือแปลตามรากศัพท์ แต่เป็นถ้อยคำที่มีความหมายเป็นอย่างอื่น คือเป็นชั้นเชิงชวนให้คิด ซึ่งอาจเป็นในเชิงเปรียบเทียบหรืออุปมาอุปไมย ตัวอย่างเช่น กัมหัว ความหมายตรงหมายถึง น้อมหัวลงเพื่อแสดงกิริยาเคารพ แต่ความหมายที่เป็นสำนวนหมายถึงอ่อนน้อม (มักใช้ในทางปฏิเสธ) เช่น ไม่ยอมก้มหัวให้ใคร

จากคำจำกัดความดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า สำนวน คือ ถ้อยคำที่มีได้มีความหมายตรงไปตรงมา แต่เป็นถ้อยคำในเชิงเปรียบเทียบ ถ้าใช้กันแพร่หลายแล้ว คนฟังก็อาจเข้าใจความหมายได้ แต่ถ้าไม่แพร่หลาย ผู้ฟังก็ต้องอาศัยการตีความจึงจะเข้าใจ

สำนวนไทยกับสังคมไทยนั้นเป็นสิ่งที่อยู่คู่กันมาช้านาน การใช้สำนวนปรากฏให้เห็นตั้งแต่ในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ดังที่พบในศิลาจารึกหลักที่ 1 (อ้างถึงในราตรี ชันวารชร, 2541) เช่น “ในน้ำมีปลาในนามีข้าว” ซึ่งไม่ได้มีความหมายตรง ๆ ว่า มีปลาในน้ำและมีข้าวในนา แต่หมายถึงมีพืชพันธุ์ธัญญาหารอุดมสมบูรณ์ เป็นต้น

“สำนวน” ในงานวิจัยนี้จะหมายถึงข้อความหรือถ้อยคำโวหาร ท่านองพูด ถ้อยคำที่เรียบเรียง ถ้อยคำที่ไม่ถูกไวยากรณ์แต่รับใช้เป็นภาษาที่ถูกต้อง ถ้อยคำอันเป็นที่ยอมรับว่ามีความหมายต่างจากตัวอักษร ต้องอาศัยการตีความจึงเข้าใจ ดังนั้นสำนวนในที่นี้จึงรวมถึงสุภาษิต คำพังเพยเอาไว้ด้วย จากเพลงลูกทุ่งอีสานของศิริพร อำไพพงษ์ที่ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์พบว่า มีการใช้สำนวนทั้งหมด 2 ลักษณะด้วยกัน ได้แก่

3.3.1 การใช้สำนวนเดิม

สำนวนเดิม หมายถึงสำนวนที่มีอยู่เดิมหรือเป็นสำนวนที่รู้จักกันดี สามารถตีความและแปลความหมายได้ เป็นสำนวนที่มีการใช้อย่างแพร่หลาย ตัวอย่างเช่น

เพลงหนีแม่มาแพร์รัก

“...เชื่อในรักแท้ที่ฝันแม่หนีตามพี่มา ยอมกินก้อนเกลือเพราะเชื่อในคำสัญญา อยู่กินนานไปจึงรู้ค่าของความเป็นพี่ สิ่งที่เคยดีไม่คงที่เมื่อมีหนี้สิน สัญญามากมายลบเลือนได้ไม่อายุฟ้าดิน ฉากจบคือรักโอบยบมันตัดสินด้วยคำกล่าวลา...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซดที่ 1 : ปริญาใจ)

เพลงสู้เพื่อน้องใต้หม

“...ก้าวสู่เส้นชัยที่สองเราหมายมั่น น้องยอมรับว่าอุปสรรครักยังกีดกัน พ่อแม่มยังไม่เชื่อ มั่นน้องหวังกลัวอายถอดใจเพราะความซักอาย น้องจึงคอยให้แรงใจเสมอ หากอายต้องเจอคู่แข่งที่มาวุ่นวาย ให้อายสู้เขาอย่ายอมยกน้องให้ใคร เพราะน้อง ซักไผ บ่ ได้ด้วยใจซักอายหมดแล้ว...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซดที่ 2 : สู้เพื่อน้องใต้หม)

เพลงสู้เพื่อน้องใต้หม

“...หัวใจแป้วปาดยามใดฟังคำอายเว้ามาใส่ (ซ้ำ) ว่า บ่ ไหว อายสู้เขา บ่ ได้ สียอมแพ้ยกรง อายคง บ่ ได้ ซัก น้องจริง คอยแต่จะทิ้งเมื่อมีกำแพงใจ แค่มีกู่แข่งก็บ่นจะถอยร่ำไป แค่น้องบ่นก็บ่นจะขอลาไกล หากอายซักน้องจริงใจ อยากขอให้อาย...ทรนง.. ยินยอมให้คู่แข่งต้องเลิกรา...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซดที่ 2 : สู้เพื่อน้องใต้หม)

เพลงหน้าฮ้านประจานอีก

“...อกหักเทื่อนี้ หัวใจเป มี ทางออก เจ็บแล้ว บ่ กล้าบอก ว่าถูกคนซักอกใจ ขอยึดหน้าฮ้านหมอส่า เต็มแบบไม่เกรงใจใคร งานบุญคืนนี้ จองหน้าเวทีก่อนไผ เขาบุญให้คุ้มเกินใคร ให้มันสาใจผู้กลางคน เป็นกุดสตรีมา...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซดที่ 2 : สู้เพื่อน้องใต้หม)

เพลงคนนี่ละแมน

“...สายตายิ้มคู่นั้น เบิ่งในฝันก็ยังสุขใจ คุณเป็นผู้ใหญ่ อยู่ใกล้แล้วใจอบอุ่น บ่ รู้ว่าเคย ทำบุญ ร่วมกันไว้ถึงขั้นใด ศักบาตรร่วมขัน หรือเพียงแค่ก่อกองทราย กุศลส่งทางแคไหน หัวใจยังกังวล...”

(จากอัลบั้มชุดที่ 8 : กรุณาอย่าเผลอใจ)

เพลงเพียงเราอีกกัน

“...เอียงแก้มซ้ายฟังป่านับมือชวาคอยเติมแรงใจขอเป็นข้างเท้าซ้ายให้อ้ายเป็นข้างเท้าขวา เคียงข้างกันเดินฝ่าปัญหาทุกอย่างสู้อ้าว อยู่ห้องเช่าข้าวปากซอยบ่เลิศลอยก็บ่น้อยใจ ถ้าสองเราเคียงใกล้อยู่ได้หัวใจบ่เหงา...”

(จากอัลบั้มชุดที่ 7 : ออกหักเพราะฮักอ้าย)

3.3.2 การใช้สำนวนใหม่

สำนวนใหม่ หมายถึง สำนวนที่เกิดขึ้นใหม่ มีการใช้ข้อความหรือถ้อยความ ไวยากรณ์ทำนองพูด การเปรียบเทียบต่างไปจากสำนวนเดิมที่เคยมีอยู่ สำนวนใหม่นี้ผู้ฟังจะเข้าใจได้โดยอาศัยการตีความจากบริบทแวดล้อมในเพลง ตัวอย่างเช่น

เพลงหนีแม่มาแพรัก

“...เขาทิ้งลูกแล้วแม่จำ แม่พูดมาเป็นจริงทุกคำ เมื่อความซ้ามา จึงเห็นค่าของความ เป็นแม่ หอบความรักแพ้มอบให้แม่แก้อรอยใจซ้า จบตำราเรียนหลักสูตรผู้ชายใจดำ จากนี้จะเชื่อฟังคำรักใครขอฟังคำแม่...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนชุดที่ 1 : ปริญาใจ)

เพลงวันนี้มีเพียงเพื่อน

“...หัวใจซากรักแต่มีของงกินอ้อมท้อง ชดเชยความหอมองประสานแฟนบ่มี ได้บ่คึกก็บ่ต้องมิมันดอก เอาคำเพื่อนบอกมาดอกอย่าใจทุกที ยอมให้คนมองว่าอยู่คานทองบุรี ขอเพียงวันนี้มีเพื่อนที่คึกก็พอใจ...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนชุดที่ 5 : สองคนบนทางใจ)

เพลงรอยยิ้มท่อน้ำตา

“...สาวผู้มาใหม่นั้น ดูเหมาะสมกับกับอ้ายทุกอย่าง ความรู้ความสวดยศวงศ์ ทุกอย่าง น้องบ่ทันเขา เสียคำว่าแฟนไป ได้พี่ชายมาแทนก็เอา คำว่าแฟนของเขายกให้เขาพาอ้ายสานต่อ ผืนยิ้มท่อน้ำตา ไวยืนส่งทางอ้ายบ่อยากให้กังวล...”

(จากอัลบั้มชุดที่ 8 : กรุณาอย่าแผลงใจ)

จะเห็นว่าสำนวนต่าง ๆ มักมาจากการเปรียบเทียบจากสิ่งที่อยู่รอบตัว ไม่ว่าจะเป็นการเปรียบกับธรรมชาติ การกระทำ ความประพฤตินิสัยคนไทยสามารถสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนไทยในแต่ละยุคสมัยได้ และการเกิดขึ้นของสำนวนต่าง ๆ ก็แสดงให้เห็นว่า คนไทยเป็นคนช่างคิดประดิษฐ์ถ้อยคำต่าง ๆ หรือนำคำที่มีใช้อยู่แล้วมาทำให้เกิดความสละสลวยและแปลกใหม่ ดังนั้นการเลือกใช้ถ้อยคำสำนวนจึงเป็นการบอกถึงความคิดของคนไทยที่บางครั้งไม่จำเป็นต้องกล่าวอะไรตรงไปตรงมา แต่อาจพูดด้วยสำนวนเปรียบเทียบก็เข้าใจได้ดี นอกจากนั้นสำนวนเปรียบเทียบอาจทำให้เกิดอารมณ์ขัน หรือให้คิดสอใจ ประชดประชันเสียดสีก็ได้ ถือเป็น “คำน้อยที่กินความมาก” ซึ่งสร้างความสนุกสนาน และประทับใจแก่ผู้ฟังได้ บทเพลงต่าง ๆ จึงมักหยิบเอาสำนวนต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในจุดนี้

บทที่ 4

สาระทางวัฒนธรรมจากเพลงลูกทุ่งอีสานของศิริพร อำไพพงษ์

เพลงลูกทุ่งไทยมีวิวัฒนาการมาจากเพลงพื้นบ้านหรือเพลงชาวบ้าน แม้ว่าจะใช้เครื่องดนตรีของตะวันตกมาใช้บรรเลงทำนอง แต่เนื้อหาหรือแก่นใจความของเพลงลูกทุ่งก็ยังคงสะท้อนให้เห็นลักษณะของคนไทย และสังคมไทยอย่างกว้างขวางลึกซึ้ง ถ้าจะพิจารณาถึงเพลงพื้นเมืองอันเป็นต้นกำเนิดของเพลงลูกทุ่งจะพบว่า เพลงพื้นเมืองเป็นวรรณกรรมที่บรรจุเนื้อหาของสังคมและชีวิตจริงของคนไทยในแต่ละท้องถิ่นไว้ภายใต้ความเรียบง่ายของท่วงทำนอง ทั้งนี้เพราะเพลงพื้นเมืองหรือเพลงชาวบ้านเกิดจากประเพณี ศาสนา หรือวัฒนธรรมของชุมชนคนตรี ในถิ่นหรือเขตนั้น ๆ ด้วยเหตุนี้การศึกษาวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งของไทยจึงสามารถทำให้เราได้เห็นภาพสะท้อนของสังคมไทย นำให้เราได้รู้จักและเข้าใจในค่านิยม พฤติกรรมรวมทั้งจารีตประเพณีที่สั่งสมกันมาจนเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทยได้แจ่มชัดยิ่งขึ้น (จินตนา คำรงค์เลิศ , 2533)

เสฐียรโกเศศ (2509) กล่าวถึงวัฒนธรรมไว้ว่า "อะไรคือวัฒนธรรม จะเห็นว่าวัฒนธรรมมีความหมายหลายนัย คำนิยามของคำว่าวัฒนธรรม ตามแนวโน้มวิภาษมานุษยวิทยาวัฒนธรรม คือ

1. พฤติกรรมทางสังคม (Social behavior) ได้แก่กิริยาอาการและท่าทีที่มนุษย์ในสังคมแสดงออกเป็นนิสัยความเคยชิน เมื่อจะทำอะไร ประพฤติอย่างไร ก็มีกิริยาอาการแสดงออกเป็นอย่างเดียวกันในสังคมและรวมทั้งที่รู้จักใช้สิ่งซึ่งสร้างหรือทำขึ้นนี้ได้ด้วย เช่น ชาวไทยเมื่อนั่งกับพื้นฟังพระเทศน์ก็นั่งพับเพียบ อย่างนี้เป็นต้นก็เรียกว่าเป็นพฤติกรรมสังคมของคนไทย เมื่อปอกผลไม้ก็ถือมีดเอาคมออก ผิดกับพฤติกรรมของชนชาติอื่นต่างพวกซึ่งเอาคมมีดเข้าหาตัวคั่งนี้เป็นต้น
2. วาจาและท่าทางเมื่อพูด
3. กิจกรรม (Activity) คือความไม่อยู่นิ่งในอันที่จะประกอบการทำงานการเล่นหรือการกระทำใด ๆ ร่วมกัน
4. ผลเกิดจากกิจกรรมอันเป็นผลกรรมของมนุษย์เช่นบ้านเรือน เรือกสวน ไร่นา เรือแพนาวา เครื่องใช้ไม้สอย ผ้าผ่อนท่อนสไบและอะไรอื่นอีกมากมาย

วัฒนธรรมตามนิยามนี้ จะเห็นได้ว่า เนื้อหาของวัฒนธรรมเป็นนามธรรมที่ไม่มีตัวตน เพราะเกี่ยวกับเรื่องรู้สึกนึกคิดของคนในหมู่คณะ...ที่เราถือว่าสิ่งเหล่านี้เป็นวัฒนธรรม ก็เพราะเป็นความสะดวกแก่เรื่องคิด ด้วยเป็นวัตถุเห็นได้ง่ายกว่าสิ่งที่เป็นนามธรรม...จึงกล่าวได้ว่าวัฒนธรรมคือ พฤติกรรม วาจาท่าที และกิจกรรม และรวมทั้งสิ่งที่ผลิตขึ้นจากกิจกรรมซึ่งทั้งหมดนี้เป็นการแสดงออกของใจ วัฒนธรรมจะประจักษ์แก่เราได้แก่เราได้ก็ทั้งที่ตัวตนและสิ่งที่สร้างขึ้นเท่านั้น

Sir Edward B.Tylor (2543) ได้ให้คำจำกัดความของวัฒนธรรมไว้ว่า “วัฒนธรรมคือ ผลรวมของระบบความรู้ ความเชื่อ ศิลปะ จริยธรรม กฎหมาย ประเพณี ตลอดจนความสามารถ และอุปนิสัยต่าง ๆ ซึ่งเป็นผลมาจากการเป็นสมาชิกในสังคม

สุภัตรา สุภาพ (2543) ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมไทยไว้ว่า “วัฒนธรรมหมายถึงลักษณะที่แสดงความจริงของงาม ความเป็นระเบียบ ความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติและศีลธรรมอันดีงามของประชาชน

อมรา พงศาพิชญ์ (2544) ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมดังนี้ “ วัฒนธรรมคือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น กำหนดขึ้น มิใช่สิ่งที่มนุษย์ทำตามสัญชาตญาณอาจเป็นการประดิษฐ์วัตถุสิ่งของขึ้นใช้หรือเป็นการกำหนดพฤติกรรมและความคิดตลอดจนวิธีการหรือระบบการทำงาน ฉะนั้นวัฒนธรรมก็คือระบบในสังคมมนุษย์ที่มนุษย์สร้างขึ้นมิใช่ระบบที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติตามสัญชาตญาณ

ดังนั้น “วัฒนธรรมไทย” จะหมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นแบบแผนในความคิดและการกระทำที่แสดงออกถึงวิถีชีวิตของคนไทยที่ได้คิดสร้างระเบียบ กฎเกณฑ์ วิธีการในการปฏิบัติการจัดระเบียบ ตลอดจนศาสนา ความเชื่อ ค่านิยม จริยธรรม ประเพณี อุปนิสัย กฎหมาย ความรู้และเทคโนโลยีต่าง ๆ

จากการศึกษาการเพลงลูกทุ่งอีสานของศิริพร อำไพพงษ์ ผู้วิจัยพบว่าสามารถแสดงลักษณะเด่นทางด้านสังคม วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ออกได้ทั้งสิ้น 3 ประการ ดังนี้

4.1 สะท้อนภาพความรัก

บทเพลงลูกทุ่งอีสานของศิริพร อำไพพงษ์ส่วนใหญ่จะสะท้อนเรื่องราวเกี่ยวกับความรัก การรอคอย การที่เพลงลูกทุ่งส่วนใหญ่กล่าวถึงความรักและสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ของคนหนุ่มสาวที่มีเรื่องของความรักเข้ามาเกี่ยวข้องเพราะความรักนับเป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์นั่นเอง ตัวอย่างเพลงลูกทุ่งที่เกี่ยวกับความรักนั้นจะมีทั้งความรักที่สุขสมหวังได้แก่

เพลงปริณญาใจ

ได้ชักกับอ้ายเหมือนได้ปริณญา ชีวิตผู้สาวบ้านนาวุฒิการศึกษามีน้อย ชาดโอกาสเรียน เพราะจนเป็นคนเลื่อนลอย โชคดีมีอ้ายเฝ้าคอยหยัดยีนให้โอกาสใจ ยิ่งคบยิ่งใกล้มันใจอ้ายเป็นคนดี ยามเจ็บยามช้ำชีวิตนี้้องมีอ้ายคอยคึงไว้ เป็นพี่ยามท้อ เป็นพ่อยามน้องหวั่นไหว ยามป่วย

เฝ้าดูและใจอ้ายคือผู้ที่ให้เรื่อยมา บุษายายเป็นพ่อพระในใจ เชื่อไหมเชื่อใจอ้ายทุกเวลา ค้อย
โอกาสเรียน ได้รักจากอ้ายแทนคำ ขอขอบคุณสวรรค์เมตตาประทาน อ้ายมายาใจ

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุกที่ 1 : ปริณญาใจ)

เพลงฮักอ้ายคนเดียว

ฮักอ้ายคนเดียว หัวใจมันเหนียวในสัญญา บ่เคยมีไผในสายตา เมื่อรับอ้ายมาคู่เคียง
เส้นทาง ยืนยันกับอ้าย ค่อยไปนี่อ้ายคือความหวัง ขอเป็นเพื่อนแท้ในทุกอย่าง บนเส้นทางอ้าย
อย่าหวั่นไหว น้องกลัวจิตใจ อ้ายสิหวั่นไหวยามไกลตา มาทดลองให้หลงแล้วลืมตา แจกคำ
สัญญาแล้วบ่จริงใจ อ้ายมีใครบ้าง ขอให้บอกน้องมาไวไว น้องจะได้รีบทำใจ ย้านอกหักตายถ้า
อ้ายร้างลา ถ้าบ่มีแฟนให้บ่จริงบ่บอก (ซ้า)ไม่ต้องมาลวงและมาทดลองให้น้องเปลืองน้ำตา
น้องเองรักจริงรักเพียงแต่พี่ยา (ซ้า) ไม่เคยเสาะหาชายไคมามาเนาะเคียงใกล้ พอได้พบบ่พอพี่
จำน้องชื่นใจ (ซ้า) อยากให้บ่อยู่ไกลทั้งวันนะทั้งคืน โอ้ยทั้งคืน ฮักอ้ายจนพูน อยากขอ
อู่คนเดียวบ่เดียว บ่อยากให้ไผมาข้องเกี่ยว เขาสองฮักเดียวแต่ยังยืน เบิกเส้นทางฝันให้ทุกๆวัน
เราหวานชื่น เป็นไปได้พ่รุงนี้มะรินให้รีบไปขอกับพ่อน้องเลย

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุกที่ 5 : สองคนบนทางใจ)

เพลงมีอ้ายน้องบ่แคร์

บ่แคร์คำใคร มีอ้ายในใจเสมอ โชครักได้เจอ รู้จิตใจยิ่งได้ประจักษ์ ว่าอ้ายนั้น เป็นคน
ชื่อตรงน่ารัก มันคงเป็นเสาหลัก ให้ความมั่นใจแก่หญิง ถ้าอ้ายอ่อนล้า ให้รู้แน่ว่ายังมีน้องที่
เฝ้ามอง เฝ้าหวังใย อ้ายนั้นทุกสิ่ง สู้เถาะอ้าย ส่งใจน้องไปให้อิง บอกให้อ้ายรู้ความจริง ว่า
คนอยู่หลังยังคอย บ่มีแก๊งซี มีอ้ายใกล้น้องก็พอ บ่มีห้องแอร์เรือนหอ ความหวานยังบ่ร่อย
น้องมีแฟนดี ได้แค่นี้ก็ดีเลิศเลอ มีเพียงอ้อคันคันน้อย ไว้นั่งไปนาก็พอ แคร์ด้วยหรืออ้าย บ
ได้เที่ยวผับเชคผับบาร์ ให้เขาอิจฉา ที่เห็นเรารักมันสานต่อ แคร์อะไร ใจเรารักกันมากพอ
ประสานใจกันร่วมก่อ รังรักด้วยสองมือเรา

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุกที่ 5 : สองคนบนทางใจ)

เพลงแพ้ใจคนดี

มอบคำว่าแฟนตอบแทนความดีของอ้าย ประคองหัวใจยอมให้อ้ายถือกุญแจ จากรู้จักกัน
อ้ายนั้นเฝ้าคอยดูแล พิสูจน์แล้วถึงความแน่วแน่ จนต้องยอมแพ้ต่อใจ...บอกอย่างไม่อายว่าเคย
มีชายมัน เข้ามาพัวพันก่อนหน้าอ้ายนั้นมากมาย วาดฝันเลิศลอยแต่ก็ทยอยหลบหาย น้องจึง
ไม่เคยปลงใจเป็นแฟนกับใครสักคน ...แต่ต้องจำนนยอมแพ้ต่อความดีอ้ายรักที่นิสัยเสมอต้น
เสมอปลายสู้น อยู่ช่วยยามยากเป็นหลักให้พียงยามจนพอแล้วสำหรับเหตุผลที่จะทะเลาะแนบ *...

มอบความเป็นแฟนตอบแทนความดีของอ้าย บุญคุณยิ่งใหญ่ น้องขอมอบใจทดแทน จากวันนี้
ไปใจพร้อมกับการมีแฟน เรียกนางหน้าหน้าชื่อแทนคำว่า น.ส.กียอม (ซ้ำ)

(จากอัลบั้มชุดที่ 6 : แพ้ใจคนดี)

เพลงเพียงเราอีกกัน

บ่เป็นหยิ่งดอกอ้ายถ้าใจเรายังอีกกัน แต่ความจนบีบคั้นบ่มีวันพรากเรา น้องอีกอ้ายที่
ใจเป็นจิ้งไค้ก็อีกคือเก่า ทวิพิสนนอกกายเราอย่าเอามาเป็นปัญหา ปวารณาให้อ้ายที่อ้ายมัน
ใจอีกที่เรามี สิ่งที่เจอวันนี้ก็เคยเจอเรื่อยมา น้องบ่เคยเปลี่ยนทางอยู่เคียงข้างอ้ายตลอดเวลา
เอียงแก้มซ้ายพิงบ่าบีบมือขวาคอยเติมแรงใจขอเป็นข้างเท้าซ้ายให้อ้ายเป็นข้างเท้าขวา เคียง
ข้างกันแค้นฝ่าปัญหาทุกอย่างสู้ไหว อยู่ห้องเช่าข้าวปากซอยบ่เลิกลอยก็บ่น้อยใจ ถ้าสองเรา
เคียงไกลอยู่ได้หัวใจบ่เหงาบ่เป็นหยิ่งดอกอ้ายถ้าใจเรายังอีกกัน ก้าวผ่านแรงบีบคั้นเพื่อรอวัน
ของเรา ขอให้อ้ายสู้ไปหนึ่งแรงใจให้อ้ายคือเก่า เป็นสุขในทุกเรื่องราวขอเพียงเรามีใจอีกกัน

(จากอัลบั้มชุดที่ 7 : ออกหักเพราะอีกอ้าย)

เพลงเหล่านี้เป็นเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ ชายหนุ่มและหญิงสาวที่มีความรักมอบให้แก่
กันอย่างมั่นคงและจริงใจ ไม่ยอมแพ้อุปสรรคขวากหนามที่เข้ากีดกันความรักไปได้ นอกจาก
บทเพลงลูกทุ่งอีสานจะสะท้อนเรื่องราวความรักที่สุขสมหวังแล้ว ในอีกมุมหนึ่งคือความรักที่ผิด
หวัง ไม่สมปรารถนา ก็มีให้เห็นด้วยเช่นกัน ได้แก่

เพลงใช้รักใช้ใจ

เจ็บกายพอทนได้ ละน้องเจ็บหัวใจคือกับใช้ บ่ ทันทรวง ให้หมอยา ค่ำราหลวง วินิจฉัย
กะ บ่ พ้อ ทรงใช้ บ่ใส่ยา โรคไข้ใจหรือว่าเป็นโรคบ้า วิญญาณรักมาลวงหลอน ถึงยามหลับยาม
นอนเป็นห่วงเขา บ่ วายเวณ โรคร้ายอันใด สู้สิงใจ น้องนางจึงเศร้า ออกอาการเจ็บเหงา ซึม
เศร้าเหมือนคนคิดยา เมื่อสองเราจากกัน แต่คืนนั้นรำพันเรียกหา หัวใจเมื่อที่ไปไกลตาทุกข์
ใจเมื่อที่ไกลลับตา คงลืมสัญญา นับเวลาเฝ้าคอย หลายเดือนจ้อย กะบ่ เห็นฮอย หัวใจน้องมัน
ฮวน (ซ้ำ) เหมิดขบวนคู่ท่า หลงบ้ำเชื่อคำ เด็กคืนซ้ำเดือนต่ำดาวตก หัวอกคนรอมอดตายทนง่วง
อ้ายมาลวงจากกินตับกินไส้ ลงหวิดหัวกระโต สว่างแล้วหนอผี คิดสิหนีให้พ้น บ่ เห็นชนเงื่อนงำ
น้ำคำหวานปากหวานคอ คำรักบ่ยอ ที่ยามาแสนสร้าง ใจไม่ถวิลแต่ปลายลิ้นพลิกแพลง หลบ
หน้าเบือนหน้ายแหนง ไม่แกลังแต่เจตนา อยากนั่งกลางหัวใจคนแก่ง ร้องเปล่งคำรักก้องฟ้า หึง
หวงรักสุดพรรณนา เป็นยาวิเศษของหัวใจ ใช้หยิ่งยาบรรเทาได้ (ซ้ำ) ไข้ใจของน้องอ้ายฮิน ยา
แก้ยากินเล็งหา บ่ พ้อ ชั้นอ้าย บ่ ซอยชู ยาแก้ไออุ่น (ซ้ำ) ความฮักของคุณคือยาแก้ คือยาแก้

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนชุดที่ 2 : สู้เพื่อน้องได้ไหม)

เพลงใช้รักใช้ใจ เป็นการเปรียบเปรยของหญิงสาวว่าความผิดหวังในรักนั้นมีฤทธิ์ร้ายยิ่งกว่าผิดใช้ ยาถอนพิษใช้ก็คือความรักที่สมหวังนั่นเอง

เพลงหน้าฮ้านประจานอีก

อกหักเหือนนี้ หัวใจบ่ มี ทางออก เจ็บแล้ว บ่ กล้าบอก ว่าถูกคนฮักนอกใจ ขอยึดหน้าฮ้าน หมอสา เดินแบบไม่เกรงใจใคร งานบุญคืนนี้ จองหน้าเวทีก่อนไผ เขาบุญให้คุ้มเกินใคร ให้มัน สาใจผู้ลวงคน เป็นกุดสตรีมานาน ฮักเดียวคงมัน บ่ วกวอน ซื่อสัตย์ต่อฮักจริงใจ เขาทำเราได้ บ่ หลู โดน เจ็บ บ่ กล้าฮ้องตะโกน ขอเดินใส่คนให้เขาซึ่งในความอาย เขาทำได้ บ่ ย้านเขาอายุไท บ้านจักหนอย (ซ้า) เบิ่งเพิ่นหลอยไปมีใหม่ซ้อนให้คนย่อนเบิ่งเขา ว่า บ่ เฝ้าเขาเลยลักแฟนไป มันแสนอายยามได้ฟังคำคนว่าเขา มันโง่ ใจโมโหแต่บอกเขา บ่ ใค้ ยังมาระบายให้คนได้ มอง ผ่าน ขอยึดเอาหน้าฮ้าน ประจานเจ้าผู้แบ่งสอง ไผเห็นกะมอง เดินกันเียงงองอยู่หน้าเวทีก เบิก หนอยให้หน้ามันตึงลุกเฮตึ่งๆ ใส่เสียงคนตรี เดินให้แต่แฟนผู้ บ่ ฮักดี เดินแข่งหมอสาที่พื่อนอยู่ บนเวทีก โสสุดแล้วมือนี้ไผว่า บ่ดี กะแล้วแต่เพิ่นลือยาย แนวคนพาย หาบ่อนระบายความเอ้าความ อั้ง (ซ้า) เว้าไผฟังเขาจะมีแต่เย้ยว่า เขานั่นอ่อนแอ เดินหน้าฮ้านประจานรักซ้อน ลางเทื่อ กะ พื่อนใส่กลอนสาเพลินเดิน ทรจางให้บ้านเพิ่นตื่น ให้คนเว้าพิน ว่าใครทมางเมิน หัวใจมันซ้า เหลือเกิน จึงขอสะเวิน ...เย้ยสายตาคนมอง (สา) คนหมองละทนอายุไต่บ้าน (ซ้า) ถิกเขาหยันว่า ซิมซื่อจนโง่ ขอเดินโชว์ให้คนงงทั่วบ้าน ไผค่านสิ บ่ สน เจ็บมาคน เกินทนรับได้ พ้องคนหลายใจ ให้รู้ตัวเสียบ้าง รอ เสียงกลองดัง บ่ ฟังฟ้า บ่ สนสายตาผู้ใด บ่อย.....

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านดอนชุดที่ 2 : สู้เพื่อน้องได้ใหม่)

เพลงหน้าฮ้านประจานอีก เป็นบทเพลงเล่าเรื่องของหญิงสาวที่ผิดหวังในความรักจึงมา เดินรำเพื่อลิ้มความทุกข์ความเศร้าที่หน้าเวทีกหมอสา

เพลงเจ็บในใจ

ไ้อยหัวใจมันเจ็บ ความฝันอักษเมือเห็นคำดา แอบมองข้างเสา วันอ้ายควงสาวเดิน มา คุช่วงเอาใจหนักหนา บ่เกรงสายตาผู้ใด หลงฮักอ้ายมานาน แคเห็นเดินผ่านเก็บมาฝันใน ใจ แต่ความเป็นหญิง ปกล้าเปิดเผยความใน ได้แต่ซ่อนความทวันไหว จนลิตายนำอ้ายอยู่ แล้ว ฮักอ้ายในใจ ก็เจ็บในใจคนเดียว วาดหวังเป็นกลมเป็นเกลียว รอเพิ่นเหลียวบ่มีวีแวว เมื่อเห็นคำดาจึงรู้ว่าอ้ายมีคู่แล้ว หัวใจบาง ๆคือแก้ว แตกแล้วยับเยิน ไ้อยกลุ่มในใจเรา ฮักอ้าย คือเก่าแต่เศร้าในใจเหลือเกิน อ้ายคงบ่ฮักอ้ายควงสาวหยอกเอิน มีผู้หัวใจยับเยิน ก้มหน้า เษชญความเศร้าคนเดียว

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านดอนชุดที่ 5 : สองคนบนทางใจ)

เพลงเจ็บในใจเป็นการพรรณาคความเศร้าโศกเสียใจของหญิงสาวที่ชายคนรักตีจากไปมีผู้หญิงคนอื่น

เพลงเดือนหงายเสียดายรัก

เดือนหงายเดือนหัวใจยามมอง อ้ายกับน้องเคยมองร่วมกันบิกลาย หนาวลมห่มด้วย ถ้อยคำรักอ้าย อบอุ่นในใจอ้ายหนีไปไกลบ้าน เปลี่ยนผันยามกันแรมไกล เว้ากันไว้นานไปไร้ ความสำคัญ หลงเมืองอาบแสงเรือเรือทุกวัน อ้ายลืมนวลจันทร์ คินนั้้นข้างคั่นแทนหา ช่างมา ว่าอ้ายไปมีแฟนใหม่ คอยกักกินใจยามใครมองแสงจันทร์ แต่ตัวอ้ายคงลืมนางมองเบิ่งฟ้า ดึกสูงวังดาวงามก็บังใจอ้าย เดือนหงายเสียดายรักเดิมสองเรา ช่มใจรั้วมามองแสงเดือน เดียวคายขอเดือนส่องใสเดือนใจอ้าย หากยังไม่สายเดือนหงายช่วยนำอ้ายคืน

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุคที่ 4 : เพื่อแม่แพบได้)

เพลงเดือนหงายเสียดายรักเป็นการพรรณาคความเศร้าเสียใจของหญิงสาวที่ชายคนรัก จากไปไกล ไม่ส่งข่าวกลับมา เมื่อมองเดือนหงายก็คิดถึงชายคนรักขึ้นมา

เพลงหนีแม่มาแพรัก

เมื่อกินน้ำตาจึงรู้ค่าของคำเดือนแม่ เชื่อในรักแท้มีนคำแม่หนีตามพี่มา ยอมกินก้อนเกลือเพราะเชื่อในคำสัญญา อยู่กินนานไปจึงรู้ค่าของความเป็นพี่ สิ่งที่เคยดีไม่คงที่เมื่อมีหนี้สิน สัญญามากมายลบลือนได้ไม่อายุฟ้าดิน ฉากจบคือรักโอบยบินตัดสินด้วยคำกล่าวลา มีคปานก่า คาร่าหารักคงไม่หวานจึงได้มาคิดทบทวนถึงคำที่แม่กล่าวมา รักไม่ระวังพลาดพลั้งจะกินน้ำตา เขาทิงลูกแล้วแม่จำ แม่พูดมาเป็นจริงทุกคำ เมื่อความขำมา จึงเห็นค่าของความเป็นแม่ หอบ ความรักแพ้มอบให้แม่แก้รอยใจขำ จบคำว่าเรียนหลักสูตรผู้ชายใจดำ จากนี้จะเชื่อฟังคำรักใคร ขอฟังคำแม่

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุคที่ 1 : ปริญาใจ)

เพลงหนีแม่มาแพรักเป็นการพรรณาคความเจ็บช้ำของหญิงสาวที่ผิดหวังในความรักจาก ชายหนุ่มที่ตนหนีตามมา แต่แล้วความรักก็ไม่สมหวังจึงคิดถึงคำเตือนของแม่ที่เคยสอนให้ระวัง เรื่องความรัก

นอกจากเพลงลูกทุ่งอีสานของศิริพร อำไพพงษ์จะสะท้อนเรื่องราวความรักที่สุขสมหวัง และความรักที่ผิดหวังแล้ว ยังมีบางเพลงเป็นการสะท้อนภาพความรักในแบบให้กำลังใจเพื่อให้ ลูกขึ้นสู่เพื่อคนที่ตนรัก ไม่ว่าจะเป็นบุพการี หรือคนรักก็ตาม ซึ่งได้แก่

เพลงเพื่อแม่แพ็บได้

เขียนคำแม่สอนเป็นกลอนคิดไว้ข้างฝา เลิกงานกลับมาอ่านทวนให้จำคำสอน เรียนรู้สู้งานอย่าลืมนบ้านเกิดเมืองนอนครอบครัวเรายังเดือนร้อนแม่พร่ำสอนก่อนไกลบ้านมา สายตาแม่เหงาเป็นเงาคิดใจไม่หาย ลูกมาอยู่ไกลห่างโยแม่ทุกเวลาสู้งานเหนื่อยกายอ่อนใจเมื่อเจอปัญหาหลายคราวอยากถอนใจลาแต่แววตาแม่คอยเตือนใจ แพ็บได้ บอกใจ อย่าให้อ่อนแอทุกซัด รังแกก็ผลก็แพ็บได้ คนรักจากลาหน้าตาจะรินท่วมใจ คงงานก็ครึ่งมืดหวังก็ครวข้องให้ หากแม่ยังมีทุกซัดใจเจ็บแคไหนบอกใจห้ามถอย * เขียนคำแม่สอนเป็นกลอนคิดไว้ข้างฝา ย้ำเตือนผ่านตาให้จำแม่ยังรอคอย ออกทนสู้งาน เก็บก่าเพิ่มสิบเป็นร้อย เมื่อถึงวันที่รอคอยจะนารอยยิ้มไปกราบแม่ (*)

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุดที่ 4 : เพื่อแม่แพ็บได้)

เพลงเพื่อแม่แพ็บได้ จะเป็นเรื่องราวของหญิงสาวที่มาทำงานในเมืองหลวงโดยนำความรักที่ตนมีต่อแม่มาเป็นแรงใจให้ต่อสู้กับชีวิต

เพลงสู่เพื่อน้องได้ไหม

หากใจมีรัก อุปสรรคคือยาทำลาย ละน้องคอยให้ความหวังย่านอิหยังเล่าอ้าย ออกทนไว้ อ้ายอย่าถอยมีปัญหาเรื่องใหญ่หน่อยสองเฮาส่อย ออกแชนงเซ็นสู่ให้พ่อแม่เห็นว่าอ้ายเป็นคนจริง ถ้ารักยังอยู่ขอให้ยืนสู้เพื่อน้องได้ไหม ก้าวสู่เส้นชัยที่สองเราหมายมั่น น้องยอมรับว่าอุปสรรครักยังกิดกัน พ่อแม่ยังไม่เชื่อมั่นน้องทวันกลัวอ้ายถอยใจเพราะความซักอ้าย น้องจึงคอยให้แรงใจเสมอ หากอ้ายต้องเจอคู่แข่งที่มาวุ่นวาย ให้อ้ายสู้เขาอย่ายอมยกน้องให้ใคร เพราะน้อง ซักไผ บ่ได้ด้วยใจซักอ้ายหมดแล้ว ... (คนตรี) หัวใจบ่วิวปากยามใดฟังคำอ้ายเว้ามาใส่ (ซ้า) ว่า บ่ ไหว อ้ายสู้เขา บ่ ได้ ลियอมแพ็บทรง อ้ายคง บ่ ได้ ซัก น้องจริง คอยแต่จะทิงเมื่อมีก่าหงใจ แคมีคู่แข่งก็บ่นจะถอยร่ำไป แคเพื่อน้องบ่นก็บอกจะขอลาไกล หากอ้ายซักน้องจริงใจ อยากรขอให้ อ้าย...ทรง.. ยินยงให้คู่แข่งต้องเลิกรา มีมานะจนพ่อแม่น้องตกลง มีก่าหงรักโกมแรงทะลายลง ทำใจมันคงเพื่อรักสองเราสมปอง (คนตรี) ทนเพื่อน้อง สู้เพื่อเฮาสองได้ครองคู่สมสา (ซ้า) มีไผมา นางขอยินฝ่ายอ้าย บ่อนได้ผ่านสึดอชชู ถ้ารักยังอยู่ ขอให้ยืนสู้เพื่อน้องได้ไหม สู้ได้ไหม ทนได้ไหมเมื่อเจอปัญหา ฝ่าความจนยากหักคู่แข่งสร้างแรงศรัทธา สู้ให้ชนะใจแม่พ่อแล้วมาขอ แคง เฮาแชนงซักเป็นแนวคั้ง (ซ้า) เฮาความหวังเฮาสร้างเป็นคู่ รวมพลังสองคนส่อยอยู่ คอยสู้ ซัก ถนอม อ้ายอย่าถอยให้น้องเป็นของคนอื่น ให้หยัดยืนสู้เพื่อน้องให้ได้ อย่าถอยเค้อใจนางขอร้อง

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุดที่ 2 : สู่เพื่อน้องได้ไหม)

เพลงคู่เพื่อน้องใต้หมอก เป็นเพลงที่มีเนื้อหาในเชิงหญิงสาวที่กำลังใจชายคนรักให้ต่อสู้ฝ่าฟันกับอุปสรรคเพื่อความรักของทั้งสองคน

เนื้อหาที่เกี่ยวกับความรักในเพลงลูกทุ่งอีสานนั้นมีหลายรูปแบบและมีค่อนข้างมากเมื่อเทียบกับสาระด้านอื่น ๆ พรพิไล เทพคำ (2539) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับสาระทางวัฒนธรรมของเพลงคำเมืองในภาคเหนือก็พบว่าเพลงคำเมืองมีเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับความรักค่อนข้างมากเช่นกัน เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะมนุษย์ทุกคนมีความต้องการพื้นฐานในเรื่องของความรัก ดังทฤษฎีของ มาสโลว์ (1954) ที่แบ่งความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 7 ชั้น และความรักก็เป็นความต้องการในระดับพื้นฐาน กล่าวคืออยู่ในชั้นที่ 3 ดังนั้นเนื้อหาในบทเพลงจึงไม่อาจหนีพ้นเรื่องราวของความรักไปได้

4.2 สะท้อนสภาพชีวิต สังคมและวัฒนธรรมของชาวชนบทอีสาน

จากข้อมูลเพลงลูกทุ่งอีสานของศิริพร อำไพพงษ์ผู้วิจัยพบว่าสามารถสะท้อนสภาพชีวิต สังคมและวัฒนธรรมของชาวชนบทในภาคอีสานได้เป็นอย่างดี โดยแบ่งเป็นรายละเอียดย่อย ๆ ได้ดังต่อไปนี้ คือ การสะท้อนความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี การศึกษาและอุปนิสัยโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.2.1 ความเชื่อ

จรรยา สุวรรณทัต (2538) กล่าวถึงความเชื่อไว้ว่า " เป็นปัจจัยในตัวบุคคลซึ่งฝังแน่นอยู่ในความคิดความเข้าใจ โดยบุคคลอาจจะแสดงออกทางพฤติกรรมอย่างมีเหตุผลหรือไม่มีเหตุผลก็ได้ ในสภาพทั่วไปนั้น เมื่อบุคคลมีความเชื่ออย่างใดอย่างหนึ่งแล้วความเชื่อนั้นจะเป็นตัวกำหนดให้บุคคลประพฤติปฏิบัติตามความคิดเห็นและความเข้าใจของตน ซึ่งไม่จำเป็นต้องอยู่บนฐานของความเป็นจริง"

สุชา จันทน์อม (2531) ได้กล่าวถึงความเชื่อว่า " ความเชื่อเป็นการยอมรับเกี่ยวกับข้อเท็จจริงต่าง ๆ ซึ่งถือว่าเป็นความจริง ความเชื่อจะแตกต่างกันออกไป บุคคลมักจะทำสิ่งใดลงไป ตามความเชื่อและความคิดเห็นส่วนใหญ่ ในทางจิตวิทยาความเชื่อ และทัศนคติเป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่งที่ฝังอยู่ในจิตใจของบุคคลหากมีสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่งเกี่ยวกับความเชื่อและทัศนคติ บุคคลจะแสดงพฤติกรรมออกมาอย่างเดียวกันเสมอ"

"ความเชื่อ" ในงานวิจัยนี้จะหมายถึง สภาพที่บุคคลให้ความมั่นใจ เห็นคล้อยตาม และพร้อมที่จะปฏิบัติตามสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แล้วนำไปถ่ายทอดให้บุคคลอื่นได้ทราบเพื่อต้องการให้เกิด

ความมั่นใจ เห็นคล้ายตาม ปฏิบัติตามด้วย โดยไม่คำนึงว่าความเชื่อนั้นๆ จะมีเหตุผลที่พิสูจน์ได้หรือไม่ ซึ่งไม่จำเป็นต้องอยู่บนพื้นฐานความเป็นจริง

จากข้อมูลที่น่าสนใจศึกษาปรากฏว่า ชื่อเพลงลูกทุ่งที่สะท้อนความเชื่อนั้น สามารถจำแนกได้ 2 ลักษณะด้วยกัน ได้แก่ความเชื่อเกี่ยวกับศาสนาและความเชื่อดั้งเดิม

ในส่วนของความเชื่อที่เกี่ยวกับศาสนานั้น สุพิชรา สุภาพ (2520) ได้กล่าวถึงศาสนาไว้ว่า "ศาสนากลายเป็นสิ่งจำเป็นของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นสังคมแบบล้าหลังหรือเจริญแล้ว เพราะหน้าที่หรือวัตถุประสงค์เบื้องต้นของศาสนาก็เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีต่อกัน ตลอดจนวงไว้ซึ่งความสามัคคี ขจัดปัญหาขัดแย้งระหว่างบุคคล"

ประเทศไทยมีศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติแต่ประชาชนมีอิสระเสรีในการเลือกยึดถือ หรือปฏิบัติตามศาสนาที่ตนเลื่อมใสและศรัทธาได้ จากข้อมูลที่น่าสนใจพบว่า เพลงลูกทุ่งอีสานของศิริพร อำไพพงษ์ที่สะท้อนความเชื่อเกี่ยวกับศาสนานั้น จะเห็นได้ว่า บางส่วนของเนื้อเพลงจะแฝงความเชื่อเกี่ยวกับคำสอนของศาสนาพุทธได้โดยตรงได้แก่

เพลงอยากลืมแฟนเขา

เว้าแบบแปนๆถึงอ้ายมีแฟนน้องยังคิดซอด ผ่านมาเหมือนคนคาบอดเสียบรอยกอดให้แฟนผู้อื่นก็ว่ายังโสดเทให้หมดหัวใจไม่ฝัน เมื่อรู้อ้ายมีคนอื่น ใจสะอื้นกลืนก้อนน้ำตา ยอมตัดใจลาที่เกิดปัญหาว่าลืมได้ คึงตัวหนีมาแสนไกลคำฮักอ้ายยังเฝ้าตามมา ภาพในอดีตยังจำคิดแม้ยามห่างตา ฉกรูบฉิกคำสัญญาที่ผ่านมาเพื่อพาใจเมิน กลุ่มใจเหลือเกิน ห่างเหินก็ยังซ้อฮอน คิดซอดแฟนเขาร้าวรอนคักใจจรกจนทางเดิน กลับบ่ได้ไปบ่ซอดจอดพอกกระเทิน อยากแก้นอหลงฮักซู้เพิ่นอยู่ก็เขินเมินก็ซ้อใจ เว้าแบบแปนๆถึงอ้ายมีแฟนน้องยังคิดซอด คงจำอ้ายไปตลอด คงจำอ้ายไปตลอดจำอ้ายกอดจนซอดวันตาย อยากลืมให้จบแล้วเดินหลบเส้นทางร้างไกล บ่ฮู้กนานเท่าใดสิทำให้ลืมอ้ายได้..ลง

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุกที่ 1 : ปริญาใจ)

เพลงฝากคำขอโทษ

บ่เจตนาสิฮักแฟนเขา บอกหัวใจเราระวังคนมีภรรยา คีลห้าข้อสามห้ามแวะเวียน ตอนเป็นนักเรียนเคยท่องมา บ่นึกเลยว่าต้องมาพบพาน อ้ายมาเกี่ยวพันบ่ทันสงสัย เลยต้องเปลอใจหลวมตัวคบมาตั้งนาน เมื่อรู้เจ็บแสนฮักแฟนเพิ่น น้องตกกระเทินในเหตุการณ์ ฮักซอดทาง

ค้นฝันต้องสลาย ฮักเขาทำไมเจ็บหลายเมื่อใครถามมา ตกเป็นจำเลยสายตาเฝ้าหาหนทางตัดใจ ขอเวลาลืมถือว่ายิ้มแฟนเห็นซิคไกล เรื่องนี้น้องเป็นฝ่ายไปฮักฮักแต่ต้องขอลา บ่เจตนาแย่งแฟนผู้ใด ฮักเขาทำไมอย่าถาม ซ้ำเติมน้ำตา ให้ฮักกลับไปหาครอบครัว น้องขอถอนตัวเรื่องผ่านมาฝากบอกภรรยาว่าน้อง.....ขอโทษ

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุคที่ 5 : สองคนบนทางใจ)

เพลงทำบาปปลง

บุญบ่สมฮัก คึดไปปวดดวงแค พอฮักแท้แต่ว่าบ่โสด ไ้อ้สวรรค์ให้รางวัลหรือทำโทษ ถึงได้กำหนดให้มาฮักแฟนเห็น ฟังเมื่อเขาเอ็น ฮักเป็นพ้อฮักนาง ค้องฮักค้ำคอกกลางทางเดิน ฮักกับเขารักกันมาแต่ยาวนานเนน คงบ่าบ่เหลือเกินหากน้องเดินไปแย่งมา ลูกไร่เรียงสาภรรยาที่น่าฮัก น้องบ่อยากเป็นผู้ทำให้ร้างรา ฮักฮักแท้รู้แก่ใจตลอดเวลา เราเจอกันซำจึงได้แต่หาทางปลง ทำบ่ปลง น้องทำบาปปลง เฮ็ดบ่ปลง น้อนเฮ็ดบาปปลง หยุดเกิดหนาฮักฮักฮักฮัก พะวง ซาคินี้คงได้แค่เป็นซู้ทางใจ เขาสาแต่ฮักฮัก ฮักไปก็บ่ดี ให้รักนี้หยุดไว้ที่ลาไกล ผู้มาหลังก็ต้องเป็นฝ่ายไป เห็นหน้าแฟนฮักฮักน้องทำบาปปลง ถึงแม้ฮักฮักแต่ฮักฮักน้องทำบาปปลง...

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุคที่ 3 : แรงใจรายวัน)

เพลงคึดฮอดกอดบ่ได้

คำถามสุดฮอด ฮักฮักคึดฮอดแต่กอด บ่ได้ เคยถามหยอกกันม่วนใจ คำตอบง่าย ก็คือแฟนเขาแต่คึด บ่ถึง ว่าวันหนึ่งสิโดนกับเรา พบรัก บ่บานก็เศร้า เพราะฮักมีเขาเป็นเจ้าหัวใจ ออกแบบ บ่ได้ แค่เพียงพบฮักฮักหัวใจหยุดหนึ่ง ฮักแล้วจึงรู้ความจริง ค้องเก็บใจนิ่งหาทางแก้ไข บอกเลิกคบหา และน้ำตาบ่ยอมหยุดไหล เลิกคบแต่จบบ่ได้ คึดฮอดฮักหลายใจมีน้ำตา (ซ้ำ) หักใจลาผู้มาซำยอมหมดสิทธิ แฟนเขาเราคึดสนิท แต่คึดก็ผิดคึดผิด หักใจลา แต่ยังห่วงหาตลอด ขณะที่เราคึดฮอด ฮักฮักคองนอนกอดกับภรรยา อยากกอดแซงแซง บ่ อาจแสดงได้ยามพบหน้า สิทธิผู้มาซำ ได้แค่ส่งสายตากอด สิทธิผู้มาซำ มีวาสนาแค่เพียงคึดฮอด คำถามสุดฮอด ฮักฮักคึดฮอดแต่กอดบ่ได้ คึดทวนคำถามยามใด เฉลยในใจก็เหมือนไฟช็อต บอกฮักฮักแฟนเขา น้องขอสิทธิแค่เพียงคึดฮอด เก็บฮักฮักในใจตลอด ถึงแม้สิกอด บ่ได้คือเก่า (ซ้ำ)

(จากอัลบั้มซุคที่ 8 : กรุณาอย่าเผลอใจ)

เนื้อหาของเพลง“อยากลืมแฟนเขา” “ฝากคำขอโทษ” “ทำบาปปลง” และ “คึดฮอดกอดบ่ได้” สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อของคนไทยที่จะไม่ประพฤติดนินทา ความเชื่อนี้อยู่กับสังคมไทยมานาน สะท้อนให้เห็นถึงข้อห้ามข้อปฏิบัติในศีล 5 ข้อที่ 3 คือ กาเมสุมิจจาจารา, เวระ

มะณีสิกขาปะทังสะมาทียามิ คือการไม่ประพฤตินอกกาม ความยึดมั่นในศาสนาที่มีปรากฏให้เห็นมาตั้งแต่สมัยก่อน ดังที่ศิลาจารึกหลักที่ 96 ด้านที่ 1 บรรทัดที่ 6 มีเนื้อความว่า "...เกิดมาภพใด ๆ อย่าล่วงประเวณีแห่งบุคคลและผู้อื่น..." จากข้อความที่ปรากฏในศิลาจารึกนี้แสดงให้เห็นว่า ความเชื่อเกี่ยวกับพุทธศาสนาในด้านของการไม่ประพฤตินอกกามนี้มีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยแล้ว ไม่ควรนำมาปฏิบัติ ดังนั้นความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องนี้ คนไทยจึงยึดถือและปฏิบัติสืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน ดังที่ปรากฏในชื่อเพลงลูกทุ่งที่นำมาวิเคราะห์

จากชื่อเพลงลูกทุ่งที่นำมาศึกษาพบว่า ความเชื่อเกี่ยวกับศาสนาในชื่อเพลง "อยากลิ้มแฟนเขา" "ฝากคำขอโทษ" "ทำบาปปอง" และ "คิดชอดคอกบ่ได้" ได้บ่งบอกว่า ไม่ต้องการที่จะประพฤตินอกกาม ไม่ต้องการที่จะเป็นชู้กับผู้อื่น ซึ่งตรงตามหลักคำสอนของพุทธศาสนาที่ได้กล่าวไว้ในศีลข้อที่ 3 โดยจะขอยอมเจ็บช้ำในความรัก แต่จะไม่เลือกทำความผิด

นอกจากเพลงลูกทุ่งอีสานจะสะท้อนให้เห็นในเรื่องของศีลธรรมแล้ว เนื้อหาของบางบทเพลงยังสะท้อนให้เห็นความเชื่อในเรื่องของการเวียนว่ายตายเกิดและชาติภพด้วย ได้แก่

เพลงคนนี่ละแม่

คนนี่ละแม่ กับความเป็นแฟนของเรา แต่บ่รู้ว่าเขา สิเห็นเราเป็นแฟนบ่หนอ คุยกับหัวใจ ตั้งแต่วันพบอ้ายชู้บ่ ผู้ชายแบบนี่ละหนอ ตรงกับที่โรมานาน ได้มาเจอเช่นกัน ก็เป็นรางวัลหัวใจ เบิ่งโลกสดใส เพียงแคใจมีอ้ายในฝัน คิดชอดคอกบ่ได้ ก็ทำให้มีแรงสู้งาน สายตายิ้มคู่กัน เบิ่งในฝันก็ยังสุขใจ คุณเป็นผู้ใหญ่ อยู่ไกลแล้วใจบ่อ่อน บ่รู้ว่าเคยทำบุญ ร่วมกันไว้ถึงขั้นใด คักบาตรร่วมขัน หรือเพียงแค่ก่อกองทราย กุศลส่งทางแคไหน หัวใจยังกังวล คนนี่ละแม่ ตำแหน่งแฟนที่ใจหมายคา ส่งยิ้มไปปรึกษา กับสายตายิ้มแล้วหนึ่งหน บ่กล้าคิดไกล หัวน้ออ้ายมีใครหลายคน ได้นอบปลื้มก็มีสุขล้วน เพราะอ้ายคือคนที่ใจรอคอย

(จากอัลบั้มชุดที่ 8 : กรุณาอย่าเผลอใจ)

เนื้อหาของเพลง "คนนี่ละแม่" เป็นการเอ่ยอ้างถึงเรื่องของความเชื่อเรื่องบุญเพสันนิวาสนแต่ชาติภพก่อนทำให้ชาตินี้ได้เกิดมาเคียงคู่กันอีก

ในส่วนของความเชื่อดั้งเดิมนั้นมรรยาท กิจสุวรรณ (ม.ป.ป.) ได้กล่าวถึงความเชื่อดั้งเดิมไว้ว่า "ความเชื่อดั้งเดิมของไทยก็คือ ลักษณะความคิด ความเชื่อถือของชนชาติไทยแต่ดั้งเดิม คือ เชื่อสิ่งที่มองไม่เห็นตัวตนโดยเข้าใจว่ามีฤทธิ์อำนาจอยู่เหนือคน อาจบันดาลให้ดีหรือให้ร้ายแก่คนได้ ความเชื่อเช่นนี้คือความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติที่ไม่อาจพิสูจน์ได้ด้วยวิทยาศาสตร์ใดๆ แต่ความเชื่อเช่นนี้ก็มีอิทธิพลเหนือความคิดและการกระทำของคน"

จากข้อมูลเพลงลูกทุ่งอีสานที่นำมาศึกษาจะเห็นได้ว่า ความเชื่อที่ปรากฏจะเป็นเรื่องของสิ่งที่มองไม่เห็นตัวตน เป็นสิ่งเหนือธรรมชาติ มีอิทธิฤทธิ์ ดังนั้นความเชื่อดั้งเดิมในงานวิจัยนี้จะหมายถึง ความเชื่อของคนไทยที่มีมาตั้งแต่สมัยก่อน ได้แก่ ความเชื่อเกี่ยวกับวิญญาณและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ความเชื่อเกี่ยวกับโหราศาสตร์และโชคลาง และความเชื่อเกี่ยวกับเครื่องรางของขลัง เนื้อหาในบทเพลงได้กล่าวถึงความเชื่อทำนองนี้เอาไว้ ได้แก่

เพลงอยู่ตัวคนเดียว

“...อยู่คนเดียวว่ามีผู้ใดพึ่งพา ชาคคนปรักษายามเกิดปัญหาคาใจ อยู่คนเดียวว่ามีผู้ใดพึ่งพาผู้ชายผ่านมามีแต่แฟนซาวัวไป เปิดปฏิทินปีเดือนสิ้นมาเร็วไว เนื้อคู่อยู่ไหนทำไมมาถึงช้าจัง เลิกงานวันนี้ก็เหมือนที่ผ่านมากرابรูป ร.5 คลใจให้พบคู่หวัง ให้พบพระเอกที่มีอีกหน้าทาง เก็บภาพความหวังเข้าฝันยามนอนคนเดียว...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุคที่ 3 : แรงใจรายวัน

จากข้อมูลจะพบว่า รูป ร. 5 ในที่นี้จะหมายถึง “พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว” สังเกตได้ว่าความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในที่นี้จะมีความเชื่อเกี่ยวกับพระบารมีของพระมหากษัตริย์สมัยก่อน ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้น ประชาชนต่างให้ความเคารพนับถือ ศรัทธาและนำความเจริญก้าวหน้ามาสู่ประเทศไทย คอยดูแลทุกข์สุขของประชาชนอย่างใกล้ชิด ดังนั้นความเชื่อถือศรัทธาที่มีต่อพระเจ้าแผ่นดินจึงกลายเป็นความหวังและความเชื่อของประชาชนว่า กษัตริย์สามารถบรรเทาทุกข์บำรุงสุขและสามารถแก้ไขปัญหาดังๆ ที่เกิดขึ้นได้

จะเห็นได้ว่า แต่เดิมมาคนไทยให้ความเคารพนับถือกษัตริย์พระองค์นี้ในฐานะบูรพกษัตริย์ แต่เมื่อกาลเวลาผ่านไปก็ยังเชื่อกันว่าดวงวิญญาณของกษัตริย์เป็นวิญญาณศักดิ์สิทธิ์ ยังคงปกป้องคุ้มครองประชาราษฎร์อยู่ จึงมีการเคารพกราบไหว้เสมือนกับการกราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ นอกจากนี้ยังสังเกตได้ว่าในปัจจุบันจะไม่ได้แสดงความเคารพเชิดชูในฐานะที่เป็นบูรพกษัตริย์ แต่จะเป็นการขอพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ โดยเชื่อกันว่ากษัตริย์คือสิ่งศักดิ์สิทธิ์สามารถลดบั่นทาลความร่ำรวย ความสุขได้

4.2.2 ขนบธรรมเนียมประเพณี

เสฐียรโกเศศ (2515) กล่าวถึงประเพณีไว้ว่า “ประเพณีเกี่ยวกับชีวิตของชาวไทย อาจแบ่งได้กว้างๆ เป็น 2 ประเภท คือ (1) ประเพณีเกี่ยวกับครอบครัว (2) ประเพณีเกี่ยวกับส่วนรวมเนื่องด้วยเรื่องเทศกาล”

ประกาศิ สิทธาไพ (2534) ได้กล่าวถึงความหมายของคำว่า “ประเพณี” ดังนี้ “ประเพณีคือระเบียบแบบแผนที่กำหนดพฤติกรรมในสถานการณ์ต่างๆ ที่สังคมยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมา ลักษณะประเพณีในสังคมจะมีทั้งประสมกลมกลืนเป็นอย่างเดียวกันและแตกต่างกันไปบ้างตามความนิยมเฉพาะท้องถิ่นนั้นๆ ประเพณีเป็นเรื่องที่สมาชิกในสังคมควรจะอนุรักษ์และรักษาให้คงอยู่ต่อไป”

สุัทธา สุภาพ (2520) ได้กล่าวถึงประเพณีไว้ว่า คำว่า “ประเพณี” หมายรวมถึงแบบความเชื่อ ความคิด การกระทำ ค่านิยม ทัศนคติ คีลธรรม จารีต ระเบียบแบบแผน และวิธีการกระทำสิ่งต่างๆ ตลอดจนถึงการประกอบพิธีกรรมในโอกาสต่างๆ ที่กระทำกันมาตั้งแต่ในอดีต ลักษณะสำคัญของประเพณีคือ เป็นสิ่งปฏิบัติที่เชื่อถือกันมานานจนกลายเป็นแบบอย่างความคิดหรือการกระทำที่ได้สืบต่อกันมา และยังมีอิทธิพลอยู่ในปัจจุบัน”

คำว่า “ขนบธรรมเนียมประเพณี” ที่ใช้ในงานวิจัยนี้จะหมายถึง ระเบียบแบบแผนที่กำหนดพฤติกรรมในสถานการณ์ต่างๆ ที่สังคมยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมา และแตกต่างกันออกไปบ้างตามนิยมเฉพาะท้องถิ่นนั้นๆ ตั้งแต่ในอดีตและยังมีอิทธิพลอยู่จนถึงปัจจุบัน จะมีทั้งประเพณีที่เกี่ยวกับครอบครัว และเทศกาลต่างๆ

จากข้อมูลการศึกษา ประเพณีที่ปรากฏในเพลงลูกทุ่งอีสานของศิริพร อำไพพงษ์สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะ คือ

4.2.2.1 ประเพณีที่เกี่ยวกับครอบครัว

4.2.2.2 ประเพณีในเทศกาลต่างๆ

4.2.2.1 ประเพณีที่เกี่ยวกับครอบครัว

เสฐียรโกเศศ (2515) ได้กล่าวถึงประเพณีไว้ว่า “ประเพณีที่เกี่ยวกับครอบครัวมีเรื่องทำขวัญเดือน เรื่องบวช เรื่องแต่งงาน และเรื่องตาย เป็นต้น” จากชื่อเพลงลูกทุ่งที่นำมาวิเคราะห์พบว่า ชื่อเพลงลูกทุ่งที่สามารถสะท้อนวัฒนธรรมในด้านประเพณีที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวนี้มี 2 ประเพณี คือ

4.2.2.1.1 ประเพณีการบวช

4.2.2.1.2 ประเพณีการแต่งงาน

4.2.2.1.1 ประเพณีการบวช

การบวช ถือเป็นสิ่งที่ช่วยอบรมสั่งสอนให้คนเป็นคนดี ตลอดจนเป็นการทดแทนคุณบิดามารดาที่ให้กำเนิด เพราะถือว่าถ้าใครได้บวชก่อนแต่งงานแล้ว ผู้ได้บุญคือบิดามารดาที่ให้กำเนิด การบวชจึงเป็นประเพณีอย่างหนึ่งที่ชายไทยเมื่ออายุครบเกณฑ์ที่จะบวชได้ ก็ควรบวช เพื่อให้บิดามารดาเป็นสุข การบวชจึงเป็นการ งดเว้น คือ การงดเว้นกิจกรรมต่างๆ ทางด้านคฤหัสถ์ มาทำกิจกรรมทางด้านศาสนา เช่น สวดมนต์ภาวนา ทำใจให้สงบ เป็นต้น (สุพัศตรา สุภาพ, 2520)

เสฐียรโกเศศ (2515) ได้กล่าวถึงการบวชไว้ว่า " ตามประเพณีของชาวไทยพวกชาวบ้าน อาจกล่าวได้ว่าผู้ชายแทบทุกคน เคยผ่านชีวิตของวัคมาแล้วไม่มากก็น้อย ...ใครเป็นหนุ่มเมื่ออายุครบ 20 ปีบริบูรณ์แล้ว ก็เคยบวชเป็นพระภิกษุสงฆ์ เพราะผู้ชายหนุ่มทุกคนถ้าไม่ยอมเปลี่ยเสี่ยวาเป็นพิการ หรือชัคข์ของพ้องพานใดๆ ด้วยความจำเป็น ก็ต้องบวช เรียกกันว่าบวชเรียน... เรียนศาสนาเพื่อให้รู้จักข่มใจ ปฏิบัติประพฤติกายใจให้ผ่องใส เพื่อประโยชน์เป็นนือนาบุญ ผู้ซึ่งบวชเรียนแล้วเรียกกันว่าเป็นคนสุก คือเป็นคนได้รับอบรมมาดีแล้ว รู้จักบาปบุญคุณโทษหมดความเป็นคนป่าเถื่อน เป็นคนรู้หลักนักปราชญ์ เป็นลูกพระศาสนา อาจโปรดสัตว์ช่วยผู้ที่บวชตลอดจนบิดามารดาและญาติพี่น้องให้พ้นจากอบายภูมิ"

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าผู้ชายไทยทุกคนเมื่อมีอายุครบที่จะบวชได้แล้ว ควรที่จะบวชเพื่อให้ศาสนาช่วยขัดเกลาจิตใจให้ถึงงามตามประเพณีของไทยที่มีมาแต่โบราณ

ก่อนที่จะมีการบวชก็ต้องมีการ "ลาบวช" ผู้ที่จะลาบวชต้องไปขอมมาจากญาติผู้ใหญ่และผู้ที่เกี่ยวข้อง การลาบวชนั้นต้องได้รับการอโหสิกรรมของญาติพี่น้องเพื่อให้มีคุณสมบัติพร้อมเสียก่อนจึงจะสามารถบวชได้ ดังที่ เสฐียรโกเศศ (2515) กล่าวไว้ว่า " ชายหนุ่มเมื่ออายุครบ 20 ปีบริบูรณ์ ถึงคราวจะต้องบวชเรียน ก่อนหน้าเป็นเวลาใกล้จะบวช ผู้บวชต้องจัดดอกไม้ธูปเทียนใส่พาน เทียวขอสมมาลาญาติพี่น้องและผู้หลักผู้ใหญ่ที่เป็นที่พึ่งที่นับถือเป็นการแสดงความเคารพบอกเล่าให้ทราบถึงเรื่องที่ตนจะบวช เพื่อขออโหสิกรรมต่อหน้าลับหลัง"

เสฐียรโกเศศ (2515) กล่าวว่า " ถ้าชายหนุ่มผู้จะบวชมีหญิงคู่รักหรือคู่หมั้นอยู่ ก็ต้องไปบอกเล่าให้เขารู้ด้วยว่าตนจะบวช... เพราะรู้ยู่่ว่าตามประเพณีผู้ชายต้องบวชเรียนเสียก่อนจึงจะแต่งงานได้"

เมื่อบวชเสร็จแล้วก็สามารถไปสู่ขอลูกสาวใครก็ได้ เขาก็อยากที่จะยกลูกสาวให้เพราะถือว่าเป็นคนสุกแล้ว เมื่อบวชแล้วถือว่ามีความรับผิดชอบมากขึ้น รู้จักบุญคุณโทษเพราะได้รับการอบรมมาดีแล้ว ดังที่ เสฐียรโกเศศ (2515) ได้กล่าวไว้ว่า " ถ้าชายคนใดไม่ได้บวชเรียน ถือกันว่าไม่ใช่ลูกพระศกาคยังคงเป็นดิบอยู่ ไม่มีใครเขานับหน้าถือตา แม้จะไปขอลูกสาวใครเขาก็รังเกียจ ไม่อยากยกให้"

ในเพลงลูกทุ่งของศิริพร อำไพพงษ์มีการกล่าวถึงเรื่องการบวชเช่นกัน ได้แก่

เพลงอุ้มหมอนในงานบวช

ขอสิทธิอุ้มหมอน ในงานบวชอ้ายไต้บ่ ต่อแถวด้านหลังพ่อแม่ แทนาคครอบโบสถ์วันงาน ปอกหมอนทอมือ เป็นสื่อจากใจอิฐฐาน เตรียมไว้รอไปช่วยงาน ถึงวันย่านสาวอื่นแซง.. คำแห่งเป้าหมาย ว่าที่สะใภ้คนมอง อุ้มหมอนส่งยิ้มให้กลอง คนจ้องมองว่ามาแรง หัวถึงวันงาน มีสาวหลายคนส่องแสง ย่านหมอนบ่พอให้แย่งหัวนั้นแรงน้องสู้บ่ไหว...ถ้าหากจริงใจ วอนอ้ายเรียนพ่อแม่ท่าน ว่าคนอุ้มหมอนในงาน เป็นทางการนั้นคือผู้ใด พาน้องไปแนะนำ ให้ท่านรู้ก่อนก็ได้ แทนาคแม่ถือผ้าไตร น้องเดินไกลบ่ได้เขิน... ขอสิทธิอุ้มหมอน ในงานบวชอ้ายไต้บ่ เมื่อรักที่เราเผื่อรอ พบพ้อจตุร่วมทางเดิน อุ้มหมอนส่งบุญ บัดขุนกรรมให้จางห่างเหิน เมื่อมีสิทธิร้อนบ้ตรเชิญอุ้มรักเดินสู่งานแต่งเรา...

(จากอัลบั้มชุดที่ 8 : กรุณาอย่าแผลงใจ)

เนื้อหาของเพลงอุ้มหมอนในงานบวช จะกล่าวถึงความเชื่อที่มากับประเพณีนี้ด้วยนั่นคือความเชื่อที่ว่า ในงานแทนาคเข้าโบสถ์มักจะทำให้หญิงสาวผู้เป็นคู่รักของนาค เป็นผู้ถือหมอนในงานบวช

4.2.2.1.2 ประเพณีการแต่งงาน

เสฐียรโกเศศ (2507) กล่าวถึงประเพณีแต่งงานไว้ว่า " แต่งงานเป็นระยะเริ่มต้นแห่งชีวิตครอบครัวของหมู่มนุษย์ที่อยู่รวมกันเป็นสังคม ผู้ที่จะมีชีวิตเป็นครอบครัวได้ คือ หญิงชายที่เป็นสามีภริยากัน อันได้เข้าพิธีแต่งงานป็นปกติตามจารีตประเพณีที่มีอยู่ในสังคมนั้น...แต่ง ก็

แปลว่า จัดให้งาม ทำให้ดี งานก็คือ งานที่ต้องทำ รวมกันเป็น แต่งงาน ก็คือ การที่ต้องทำเพื่อ จัดให้งามหรือ ทำให้ดี

ประเพณีการแต่งงานเป็นพิธีที่สำคัญของสังคมไทย เพื่อประกาศการสร้างครอบครัวของ ชายและหญิงที่สมัครใจจะใช้ชีวิตร่วมกัน การแต่งงานของคนไทยนั้นมีขั้นตอนที่เป็นหลักใหญ่ๆ คล้ายกัน ส่วนรายละเอียดต่างๆ นั้นขึ้นอยู่กับความเชื่อ ความนิยมของแต่ละท้องถิ่น

การแต่งงานในแต่ละครั้งต้องมีการหาฤกษ์ยามสำหรับการหมั้น การแต่งงาน และพิธี การต่างๆ ด้วย สุพัตรา สุภาพ (2520) ได้กล่าวถึงการหาฤกษ์ไว้ว่า " ผู้ใหญ่ของทั้งสองฝ่ายจะ ต้องเอา วัน เดือน ปี ไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางดวงชะตาหรือไปให้โหราจารย์จะเหมาะสมกันหรือไม่ อยู่กันแล้วจะเจริญรุ่งเรืองหรือเสื่อมโทรม เมื่อเห็นว่าเป็นคู่ที่พอจะไปกันได้ ก็จะหาฤกษ์ที่จะให้คู่ บ่าวสาวอยู่ด้วยกันอย่างเจริญรุ่งเรืองตลอดไป โดยหาฤกษ์ วัน เวลา ที่จะยกขันหมาก ฤกษ์ หมั้น ฤกษ์รดน้ำ ฤกษ์ส่งตัว เป็นต้น"

ประเพณีการแต่งงานในหลายลักษณะ มีทั้งกล่าวถึงการแต่งงานโดยตรง และกล่าวถึง ขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งของประเพณีการแต่งงานโดยเริ่มต้นตั้งแต่การหมั้น จะเห็นได้ว่า ก่อน การจะมีพิธีการแต่งงานนั้น บางคู่ก็อาจจะมีการหมั้นหมายกันก่อน

นอกจากนี้แล้ว ประเพณีการแต่งงานนั้นยังต้องมีการแจกบัตรเชิญ เพื่อให้ญาติพี่น้อง คนรู้จักต่างๆ มาร่วมแสดงความยินดีด้วย โดยให้ฝ่ายชายและฝ่ายหญิงเป็นผู้เชิญแขกโดย เฉพาะญาติผู้ใหญ่ หรือเจ้านายนั้น เจ้าบ่าวและเจ้าสาวต้องไปเชิญด้วยตนเองเพื่อเป็นการแสดง ความเคารพผู้ใหญ่ตามวัฒนธรรมของคนไทย รวมไปถึงการแสดงความสนิทสนมและผูกพันกัน ระหว่างคนในสังคม

การกล่าวถึง "บัตรเชิญ" นี้ อนุมานได้ว่าเป็นการกล่าวถึงบัตรเชิญงานแต่งงาน เช่น เพลงอายุของบัตรเชิญ ที่บรรยายถึงหญิงสาวที่ได้รับเชิญไปงานแต่งงานแล้วรู้สึกเก๋ขวย ไม่ อยากรอคำตามใคร ๆ ว่าเมื่อไหร่จะถึงคิวที่ตนเป็นเจ้าสาวเสียที

เพลงอายุของบัตรเชิญ

อยากเป็นเจ้าสาวแต่หาเจ้าบ่าวไม่ได้ เป็นโรคอยากอายุยามไฉไลของบัตรเชิญ เห็น เพื่อนเขาแต่ง แสดงใจเราเหลือเกิน รับวงบัตรเชิญทุกคราวเหงาใจทุกที ในแต่ละปีต้องเที่ยวไป ช่วยงานแต่ง เพื่อนถามทิมแทงเมื่อไหร่หนอจะโชคดี อยู่กับความเหงาเป็นสาวก้นานหลายปี คิด ถึงชายคนรักก็ยังมีแต่คำสัญญา ยามเห็นหน้าเอาแต่สัญญามาด้ามาต่อ (ซ้ำ) ทำให้ซอรองฟัง มีค

จ้อย คอยแล้วกะแห่งเหงา โอเฝ้าจะเหงาอีกนานไหมนี่ ก็เดือนกี่ปี้จะมีชื่อในบัตรเชิญ เมื่อลมหนาวมา อยากทวงสัญญาเหลือเกิน แดใจก็เขินเพราะเราเป็นลูกผู้หญิง รักจริงทำไมจึงทิ้ง ให้อรเจ้าบ่าวจริงหนอ เพื่อนแฉว่าเราถูกทิ้ง หรือคนที่คบกันอยู่ ไม่ใช่เนื้อคู่เราจริง คำถามหลายสิ่ง ประคองเข้ามาดมใจ เหลือใจฮ้าย ออกพรรษายามโคลมหนาวคุ่ม มาเดิน (ซ้ำ) กลิ่นบัตรเชิญ ทอมมาต่อย ต้องกินตอง บ้านเพิ่นเฮ เจ้าบ่าวเท่ เจ้าสาว แต่งสุดสวย แต่ว่าเฮาคคนชวย นั้งชิมใจท้อ เขาเตรียมเข้าหอ เราหนอ เตรียมเงินใส่ซอง ชวยงานกินตอง รับประทานของ ใส่แต่ของ ทมองใจ เหลือเกิน เห็นของยามใดเหมือนแย็บใจว่าเราถูกเมิน ฮายของบัตรเชิญข่มใจเขิน ถูกเชิญทั้งปี แพนมีแต่หายังบ่ พ้อ (ซ้ำ) มีอไคน้อ เฮาสิดี เชิญหมู่ คอยเนื้อคู่ที่เคยมาจับไว้ บานนี้กะบ่ เห็นได้แต่ข้อมเป็นเพื่อนเจ้าสาวคอยท่า กอดคำสัญญาที่รอมานานเนิ่น...เห็นของบัตรเชิญอยากเดิน ลี บ่ มีพ้อ ซอยเขาเบ็คปี อยากรายเค้

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุกที่ 2 : คู่เพื่อน้องใต้หม)

เมื่อแจกบัตรเชิญเรียบร้อยแล้วก็มาถึงพิธีการแต่งงาน ในการแต่งงานนั้นก็ต้องมีคำสินสอดด้วย แต่คำสินสอดทองหมั้นต่างๆ ก็มาจากน้ำพักน้ำแรงของฝ่ายชายที่จะต้องเก็บหอมรอมริบ จนกว่าจะได้เงินครบตามจำนวนที่ฝ่ายหญิงต้องการหรือบางคนอาจต้องขายที่นา หรือทรัพย์สินมีค่าต่างๆ ที่ตนมีอยู่เพื่อมาสู่ขอฝ่ายหญิง ส่วนเพลงลูกทุ่งอีสานที่สะท้อนประเพณีการแต่งงานลักษณะนี้มักเป็นการกล่าวถึง พิธีการแต่งงานของคนในชนบทอีสานที่ยังมีพิธีการผูกข้อมือกัน เช่น

เพลงส่งอ้ายด้วยฝ้ายขาว

อยากมาเห็นอ้ายในวันแต่งซุกเจ้าบ่าว ถึง บ่ ได้เป็นเจ้าสาวแฟนเก่าคนนี้ยังมา เพื่อนโทรไปบอกถึงบางกอกว่าอ้ายวิวาสถานานหมาแท็กซีมาชวยงานเป็นแขกส่วนเกิน อย่าเมินค้ออ้ายอย่าตกใจหากได้เห็นหน้า น้องอยากให้สิ้นปัญหาก่อนเราจะหันทางเดิน เส้นทางรักเก่าที่เราสองร่วมกันเผชิญ ให้ถือเป็นเรื่องบังเอิญก่อนอ้ายเดินคู่เคียงเจ้าสาว เป็น...เจ้าบ่าวที่ตีเกิดหนอเจ้าสาวนั่งรอพาขวัญตั้งคอยสองเจ้า ขอโทษค้ออ้ายที่น้ำตาน้องซึมบางคราว โจมแขนอ้ายผูกฝ้ายขาวอวยพรขี้มส่งทางใจอยากมาเห็นอ้ายในวันแต่งซุกเจ้าบ่าว ความฝันอยาก เป็นเจ้าสาวสวยเปล่าต้องขอลาไกล แต่งซุกเจ้าบ่าวอ้ายหล่อเหลาคั้งน้องวาคไว้ อยากรอยินมองไกลๆ กล่าวอวยชัยให้อ้ายโชคดี

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุกที่ 4 : เพื่อนแม่พับใต้)

เพลงส่งตัวเจ้าบ่าว

เสียงพิณแคนท้าวแห่เจ้าบ่าวเข้าหอ น้ำตาน้องไหลคลอสุขเกิดหนอสองเจ้า เสียงโห่สามลาร้องนำหน้ากลองยาว น้องเป็นแฟนเก่าส่งเจ้าบ่าววิมทาง ฮักสิ้นหวังแต่่น้องยังปลิ้นใจ

ถึงเป็นคนพ่ายแต่ก็ไม่เคยคิดชิงชัง อ้ายเข้าวิวาร์เซ็ดน้ำตาส่งทาง ถึงมีความหลังก็ปล่อยวางหัวใจ (คนตรี) อวยพรให้อ้ายเป็นเจ้าป่าวที่ดี เมื่อเป็นสามีก็นำทางรักได้ เป็นพ่อที่ดี และเมื่อมีลูกสิบสาย สร้างครอบครัวใหม่ให้สกลไยีนนาน (คนตรี) เสี่ยงแคนตายจ้าวเมื่อเจ้าป่าวเข้าหอ อ้ายเอ๋ยรู้ว่าหัวใจน้องสั้น แต่กักทนไหวเพราะทำใจมานั่นนาน บ่ได้แต่งงานก็ยังอึกแพงใจ แสดงมอองแสงไฟในห้องหอแอบน้ำตาคลอก็ทำใจแข็ง พิธีส่งตัวสิ้นลงไฟสิ้นแสง ช่มใจ แสดงส่งพรให้อ้ายโชคดี

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุกที่ 1 : ปริญาใจ)

เพลงสมรสให้สมรัก

สุขสันต์วันดีอ้ายมีพิธีวิวาร์ เส้นชัยแห่งคำสัญญาารมาถึงเวลาแล้ว ครองรักร่มเย็นได้เป็นหัวทิพย์เมียแก้ว สองฝ่ายคกกลงกันแล้ว พาววิญจึงถูกเชิญมา บ่าวสาวสัญญาต่อหน้าผู้มาร่วมงาน จะเป็นเหมือนหนึ่งเดียวกันไม่มีวันลา แม่พ่อภูมิใจญาติมิตรยิ้มกันทั่วหน้า ทุกคนต่างเต็มใจมาอวยพรวิวาร์เลี้ยงลาความโสด สมรสก็ขอให้อ้ายสมรัก สองคนพุ่มพักให้รักชุ่มเย็นคังน้ำสังข์หยด หนักช่วยกันทาบทยามช่วยกันคังเหมือนผึ่งเหมือนมด เงินทองมิใช่ไม่หมคมมีลูกงามงคอย่างแก้วมณี มีอัสวันดีอ้ายมีพิธีวิวาร์ รับคำสามีภรรยาเป็นโซ่ชีวิตนับจากวันนี้ ผิดให้อภัยดูแลใจก้าวทางที่ดี อย่าลืมท่องจำคำนี้ขอให้มิ้วเดียวเมียเดียว ครองรักยังยืนหมั้นบิขอให้มีมิ้วเดียวเมียเดียว

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุกที่ 5 : สองคนบนทางใจ)

เพลงออนซอนเจ้าป่าว

โห...เสียงโฮเซฮ้อง มือกินคองบ่าวสาว ขบวนกลองยาว แพ้เจ้าป่าวไปเข้าพาววิญ ผ่านหน้าบ้านเฮา เหมือนมาชาวเอ็นไปรับชาน เข็งกลอนพ็อนแพ่ช่วยกัน ไปฮ้องเอ็นขวัญสอยงานบ้านเพิ่น เจ้าสาวคนโก้ ได้เจ้าป่าวรูปหล่อ เอ็ดบุญยังน้อ จึงหากันพ้ออยากอยู่เหลือเกินบ่ได้อัจฉา แต่ปรากฏนอยากพ้อคือเพิ่น ส่งตัวถึงประตูเงิน พ็อนเข็งสอยเพิ่นเมื่อบุญนำพา สาธุ สาธุ สาธุ เตื่อไม้พ็อนเต็มทีขอให้โชคดี พ้อคนที่เสาะหา มีแฟนหล่อ บ่ต้องรอชาติหน้า ได้คนเข้าท่า คือเจ้าป่าวมีอ้นนี้ ผู้ชายดี ๆ อย่าให้มีไผแยงก่อน (ซ้ำ) เอ็นขวัญอวยพร เมื่อคอนบายศรี พ้อพราหมณ์สวดเสริจพิธี หยิบฝ้ายบายศรีผูกคามขันคอน ฟ้าวเคมือไป ให้พ้อใหญ่ผูกแขน อวยพร ให้ได้คนร่วมเคียงเคียงหมอนหล่อน่าออนซอนคือจั่งแฟนเพิ่น

(จากอัลบั้มซุกที่ 8 : กรุณาอย่าเผลอใจ)

จะเห็นได้ว่าคนอีสานยังคงรักษาประเพณีที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและครอบครัวโดยเฉพาะเรื่องของการบวชและการแต่งงาน ทั้งสองประเพณีนี้ปรากฏในชื่อเพลงลูกทุ่งอีสาน โดยเฉพาะประเพณีแต่งงานนั้นพบมากที่สุด แสดงให้เห็นว่ายังมีคนบางกลุ่มที่ให้ความสำคัญกับสอง

ประเพณีนี้อยู่ไม่น้อย และที่เป็นเช่นนี้ก็อาจเป็นเพราะว่า บทเพลงส่วนใหญ่เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับความรัก ของหนุ่มสาว เรื่องราวของชายหญิงและเป็นเรื่องที่ใกล้ตัว เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต

สังเกตได้ว่าประเพณีเกี่ยวกับชีวิตและครอบครัวที่ปรากฏในข้อมูล จะไม่มีประเพณีผู้ขวัญ งานศพ หรือประเพณีอื่นๆ เลย แต่จะมีเพียงประเพณีบวชและประเพณีแต่งงานเท่านั้น เป็นเพราะว่าประเพณีทั้งสองนั้นเป็นเรื่องที่สัมพันธ์กับความรักที่เกิดขึ้น เพราะวก่อนที่หนุ่มสาวจะแต่งงานกันฝ่ายชายต้องบวชเสียก่อนจึงจะแต่งงานกันได้ จึงทำให้ทั้งสองประเพณีมีความสำคัญมากสำหรับคนกลุ่มนี้

4.2.2.2 ประเพณีในเทศกาลต่างๆ

เสฐียรโกเศศ (2515) ได้กล่าวถึงประเพณีในเทศกาลต่างๆว่า “ประเพณีเกี่ยวกับส่วนรวมเนื่องด้วยเรื่องเทศกาลคือ คราวสมัยที่กำหนดขึ้นเป็นประเพณีเพื่อทำบุญและการรื่นเริง เช่น ตรุษ สงกรานต์ และออกพรรษา เป็นต้น” จากข้อมูลที่นำมาศึกษาพบว่าชื่อเพลงลูกทุ่งอีสานที่กล่าวถึงประเพณีดังต่อไปนี้

4.2.2.2.1 ประเพณีสงกรานต์

ราชบัณฑิตยสถาน (2542 : 1112) ให้ความหมายของคำว่า “สงกรานต์” ดังนี้ “น. เทศกาลเนื่องในการขึ้นปีใหม่อ่างเก่า ซึ่งกำหนดตามสุริยคติ ประคคคกว่าที่ 13-14-15 เมษายน วันที่ 13 คือวามหาสงกรานต์ วันที่ 14 คือวันเนา และวันที่ 15 คือวันเถลิงศก”

เสฐียรโกเศศ (2515) “เวลาบ่ายแดดตกวันสงกรานต์เห็นเขาเล่นสาดน้ำรดกัน หรือไม่ก็เล่นปล้ำมอมหน้ากัน อย่างสนุกสนานระหว่างพวกหนุ่มๆ สาวๆ ตลอดจนคนแก่แม่ร้าง และสาวที่นทีก บางคนที่ยังสนุกอยู่ก็เข้าร่วมสนุกด้วย...การเล่นสาดน้ำและมอมหน้ากัน เขามักเริ่มเล่นเมื่อสร้งน้ำพระแล้ว การเล่นสนุกของหนุ่มสาว พวกชาวบ้านตลอดจนชาวชนบท เป็นเรื่องสนุกสนานที่ปีน”

วันสงกรานต์ควรเป็นวันรื่นเริงผู้คนสนุกสนาน ดีใจเมื่อได้พบญาติพี่น้องคนรัก คนที่ทำงานในเมืองใหญ่ เมื่อถึงเทศกาลสงกรานต์ก็จะนิยมกลับบ้านเพื่อไปหาคนรักดังที่ Suttinee Kesten ได้กล่าวถึงประเพณีสงกรานต์ไว้ว่า

Suttinee Kesten (1988) “ SonfKam Day is a national holiday and occasion for family reunion. Yong Thais wherever they are will do their best in order to be with their

folks on SongKarn Day, in Bangkok where a large proportion of dwellers come from outlying province, the city on SongKarn Day assumes the appearance of a deserted city"

จากข้อมูลเพลงลูกทุ่งอีสานของศิริพร อำไพพงษ์ มีการเอ่ยถึงประเพณีสงกรานต์ไว้ได้แก่

เพลงสงกรานต์สัญญาใจ

สงกรานต์นัดกันมาสงใจ ยังจำบ่ย้ายนัดกันไว้ปีก่อน ความจนทำสองเฮาห่าง เดินทางจากบ้านเกิดเมืองนอน ไปทำงานคนละบ่่น นัดกันคืนคอนก็คือคอนสงกรานต์ หุยกงานให้เมือบ้านความสัญญา สิบเมษาคงได้พ้อหน้ากัน พาใจกลับมาทวนความซึ่ง ทอบความคิดถึงมาเติมความผูกพัน สงกรานต์อย่าลืมทางมาบ้าน ยามชอค วันนั้นน้องสิไปคอยอยู่บ้านเฮา (คนตรี) โอเคพี่ชาย เอ๊ย...ชายเอ๊ย อย่าลืมละคำเว้า คำที่สองดอกคนเฮา เว้าหน้ากันไว้ปีก่อน โอยหนอ อยู่กันแท่ ทุ่งนาคอน คอนตะเวิน ดอกคำค้อย อ้ายเคยค้อยว่าฮักนาง ชายเว้าค้อยว่า ฮักนาง เค้หนอ

อ้ายเอ๊ยๆ สงกรานต์อย่าให้สัญญาฮ้าง อย่าให้ความหวังน้องพัง เสียก่อน ย่านอ้ายพาผู้สาวมาอย่าใจ ยามอยู่ห่างไกลย่านหัดใจ โคนค้ครอน ย่านเค้ ...ย่านน้ำตาเปียกหมอน สงใจวิงวอนให้อ้าย มันคงในสัญญาให้กลับมาพบบันวันสงกรานต์ หุยกพักเรื่องงานมาเติมฝันที่บ้านนา ในห้องควงใจมีทุกซัดยังคงค้ำ ให้กลับมาล้างด้วยน้ำมนต์หลวงตา สรงน้ำขอพรผู้เฒ่าผู้แก่ให้ชื่นชีวา ดอกคุณบ้านนาคนบอยท่า หมูเฮา (ซ้า) โอเคพี่ชายเอ๊ย ชายเอ๊ย กลับเมือทวนดอกคำเว้า อย่าเมานวนอยู่ทางไกล พาหัวใจอ้ายกลับมาต่อสัญญา สองเฮานั้น นางสิคอยดอกคำมันวันสงกรานต์ได้ค้ค้อย โอยหนอ จองค้วรด บขส. กลับเมือรอดอกพบบอ้าย สงกรานต์ใกล้ อ้ายอย่าลืม สัญญาไว้อ้ายอย่าลืม ...ๆ... เค้หนอ อ้ายเอ๊ย...ๆ..ๆ

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุคที่ 2 : คู่เพื่อน้องใต้หม)

4.2.2.2.2 ประเพณีออกพรรษา

วันออกพรรษตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 ของทุกปี วันออกพรรษาเป็นวันสิ้นสุดข้อกำหนดของพระสงฆ์ที่ได้กระทำไว้ในช่วงวันเข้าพรรษาเป็นระยะเวลา 3 เดือนพระภิกษุสงฆ์สามารถจาริกไปค้างคืนที่อื่นได้ ตั้งแต่วันแรม 1 ค่ำเดือน 11 วันออกพรรษามรการทำบุญตักบาตรเทโวด้วยอาหารคาวหวาน บทเพลงลูกทุ่งอีสานของศิริพร อำไพพงษ์ กล่าวถึงประเพณีวันออกพรรษาควนคู่ไปกับประเพณีแข่งเรือด้วย เพราะในช่วงวันออกพรรษาเป็นฤดูที่มีน้ำหลากที่ลุดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื้อหาในบทเพลงจึงมีการกล่าวถึงวันออกพรรษาเชื่อมโยงไปกับเหตุการณ์แข่งเรือ และเรื่องราวความรักของคนหนุ่มสาว ตัวอย่างเช่น

มาลินี ไชยชานาญ (2535) ได้กล่าวถึงประเพณีท้องถิ่นอีสานว่า “ พิธีกรรมและประเพณี มีบทบาทสำคัญต่อการอยู่ร่วมกันทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวอีสาน ส่วนใหญ่ประเพณี ต่างๆ ที่เกิดขึ้นนั้นมักมีช่วงเวลาที่มีการกำหนดไว้แล้ว พิธีกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นเป็นการแสดงให้เห็นถึงความสามัคคีของคนในชุมชน รวมถึงลักษณะนิสัยใจคอของคนในท้องถิ่นได้ อย่างชัดเจน”

จะเห็นได้ว่าประเพณีต่างๆ ที่ผู้แต่งเพลงเลือกสรรมานั้นมักจะเป็นประเพณีที่มีความสำคัญทั้งสิ้น เช่น งานบวช งานแต่งงาน ทั้งสองประเพณีนี้จะบ่งให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับการบวชที่สำคัญ โดยมีความเชื่อว่าผู้ชายต้องบวชเสียก่อนถึงจะแต่งงานกันได้ และประเพณี แต่งงานเป็นเสมือนสิ่งที่บอกให้รู้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิงเริ่มสมหวังดังที่ปรารถนา ส่วนประเพณีในเทศกาลต่างๆ นั้นจะเห็นได้ว่าเป็นประเพณีที่หนึ่งปีจะมีเพียงครั้งเดียวที่จะทำให้หนุ่มสาวได้มาพบกัน ดังนั้นหนุ่มสาวทั้งหลายจึงตั้งหน้าตั้งตาและให้ความสำคัญกับประเพณี เหล่านี้ เช่น ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีออกพรรษา

นอกจากนี้ยังสังเกตได้ว่า ในเรื่องขนบธรรมเนียมประเพณีจะมีประเพณีที่เกี่ยวกับชีวิต ครอบครัวยุคประเพณีในเทศกาลต่างๆ และประเพณีท้องถิ่น ในประเพณีเหล่านี้จะมีการทำบุญ ประกอบด้วยเสมอ ดังที่ เสฐียรโกเศศ (2515) กล่าวถึงงานบุญไว้ว่า “ งานบุญที่กล่าวถึงนั้นมัก เป็นงานต่างๆ ตามแต่ละท้องถิ่นที่กล่าวถึง เพราะในเทศกาลหรือประเพณีต่างๆ นั้นมักจะมีพุทธ ศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยเสมอ ในการประกอบพิธีกรรมแต่ละครั้งย่อมมีการทำบุญด้วย เช่น วันสงกรานต์ วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา การขึ้นบ้านใหม่ งานบวช งานแต่งงาน พิธีกรรม เหล่านี้รวมไปถึงการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาพุทธด้วย และในงานบุญแต่ละครั้งชาวบ้านใน ชุมชนนั้นต่างช่วยเหลือกันเป็นอย่างดี บางครั้งจะเห็นได้ว่าชาวชนบทจะเรียกงานบุญต่างๆ นี้ว่า “ งานช่วย” เพราะเป็นการร่วมมือกันระหว่างคนในชุมชน เสมือนเป็นการแสดงความสามัคคี การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมไปถึงการแสดงน้ำใจที่มีต่อกันของคนในสังคมด้วย และได้กล่าว ถึงการไปช่วยงานว่า ตามประเพณีของเรา ถ้าใครมีงานทำบุญเลี้ยงพระจะเป็นงานมงคลหรือ งานศพก็ตามที่ ผู้ได้รับเชิญมักจะพูดว่าไปช่วยงานบ้านนั้น บ้านนี้... ถ้าครอบครัวใดมีการทำบุญ ซึ่งตามธรรมดามักมีในเวลาว่างจากทำนาและเลี้ยงดูกันเป็นอย่างดีงานฉลองงานสมโภช ชาวบ้าน ร้านถิ่นเพื่อนบ้านเรือนเคียงเมื่อทราบก็จะมาช่วย นำเอาข้าวปลาอาหารมาช่วยตามแต่กำลัง หรือไม่ก็ช่วยแรงแบกหาม หุงหาอาหารกันตามเรื่อง”

ในเทศกาลต่างๆ มักจะมีการทำบุญ เนื่องจากเป็นสิ่งที่คนไทยที่ยึดถือและปฏิบัติกันมา เป็นระยะเวลาช้านาน เช่น การทำบุญตามบ้านหรือชุมชนต่างๆ ในบางกร้งงานบุญของแต่ละชุมชน ก็จะมี ความแตกต่างกันไป ตามแต่ความเชื่อและศรัทธาของคนในชุมชนนั้นๆ

การทำบุญเป็นความเชื่อของคนไทยที่มีมานาน เชื่อกันว่าถ้าทำความดี แล้วจะพบแต่ความสุขสมหวัง ดังที่หลักศิลาจารึกหลักที่ 44 ด้านที่ 2 บรรทัดที่ 3-5 มีเนื้อความว่า " ทำบุญทั้งนี้ปรารถนาเกิดมาชาติใดก็ดี ขอมั่งมี...ขอมิปริษญา ขอมิข้าวของ ขอมิโฉมงาม ขอมิ (พาหะ) ขอมิพ่อแก้วแม่แก้ว ขอมิปากหอมคนหอม..." จากศิลาจารึกนี้ จะเห็นได้ว่า คนไทยมีความเชื่อมาแต่สมัยก่อนว่า ถ้าทำบุญในชาติพบนี้ ผลบุญที่กระทำไว้จะส่งผลไปถึงชาติหน้าให้ได้รับผลตามที่ปรารถนา

จากข้อมูลที่น่าสนใจจะเห็นได้ว่า เพลงอุกตุงอีสานของศิริพร อำไพพงษ์ ที่กล่าวถึงการทำบุญจะเป็นการพูดถึงงานบุญ งานช่วยต่างๆ ดังเพลงต่อไปนี้

เพลงหน้าบ้านประธานอีก

"...อกหักเตือนนี้ หัวใจมี ทางออก เจ็บแล้ว บ่ กลับอก ว่าถูกคนชักนอกใจ ขอยึดหน้าบ้านหมอสำ เต้นแบบไม่เกรงใจใคร งานบุญคืนนี้ จองหน้าเวทีก่อนไผ เหาบุญให้คุ้มเกินใคร ให้มันสาใจผู้ลางคน เป็นกุดสตรีมานาน..."

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุกต์ 2 : สู้เพื่อน้องได้ไหม)

เพลงหมอสำโศก

"...งานวัดบ้านเราป็นี่มีหมอสำ ก่อนเคยคู่ประจำ เคยนั่งนำเคียงข้างพี่ ยังชมพระเอกนางเอกเล่นดี ม่วนกับเสียงดนตรี ลมหนาววิ้งๆซอคนแจ่มนำกัน มาป็นี่ พี่มีคนอื่นเคียงคู่ หน้าบ้านหมอสำหมู๋ นั่งเคียงคู่กับหญิงคนนั้น เมื่อเห็นน้องเข็ดใจไปทัน น้ำตาสุดจะกลั่น มันหลังไหลออกมา..."

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุกต์ 5 : สองคนบนทางใจ)

เพลงรักเกิดบนรถผ้าป่า

ขึ้นรถผ้าป่าได้พบหน้าผู้ชายรูปหล่อ ตาคมคิ้วต้อจิ้งแมนหล่อแท้ทนอคุณพี่ ได้แต่สบตา บ่ กล้าพูดจาพาทิน้องนั่งอยู่ทางนี้ ช้างหลังพี่ตีกลองร้องเพลง ร้องเพลงหม่วนหลาย ขอเพลงได้บ่ ได้ซัดซ้อง สองมือตีกลองปากร้องแถมเป็นกันเอง ผู้ป่าวบ้านไค้ทำไมทั้งเท่ทั้งเก่ง ทั้งรดผ้าป่าครั้นแควง ร้องเพลงจนฟ้าแดงจ่ายหว่าย "ถวายผ้าป่าพี่หยิบฝ้ายมาผูกแขนให้น้อง น้องอายหลบสายตาจ้อง บ่ กล้ามองตาพี่ชาย เคียดให้เจ้าของลิมถามว่าชื่ออะไร บ่ ยูธิเฮ็ดจั่งได้ ผ่ากเพลงไปบอกอายหนอยหนา" ก่อนลิจากไกลนัดพี่ชายอีกครั้งได้ บ่ ว่าลิมพาออกมาเจอกันที่งานผ้าป่า ป็นี่น้องอายไว้แก้ตัววิหน้า เจอะกันบนรถผ้าป่าน้องลิมมานั่งหลังช้างพี่ (ซ้ำ **)

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุกต์ 4 : เพื่อแม่แพบได้)

จะเห็นได้ว่า " งานบุญ " ที่กล่าวถึงนั้น ส่วนใหญ่จะไม่ระบุว่าเป็นการทำบุญในงานพิธีใด แต่จะเป็นการกล่าวถึงงานบุญโดยรวม

คำว่า " งานบุญ " นี้มักจะเป็นการกล่าวถึงพิธีกรรมที่มีศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้อง ส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นตามต่างจังหวัด เพราะคนต่างจังหวัดนั้นยังคงมีความสัมพันธ์กันแบบเครือญาติ มีความสนิทสนมกันระหว่างคนในท้องถิ่นด้วย ดังที่ ภัทยา ภักดีบุรี (2535) ได้กล่าวถึงการทำบุญของคนไทยไว้ว่า " ในงานบุญแต่ละครั้งนั้นจะมีการช่วยเหลือกันหรือลงขันกันและบางครั้งจะทำที่บ้านหรือในวัด ถ้ามีงานที่บ้านเจ้าภาพของงานต้องต้อนรับผู้ที่มาช่วยงานอย่างเต็มที่ หรือในกรณีที่มีงานที่วัด ชาวบ้านก็จะนำสิ่งของที่ตนมีอยู่หรือบางคนไม่มีเงินก็จะอาศัยแรงงานเข้าช่วย มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ถามไต่สารทุกข์ คล้ายกับการรวมญาติพี่น้องหรือคนรู้จักที่สนิทสนมมารวมกัน ทำให้เกิดความรักและความสามัคคีของในชุมชน "

คนจะเชื่อเรื่องทำบุญ จึงมักไปร่วมทำบุญโอกาสต่างๆ เสมอ จะไปรวมกันทำบุญในเทศกาลต่างๆ อาจเป็นสงกรานต์ หรือ ออกพรรษาก็ได้ จากข้อมูลที่น่ามาศึกษาทั้งหมดจะเห็นว่าเพลงลูกทุ่งที่สะท้อนเกี่ยวกับประเพณีนั้นมักจะเป็นการกล่าวถึงชื่อของประเพณีหรือการใช้คำบางคำที่เกี่ยวข้องกับประเพณีและมีการกล่าวถึงลักษณะของพิธีกรรมหรือการกล่าวถึงความเป็นมาของประเพณีนั้นๆ อย่างคร่าว ๆ ด้วย เพลงลูกทุ่งอีสานจึงสามารถสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญที่มีต่อวัฒนธรรมได้

นอกจากนี้จะเห็นได้ว่า ในแต่ละประเพณีที่ปรากฏนั้นมักจะมีเรื่องราวของความรักเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ดังที่ วิไลเยี่ยม เจ. กอสนเนอร์ (2545) ได้กล่าวถึงคนไทยในสายตาต่างชาติไว้ว่า " ในช่วงการจัดเตรียมงานเทศกาลต่างๆ บรรดาชาวบ้านไม่ว่าจะหนุ่มหรือแก่จะมีโอกาสพบปะเพื่อนฝูงและผู้รู้จักคุ้นเคยจากบ้านใกล้เรือนเคียง เพื่อความสนุกสนาน การหยอกล้อด้วยมิตรไมตรี การเกี่ยวพาราตี การพูดคุยแลกเปลี่ยนข่าวสาร และนินทาถกกัน " ดังนั้นเพลงลูกทุ่งอีสานที่ปรากฏจึงมีทั้งการกล่าวถึงความรักที่เกิดขึ้นในงานเทศกาลต่างๆ ด้วย

จะเห็นได้ว่า ประเพณีต่างๆ ที่ปรากฏมักจะเป็นประเพณีที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนไทย ไม่ว่าจะเป็นประเพณีแต่งงาน ซึ่งพบมากที่สุดในชื่อเพลงลูกทุ่งนั้นสะท้อนให้เห็นว่าคนไทยให้ความสำคัญกับประเพณีนี้มาก อาจเป็นเพราะว่าคนไทยส่วนใหญ่เชื่อกันว่า " การแต่งงาน " ก็เป็นสิ่งสำคัญสำหรับลูกผู้หญิง และศิริพร อำไพพงษ์ซึ่งเป็นผู้แต่งเรื่องก็เป็นผู้หญิง ดังนั้นทั้งประเพณีนี้จึงได้รับกล่าวถึงมากที่สุด นอกจากนี้ในแต่ละประเพณีมักก็จะเกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา และเป็นการรวมกลุ่มแสดงความสามัคคีของคนในชุมชนแสดงออกถึงนิสัยของคนอีสาน และสะท้อนความเป็นอีสานได้ด้วย

4.2.3 อาหารการกิน

อาหารการกินของชาวอิสานนั้นจะเป็นการรับประทานอาหารง่าย ๆ หาได้จากธรรมชาติ เนื่องจากสภาพของภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความแห้งแล้ง อาหารไม่อุดมสมบูรณ์ดังนั้นชาวอิสานจึงรับประทานอาหารง่าย ๆ เพื่อความอยู่รอดเช่นผัก แมลงต่าง ๆ ที่มีอยู่ตามธรรมชาติต่าง ๆ ดังเช่นที่ปรากฏในบทเพลงต่อไปนี้

เพลงส่งฮักส่งแฮง

“...หอมผักชะแงงผู้ใดหนอแกงหนอไม้ กลิ่นหอมลอยมาชวนใจ ให้คิดขอด้ายคนนั้น วันกินข้าวป่าก่อนลาไปขายแรง ย้ายบอกเราต้องห่างกันเพื่อฝันและวันของเรา ทั้งทุ่งนาเหงา ถิ่นฮักที่เราปลูกฝัน ส่งฮักส่งฮักขึ้นรดร่าพันห่างบ้านอย่าลืมคำเว้า..”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุกที่ 1 : ปริญาใจ)

เพลงทุ่งรักนาเรา

“...ยามห่างน้องยังอาหารคิดถึงตอนสองเราร่วมทาง แมงกุดจีบีนรีใส่กองชีควาย เข้าป่าไปหาหน่อหวายมาแกงใส่กับใบย่านาง ยอดมะขามอ่อนคัมส้มกับอึ่งบักย่าง ดอกกะเจียว เขียวแดงอิมทางเก็บมาลวกกินกับป็น เขาสองคนจากกันคนละทาง อยากรวนฮักคืนไปฟังเสียงโปงลางคูดข้างกองโพน ไปกินข้าวป่าทวนสัญญาได้กักกระโดน สำน่าเสียงซุงลายโยนคูดสองคนที่ทุ่งนาเรา...”

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุกที่ 1 : ปริญาใจ)

4.3 สะท้อนความเปลี่ยนแปลงของกระแสสังคม

จากการศึกษาข้อมูลทั้งหมด พบว่าเพลงลูกทุ่งบางส่วนสามารถคงเอกลักษณ์ของความเป็นลูกทุ่ง กล่าวคือเป็นเรื่องราวของชาวชนบทเอาไว้ได้อย่างดี เช่น เพลงทุ่งรักนาเรา หากแต่ก็มีบางส่วนสามารถสะท้อนภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคมได้ โดยมีการรับเอาภาษาอังกฤษเข้ามาใช้ในการตั้งชื่อ เช่น กุญแจลือคใจ เบอร์โทรชิตัว ดาวนรตให้ผัว เป็นต้นและเนื้อหาที่มีการเอ่ยถึงเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้ในวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมเช่น การใช้โทรศัพท์มือถือในการติดต่อสื่อสารกัน เช่น

เพลงเบอร์โทรขี้ตัว

ให้เบอร์มือถือ คือ คือ แต่ บ่ จริงใจ ไทรยามใคผู้รับสายกลายเป็นคนอื่น น้องจึงคูออก ว่าโดนหลอกแทบล้มทั้งยืน อยากร่งเบอร์คืนแต่คำมหาตัวอ้าย บ่ เจอ หลอกจนใจเปลอ นัด เจอก็ยอมมาหา คำสัญญาโฆษณาจนน้องใจเหม่อ พอไค้รอย กอดน้องคืนซอด บ่ ยอมมาเจอ ไทรหาตามเบอร์ที่เคยให้จึงไค้รู้ตัว * ให้เบอร์ขี้ตัว ขี้ตัวเพราะกลัวติดคอ สัญญาให้ร่อย แก่ จริงคือมั่ว เกมสั๊ก เข้าซอดเบ็ดออกหลอด บ่ มาพันพัน คนคั้งใจตัวรอดตัวก็ร้องไชโย ** เฝือกดเบอร์โทร ไทร ไทร ก็หมดความหมาย คนหลายใจหลอกน้องไค้คงเที่ยวคุยโอ้ น้องเสียโอกาสเสียน้ำตาไปหลายกิโลฯ หลงเชื่อเบอร์โทรไค้เอ๊ย...น้องเลยเสียใจ (ซ้ำ*)

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุดที่ 4 : เพื่อแม่แพบได้)

นอกจากนั้นบทเพลงเป็นภาพสะท้อนในด้านอาชีพการงานที่เปลี่ยนแปลงไปจากอาชีพเกษตรกรรมไปสู่การขายแรงงานในเมืองหลวง เช่น

เพลงส่งอ๊กส่งแฉง

หอมผักชะแงงผู้ใดทนอแงหนอไม้ กลิ่นหอมลอยมาซุนใจ ให้คิดซอดอ้ายคนนั้น วันกินข้าวปากอนลาไปขายแรง อ้ายบอกเราต้องห่างกันเพื่อฝันและวันของเรา กิ่งทุ่งนาเหงาถิ่นซั๊กที่เราปลูกฝัน ส่งอ้ายขึ้นรถร่ำพันห่างบ้านอย่าลืมคำเว้า สูดงสายเดี่ยวอย่าเที่ยวลืมสายใจเรา น้องอยู่ผู้ฝันทนหนาวเฝือกอยอ้ายมาเคียงข้าง เห็นนกสร้างรังก็หวังเห็นอ้ายสร้างตัว มงนายามมีคมีวน้องกลัวใจอ้ายหลงทาง กลัวสาวแทรกชิมจน ลืมน้องผู้อยู่หลัง กราบพระขอพรทุกอย่างเพิ่มหวังให้รักมีแรง หอมผักชะแงงคิดซอดอ้ายแฉงแท้เนื้อ กอดฝันคอยเฝือกอยบรอ บ่ ให้ซั๊กเขาแห้งแล้ง ส่งงานคืออ้ายน้องคอย ส่งอ๊กส่งแฉง กลับมาให้หอมแก้มแดงน้องจะแกงหนอไม้คอยบรอ

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุดที่ 1 : ปริญาใจ)

เนื้อเพลงนี้เป็นการเอ่ยถึงหญิงสาวที่ไปส่งชายคนรักเพื่อไปทำงานยังต่างถิ่น

เพลงอกสาวไกลบ้าน

(เกริ่น) เหมือนคั้งนกหลงป่าเหมือนคั้งกาหลงวัง หอบเอาความหวังจากทุ่งกันดาร สู่มืองแวงไฟใจเหงา ไค้สาวบ้านไกล ทุ้มแรงสู้งานทอคฝันรอวันกลับมา....(ซ้ำ)(ดนตรี)..กอดหมอนนอนซมใจ สาวบ้านไกลใจอาวรณ์ เลิกงานกลับมาห้องเช่าความเหงาตั้งผ้าหมอนนอน แ่ว

เสียงนกหลงคอน ร้องฮ่าออนฮั่นแสงเดือน (ซำ) ..ใจลอยคอยท่วงทาคิดเห็นหน้าแม่อยู่เขื่อน
 หลับตาเห็นแววตาพอบอกความท้อไม่ลบเลือน ท่วงหลายยามรวมเขื่อน นับปีเดือนคืนท้องนา
 (คอยปีเดือนคืนท้องนา) ..บูชาพระช่วยคุ้มครองยามเมื่อสองมือลูกผืนผ้า ดิ้นเข้าให้มีแรงสู้งาน
 ให้มีเงินกลับบ้าน ยามฝนมาอนช่วยคุ้มที่น้องท้องนา ให้อยู่พร้อมหน้าเมื่อคราลูกกลับไป
 (ซำ) สัญญาได้กักกระโดน ผู้ลางคนยังคาใจ ยามไกลจำน้องได้บ่ลืม แล้วปหรือพ่อผู้ใหม่ คิดถึง
 มายามโคกทอครูป้ายกล่อมใจนอน (ซำ) นีออนแสงส่องจาง นกหลงรังยังฮ่าออน เหมือนเรา
 สาวไกลบ้านหลับตาฝันยังฮาวรรณ รอรวันสวรรค์ให้พร นกหลงคอนย่อนคืนป่า สาวบ้านนากลับ
 เขื่อนนอน

(จากอัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุดที่ 1 : ปริณญาใจ)

เนื้อเพลงอกสาวไกลบ้านเป็นการบรรยายความทุกข์ความเหงาของหญิงสาวที่เข้ามา
 ทำงานในเมืองใหญ่

เพลงสาวนาสัญญาแม่

(เกริ่น) ตั้งใจเอาไว้หากวันใดที่ลูกมีตั้งค์ สิ่งทีเฝ้าหวัง ลูกยังบ่ลืมสัญญาวันไหนได้ดีลูก
 นี้สิคืนกลับมา รับแม่ไปเที่ยวเมืองฟ้าเปิดหูเปิดตา เป็นรางวัลใจ ..ถ้าหากวันใดได้คืนนะแม่จำสิ
 พาไปเที่ยวเมืองกรุง ไปกินคำบักหุ้ง ชื่นห้าง รสจางๆ กะชาย สิพาไปกินสุกี้ กิน เค.เอฟ.ซี
 กินก๋วยเตี้ยวผัดไทยของแซบๆ หม่องโคไกล่ไกล่สิพาแม่ไปกิน..ละกะสิพาอแม่ไปกราบพระแก้ว
 อยู่ที่แถวสนามหลวง จังสิพาอแม่ส่องไปฝั่งธนฯ ไปไหว้พ่อคากสิน ไปฟาร์มจะเข้จังสิพาแม่
 หลบมาแห้วเขาดิน สิพาแม่ไปซื้อชิ้นอยู่ไบ่เบ้ค่งเท่ๆ ผ่ากยาย ...พาแม่ขี่รถไฟฟ้า พาแม่ขี่รถ
 ได้คืน สิพาแม่ไปเที่ยวเมืองไทยไปทั่วทุกถิ่น สิพาไปเที่ยวทะเล แม่ลูกฮาเฮประสาชาวดิน ถ้า
 หากวันใดได้คืนเช่นคั้งผั้น สิกลับฮีสานบ้านนา ลูกสิเอ็ดผ้าปากองใหญ่ไปหลังทอคกรฐิน แต่เน้มัน
 เป็นความฝัน ท่างานทั้งวัน มันยังบ่พอกิน นังน้ำตาไหลริน มองเดือน ย้าเดือนสัญญา (ซำ)

(จากอัลบั้มซุดที่ 6 : แพ้ใจคนดี)

เนื้อเพลงนี้เป็นการบรรยายถึงหญิงสาวที่เข้ามาทำงานในเมืองหลวงและมีความหวังว่า
 วันหนึ่งเมื่อมีเงินเก็บพอกเพียงจะพาแม่มาเที่ยวกรุงเทพฯกับคน แต่ดูเหมือนจะเป็นได้แค่ความฝัน
 เพราะคนเป็นเพียงชนชั้นแรงงานเท่านั้น ไม่ใช่ชนชั้นนายทุน

เพลงสาวฮ้านน้อย

กลับมาจากกรุง มีเงินขวัญถุงอยู่นิดหน่อย เปิดฮ้านน้อยๆ ชายลาบชายก้อยออวยริมทาง
 ดึกว่ากลับไป เข็ดงานในเมืองคือเก่าหลัง เมื่อกามเทพเมาค้าง นำผู้บ่าว มาเสิร์ฟใจ เหล้า
 เบียร์กะชาย แถมยังมีไมศึให้ร้องกล่อม สาวๆ ก็พร้อม เสิร์ฟคัมเสิร์ฟไมค์ โอเกะเพลงคัง

หยอดร้องหยอดฟังก็ตามใจ คือหยอดหลายๆ ย้ายคนที่แวะมามือก่อน คินนี่ย้าย ไปใต้บมา เปิดคาราโอเกะทำ ฮ้านน้อยคอยหาจนใจอ่อน หรือไปซิ่ง กับสาวฮ้านใหญ่ ที่เสิร์ฟผู้หญิงชบอิ่ง ใหญ่ ได้จับได้บายแล้วออนซอนเป็นแฟนประจำ ตัวให้คินนี่และลาจร ยามคะเวินรอนๆ ใจ ฮ้าซอนถึงฮ้ายบเขา ฮ้านน้อยใจเหงา ทั้งที่ขายดีพออยู่ได้ แต่ขาดทุนใจ เพราะฮ้ายบมาดอก คือเก่า ซอมหม่องเคยนั่ง ก็เห็นแต่เพียงโต๊ะว่างเปล่า หยอดเพลงคีตชอคแฟนเขา ตรีเสียง เบาๆ ฟังกล่อมใจ (ซ้ำ)

(จากอัลบั้มชุดที่ 8 : กรุณาอย่าแผลงใจ)

เนื้อเพลงสาวฮ้านน้อยเป็นการบรรยายชีวิตของหญิงสาวที่เข้าไปทำงานกรุงเทพ และ นำเงินเก็บมาเปิดธุรกิจร้านอาหารเล็ก ๆ ที่บ้านเกิด ซึ่งสิ่งนี้ดูเหมือนจะเป็นความฝันของคน ชนบทที่ฮ้านที่เข้าไปขายแรงงานในกรุงเทพเป็นส่วนใหญ่

บทเพลงที่ยกตัวอย่างมานี้จุดนี้นับเป็นสะท้อนภาพการเปลี่ยนแปลงจากบทเพลงของ ชาวชนบทในท้องทุ่งชนบท มาสู่การเป็นบทเพลงของชาวชนบทที่มุ่งมาสู่เมืองหลวงและเป็นพล เมืองชั้นกรรมาชีพของสังคมเมืองได้เป็นอย่างดี

ผลการศึกษาในบทนี้แสดงให้เห็นว่าบทเพลงลูกทุ่งอีสานเป็นภาพสะท้อนให้เห็นถึง สังคมและวัฒนธรรมประจำถิ่นได้เป็นอย่างดี เช่นการสะท้อนภาพความรักของหนุ่มสาวในบท เพลง สะท้อนความเชื่อค่านิยม และสะท้อนความเป็นชนบทเช่นมีการใช้คำภาษาถิ่น การใช้คำ บ่งสถานที่ นอกจากนี้ยังมีบางบทเพลงที่สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงไปของกระแสสังคม เช่นมีการใช้ภาษาอังกฤษในการตั้งชื่อเป็นต้น

อย่างไรก็ดี การศึกษาในครั้งนี้ทำให้มองเห็นได้ว่า ชื่อเพลงลูกทุ่งอีสานนับว่ามีส่วน สำคัญมากไม่น้อยไปกว่าตัวบทเพลง เพราะเป็นเสมือนหัวเรื่องที่เป็นเรื่องย่อของเรื่องราวของ บทเพลงทั้งหมด ผู้แต่งจำเป็นต้องมีศิลปะในการใช้ภาษาเพื่อการตั้งชื่อเพลงลูกทุ่งอีสานได้อย่าง มีเอกลักษณ์และน่าสนใจ นอกจากนี้ยังสามารถสะท้อนวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของคนในท้อง ถิ่นอีสานได้เป็นอย่างดีด้วย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการศึกษาเพลงลูกทุ่งอีสานกับลักษณะการใช้ภาษาและการสะท้อนวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยศึกษาจากผลงานเพลงของศิริพร อำไพพงษ์ จากเทศบาลที่ออกวางแผงครั้งแรกในช่วงปี 2543-2547 จำนวน 8 ชุดได้แก่ อัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุคที่ 1 : ปริญญาใจ อัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุคที่ 2 : คู่เพื่อน้องใต้หมอก อัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุคที่ 3 : แรงใจรายวัน อัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุคที่ 4 : เพื่อแม่แพ้ไม่ได้ อัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซุคที่ 5 : สองคนบนทางใจ อัลบั้มซุคที่ 6 : แพ้ใจคนดี อัลบั้มซุคที่ 7 : ออกหักเพราะรักอ้าย อัลบั้มซุคที่ 8 : กรุดาอย่าเผลอใจ รวมจำนวนบทเพลงทั้งสิ้น 80 เพลงเพื่อวิเคราะห์ลักษณะการใช้ภาษาและการสะท้อนวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี การแสดงออกถึงวิถีชีวิตของชาวอีสานจากบทเพลงของศิริพร อำไพพงษ์

เพลงลูกทุ่งอีสานมีความโดดเด่น โดยเฉพาะความหลากหลายในเนื้อหาและอารมณ์เป็นบทเพลงที่เข้าถึงชีวิตความเป็นอยู่ของท้องถิ่น รวมทั้งให้ความรู้สึกสนุกสนาน เพลงลูกทุ่งอีสานมีรูปแบบที่ไม่ตายตัวขึ้นอยู่กับความคิดของนักแต่งเพลงแต่ละคน บ้างก็แต่งเพื่อชีวิต บ้างแต่งเป็นเพลงที่มีเนื้อหาสนุกสนาน หรืออาจประชดประชันเสียดสี แต่ก็ได้นำแนวทางมาจากเพลงไทยสากลหรือเพลงลูกทุ่ง ภาษาที่ใช้จะเป็นภาษาถิ่น แต่อาจจะใช้ภาษากลางผสมกับภาษาถิ่นบ้างเพื่อความไพเราะและความลื่นไหลในเพลง

ผลการศึกษาลักษณะการใช้ภาษาในเพลงลูกทุ่งอีสานของศิริพร อำไพพงษ์พบว่ามีการใช้ภาษาเข้าใจง่าย ตรงไปตรงมา โดยมีรายละเอียดดังนี้ เช่น การใช้คำซ้ำ การใช้คำย่อ การใช้คำอุทาน การใช้คำถิ่น การใช้คำเรียกญาติ การใช้คำบ่งสถานที่ และการใช้คำภาษาต่างประเทศ

การใช้ประโยคในเพลงลูกทุ่งอีสานจากผลงานเพลงของศิริพร อำไพพงษ์ โดยมากจะเป็นไปตามเจตนาของผู้ประพันธ์ ไม่ว่าจะเป็นท่วงทำนอง เนื้อหาสาระและจุดประสงค์ โดยผู้วิจัยได้แบ่งประเภทของประโยคออกเป็น 3 ประเภทตามเจตนา คือประโยคแจ้งให้ทราบ ประโยคถามให้ตอบ และประโยคบอกให้ทำ

จากการศึกษาเพลงลูกทุ่งอีสานของศิริพร อำไพพงษ์พบว่ามีการใช้ประโยคแจ้งให้ทราบมากที่สุด เพราะในผลงานเพลงแต่ละเพลงจะมีลักษณะเป็นการเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ของตัวผู้ร้อง

เพลงหรืออาจจะเป็นการเล่าประสบการณ์ต่าง ๆ หรือบางเพลงอาจเป็นเล่าเรื่องราวของคนอื่น ๆ ที่คนรู้จักในวงแง่มุม ให้กับผู้ฟังได้รับรู้ ในส่วนของลักษณะการใช้ประโยคคำถามในเพลงลูกทุ่งอีสานนั้นส่วนมากเป็นการบอกเล่าเรื่องราวให้ผู้ฟังทราบและพรรณนาตามความรู้สึกที่เป็นจริง โดยมีการป้อนคำถามกลับด้วยเพื่อให้เหมือนกับเป็นการสนทนากับผู้ฟังเพลงนั้น ๆ อยู่ หรือบางครั้งอาจเป็นการใช้ประโยคคำถามเพื่อแสดงความรำพึงรำพันตามอารมณ์ของเพลงก็ได้ จากการศึกษาลูกทุ่งอีสานของศิริพร อ่ำไพพงษ์พบว่า มีรูปประโยคแสดงเจตนาบอกให้ทำปรากฏอยู่ทั้งในแบบที่เป็นการสั่ง กล่าวคือ ต้องการให้ผู้ฟังเชื่อและปฏิบัติเช่นนั้น และประโยคขอร้องที่ต้องการให้ผู้ฟังมีความเห็นคล้อยตามตน

จากเพลงลูกทุ่งอีสานของศิริพร อ่ำไพพงษ์ที่ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์พบว่า มีการใช้สำนวนทั้งหมด 2 ลักษณะด้วยกัน ได้แก่การใช้สำนวนเดิมและสำนวนใหม่

เพลงลูกทุ่งไทยมีวิวัฒนาการมาจากเพลงพื้นบ้านหรือเพลงชาวบ้าน แม้ว่าจะใช้เครื่องดนตรีของตะวันตกมาใช้บรรเลงทำนอง แต่เนื้อหาหรือแก่นใจความของเพลงลูกทุ่งก็ยังคงสะท้อนให้เห็นลักษณะของคนไทย และสังคมไทยอย่างกว้างขวางลึกซึ้ง ถ้าจะพิจารณาถึงเพลงพื้นเมืองอันเป็นต้นกำเนิดของเพลงลูกทุ่งจะพบว่า เพลงพื้นเมืองเป็นวรรณกรรมที่บรรจุเนื้อหาของสังคมและชีวิตจริงของคนไทยในแต่ละท้องถิ่นไว้ภายใต้ความเรียบง่ายของท่วงทำนองดนตรี ทั้งนี้เพราะเพลงพื้นเมืองหรือเพลงชาวบ้านเกิดจากประเพณี ศาสนา หรือวัฒนธรรมของชุมชนในถิ่นหรือเขตนั้น ๆ ด้วยเหตุนี้การศึกษาวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งของไทยจึงสามารถนำให้เราได้เห็นภาพสะท้อนของสังคมไทย นำให้เราได้รู้จักและเข้าใจในค่านิยม พฤติกรรมรวมทั้งจารีตประเพณีที่สั่งสมกันมาจนเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทยได้แจ่มชัดยิ่งขึ้น (จินตนา คำรงค์เลิศ , 2533)

ในส่วนของการบทเพลงนั้น ผู้วิจัยพบว่ามีการสะท้อนให้เห็นถึงภาพของสังคมและวัฒนธรรมออกมาได้หลายประการ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของสังคมอีสาน ไม่ว่าจะเป็นด้านชีวิตความเป็นอยู่ ความเชื่อ ค่านิยมและศาสนาประเพณีรวมถึงวัฒนธรรมในท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากการศึกษาคำร้องเพลงลูกทุ่งอีสานของศิริพร อ่ำไพพงษ์ ผู้วิจัยพบว่าสามารถแสดงลักษณะเด่นทางด้านวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ออกได้ทั้งสิ้น 3 ประการ คือการสะท้อนภาพความรัก การสะท้อนภาพชีวิตของชาวชนบทและการสะท้อนความเปลี่ยนแปลงของกระแสสังคม

ในส่วนของการสะท้อนภาพความรักนั้นบทเพลงลูกทุ่งอีสานของศิริพร อ่ำไพพงษ์ส่วนใหญ่จะสะท้อนเรื่องราวเกี่ยวกับความรัก การรอคอย การที่เพลงลูกทุ่งส่วนใหญ่กล่าวถึงความรัก และสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ของคนหนุ่มสาวที่มีเรื่องของความรักเข้ามาเกี่ยวข้องเพราะความรักนับเป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์นั่นเอง เพลงลูกทุ่งอีสานที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ

ความรักนั้นจะมีทั้งความรักที่สุขสมหวัง นอกจากนั้น บทเพลงอาจสะท้อนภาพความรักที่ผิดหวัง ด้วย และบางทีอาจเป็นการสะท้อนภาพความรักในแบบให้กำลังใจเพื่อให้ลุกขึ้นสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ

เพลงลูกทุ่งอีสานมักสะท้อนเรื่องราวชีวิตของชาชนบท สืบเกิดได้จากการใช้คำภาษาถิ่นอีสาน หรือการใช้คำบ่งสถานที่ในบทเพลงเช่น *อกหักเพราะฮักอ้าย เพียงเฮฮากัน ก่องข้าวน้อยคอยอ้าย ส่งอ้ายด้วยฝ้ายขาวเบอร์โทรัชต์อ้าว ออนซอนเจ้าบ่าว สาวฮ้านน้อย ผู้บ่าวลืมน้ำตา สาวสุรินทร์กินน้ำตา รักเศร้าสาวขอนแก่น คอยทางที่นางรอง สาววังสะพุง* ทั้งนี้เพราะการใช้ภาษาถิ่นอีสานและการบ่งสถานที่ในเนื้อเพลงจะเป็นการกำหนดเรื่องราวว่าบทเพลงนี้เกิดขึ้นบริเวณใด และเป็นเรื่องราวของใคร นั่นเองนอกจากนั้นชื่อเพลงลูกทุ่งสามารถสะท้อนความเป็นชนบทได้โดยดูโดยการดำเนินชีวิตและสภาพสังคมมักจะฟังฟังและอยู่กับธรรมชาติเช่น เพลง *กบร้องน้องสะอื้น ทุ่งหนาวสาวคอย เสียงนกสะกิดใจ หนาวใจในงานทุ่ง ทุ่งรักนาเรา* นอกจากนี้ ในเนื้อเพลงลูกทุ่งอีสานนั้นมักสะท้อนภาพของประเพณีท้องถิ่นด้วย เช่น ประเพณีการทำบุญ เช่น *รักเกิดบนรถผ้าป่า ประเพณีสงกรานต์จากเพลง สงกรานต์สัญญาใจ ประเพณีการแต่งงาน เช่น ส่งตัวเจ้าบ่าว อายุของบักเรียม คุณานวันแต่ง ประเพณีงานบวชจากเพลง อุ่มหมอนในงานแต่ง*

จากการศึกษาข้อมูลทั้งหมด พบว่าเพลงลูกทุ่งบางส่วนสามารถคงเอกลักษณ์ของความ เป็นลูกทุ่ง กล่าวคือเป็นเรื่องราวของชาชนบทเอาไว้ได้อย่างดี หากแต่ก็มีบางส่วนสามารถสะท้อนภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคมได้ โดยมีการรับเอาภาษาอังกฤษเข้ามาใช้ในการตั้งชื่อหรือในเนื้อเพลง หรือการที่ชื่อเพลงเป็นภาพสะท้อนในด้านอาชีพการงานที่เปลี่ยนแปลงไป จากอาชีพเกษตรกรรมไปสู่การขายแรงงานในเมืองหลวง เช่นจากเพลง *แรงใจรายวัน สาวนาสัญญาแม่* เป็นต้น จุดนี้เองที่สะท้อนภาพการเปลี่ยนแปลงจากบทเพลงของชาชนบทในท้องทุ่งชนบท มาสู่การเป็นบทเพลงของชาชนบทที่มุ่งมาสู่เมืองหลวงและเป็นพลเมืองชั้นกรรมาชีพของสังคมเมืองได้เป็นอย่างดี

อย่างไรก็ดี การศึกษาในครั้งนี้ทำให้มองเห็นได้ว่า เพลงลูกทุ่งอีสานมีศิลปะในการใช้ภาษาได้อย่างมีเอกลักษณ์และน่าสนใจ นอกจากนั้นยังสามารถสะท้อนวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่นอีสานในยุคปัจจุบันได้เป็นอย่างดีด้วย

5.2 อภิปรายผล

ลักษณะการใช้ภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ปรากฏในบทเพลงลูกทุ่งอีสานของศิริพร อำไพพงษ์นั้นจะพบว่ามีความหลากหลายและน่าสนใจมาก เพลงลูกทุ่งอีสานมีความโดดเด่น

โดยเฉพาะความหลากหลายในเนื้อหาและอารมณ์เป็นบทเพลงที่เล่าถึงชีวิตความเป็นอยู่ของท้องถิ่น รวมทั้งให้ความรู้สึกสนุกสนาน เพลงลูกทุ่งอีสานมีรูปแบบที่ไม่ตายตัวขึ้นอยู่กับความคิดของนักแต่งเพลงแต่ละคน บ้างก็แต่งเพื่อชีวิต บ้างแต่งเป็นเพลงที่มีเนื้อหาสนุกสนาน หรืออาจประชดประชันเสียดสี แต่ก็ได้นำแนวทางมาจากเพลงไทยสากลหรือเพลงลูกทุ่ง ภาษาที่ใช้จะเป็นภาษาถิ่น แต่อาจจะใช้ภาษากลางผสมกับภาษาถิ่นบ้างเพื่อความไพเราะและความรื่นไหลในเพลง

ในส่วนของสาระทางสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏในเพลงลูกทุ่งอีสานนั้นมีความเปลี่ยนแปลงไปจากวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวอีสานซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากสภาพของสังคมที่มีการปรับเปลี่ยนไปสู่ความทันสมัย รวมถึงเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เข้ามาเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของชุมชนด้วย อย่างไรก็ตามเนื้อหาของเพลงลูกทุ่งอีสานที่สะท้อนออกมาโดยรวมนั้น ก็ยังคงมองเห็นภาพสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นได้ค่อนข้างชัดเจน บทเพลงนี้ถือได้ว่าเป็นผลสะท้อนทางความคิด ความรู้สึก ความเชื่อ ทศนคติและพฤติกรรมของมนุษย์และเพลงก็ยังช่วยโน้มน้าวพฤติกรรมและทัศนคติของสมาชิกในสังคมให้ดำเนินไปตามบรรทัดฐานของสังคม ดังเช่นพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบันทรงมีพระราชดำรัสว่า “เพลงมีอิทธิพลเข้าไปในทุก ๆ แห่ง สะท้อนสังคมในทุกวันนี้ จึงอยากให้นักแต่งเพลงแทรกสิ่งดีงามเข้าไปในเพลงให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม”

นักแต่งเพลงลูกทุ่งอีสานส่วนใหญ่ที่เขียนเพลงให้กับศิริพร อำไพพงษ์ไม่ว่าจะเป็นสลา คุณวุฒิ หรือพงษ์ศักดิ์ จันทุกษา มีความตระหนักในเรื่องของการแทรกเสริมคุณธรรมอันดีเข้าไปในเนื้อหาของเพลงค่อนข้างมาก ทำให้เพลงลูกทุ่งอีสานของศิริพร อำไพพงษ์เป็นเพลงที่สะท้อนให้เห็นภาพอันดีงามของธรรมชาติและผู้คนในท้องถิ่นเอาไว้ค่อนข้างสูง ประกอบกับภาพลักษณ์ของศิริพร อำไพพงษ์เองที่มีบุคลิกเรียบง่าย น้ำเสียงคมชัด มีพื้นฐานการลำลองมาก่อน หึงดูหนักแน่นจริงจังจึงมักถูกเลือกให้ร้องเพลงในลักษณะที่บรรยายความมั่งคั่งของธรรมชาติ และท้องถิ่น เพลงของศิริพร อำไพพงษ์จึงมีกลิ่นความเป็นอีสานค่อนข้างสูงและถือเป็นเอกลักษณ์ของนักร้องท่านนี้เลยทีเดียว

การที่เพลงลูกทุ่งอีสานของศิริพร อำไพพงษ์ มีการบรรยาย ความมั่งคั่งของธรรมชาติ วัฒนธรรมชนบทต่าง ๆ รวมทั้งบางส่วนก็มีการสะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของกระแสสังคมนั้นแสดงให้เห็นว่า สังคมและวัฒนธรรมไม่ใช่สิ่งอยู่กับที่ หรือใช้เฉพาะที่ใดที่หนึ่งเท่านั้น วัฒนธรรมอีสานก็เช่นกัน กล่าวก็มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย การผสมผสานของวัฒนธรรมมีมากขึ้น ความเป็นเอกลักษณ์จะค่อย ๆ หายไปถ้าคนรุ่นหลังไม่มีการอนุรักษ์ไว้ วัฒนธรรมใหม่จะทำหน้าที่หลอมละลายวัฒนธรรมเดิม สิ่งที่ถ่ายทอดออกมาจากบทเพลงอาจเป็นเพียงแค่ว่าบางส่วน เพราะผู้วิจัยเลือกศึกษาในศิลปินเพียงท่านเดียว ในช่วงเวลาหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตาม การ

ศึกษาเพลงลูกทุ่งอีสานในครั้งนี้ก็ทำให้เห็นภาพของการเปลี่ยนแปลง จากเพลงลูกทุ่งที่รับใช้ผู้
คนในท้องทุ่งมาสู่การเป็นเพลงลูกทุ่งที่รับใช้คนลูกทุ่งที่มาทำงานในเมืองใหญ่ และถ้าเรา
สามารถนำเพลงลูกทุ่งอีสานมาใช้เป็นสื่อเพื่อการพัฒนาโดยให้สอดคล้องกับวัฒนธรรม ความคิด
ความเชื่อของชาวอีสานก็คิดว่าน่าจะเป็นประโยชน์ต่อคนอีสานในแง่ของการพัฒนาและการ
อนุรักษ์

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา “เพลงลูกทุ่งอีสานกับการสะท้อนวัฒนธรรมท้องถิ่น : ศึกษาในผลงาน
เพลงของศิริพร อำไพพงษ์” ทำให้ผู้วิจัยพบประเด็นอื่น ๆ ที่น่าสนใจและน่าจะศึกษาวิเคราะห์ได้
อีกเช่น

- 5.3.1 การศึกษาเพลงลูกทุ่งในแนวอื่น ๆ หรือศึกษาเพลงลูกทุ่งอีสานกับเพลงลูกทุ่ง
แนวอื่น ๆ อาจทำให้เห็นความแตกต่างในด้านการใช้ภาษาและการสะท้อน
ภาพของสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน
- 5.3.2 ศึกษาผลงานเพลงของนักแต่งเพลงแต่ละคนอาจจะทำให้เห็นกลวิธีการใช้
ภาษาอันเป็นศิลปะเฉพาะตัวที่เด่นชัด เช่น การศึกษาวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งของ
พงษ์ศักดิ์ จันทรูกษา เป็นต้น
- 5.3.3 ศึกษาผลงานของศิริพร อำไพพงษ์ตั้งแต่แรก โดยเปรียบเทียบกับสมัยปัจจุบัน
ที่มีบริษัทแกรมมี่โกลด์ดูแล้วมีความเหมือนกันอย่างไร รวมถึงกระบวนการ
การผลิตเพลงและการสร้างศิลปิน ในแง่ของการจัดการธุรกิจบันเทิงและการสื่อ
สารการตลาด
- 5.3.4 ควรมีการศึกษาสื่อกับวัฒนธรรมของภาคอื่น ๆ เช่นภาคใต้และภาคเหนือด้วย
รวมถึงสื่อกับวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ เพื่อความเข้าใจในวัฒนธรรม
และสามารถนำมาปรับใช้ในการผลิตสื่อเพื่อการพัฒนาโดยให้สอดคล้องกับวิถี
ชีวิตของกลุ่มเป้าหมาย
- 5.3.5 อาจมีการวิจัยเชิงสำรวจถึงแนวโน้มของสื่อพื้นบ้านภาคอีสานและเพลงลูกทุ่ง
อีสานในอนาคตว่าจะนำมาใช้เป็นสื่อเพื่อการพัฒนาได้มากน้อยเพียงใด

บรรณานุกรม

- กวีรัตน์ คุณาภักทร. 2532. "เพลงลูกทุ่งเพลงราษฎร์กลางท้องถิ่น" พบโลก (ธันวาคม)
กาญจนา แก้วเทพ . 2541. สื่อสารมวลชน : ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ : โครงการ
การตำราเนเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- กาญจนา นาคสกุล . 2540. "แบบเสริมสร้อยในภาษาไทยและเขมร". วารสารภาษาและวรรณคดี
ไทย 14 (ธันวาคม)
- กิ่งแก้ว อัดถากร. 2519. คติชนวิทยา. พระนคร : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู
กอบกุล ภูธรารภรณ์. 2531. เพลงลูกทุ่งกับสังคมไทย. กรุงเทพฯ ฯ : สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลง
กรณ์มหาวิทยาลัย
- ไขศรี ปราโมช ณ อุษยา. 2545. การเปลี่ยนแปลงถ้อยคำและความหมายในสำนวนไทย.
กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- จรรยา สุวรรณทัต. 2538. สถานภาพงานวิจัยสาขาจิตวิทยาในประเทศไทย ระหว่าง พ.ศ. 2516-
2535. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- จินตนา คำรงค์เลิศ. 2533. วรรณกรรมเพลงลูกทุ่ง: ขนบธรรมเนียมประเพณี คำนิยม และการ
ดำเนินชีวิตของชาวนบทยไทยที่ปรากฏในเพลงลูกทุ่งไทย ตั้งแต่สมัยสงครามโลกครั้งที่
2 จนถึงปัจจุบัน. สถาบันไทยคดีศึกษา. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- แจ่มจิต สุระเดโช. 2531. "วรรณกรรมบทเพลงเพื่อชีวิต พ.ศ. 2516-พ.ศ.2528". ปรินญาณิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ทรงศักดิ์ ปรารงค์วัฒนากุล. 2525. จากเพลงพื้นบ้านถึงไฟล์คของคำเมือง. วารสารมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- นิธิ เอียวศรีวงศ์ .2538. โขน, คาราบาว , น้ำเน่าและหนังไทย. กรุงเทพฯ ฯ : มติชน
- ประภาศรี สีหอำไพ. 2532. วัฒนธรรมทางภาษา. กรุงเทพฯ ฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ประมะ สตะเวทิน . 2535. หลักนิเทศศาสตร์. กรุงเทพฯ ฯ. โครงการตำราเนเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
- _____ . 2541. การสื่อสารมวลชน : แนวคิดและทฤษฎี. กรุงเทพฯ ฯ : ภาพพิมพ์
- ปราณี วงษ์เทศ . 2533. เพลงพื้นบ้าน. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร 2 (กรกฎาคม-กันยายน)
- มุสดี ทรัพย์สาร. 2538. การสื่อสารเพื่อการพัฒนา. เชียงใหม่. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- นววรรณ พันธุมเมธา. 2527. ไวยากรณ์ไทย. กรุงเทพมหานคร: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์
- พงษ์ชัย ไทยวรรณศรี. 2529. วรรณกรรมจากบทเพลงสุนทราภรณ์. ปรินญาณิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก

- พรพิไล เทพคำ .เพลงคำเมืองกับวัฒนธรรมชาวล้านนา : วิเคราะห์เนื้อหาบทเพลงปี พ.ศ. 2537 . วิทยานิพนธ์ นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พรเพ็ญ ตันประเสริฐ. 2533. เพลงไทยสากลระหว่างปี 2529-2531: การศึกษาในด้านลักษณะ ภาษาและการสะท้อนวัฒนธรรมไทย. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เพิ่มพร รังสีสังกูร. 2544. วิเคราะห์วรรณกรรมเพลงของสลา คุณวุฒิ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย(วรรณคดี) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- มรรยาท กิจสุวรรณ. (ม.ป.ป.) ความเชื่อดั้งเดิม. เอกสารประกอบการสอนวิชาวิวัฒนาการอารยธรรมไทย. คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- มาลินี ไชยชานาญ. 2535. วิเคราะห์วรรณกรรมเพลงลูกทุ่งของชลธี ธารทอง. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ภักยา ภักดีบุรี. 2535. การศึกษาวรรณกรรมเพลงของไพบูลย์ บุตรขัน. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา
- ยุบล เบญจรงค์กิจ. 2541. การวิเคราะห์ผู้รับสาร. กรุงเทพฯ. โครงการตำรานิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ราชบัณฑิตยสถาน . 2542. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ ๔ : อักษรเจริญทัศน์
- ราตรี ธันวารชร. 2541. การศึกษาคำในศิลาจารึกหลักที่ 1 ของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช. กรุงเทพฯ ๔ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ลักขณา สุขสุวรรณ. 2521. วรรณกรรมเพลงลูกทุ่ง. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- วิจิตรมาตธา , ขุน (สง่า กาญจนาคพันธุ์). 2543. ตำนานไทย. พิมพ์ครั้งที่ 5 . กรุงเทพฯ : โรงเรียนภาษาและวัฒนธรรมสมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี(ไทย-ญี่ปุ่น)
- วิจินตน์ ภาณุพงศ์. 2527. โครงสร้างภาษาไทย: ระบบไวยากรณ์. ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- วิลเลียม เจ. คอสเนอร์. 2545. วัฒนธรรมไทยในช่วงการเปลี่ยนแปลง. แปลตศย พรพฐู รูปจำลอง. กรุงเทพฯ ๔ : ประยูรวงศ์พรินติ้ง
- วินัย ศิริเสวีวรรณและสุรีพันธุ์ จำคำสอน. 2524.เพลงลูกทุ่งกับการสะท้อนภาพสังคมและวัฒนธรรม. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ศิริพร กรอบทอง. 2547. วิวัฒนาการเพลงลูกทุ่งในสังคมไทย. กรุงเทพฯ: พันธกิจ
- ศุภยง พันธุมโกมล. การเชื่อมโยงเนื้อหาของเพลงไทยลูกทุ่งยอดนิยมในช่วง พ.ศ. 2488-2535. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารมวลชน) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- สมควร กวียะ. 2539. การสื่อสารมวลชน บทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบ. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า
- สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. 2533. ลูกทุ่งกับเพลงไทย. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท. ใน การประชุมสัมมนาเรื่องเส้นทางลูกทุ่งไทย , หอประชุมเล็กศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย
- สุกัญญา ปารุงสุข. 2517. " ภาษาแห่งเสียงทอง". อักษรศาสตร์พิจารณา. (ตุลาคม)
- สุกัญญา ภัทรราชย์. 2540. เพลงปฏิพากย์ : ปฏิภาณของชาวบ้านไทย. กรุงเทพฯ. โครงการตำรา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุชา จันท์ธอม. 2531. จิตวิทยาเด็กเกเร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งเรืองรัตน์
- สุพัตรา สุภาพ . 2520. สังคมและวัฒนธรรมไทย ค่านิยม ครอบครั้ว ศาสนา ประเพณี. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช
- สุภัทร แก้วพัชร. 2546. การตั้งชื่อเพลงลูกทุ่งระหว่างปี พ. ศ. 2540-2545. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทย) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุวรรณ บัวทวน. 2524. "เพลงลูกทุ่งภาพสะท้อนการย้ายถิ่น". จุลสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (พฤษภาคม-ตุลาคม)
- เสฐียรโกเศศ. 2509. วัฒนธรรมเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 4 .พระนคร : ราชบัณฑิตยสถาน
- 2515. การศึกษาเรื่องประเพณีไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2 .พระนคร : ราชบัณฑิตยสถาน
- อเนก นาวิกมูล. 2527. เพลงนอกศตวรรษ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ
- อุปกิตศิลปสาร, 2535. เจ้าพระยา. หลักภาษาไทย (อักษรวิธี วจีวิภาค วากยสัมพันธ์ ฉันทลักษณ์). กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช
- Edward B.tylor. 1952. Primitive Culture.Newyork : Harper Torchbooks. Orig-1871
- Maslow,A.H. 1958. Motivation and Personality.Newyork:cambride University Press.
- Suttinee Kesten. 1988. Thai custom and beliefs. Thailand : Kurusapha Ladprao

สื่อออนไลน์

แคน สาธิตา [ออนไลน์] . เข้าถึงได้จาก <http://www.sac.or.th/newvicha/new267.htm> วันที่ 16 มกราคม 2548

การสัมภาษณ์

- พงษ์ศักดิ์ จันทรุกษา , นักแต่งเพลงลูกทุ่งอีสาน, 20 กุมภาพันธ์ 2548
- ศิริพร อ่ำไพพงษ์, นักร้องเพลงลูกทุ่งอีสาน, 28 กุมภาพันธ์ 2548
- สลา คุณวุฒิ, นักแต่งเพลงลูกทุ่งอีสาน, 8 กุมภาพันธ์ 2548

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ประวัติย่อของครูเพลงบางท่านที่เขียนเพลงให้กับศิริพร อำไพพงษ์

1. ประวัติย่อของสลา คุณวุฒิ

สลา คุณวุฒิเกิดเมื่อวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2505ที่บ้านนาหมอม้า อำเภอเมืองจังหวัดอำนาจเจริญ (เดิมมีฐานะเป็นอำเภอขึ้นตรงต่อจังหวัดอุบลราชธานี) บิดาชื่อนายบุญหลาย คุณวุฒิ มารดาชื่อนางก้าน คุณวุฒิมีพี่น้องร่วมบิดามารดาทั้งสิ้น 6 คนโดยสลาเป็นบุตรคนที่ 4 ในบรรดาพี่น้องทั้งหมด

ในด้านการศึกษา สลา คุณวุฒิเริ่มเรียนระดับประถมศึกษาที่โรงเรียนบ้านนาหมอม้า ตำบลนาหมอม้า อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ จนกระทั่งสำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 7 ในปี พ.ศ. 2518 หลังจากนั้นเขาได้ศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่โรงเรียนป่าดัววิทยา อำเภอป่าดัว จังหวัดยโสธร เมื่อสำเร็จชั้นมัธยม เขาจึงสอบเข้าเรียนต่อที่วิทยาลัยครูอุบลราชธานี จนสำเร็จการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง ในปี พ.ศ. 2525 หลังจากนั้นได้สอบบรรจุเข้าเป็นข้าราชการครู ในขณะที่รับราชการครู สลา คุณวุฒิ สมัครงานระดับปริญญาตรี วิชาเอกบริหารการศึกษาที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชและสำเร็จการศึกษาในปี พ.ศ. 2527

สลา คุณวุฒิ มีผลงานการแต่งเพลงจากเพลงแรกในชีวิตคือเพลงอดีตรักทุ่งนาแดง และเพลงที่ได้รับการบันทึกเสียงครั้งแรกคือเพลงสาวชาวหอ ขับร้องโดยรุ่งเพชร แทลมสิงห์ เมื่อประมาณ ปี พ.ศ. 2525 จนถึงปัจจุบัน มีผลงานเพลงทั้งในแนวเพลงเพื่อชีวิต ได้รับการบันทึกเสียงไปแล้วประมาณ 30 เพลง เพลงลูกทุ่งประมาณ 500 เพลง และยังคงกลอนคำให้กับนักร้องแนวหมอลำอีกประมาณ 200 กลอน รวมทั้งเพลงประเภทต่าง ๆ อีกมากมาย

ผลงานเพลงที่สลา คุณวุฒิแต่งเกือบทุกเพลงประสบความสำเร็จในระดับประเทศถือเป็นเพลงลูกทุ่งที่ได้รับความนิยมมากที่สุดและได้รับรางวัลสูงสุดในระดับชาติมาแล้วหลายเพลง ก่อนปี พ.ศ. 2540 คือเพลงกระต๊อหลงทาง ขับร้องโดย ไชยา มิตรชัย และเพลงจดหมายผิดของขับร้องโดย มนต์สิทธิ์ คำสร้อย จากปี พ.ศ. 2541-2542 คือเพลงยาใจคนจน ชายแรงแต่งนาง พี่เมาวันเขาหมั้น น้ำตาผ้าเหลือง คิด ร. หัวใจ ปี พ.ศ. 2543 เพลงรองเท้าน้ำหอม เหนื่อยไหมคนดี ขอคนรู้ใจ นักร้อง ม. 3 ต้องมีสักวัน สัญญากับใจ เพื่อรักเพื่อเราจากผลงานการแต่งเพลงเหล่านี้ทำให้มีนักร้องดังระดับประเทศคือไมค์ ภิรมย์พร ศิริพร อำไพพงษ์และนักร้องอีกหลายคนที่กำลังได้รับความนิยมสูงสุดในปัจจุบัน

นอกจากนั้น สลา คุณวุฒิยังได้ชื่อว่าเป็นนักแต่งเพลงที่นักร้องหลายคนยอมรับว่าสามารถแต่งเพลงได้อย่างลงตัวร้องง่ายและตรงกับเอกลักษณ์ของนักร้องแต่ละคนรวมทั้งยังเป็นนักแต่งเพลงคนเดียวที่สามารถแต่งเพลงให้กับนักร้องดังทั้งในอดีตและปัจจุบันที่สำคัญที่สุดคือเพลงของสลา คุณวุฒิมีเอกลักษณ์คือเป็นเพลงที่เข้าถึงคนทุกชนชั้นและสามารถนำเอาศิลปวัฒนธรรมอีสาน โดยเฉพาะด้านภาษาอีสาน นำเสนอได้อย่างลงตัวและเหมาะสมให้คนทั้งประเทศได้รู้จัก แต่ละเพลงยังได้ให้แง่คิดที่น่าสนใจไว้ทุกเพลงสมกับที่ก้าวเดินออกมาจากสถาบันฝึกหัดครูและความเป็นครู ที่แม้จะลาออกจากชีวิตราชการครู แต่ยังคงสามารถถ่ายทอดความเป็น "ครู" ผู้ "ลูกศิษย์" ที่เป็นนักร้องผ่านไปยังแฟนเพลงทั่วประเทศได้อย่างดีที่สุดในหลายผลงานเพลงที่ผ่านมา

ลักษณะเด่นในผลงานเพลงของ สลา คุณวุฒิมี 3 ประการดังนี้

1. เพลงของสลา คุณวุฒิ เป็นเพลงที่มีหลายรูปแบบ มีลักษณะผสมผสานระหว่างเพลงไทยเดิม เพลงพื้นเมืองหมอลำ เพลงภาษาไทยกลางผสมภาษาอีสาน และเพลงอื่น ๆ เช่น เพลงตะวันตก เพลงของประเทศเพื่อนบ้าน เห็นได้จาก ทำนอง คำร้อง มีลักษณะเฉพาะตัวทำให้ผู้ฟังมีความรู้สึกคล้อยตาม เกิดความสงสาร มีอารมณ์ขัน เสียงหัวเราะ แต่งเนื้อร้องได้ทันเหตุการณ์ ฟังได้ทุกยุคทุกสมัย
2. สาระในเพลงของสลา คุณวุฒิมีครบทุกประเภท เช่นกล่าวถึงความรักส่วนรวม คือรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และความรักส่วนตัวระหว่างพ่อแม่กับลูก ความรักของคนหนุ่มสาว รักสัตว์ รักลูกศิษย์ ชีวิตชนบทบางแง่มุม ปัญหาสังคม อาชีพ เศรษฐกิจ การแข่งขัน และเพลงที่เกี่ยวกับเทศกาลงานบุญ ประเพณีของอีสานได้อย่างน่าฟัง
3. การใช้ภาษาในเพลงของสลา คุณวุฒิ มีการใช้คำง่าย ๆ ไม่ฟุ่มเฟือย เนื้อหาคมชัด การใช้คำไพเราะ เหมาะสมกับอารมณ์เพลง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เพลงลูกทุ่งหมอลำของสลา คุณวุฒิแทบจะทุกเพลงได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในสังคมอย่างกว้างขวางในยุคปัจจุบัน

สลา คุณวุฒิมีหลักในการเขียนเพลงที่เป็นระบบ ชัดเจน จัดวางองค์ประกอบและแยกส่วนด้วยประสบการณ์ที่ศึกษาจากครูเพลงรุ่นเก่า ๆ หลอมรวมเข้ากับบทเพลงของคนรุ่นใหม่โดยมีเทคนิคและเคล็ดลับเป็นหลัก 5 ประการของการแต่งเพลง คือ " ขึ้นต้นต้องโดนใจ เนื้อในต้องคมชัด ประหยัดคำไม่วกวน ทำให้คนฟังนึกว่าเป็นเพลงของเขา จบเรื่องราวประทับใจ" ซึ่งหมายถึง

1. ขึ้นต้นด้วยโทนใจ หมายถึงโทนใจผู้ฟังด้วยคำร้องหรือประโยคเด็ด ๆ แต่ถ้าหาประโยคเด็ด ๆ ไม่ได้ ก็ต้องใช้ทำนองขึ้นมายุ่มเนื้อร้องให้ไปด้วยกันทำให้คนฟังสนใจตั้งแต่เริ่มแรก
2. เนื้อในต้องคมชัด หมายถึงการเดินเรื่องให้คนฟังเห็นภาพ หรือเรียกว่าให้มีกลิ่นของเพลงเพื่อให้คนฟังจินตนาการได้ว่ากำลังพูดถึงอะไรอยู่ เช่นถ้าเป็นชนบทก็ต้องมีฉากเถียงนาทุ่งข้าว ทุ่งหญ้า ถ้าเป็นเรื่องหนุ่มจับสาวห่างต้องมีฉากบันไดเลื่อน หรือมีสิ่งที่มีอยู่ในห้างสรรพสินค้า ถ้อยคำเหล่านี้ต้องมีในเพลงเพื่อให้คนฟังนึกภาพออก
3. ประหยัดคำ ไม่วกวน หมายถึงการตัดคำฟุ่มเฟือยออก ถ้อยคำที่ใช้แทนตัวผู้หญิงอย่างเนื้อเย็น เนื้อทอง ทรมายัย ที่หยิบมาใช้อย่างเกินพอดี ทำให้เปลืองเนื้อที่โดยเปล่าประโยชน์
4. ทำให้คนฟังนึกว่าเป็นเพลงของเขา หมายถึง ทำให้ผู้ฟังรู้สึกว่าเป็นเพลงแทนตัวเขาได้
5. จบเรื่องราวประทับใจ การจบคือการสรุป ทั้งนี้อาจสรุปเป็นคำตอบที่ชัดเจนหรือหาคำตอบไม่ได้ต้องทิ้งเป็นคำถามเอาไว้

2. ประวัติย่อของพงษ์ศักดิ์ จันทรูกษา

นายพงษ์ศักดิ์ จันทรูกษาเกิดเมื่อปี พ.ศ. 2481 ที่จังหวัดอุบลราชธานี สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่โรงเรียนอุบลวิทยากร จังหวัดอุบลราชธานี หลังจบการศึกษาแล้วได้ทำอาชีพหลายอย่าง เช่น ครูสอนโรงเรียนเอกชนช่วงปี พ.ศ. 2498 - 2500 ด้วยความรักในศิลปะการแสดงจึงใช้ความสามารถและพรสวรรค์ในการประพันธ์เพลงในนามปากกาว่า พงษ์ศักดิ์ จันทรูกษา ให้แก่นักกร้องในยุคนั้นหลายคน นอกจากนั้นยังได้รับรางวัลภาพยนตร์ที่โรงภาพยนตร์ในจังหวัดอุบลราชธานีไปพร้อมกัน ต่อมาฝีมือที่พัฒนาขึ้นและได้รับการยอมรับในวงการศึกษาได้เขียนบทละครวิทยุออกอากาศส่งกระจายเสียงเผยแพร่ไปอย่างกว้างขวาง ในสถานีวิทยุต่าง ๆ ในภาคอีสานโดยเฉพาะจังหวัดอุบลราชธานี จนเป็นที่รู้จักของประชาชนโดยทั่วไป ในระยะต่อมาได้พัฒนาเป็นผู้กำกับภาพยนตร์ได้สร้างและกำกับภาพยนตร์พร้อมทั้งเขียนบทภาพยนตร์อยู่หลายเรื่องโดยเรื่องที่ทำให้มีชื่อเสียงและรู้จักอย่างแพร่หลายคือเรื่องมนต์รักแม่น้ำมูล กล่องข้าวน้อยฆ่าแม่ เป็นต้น

นอกจากนั้นนายพงษ์ศักดิ์ยังได้ประพันธ์บทกวีนิพนธ์ที่สะท้อนเรื่องราวของสังคมอีสานเผยแพร่ไปยังสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ พร้อมกับนำความรู้ด้านการประพันธ์ การเขียนบทภาพยนตร์ การเขียนบทเพลง ตลอดจนความสามารถในแขนงอื่น ๆ ถ่ายทอดให้แก่ประชาชนและเยาวชนในสถานศึกษาซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาในยุคใหม่ ผลจากการอุทิศเพื่อสังคมและฝากผลงาน

ด้านศิลปะการแสดงฝากให้ให้แก่ประชาชนนี้ ทำให้มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีมอบปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิตกิตติมศักดิ์ให้แก่นายพงษ์ศักดิ์ และได้รับการยกย่องจากสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสานให้เป็นศิลปินพื้นบ้านอีสาน สาขาวรรณศิลป์ (การประพันธ์เพลงและบทภาพยนตร์) ในปี พ.ศ. 2547 อีกด้วย

ภาคผนวก ข
เนื้อเพลงของศิริพร อำไพพงษ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. อัลบั้มลูกทุ่งบ้านคอนซดที่ 1 : ปริญญาใจ

ปริญญาใจ

คำร้อง / ทำนอง สลา คุณวุฒิ เรียบเรียง จิระวัฒน์ ปานพุ่ม

ได้อีกกับอายเหมือนได้ปริญญา ชีวิตคู่สาวบ้านนาวุฒิการศึกษามีน้อย ขาดโอกาสเรียนเพราะจนเป็นคนเดือนลอย โชคดีมีอายเฝ้าคอยหยัดยืนให้โอกาสใจ ยิ่งคบยิ่งใกล้มันใจ อายเป็นคนดี ยามเจ็บยามช้ำชีวิตน้องมีอายคอยค้ำไว้ เป็นพี่ยามท้อ เป็นพ่อยามน้องหวั่นไหว ยามป่วยเฝ้าดูแลใจอายคือผู้ที่ให้เรื่อยมา บุษายายเป็นพ่อพระในใจ เชื่อไหมเชื่อใจอายทุกเวลา ด้อยโอกาสเรียน ได้รักจากอายแทนค่า ขอบคุณสวรรค์เมตตาประทาน อายมาอายุใจ

ส่งฮักส่งแสง

คำร้อง / ทำนอง สลา คุณวุฒิ เรียบเรียง สหัฐ วรรณเชษฐ์

หอมผักขะแงงผู้ใดหนอแงงหนอไม้ กลิ่นหอมลอยมาชวนใจ ให้คิดขอดอายคนนั้น วันกินข้าวป่าก่อนลาไปขายแรง อายบอกเราต้องห่างกันเพื่อฝันและวันของเรา ทั้งทุ่งนาเหงาถิ่นอีกที่เราปลูกฝัน ส่งอายขึ้นรถราพันห่างบ้านอย่าลืมคำเฝ้า สูดงสายเตี้ยวย่าที่เยวลิมสายใจเรา น้องอยู่ผู้ฝนทนหนาวเฝ้าคอยอายมาเคียงข้าง เห็นนกสร้างรังก็หวังเห็นอายสร้างตัว มองนายามมีดม้วน้องกลัวใจอายหลงทาง กลัวสาวแทรกชิมจน ลิมน้องผู้อยู่หลัง กราบพระขอพรทุกอย่างเพิ่มหวังให้รักมีแรง หอมผักขะแงงคิดขอดอายแสงแห่น้อ กอดฝันคอยเฝ้าคอยรอ บ่ให้อีกเขาแหงแฉ่ง สู่งานเคื้ออายน้องคอย ส่งฮักส่งแสง กลับมาให้หอมแก้มแ่งน้องจะแงงหนอไม้คอยรอ

เสียงนกสะกิดใจ

คำร้อง สลา คุณวุฒิ /คุณก้อย วงดนตรีสายสัมพันธ์ ทำนอง ขับโสม เรียบเรียง วิทยา กีฬา

ดนตรี...(เกริ่น) ใหม่ ใหม่ แก้มอาย ใหม่ ใหม่ น้ำตานองไหลริน ฟังเสียงนกสะกิดใจ คิดน้าอายผู้แฟนเก่า น้าต่าย้อย...(ดนตรี) ...น้าตาสาวรินย้อย เสียแงคอยคิดตั้งต่อ ชายเอ๋ย พอฟังเสียงนกฮ้องคือมันฟ้องบอกข่าวใจ หนา..ชายนา.. โพระดกนกฮ้องเข้าทำนองอายตัวแก่ง มาชมเหมงผู้ฮักอาย หลงยืนให้ไต่ข่าวมา สัญญาอายบ่แน่ ถึก เขาแหงกะแหงหายหลอยแแต่งงานหนีไป บ่เบิ่งใจกันพอน้อย อายมาหลอยไกลข้าง ไปนอนฮั่งกับคนอื่น หนทางน้องสร้างไว้ สังกมาให้ผู้อื่นเที่ยว หนอ ชาย นอ... (เพลง)ใจฟ้อเมื่อไต่ยินเสียงนก โทหก โทหก คอยย้าเตือนหัวใจ อายเคยจะสู่อิววาทีก่อนเข้าพรรษาหน้าฝนปีกปลาย บัดนี้อายมา

แปรผันไปขอแต่งกับคู่สาวบ้านไกล รับบัตรเชิญกัมหนาน้ำดาไหล น้ำใจของอ้ายช่างคล้ายกับเสียงนกเดือน เบือนน้ำตาสองแฉกม อยากรไปแทนวันอ้ายแต่ง จักคราวได้ ย่านแต่เซหมื่นล้ม โคมเจ้าใส่พาวขวัญ ชายเอ๋ย กัมหนาน้ำนี้ไกลบ้าน ชนเถียงนาอยู่เอ้าอั้งหนีคนแห่รอบข้าง กะยังพ่อนกโห่แซว แนวนางแบ่งปันสร้าง กฐินแสบไต้แห่ เขานั่นผู้บ่สร้าง สักมาได้ดอกแหไปน้อ ชาย น้อ... (เพลง) พอที่ชาตินี้บุญน้อย ต้องของปล่อยไปตามกรรมตามเวร ฮักบ่มีความหมาย ผลสุดท้ายกลายเป็นฮักเหลือเงิน อวยพรให้อ้ายสมบอง ส่วนตัวน้องขออยู่ตามเวร ชาติหน้าถ้ามีหากพันเวร ขอเกิดเป็นคู่ฮักตลอดไป (ซ้ำ) (ดนตรี)...

คอยฮักคินใจ

คำร้อง / ทำนอง พงษ์ศักดิ์ จันทรูกษา เรียบเรียง วิทยา กีฬา

ไฉ่ความรักเขาเหมือนกาสะเลาะตากัน กลีบสววันวานบ่บานทิ้งก้านหล่นดิน เหมือนอ้ายคนไกล มาหลอกให้ใจโอบบิ้น ปลูกรักงอกเงยแล้วเหยียบให้ล้มจมดิน จากเริ่มเป็นล้มสิ้นรักเดียวเพียงเสี้ยวเวลา แว่วคำสัญญาเมื่อคราเราเคยเคียงใกล้ ออกอ้อนเอาใจอยู่ไหนไม่เคยห่างตา อ้ายเปรียบฮักเขาเหมือนดอกกะเลากกลางนา สีม่วงอมเทาอาจเหงาแต่ดูงามตา แต่แล้วอ้ายก็ร้างลาเมื่อกาสะเลาร่วงเลย เคยเข้าหยอกบอกรักฮัก สุขใจนึกเมื่อยามฮักหวาน คำพรวดเอ๋ย ปานนี้หน้ออ้ายมีไผ่แนบใจซิดเซย ช่างลืมเลยที่เคยบอกใครให้หรือ ไฉ่ความรักเขาเหมือนกาสะเลาร่วงหล่นกลีบบางเปี้ยกฝนเหมือนคนน้ำตาคลอ อ้ายใจคำหรือไม่ยอมจำคำรอ ขอส่งข่าวใจ จากสาวที่อ้ายเคยจ้อ ถึงกาสะเลาแห่งผ้อแต่น้องยังรอฮักคิน ขอส่งข่าวใจจากสาวที่ไม่เคยท้อ ถึงกาสะเลาแห่งผ้อยังรอรับอ้ายคินใจ

รักเศร้าสาวขอนแก่น

คำร้อง / ทำนอง สลา คุณวุฒิ เรียบเรียง สหิต วรรณชษฐ์

นัดเที่ยวงานใหม่แต่อ้ายกลับไปงานช้าง สาวเมืองแก่นขอนแก่นทางอยู่ข้างบึงแก่นนคร หนุ่มบุรีรัมย์หลอกให้คิดน้าอ้อนต้อน ถูกสาวสุรินทร์เว้าวอนใจอ่อนจนลืมสัญญา เขาถือกันหนาว่าอ้ายถูกสาวกันไว้ เขารินสุรารคใจทำให้ถูกมนต์ชักพา ฟังข่าวคนลือน้องแทบเป็นลมกัมหน้าเสียงแคนลายลมพัดพา ส่งมาน้ำตา ร่วงริน งานใหม่ผูกเสี่ยวฝ่ายขาวผูกอ้ายบ่อยู่ งานช้างสุรินทร์คิงสู่มัดใจอ้ายไว้ทางคิน เสียงแคนลายเศร้ามันบ่เท่าสุราสุรินทร์ งานใหม่ฝ่ายฮักเฮาสิ้นอ้ายโอบบิ้นบ่มีน้ำใจ นัดเที่ยวงานใหม่แต่อ้ายกลับไปงานช้าง หนุ่มเขาพนมรักจางวงช้างผูกหลังนารายณ์ ใต้ร่มต้นคุณนึ่งฟังเสียงแคนฮ้องให้ ปีนีชาติที่งานใหม่ น้องซำใจที่เมืองหมอแคน

ทุ่งรักษาเรา

คำร้อง / ทำนอง วีระเดช ไกรศรี เรียบเรียง วิทยา กีฬา

รุ่งอรุณแสงแดดอุ่นสาคลอศศิวิไล์ เสียงเกราะแฉ่วมาแต่ไกลฝูงวัวควายถูกค้อนลงมา
ผู้สาวเอวอ่อน ทาบคอนกระบุงกระต่า ผู้บ่าวแบกไถขึ้นป่า ใต้คันทนาผิวกวอนวอน น่องกับ
อ้ายเคยได้ฮักแพงแบ่งปัน อ้อมกอดแห่งทุ่งกันดาร เมื่อปีนั้นก่อนลาจากจร ทุ่งแล้งนา แก่นแต่
เสียงแคนจากใจเว้าวอน ยามห่างน่องยังอาทรคิดถึงคอนสองเฮาร่วมทาง แมงกุดจีบีนรีใส่กอง
ซี้ควาย เข้าป่าไปหาหน่อหวายมาแกงใส่กับใบย่านาง ยอดมะขามอ่อนต้มสับกับอึ่งบักย่าง
คอกกะเจียวเขียวแดงชิมทางเก็บมาดวกกินกับป่น เขาสองคนจากกันคนละทาง อยากรวน
อ้ายคืนไปฟังเสียงโปงลางคู่ขางกองโพน ไปกินข้าวป่าทวนสัญญาได้กกระโดน สำเนาเสียง
ซุงลายโยนคู่สองคนที่ทุ่งนาเรา

อกสาวไกลบ้าน

คำร้อง / ทำนอง สลา คุณวุฒิ เรียบเรียง สหัทธ วรรณเศรษฐ์

(เกริ่น).เหมือนตั้งนกหลงป่าเหมือนตั้งกาหลงรัง หอบเอาความหวังจากทุ่งกันดาร สู
เมืองแวงไฟใจเหงา ไร่สาวบ้านไกล ทุ่งแรงสู้งานทอดผืนรอวันกลับมา....(ซ้ำ)(ดนตรี)..กอด
หมอนนอนข่มใจ สาวบ้านไกลใจอาวรณ์ เลิกงานกลับมาห้องเช่าความเหงาตั้งผ้าหม่นนอน แฉ่ว
เสียงนกหลงคอน ร้องฮ้ออนอ่อนแสงเดือน (ซ้ำ) ..ใจลอยคอยห่วงหาคิดเห็นหน้าแม่อยู่เฮือน
หลับตาเห็นแวต่าพอบอกความท้อไม่ลบเดือน ห่วงหลายยามรางเหือน นับปีเดือนคืนท้องนา
(คอยปีเดือนคืนท้องนา) ..บูชาพระช่วยคุ้มครองยามเมื่อสองมือลูกผืนผ้า ตื่นเข้าให้มีแรงสู้งาน
ให้มีเงินกลับบ้าน ยามฝนมาวอนช่วยคุ้มที่น้องท้องนา ให้อยู่พร้อมหน้าเมื่อคราลูกกลับไป
(ซ้ำ) สัญญาได้กกระโดน ผู้ลางคนยังคาใจ ยามไกลจำน่องได้บลิ้ม แล้วบหรือพ่อผู้ใหม่ คิด
ถึงมายามโตทอดรูปอ้ายกลมใจนอน (ซ้ำ) นี้ออนแสงส่องจาง นกหลงรังยังฮ้ออน เหมือน
เราสาวไกลบ้านหลับตาผืนยังอาวรณ์ รอวันสวรรค์ให้พร นกหลงคอนย้อนคืนป่า สาวบ้าน
นากลับเฮือนนอน

หนีแม่มาพักรัก

คำร้อง / ทำนอง สลา คุณวุฒิ เรียบเรียง สหัทธ วรรณเศรษฐ์

เมื่อกินน้ำตาจึงรู้ค่าของคำเตือนแม่ เชื่อในรักแท้ผืนคำแม่หนีตามพี่มา ยอมกินก้อน
เกลือเพราะเชื่อในคำสัญญา อยู่กินนานไปจึงรู้ค่าของความเป็นพี่ สิ่งที่เคยดีไม่คงที่เมื่อมีหนี้สิน
สัญญามากมายลบลือนได้ไม่อายุฟ้าดิน จากจบคือรักโอบยิบติดสินด้วยคำกล่าวลา มีดปานกำ
ดา ร้าหารักคงไม่หวนจึงได้มาคิดทบทวนถึงคำที่แม่กล่าวมา รักไม่ระวังพาดหลังจะกินน้ำตา
เขาทิ้งลูกแล้วแม่จำ แม่พูดมาเป็นจริงทุกคำ เมื่อความซ้ามา จึงเห็นค่าของความเป็นแม่ หอบ
ความรักแพ้มอบให้แม่แสร้อยใจซ้า จบตำราเรียนหลักสูตรผู้ชายใจดำ จากนี้จะเชื่อฟังคำรักใคร
ขอฟังคำแม่

ส่งตัวเจ้าป่าว

คำร้อง / ทำนอง สลา คุณวุฒิ เรียบเรียง บุรินทร์ มาศงามเมือง

เสียงพิณแคนท้าวแห่เจ้าป่าวเข้าหอ น้ำตานองไหลคลอสุขเกิดหนอสองเจ้า เสียงโห่ตามดาร่องนำหน้ากลองยาว น้องเป็นแฟนเก่าส่งเจ้าป่าวริมทาง อักลิ้นหวังแต่น้องยังปลื้มใจถึงเป็นคนพ่ายแต่ก็บ่เคยคิดชิงชัง อ้ายเข้าวิวาทเข็ดน้ำตาส่งทาง ถึงมีความหลังก็ปล่อยางหัวใจ (คนตรี) อวยพรให้อ้ายเป็นเจ้าป่าวที่ดี เมื่อเป็นสามีก็นำทางรักได้ เป็นพ่อที่ดี และเมื่อมีลูกสืบสาย สร้างครอบครัวใหม่ให้สคสยีนนาน (คนตรี) เสียงแคนลายจ้าวเมื่อเจ้าป่าวเข้าหอ อ้ายเอ๋ยฮู้ว่าหัวใจน้องสั้น แต่ก็ทนไหวเพราะทำใจมานั่นนาน บ่ได้แต่งงานก็ยังอึดแพงใจ แสงมอแสงไฟในห้องหอแอบน้ำตาคลอก็ทำใจแข็ง พิธีส่งตัวสิ้นลงไฟสิ้นแสง ชมใจแสงส่งพรให้อ้ายโชคดี

อยากลิ้มแฟนเขา

คำร้อง / ทำนอง สลา คุณวุฒิ เรียบเรียง จิระวัฒน์ ปานพุ่ม

เว้าแบบแปนๆถึงอ้ายมีแฟนน้องยังคิดฮอด ผ่านมาเหมือนคนตาบอดเสียวรอยกอดให้แฟนผู้อื่นนึกว่ายังโสดเทให้หมดหัวใจไม่ฝัน เมื่อรู้อ้ายมีคนอื่นใจละอื่นกลิ่นก่อนน้ำตา ยอมตัดใจลาที่เกิดปัญหาว่าลืมบ่ได้ ถึงตัวหนีมาสนไกลคำอ้ายยังเฝ้าตามมา ภาพในอดีตยังจำติดแม้นยามห่างตา ฉีกรูปฉีกคำสัญญาที่ผ่านมาเพื่อพาใจเมิน กลุ้มใจเหลือเกิน ห่างเหินก็ยิ่งฮ้อฮอน คีตฮอดแฟนเขาร้าวรอนตัดใจรักก็จนทางเดิน กลับบ่ได้ไปบ่ฮอดจอกพอกกระเทิน อยากแห่หนอหลงฮักซู้เพื่อนอยู่ก็เขินเมินก็ซ้าใจ เว้าแบบแปนๆถึงอ้ายมีแฟนน้องยังคิดฮอด คงจำอ้ายไปตลอดจำออบกอดจนฮอดวันตาย อยากลิ้มให้จบแล้วเดินหลบเส้นทางร้างไกล บ่ฮู้อีกนานเท่าใดลิ้มใจลิ้มอ้ายได้..ลง

2. ลูกทุ่งบ้านคอนซุกที่ 2 : สู้เพื่อน้องได้ไหม

สู้เพื่อน้องได้ไหม

คำร้อง/ทำนอง สลา คุณวุฒิ เรียบเรียง เค่น ดอกจาน

หากใจมีรัก อุปสรรคคือยากำลัง ละน้องคอยให้ความหวังย่านอิหยังเล่าอ้าย อดทนไว้ อ้ายอย่าถอยมีปัญหาเรื่องใหญ่หน่อยสองเฮาส้อย ออกแสงเซ็นสู้ให้พ่อแม่เห็นว่าอ้ายเป็นคนจริง ถ้าวรยังอยู่ขอให้ยืนสู้เพื่อน้องได้ไหม ก้าวสู่เส้นชัยที่สองเราหมายมั่น น้องยอมรับว่าอุปสรรครักยังกีดกัน พ่อแม่ยังไม่เชื่อมั่นน้องหวังกลัวอ้ายถอดใจเพราะความฮักอ้าย น้องจึงคอยให้แรงใจเสมอ หากอ้ายต้องเจอคู่แข่งที่มาวุ่นวาย ให้อ้ายสู้เขาอย่ายอมยกน้องให้ใคร เพราะน้อง ฮักใบ บ่ได้ด้วยใจฮักอ้ายหมดแล้ว ... (คนตรี) หัวใจแป้วปาดยามใดฟังคำอ้ายเว้ามาใส่ (ซ้า) ว่า บ่ ไหว อ้ายสู้เขา บ่ ได้ สียอมแพ้ยกรง อ้ายคง บ่ ได้ ฮัก น้องจริง คอยแต่จะทิ้งเมื่อมีก้าแพงใจ แค่มีกู่แข่งก็บ่นจะถอยร่าไป แต่เพื่อน้องบ่นก็บอกจะของลาไกล หากอ้ายฮักน้องจริงใจ อยากขอให้

อ้าย...ทรนง.. ยินยอมให้คู่แข่งต้องเลิกรา มีมานะจนพ่อแม่แม่นองตกลง มีกำแพงรักโถมแรงทะลายลง ทำใจมั่นคงเพื่อรักสองเราสมปอง (ดนตรี) ทนเพื่อน้อง สู้เพื่อเขาสองได้ครองคู่สมสา (ซ้ำ) มีไผ่มา นางขอยืนฝ่ายอ้าย บอนได้ผ่านสีย่อยชู ถ้ารักยังอยู่ ขอให้ยืนสู้เพื่อน้องได้ใหม่ สู้ได้ใหม่ ทนได้ใหม่เมื่อเจอปัญหา ฝ่าความจนยากหักคู่แข่งสร้างแรงศรัทธา สู้ให้ชนะใจแม่พ่อแล้วมาขอ แต่ง เอาแรงอีกเป็นแนวตั้ง (ซ้ำ) เอาความหวังเขาสร้างเป็นคู่ รวมพลังสองคนล่ออยู่ คอยสู้ อักกนอม อ้ายอย่าโยให้น้องเป็นของคนอื่น ให้หยัดยืนสู้เพื่อน้องให้ได้ อย่าถอยเตื่อใจนางขอร้อง

สงกรานต์สัญญาใจ

คำร้อง/ทำนอง สลา คุณวุฒิ เรียบเรียง เต๋น ดอกจาน

สงกรานต์นี้ตกกันมาสงใจ ยังจำบ่อ้ายนัดกันไว้ปีก่อน ความจนทำสองเขาห่าง เดินทางจากบ้านเกิดเมืองนอน ไปทำงานคนละบ่อน นัดกันคืนตอนก็คือตอนสงกรานต์ หยุดงานให้เมื่อบ้านตามสัญญา สิบเมษาคงได้พ้อหน้ากัน พาใจกลับมาทวนคงามซึ่ง หอบความคิดถึงมาเติมความผูกพัน สงกรานต์อย่าลืมทางมาบ้าน ยามฮอด วันนั้นน้องสิไปคอยอยู่บ้านเฮา (ดนตรี) โอเต๋พี่ชาย เอ๊ย...ชายเอ๊ย อย่าลืมละคำเว้า คำที่สองดอกคนเฮา เว้าหน้ากันไว้ปีก่อน โอยหนอ อยู่กันแท้ ทุ่งนาตอน ตอนตะเว็น ดอกคำคล้าย อ้ายเคยต๋อยว่าอักษาง ชายเว้าต๋อยว่า อักษาง เด๋หนอ อ้ายเอ๊ยๆ สงกรานต์อย่าให้สัญญาอ้าง อย่าให้ความหวังน้องพัง เสียก่อน ย่านอ้ายพาผู้สาวมาอย่าใจ ยามอยู่ห่างไกลย่านหัสใจ โคนตัดรอน ย่านเต๋ ...ย่านน้ำตาเปียกหมอน สงใจวิงวอนให้อ้าย มั่นคงในสัญญาให้กลับมาพบกันวันสงกรานต์ หยุดพักเรื่องงานมาเติมฝันที่บ้านนา ในห้องดวงใจมีทุกซัดยังตกค้าง ให้กลับมาล้างด้วยน้ำมนต์หลวงตา สรงน้ำขอพรผู้เฒ่าผู้แก่ ให้ชื่นชีวา ดอกคุณบ้านนาคนานคอยท่า หมูเฮา (ซ้ำ) โอเต๋พี่ชายเอ๊ย ชายเอ๊ย กลับเมื่อทวนดอกคำเว้า อย่าเมามวนอยู่ห่างไกล พาหัวใจอ้ายกลับมาต่อสัญญา สองเฮานั้น นางสิคอยดอกคำมันวันสงกรานต์ได้ติดต่อ โอยหนอ จองต๋อรถ บขส. กลับเมื่อรอดอกพบอ้าย สงกรานต์ใกล้ อ้ายอย่าลืม สัญญาไว้อ้ายอย่าลืม ...ๆ... เต๋หนอ อ้ายเอ๊ยๆ...ๆ..ๆ

ลางร้ายในสายตา

คำร้อง/ทำนอง สลา คุณวุฒิ เรียบเรียง เต๋น ดอกจาน

เห็นแววหลายใจ หลายใจในสายตาพี่ ตั้งแต่ไปไ้้งานดีที่มีสาวงามร่วมงาน คาซึ่งที่คอยมองกัน บัดนี้ไม่มีแววหวานพบกันที่แสนเย็นชา น้องทวงสัญญา มองหน้า สายตาพี่หลบ คำพูดเมื่อคราวแรกพบว่าจะขอวิวาห์ บัดนี้...ไม่พูดถึงเลยสิหนา ยามน้องสบตาเหมือนว่ามีลางเตือนใจ มีสาวใกล้ เมื่ออัฐข้าววางใจบ่อ หึงเจ้าจ๊กหน้อย (ซ้ำ) ย้อนว่าคอยเชื่อคำอักษางเจ้า ผู้ใดเว้า บ่ ว่าน่า เชื่อคำสัญญาจึงกล้าเชื่อใจ ถึงใครต่อใครหลายคนจะแซวเรื่อยมา คิดว่าเขาหยอกที่บอกอ้ายลืม สัญญาควงสาวร่วมงานที่เยาว์บาร์คาเฟ่ ทุกคืนสิ้นเดือน มีคนเตือนทั้งเพื่อนและญาติผู้ใหญ่ น้องไม่เชื่อใครมันใจพี่ไม่ลืมเตือน แต่ในวันนี้สิ่งที่ส่งสัญญาเตือนคือแววตา คล้อยเคลื่อนไม่เหมือนแรกเราคบกัน แววดานั้นที่มองชวนฝันถึงวันนี้ มาเปลี่ยน (ซ้ำ) พอสาวเวียน

หลายเดือนผ่านไปแววตาอำยกะเปลี่ยนผัน มอง บ่มัน คือวันแก่คราวหลัง มีอิหยัง เสียงใน
 สายตาที่ ให้วามาเคื้ออำย ลางบอกใจยามได้มองตา จากหวานกลายเป็นเย็นชา ที่จำหมาย
 ความว่าอย่างไร ตามทุกคราวที่ก็เเมนไป ตามทุกที่ที่ตอบเลี้ยงไป ถึงคนปากแข็งเพียงใด แต่
 สายตาที่มีแววแววเคื้อแววหวานซึ้ง (ซ้า) อำยถึกไผ่คิง นัยน์ตาซึ้งคือหล่า ใจผวยามสบตา
 ไกลๆ ลางร้ายแมนส่งเดือนรักคงเลื้อเหมือนคำคนสา เหมือนแววตาบอกร้องเตรียมทำใจ ให้ทำ
 ใจ ให้รีบทำใจ รีบทำใจ (ซ้า) สัญญาณเดือนนัย...นัยน์ตาพอง

ใช้รักใช้ใจ

คำร้อง/ทำนอง สิริ เอราวัณ เรียบเรียง แดง พลาญชัย

เจ็บกายพอทนได้ ละน้องเจ็บหัวใจก็กับใช้ บ่ ทันทรวง ให้หมอยา ตำราหลวง วินิจฉัย
 กะ บ่ พ้อ ทรงใช้ บ่ใส่ยา โรคไข้ใจหรือว่าเป็นโรคบ้า วิญญาณรักมาดวงหลอน ถึงยามหลับยาม
 นอนเป็นห่วงเขา บ่ วายเวิน โรคร้ายอันใด สูสิงใจ น้องนางจึงเศร้า ออกอาการเงิบเหงา ซึม
 เศร้าเหมือนคนติดยา เมื่อสองเราจากกัน แต่คืนนั้นรำพันเรียกหา หัวใจเมื่อพี่ไปไกลตาทุกข
 ใจเมื่อพี่ไกลลับตา คงลืมสัญญา นับเวลาเฝ้าคอย หลายเดือนจ้อย กะบ่ เห็นฮอย หัวใจน้องมัน
 ฮวน (ซ้า) เหมิดชบวนดูท่า หลงบ้าเชื่อคำ เด็กดินซ้าเดือนตำดาวตก หัวอกคนรอมอดตายทรวง
 อำยมาดวงจกกินดับกินไส้ ลงหวิดหัวกระโต สว่างแล้วหนอที่ คิดสิหนีให้พ้น บ่ เห็นชนเรือนง่า
 น้ำคำหวานปากหวานคอ คำรักบ่อยอ พี่ยามาเสแสร้ง ใจไม่ถวิลแต่ปลายลิ้นพลิกแพลง หลบ
 หน้าเบือนหน้ายแหนง ไม่แก้งแต่เจตนา อยาکنั่งกลางหัวใจคนแก้ง ร้องเปล่งคำรักก้องฟ้า หึง
 หวงรักสุดพรรณนา เป็นยาวิเศษของหัวใจ ใช้หยังยาบรรเทาได้ (ซ้า) ใช้ใจของน้องอำยฮิน ยา
 แก้กินเล็งหา บ่ พ้อ ขึ้นอำย บ่ ซอยชู ยาแก้ไออุ่น (ซ้า) ความฮักของคุณคือยาแก้ คือยาแก้

สาวสำน้อยสำออยฮัก

คำร้อง/ทำนอง หม่อม ลำเซ เรียบเรียง วิทยา กีฬา

โอยฟ้าเอ๋ยฟ้าฮ้องสั่งละฟ้าโอยเคื้อฟ้าฮ้องสั่ง น้ำตาลั่งชโลมหมอน สาวศิริพรอนคอย
 เกื้อ ปวงละเมอหาชายซู้ละน้ำตาไหลกำพรัคู้ มัก บ่ สมมาคแมน ตะแคงให้ ไสแต่หมอน ผวา
 นอนคราง เออ...โอย...ละหนา...ละมาบัดนี้ เมยวจิกอกสาวสำน้อย ผู้จอยวอยขึ้นมาใหม่ วย
 สดไสซาบซ่า กำลังบ้ำคำบ่ฟัง เสียงเนื้อสาวน้องแตก ดังเปรี้ยงป้าง โป้งคังกว่านอเสียงปิ่น ยาม
 กลางคืนนอนครวญคราง ย้อนกะนึ่งอยากมีคู่ ละนอนตะแคงหรือนอนขดขี้คู่ เหงาหัวใจเออยบ่
 เคยล่วง โอย...โอย... รักครั้งแรกย่านถึกหลวงหรือเขาตัวหลอกต้ม ลินอนให้ดอก ใส่หมอนในหัว
 อกนี้เคื้อดฮ้อน ซ่อนฮักอยู่ดอกในใจ บ่กล้าไซบอความฮัก คอบวาวัยดอก ยังน้อย ละมีแต่
 สำออยเว้า กระจกเงาเว้าเป็นหมู ปิคประตูแล้วนั่งจ้อง จาเว้าอยู่ผู้เดียว ได้แต่เหลียวมองบ่าวครู
 ที่เดินผ่าน หม่อมทหารตำรวจไทยเขาไม่สน ลูกเก่าแก่เขาไม่แคร์เพราะเราจน จิตลับสนเพราะพี่
 หม่อม อ.บ.ต. เห็นคุณหมอนำเคล้าคลอแต่ไม่กล้า คักดินาเราห่างกันฉันไม่สม ปลัดหม่อมนาย
 อำเภอห่างกันจม เราจะสมกับชายใดให้พะวง โอย หลับบ่ลง จังมาเว้า เอาความจริงคอกมาว่า

นอกตำราอีกไปได้ กลัวไต่บ้านตอกพื้นหยัน พ่อแม่เพื่อนขอคัดค้าน อย่ามีอีกในวัยเรียน ให้พากเพียรหาการงาน อย่าคิดฝันในวันนี้ ละมิงงานดีมีเงินพร้อม การงานเคยเป็นหลักแหล่งเด่นคนอีกแพง ป่ต้องย่าน มีแท่คอกแน่นอน อย่าไปฟ้านรึบร้อนในความฮักงานจักเสีย งานบ่เสียแฟนคงมี ให้จ้อจำเต้อเอาไว้ ละอย่าสิไปหาเล่น ฟินดิน บ่เข้าท่า ละมันสิเหม็ดราคา (ซ้า) ความสวยสาวเจ้าสิฮ้างราตานั้น สิ บ่ มี โอย เต๋นาง เออ เอย โอย ละหนา

อายของบัตร์เชิญ

คำร้อง/ทำนอง สลา คุณวุฒิ เรียบเรียง เต๋น ดอกจาน

อยากเป็นเจ้าสาวแต่หาเจ้าป่าวบ่ได้ เป็นโรคอยากอายยามโตได้ของบัตร์เชิญ เห็นเพื่อนเขาแต่ง แสงใจเราเหลือเกิน รัววงบัตร์เชิญทุกคราวเหงาใจทุกที ในแต่ละปีต้องเที่ยวไปช่วยงานแต่ง เพื่อนถามที่มแต่งงานเมื่อไหร่หนอจะไซคอดี อยู่กับความเหงาเป็นสาวก้นานหลายปี คิดถึงชายคนนั้นก็ดีก็มีแค่คำสัญญา ยามเห็นหน้าเอาแต่สัญญามาต้อนมาต่อ (ซ้า) ทำให้ขอรอฝังมิดจ้อย คอยแล้วกะแห่งเหงา โอ้เราจะเหงาอีกนานไหมนี้ ก็เดือนก็ปีจะมีชื่อในบัตร์เชิญ เมื่อลมหนาวมา อยากทวงสัญญาเหลือเกิน แต่ใจก็เขินเพราะเราเป็นลูกผู้หญิง รักจริงทำไมจึงทิ้ง ให้ออเจ็บปวดจริงหนอ เพื่อนแซวว่าเราถูกทิ้ง หรือคนที่คบกันอยู่ ไม่ใช่เนื้อคู่เราจริง คำถามหลายสิ่งประดังเข้ามาถามใจ เหลือใจฮ้าย ออกพรรษายามใดลมหนาวตุ้ม มาเต็น (ซ้า) กลิ่นบัตร์เชิญหอมมาต่อย ต้องกินดอง บ้านเพิ่นเฮ เจ้าบ่าวเท่ เจ้าสาว แต่งสุดสวย แต่ว่าเขาคนชวย นั้งซิมใจท้อ เขาเตรียมเข้าหอ เราหนอ เตรียมเงินใส่ซอง ช่วยงานกินดอง รับแต่ซอง ใส่แต่ซอง หมองใจเหลือเกิน เห็นซองยามใดเหมือนแย้ใจว่าเราถูกเมิน อายของบัตร์เชิญข่มใจเขิน ถูกเชิญทั้งปีแฟนมีแต่หายบ่ พ่อ (ซ้า) มือไค่น้อ เฮาสีได้เชิญหมู่ คอยเนื้อคู่ที่เคยมาจับไว้ ป่านนี้กะบ่ เห็นได้แต่ซ้อมเป็นเพื่อนเจ้าสาวคอยท่า กอดคำสัญญาที่รอมานานเนิ่น...เห็นซองบัตร์เชิญอยากเดินสิ บ่ มีพ้อ ซอยเขาเบิดปี อายกายเต้

กบร้องน้องสะอื้น

คำร้อง/ทำนอง สุพรรณ ชื่นชม เรียบเรียง เต๋น ดอกจาน

ฟังเสียงกบร้องลั่นประชันเขียด เอาหัวเบียดกอกหญ้าเรียกหาฝน เสียงกบร้อง อีบ ๆ เรียกคู่ตน เดือนหาฝนตกชั่ง ลงเข็ดนา ฝนตกมาฮ่าแล้วเสียงแซวๆกบเขียดใหม่ออกจากโขงโขงไปองเต็นสะออนน้ำใหม่เจ็งนอง ละฟังเสียงกบเขียดฮ้องน้องใจหิวละ ใจวอน นอนบ่เต็มคาหลับห้วงนำแฟน ผู้ไกลน้อง กบร้องมาสาวนาบ่ร้าง กบร้องลั่นประชันเสียงเขียดประสาน ใจน้องหวิวคิดไปถึงคนไกลบ้าน มุ่งหน้าไปทำงานขางแลกเงินอยู่ใส เหนื่อยสิหนอเหนื่อยมากสาบากาย ขาวคราวเคลื่อนไหว ทำไมจึงไม่บอกมา ไปจะจำกับไผ่กันหนา ลิมน้องลิมนุ่ง (ซ้า) ตักส่งกับบั้งเขียดน้อยเท็งก้อยไข่มตแดง แกงหน่อไม้ใส่ฮวกเคยกิน ฝนตกรินยังเคยไปจับกบ อยู่ทุ่งนากับน้อง กบร้องที่ไรน้องนอนร้องให้ทุกคืน กอดหมอนสะอื้นฟังกบร้อง หมองใจ ดูช่างเหมือนกบมันนั้นคงร้องให้ คงเจ็บปวดใจไม่น้อยไปกว่าตัวฉัน กบจำกบนาหัวใจแสนซื่อ ตัวน้องก็คือกบ

น้อยไม่ต่างกัน ใจถูกทำลายแต่วันไปจับ กบนั้น น้องนอนหนาวตั้งแต่วันไปจับกบนา อ้าเอ๋ยอ้าย
 ทิ้งฮักเฮาให้จบ น้องแทบสลบเหมือนกบที่ถูกหักขา จบกบแล้วทำลายให้มองน้ำตา ทำไมไม่ฆ่า
 ดึกว่าอ้ายมาจับขัง ความหลังฝังใจบธ้อง ความหลังฝังใจจะบธ้อง เป็นทำนองชายเอ็นลาล้าง
 หัวอกพึ่งน้ำตายยังย่อย กบน้อยคู่บ่ มา กบหักขาเลยบ่มีทางเดิน กบหักขา ก็เลย บ่ มีทางเดิน
 น้องนั้นเป็นคือกบ หลบหลีกนอนในทั้งปี บ่ มี น้ำ(ซ้ำ)

คาวนรถให้ผัว (อีแหล่ ภาค 2)

คำร้อง/ทำนอง เฉลิมพล มาลาคำ เรียบเรียง เค่น ดอกจาน

โอย หนอ นาย หนอนาย อู้กหลายเต้ เขาเองมันชั่ว อู้กหลายเต้ ย้อนเอาเองมันชั่ว
 คาวนรถ ให้ผัวเฮามาขี่เลาะเล่นนั้น บ่ คุณ นับมือวุ่น เผินมีแข่ง มีชา คำดั่ง มาหาเลาะ บ่เคย
 นอนบ้าน เหาหนี ย่านอกใจบ่ อยู่ มักแห้ว มักอวดมักอ้าง ขับจ้อยแต่นโซว ปาดโซ่ ปาดโซ่ ผัวของ
 โดคือบ่ได้ตั้งใจ นับมือคือจ้งมันฮักใส่ ตั้งแต่คาวนรถให้ โดคฮันหน้าฮันหลัง จักธุระอียัง
 ระวังๆไป บ่ อยู่ บ่ เขา อย่าให้ฮู้ว่าไปหาเล่นสาว แล้วเจ้าสิหนาวขึ้นแมนข่อยพ้อ อยากรได้รถเมีย
 กะคาวนให้ สิเอาออกเอาใจซาไคละอีย้อ เลาะอยู่ พ้อว้อพ้อว้อ บ่ อายุคน บ่อ งานการบ่ ทำ ฮีสิ
 คืดนอกใจเล่าตี้ ขึ้นแมนฮีสิ เจ้าสิเจิบปวต รกกะชเธา ส่งงวด หมคสิทธิไคอวดแน่นอน เงิน
 คาวนกะเอานาไปจำ หน้าซ้ำให้เขาเป็นคนผอน สิมาเข็ดนิสยกะถ่อน มีแต่ก้อนละสิหน้า คอ
 หน้าคอ เห็นเฮงอันหาหลายได้ทำ เห็นเฮงอันหาหลายแวง ได้ทำ เตยวนี้หนา ข่อยบปาก บ่ว่า
 ทางเจ้าอย่าล่วงเลย คือเยาะเย้ยเข็ดใส่ใจกัน ความสำคัญของเมียบ่มีพอดี จักไปตีทางไค บ่
 เคยสั่ง (ซ้ำ) เบ็งเป็นหยัง เข็ดปานป่าว ซ่าน้อย หลอยเรื่อยอยู่ บ่เขา เห็นข่อย บ่ปากบ่ว่า เจ้า
 อย่าสิโพคหลาย มีรถให้มาค้าขาย มันสิตายสิ บ่ได้ เลาะบ้าน ตะก็กะว่าพอโค ได้รถแล้วเป็นต่าง
 บางมือ กลับบ้านสว่าง อยากรฮู้ว่าไปค่างไสมา ถูก บ่ได้เข็ดขังหมา แต่ หน้า บ่ คืออีย้อ อยู่บ้าน
 ซ้ำ อุดส่าหาแนวไปจำ เฮ็ดนำทอไค แสงไปบักใหญ่ ผัวเขาคือบ่ เป็นจ้งซี บัดผัวโดคีนับมือไซ้
 บ่ได้ ฮื่อว่าไปมีน้อยมีใหญ่ ถ้าเบ็งเถอะไป ถ้าได้เห็นกับตา มุ่นกักๆเด้อคน บ่ สน หากผิตดับคือ
 ว่างรกกะสิให้เขายืด บ่ ใจถึง บ่ หัวซา ให้มันขี้จกรยานฮ้างๆ มีทางสิสมน้ำหน้า เจิบใจขึ้นว่า
 ขึ้นมา ย้อนว่าคาวนรถให้ผัว รถให้ผัวนี้ละ จักไปมั่วทางไคมาแน (ซ้ำ) ตั้งแต่มีรถไซ้ไปเรื่อย บ่
 เขา ผัวหมู่เจ้าไผคือจ้งผัวฉัน ระวังเจอสักวันอย่าเปลอให้คอยจ้อง คำขอร้องหวังคิฝากแน (ซ้ำ)
 บ่ จำเป็นแท้ หาหนีใส่หัว คาวนรถให้ผัวนี้ละมันเจิบปวตค่างวตก็เรา คำ คาวนก็ไซ้ มันฮักหัวใจ
 เต็มทีแล้ว

หน้าฮ้านประจานฮัก

คำร้อง / ทำนอง สลา คุณวุฒิ / เรียบเรียง เค่น ดอกจาน

อกหักเทื่อนี้ หัวใจบ่ มี ทางออก เจ็บแล้ว บ่ กล้าบอก ว่าถูกคนฮักนอกใจ ขอยึดหน้า
 ฮ้านหมอล่า เต็นแบบไม่เกรงใจใคร งานบุญคุณนี้ จองหน้าเวทีก่อนไผ เหาบุญให้คุ้มเกินใคร
 ให้มันสาใจผู้กลางคน เป็นกุลสตรีมานาน ฮักเดียวคงมัน บ่ วกววน ชื่อสัตย์ต่อฮักจริงใจ เขาทำเรา

ได้ บ่ หลู โคน เจ็บ บ่ กล้าฮ้องตะโกน ขอเดินใส่คนให้เขาซึ่งในความอาย เขาทำได้ บ่ ย่านเขา
 อายไต่บ้านจักหน้อย (ซ้า) เบิ่งเพิ่นหลอยไปมีใหม่ซ้อんให้คนย้อนเบิ่งเขา ว่า บ่ เฝ้าเขาเลยลัก
 แพนไป มันแสนอายยามได้ฟังคำคนว่าเขา มันโง่ ใจโมโหแต่บอกเขา บ่ ได้ ยังมาระบายให้คน
 ได้ มองผ่าน ขอยึดเอาหน้าฮ้าน ประจานเจ้าผู้แบ่งสอง ไผเห็นกะมอง เดินกันโง่งองอยู่หน้า
 เวที เบิกหน้อยให้หน้ามีนตึงลูกเฮต้ง ๆ ใส่เสียงดนตรี เดินให้แต่แฟนผู้ บ่ ฮักดี เดินแข่งหมอส่าที่
 ฟोनอยู่บนเวที ไส้สุดแล้วมีนี่ไผว่า บ่ดี กะแล้วแต่เพิ่นสือาย แนวคนพาย หาบ่อนระบายความ
 เอ้าความอ้ง (ซ้า) เว้าไผฟังเขาจะมีแต่แย้วว่า เฮานั่นอ่อนแอ เดินหน้าฮ้านประจานรักซ้อん ลาง
 เทื่อ กะฟोनใส่กลอนสำเพลินเดิน พระจานให้บ้านเพิ่นตื่น ให้คนเว้าพื้น ว่าใครหมางเมิน หัวใจ
 มันซ้าเหลือเกิน จึงขอสะเวิน ...แย้วสายตาคนมอง (ส่า) คนมองละทนอายไต่บ้าน (ซ้า) ถึกเขา
 หยันว่าซิมซ้อจนโง่ ขอเดินไซวีให้คนงงทั่วบ้าน ไผค่านสิ บ่ สน เจ็บมาคน เกินทนรับได้ ฟ้องคน
 หลายใจให้รู้ตัวเสียบ้าง รอ เสียงกลองต้ง บ่ ฟังฟ้า บ่ สนสายตาผู้ใด ป้อย.....

อยากเป็นเช่นตายาย

คำร้อง / ทำนอง สุพรรณ ชื่นชม เรียบเรียง แดง พลาญชัย

ขอสัญญาสักคำให้รักนาน ๆ ไม่ต้องสาบานหน้าศาลที่ไหนดก็ได้ อยากให้เป็นเหมือนเช่น
 กับสองตายาย สติญาใจต่อใจไต่ใหม่ คนตีหาก มันว่า ใจเดียวไม่เที่ยวกะล่อน สิ้นสอดเงินทอง
 ค่าคงไม่ต้องหลายปอนด์ มีเพียงตายายให้พร ขึ้นตอนไม่มากพิธี ยากจน สองคนร่วมมือกัน
 สร้าง ฝ้าพินถากถางสร้างทางรักให้สุขขี น่องเป็นคนก่อ จงสานต่อให้ดี โครงการสร้างรักเรา
 นี้ อย่าให้มีรักล่มสลาย คือสองตายายเคียงคู่ (ซ้า) ยาวนานฮักกันมันแก่กัน ฝ้ายผูกแขนเส้นเดียวทอ
 นั้น กะยีนมันรักนาน ลูกเต็มบ้าน หลานแม่เต็มเมือง (ซ้า) แม่นลิเคื่องใจกัน ก็อยู่คน ทนได้ เป็น
 แรงใจให้กันและกันก็พอ บ้านช่องห้องหอ ไม่มีก็ช่างพี่จ๋า ไม่มีวันนี้ พรุ่งนี้อาจมีขึ้นมา เหมือนตา
 ยายว่า ซ้า ซ้า ได้พริ้งเล่รงาม รักสองเราให้เป็นที่ยั่งยืน สองใจซื่อตรงเหมือนลงเรือไปพายจ้ำ
 จุดหมายคือฝั่งข้างหน้าเร็วซ้าก็ตาม เรือรืออยู่กลางแม่น้ำ พยายามช่วยกัน อุดเรือ (เต๋อ) น้ำ
 เพื่อ แคมเรือฟ่องฟง (ซ้า) ฮักมันคง กะอย่าได้ไหวหวั่น อุปสรรคนานาก็คิดกัน อย่าไปลุ่มมอยู่เค็ง
 ทางพายฮอดฝั่งจอดบ่อนจุดหมาย คือตายายฮักกันจริงแท้ คางบีมคางแป ยังหวานชื่น...ยัง
 หวานชื่น

3. ลูกทุ่งบ้านคอนซุกดิ์ 3 : แรงใจรายวัน

หนุ่มหล่อแจกรัก

คำร้อง / ทำนอง สลา คุณวุฒิ / เรียบเรียง บุรินทร์ มาศงามเมือง

วันอ้ายแต่งสาวชาวบ้านหลายคนอกหัก วิวาห์ล้มสัญญารักที่ฝากเอาไว้หลายคน อ้าย
 เคยแจกรักฝากสาวทั่วทุกตำบล น่องเป็นเหยื่อรักอีกคนหลงมนต์สัญญาฮักอ้าย ความลับที่เคย
 เปิดเผยขึ้นหลังวันแต่ง ข่าวนมาตั้งเข็มที่มทางอ้ายแต่งแต่น่องเจียนตาย คำว่าฮักเดียวเที่ยวเว้า

กับสาวทุกราย แต่คนที่อ้ายจริงใจมีหนึ่งรายนอกนั้นตรอมตรม หนุ่มเจ้ากรรมผสมกับความหล่อเหลา มีรถขับเที่ยวรับสาวคอยเป่าจนสาวลุ่มหลง แรกรักเที่ยวมาพอสาใจรเงือนรักซ่อนปม วันแต่งของอ้ายน้องตรมนอนชมแสนอายุชาวบ้าน วันอ้ายแต่งงานสาวชาวบ้านหลายคนร้องไห้ ไม่อยากบอกว่าแสนเสียค่าแต่เสียใจที่รู้ไม่ทัน แจกหล่อแจกรักแจกช้านั้นคือผลงานรูปหล่อหลายใจอ้ายนั้นแต่งงานเสียได้ก็ตี...

บ่มีพี่บ่มีไผ

คำร้อง / ทำนอง สลา คุณวุฒิ / เรียบเรียง จิระวัฒน์ ปานพุ่ม

บ่มีผู้ใดที่ครองใจน้องได้เหมือนพี่ รักเดียวและเป็นคนดีมันใจพี่ตลอดเวลา แต่พอเมื่อวานมีคนอื่นแทรกซึมเข้ามา พี่เหมือนจะเอ่ยคำลาตั้งขอทาน้องมีหลายคน ช่วยฟังเหตุผลที่มิคนคิดเกี่ยวขอใกล้ น้องเองบ่เคยมีใจรับรองได้พี่อย่างกังวล เส้นทางความสวดย่อมมีชายมาร่วมปะปน แต่ใจรับได้เพียงคนที่เห็นว่าเป็นคนดี บ่มีพี่น้องก็บ่มีไผ หากพี่เปลี่ยนไปบ่อาจรับใครแทนที่ ช่วยยามเดือดร้อนอาหารน้องทุกนาทิจ ทำได้คนเดียวคือพี่หลายปีบ่มีหลายใจ บ่มีผู้ใดที่ครองใจน้องได้เหมือนพี่ มันใจน้องเกิดคนดีชวนอนพี่อย่าควนลาไกลอยู่เป็นคนรักคอยเป็นหลักเถาว์ลยใจ อย่าเสียเวลาหัววันไหวบ่มีใครลุ่มใจพี่ลง

รักแรกไม่อาจลืม

คำร้อง / ทำนอง สลา คุณวุฒิ / เรียบเรียง นฤพนธ์ พานทอง

ฮักแรก...บ่อาจลืมนลงได้ คิดขอคบคลายจากใจสาวชื่อคนนี้ คำหวานลมปากอ้ายฝากรักกลางฤติ น้องลืมบ่ได้สักทีถึงวันนี้ฮักอ้ายแปรผัน ฮักมัน..บ่ก่อนนอนซอนเตอ้าย คำฮักกินใจก็คำจำได้ทั้งนั้น ที่แท้แค่หลอกทางออกอ้ายมีร้อยพัน อยากรลิมเมื่อเราจบกัน แต่ใจนั้นบ่ยอมทำตาม เหมือนโดนหมึกคำหยดซึมไว้กลางผืนใจ ลบออกบ่ไหวบ่อบคิดขอเตอ้ายประจำรูปถ่าย จม. ส.ค.ส. อ้ายเคยส่งคำอวยกถึงแต่ใจคอยห้าม...บ่ฮู้สิเฮ็ดจิงใจได้ ถึงอ้าย...มีไหมลิมโลนน้องแน่ เดือนผันวันแปรแต่ใจน้องแก้บ่หาย ถึงมีคนอื่นเดินผ่านเส้นทางหัวใจ บ่เคยรับเอาผู้ใดเทียบพี่ชายอ้ายคนฮักแรก...

แรงใจรายวัน

คำร้อง / ทำนอง สลา คุณวุฒิ / เรียบเรียง จิระวัฒน์ ปานพุ่ม

จะอดหรืออืม เราจะยิ้มให้กัน อ้ายให้คำยืนยัน ตั้งแต่สองเราครองใจ ชีวิตรายวัน อยู่กับงานปัญหามากมาย หากบ่มีแรงใจจากอ้ายคงท้อไปนาน จิตใจไหวหวั่น ยามอ้ายนั้นเงียบไป ห่างแคว้นวุ่นใจ คิดมากไปหวั่นไหมมากัน บนหนทางไกล น้องกลัวใจของอ้ายเปลี่ยนผันอยากขอให้เราเจอกัน ทุกวันยืนยันสัญญา บ่ได้พบหน้า ก็ขอให้ไต่ยืนเสียง บ่ได้มานั่งเคียงขอเพียงให้อ้ายโทรมา แคว้นละครั้ง ให้รู้ว่ายังมีใจห่วงหา ทุกข์สุขอยู่ในสายตา เป็นที่ปรึกษา

ซีวี จะจดหรืออิมเราจะยิ้มให้กัน เกี่ยวก้อยครองฮักนาน อยู่เคียงกัน บ่ ผันไมตรี คอยเสริมใจกัน สร้างทุกวันให้เป็นวันดี ให้รู้ว่าน้องยังมี อ้ายคนดี ช่วยเป็นแรงใจ

ดอกอ้อริมโขง

คำร้อง / ทำนอง พงษ์ศักดิ์ จันทรูกษา / เรียบเรียง ปฏิพล แก้วสุโพธิ์

ไอ้ละหนอดมหนาวที่แคนอีสาน สายตระการดอกอ้อบานเป็นทิวขาวโล่ง เหมือนบุยุ
 สำลีแต้มแต่งสีทั่วแนวฝั่งโขง แว่วเสียงพิณตะลิตติดต่องเรือน้อยล่องโขงผู้บ่าวเว้าสาว ไอ้ละ
 หนอน้องเหมือนดอกอ้อกอหวาน แรกแย้มบานเมื่อปีนั้นเคยมีผู้บ่าว สายัณห์คำแดงแคดอ่อน
 แสงเที่ยวมาหยอกเข้า สัญญาท่ามกลางลมหนาวว่าอ้ายบ่ลืมสาวเชียงคาน ออกพรรษามาถึง
 แล้วอ้ายทิ้งดอกอ้อ เฝ้ารอดอยกระตักกับอ้ายตั้งฝั่ง อายลืมสัญญาหายหน้าบ่มาพบพาน งาน
 แข่งเรือก็อีกบ่บานฝั่งโขงคงเหงาอ้ายบ่มา ดอกอ้อโรงสิ้นแล้วทั่วแนวฝั่งโขง น้ำลงฝ่าวลมร้อน
 หน้าแล้งเดือนห้า สาวเมืองเชียงคานซึ่งดอกอ้อเฝ้าคอยสัญญา ฝนลงเมื่อเดือนหกมาตั้งฟ้ามีด
 มนดั่งคนสิ้นหวัง

ทำบาบ่ปลง

คำร้อง / ทำนอง สลา คุณวุฒิ / เรียบเรียง บุรินทร์ มาศงามเมือง

บุญบ่สมอ้าย คิดไปปวดดวงแคด พอฮักแท้แต่ว่าบ่โสด ไอ้สวรรค์ให้รางวัลหรือทำโทษ
 ถึงได้กำหนดให้มาฮักแฟนเห็น ฟังเมื่อเขาเอ็น อ้ายเป็นพ่ออินาง ต้องยิ้มค้างคกหลุมกลาง
 ทางเดิน อ้ายกับเขารักกันมาแต่นานเนิ่น คงบาบ่เหลือเกินหากน้องเดินไปแย่งมา ลูกไร่เรียง
 สาगरราก็น่าฮัก น้องบ่อยากเป็นผู้ทำให้ร้างรา อ้ายฮักแท้รู้แก่ใจตลอดเวลา เราเจอกันซ้ำจึง
 ได้แต่หาทางปลง ทำบ่ปลง น้องทำบาบ่ปลง เข็ดบ่ปลง น้อนเข็ดบาบ่ปลง หยุดเกิดหนาอ้ายอย่า
 มาพะวง ซาตินี้คงได้แต่เป็นฐู่ทางใจ เขาสาแต่อ้าย ฮักไปก็บ่ดี ให้รักนี้หยุดไว้ที่ลาไกล ผู้มา
 หลังก็ต้องเป็นฝ่ายไป เห็นหน้าแฟนอ้ายน้องทำบาบ่ปลง ถึงแม้ฮักอ้ายแต่น้องทำบาบ่ปลง...

สาวสุรินทร์กินน้ำตา

คำร้อง / ทำนอง ศิริ เอร่าวัฒน์ / เรียบเรียง แดงพลาญชัย

บองเอย บองเอย สะเต๋ยลึมเลยบ่เคยถวิล มาหลอกให้สาวสุรินทร์น้ำตารินไต้สายลม
 รวย ยามหนาวปีก่อนอ้ายเคยวอนให้น้องคอยรอ ก่อนขึ้นรถเคลื่อนคล้อยไปตัดอ้อยอยู่ที่
 กาญจน บอกรไปทำงานสิทวนคืนบ้านก่อนลงทำนา แต่บ่จะลมหนาวมาสะเต๋ยบองลาหลอก
 เนียงชมชาน พ้อคือสาวใหม่คือข่าวร้ายไต่ยีนเมื่อวาน เป็นสาวตัดอ้อยเมืองกาญจน์เนียงถูก
 ประหารเจ็ดลัมละลาย บ่องสะลันเนียงเสียงอ้ายเคยอ้อนยังดั่งก้อง ความหมายว่าอ้ายฮักน้อง
 เต๋ยวนนี้ไปกองใส่ผู้ไต่ คือลึมไวแท้ปากแป้ แป้มาบ่บ่ง่าย ข้าวหอมเมืองข้างบ่ซึ่งใจถึงบองบ่ได้
 เนียงฟ่ายน้ำตา บองดา บองไล ยามหนาวคราวใดเนียงใจถวิล รออ้ายอยู่เมืองสุรินทร์ยามน้ำ

คารินอยากกินสุรา แต่เข็ดขี้ไต้ย้อมเป็นสาวเนียงย่านคนสำ จึงได้แต่กินน้ำตาล่างคำสัญญาคนหลายใจ

ดอกกุณส่งข่าว

คำร้อง / ทำนอง สลา คุณวุฒิ / เรียบเรียง วิทยา กีทา

สายลม ลอยผ่านยามสิ้นกุมภาพันธ์ ต้นกุณริมทางแย้มมาคั่งนาฬิกาหัวใจ รัปปากไว้มันว่า ดอกกุณบานยามใด สองเฮาติดกันกลับไปสถานเฝ้าต่อสัญญา รางลา ยอมห่างเพื่อหวังสร้างตน ได้งานห่างกันสู่ทันเราจนต้องราเวลา เห็นดอกกุณแย้มคั่งเหมือนอ้ายยิ้มส่งมา เตือนน้องให้เมื่อพบหน้าบ้านนาที่สัญญาใจ กลัวใครมาแซงดินแดนฮักมัน ต้นกุณทางนั้นผลิดอกบอกร้าวบ่าง ไหม น้องแห่งคิถยานอ้ายบันฮักมอบผู้ใหม่ เต็คดอกกุณบูชาพระใครคลใจยามอ้ายเลื่อนลง หนทาง ระหว่างความหวังความจริง ต้องรอเวลาอ้างอิงว่าหญิงหรือชายจริงจั่ง อ้ายอยู่ทางพุ้น หากเห็นดอกกุณส่งทาง โปรดรู้ว่าใจน้องยังจริงจั่งเฝ้าคอยเพียงอ้าย...

อยู่ตัวคนเดียว

คำร้อง / ทำนอง สลา คุณวุฒิ / เรียบเรียง วิทยา กีทา

เลิกงานเย็นนี้เพื่อนซามีแฟนมารับ รถเก๋งรถปิกอัพมอเตอร์ไซค์มาจ่อรอ ส่งยิ้มรับขวัญเอ๋ยถามกันว่าเมื่อยប់ ส่วนตัวเราหนอเพื่อนที่รอก็คือเงา ซาคู่วอนเว้ายามเมื่อใจอวารถน เพื่อนคุยก่อนนอนก็คือละครหลังข่าว แอบซำเฝ้าออกคุยกับกระจกเมื่อยามเหงา ฝันเห็นผู้บ่าวตื่นมากี่หายไป อยู่คนเดียวว่ามีผู้ใดฟังพา ซาคคนปริกษายามเกิดปัญหาคาใจ อยู่คนเดียวว่ามีผู้ใดฟังพาผู้ชายผ่านมามีแต่แฟนเช่ารำไป เบียดปฏิทินปีเดือนสิ้นมาเร็วไว เนื้อคู่อยู่ไหนทำไมมาถึงช้าจั่ง เลิกงานวันนี้ก็เหมือนที่ผ่านมาราบรูป ร.5 คลใจให้พบคู่หวัง ให้พบพระเอกที่มีฮักแก่นำทาง เก็บภาพความหวังเข้าฝันยามนอนคนเดียว

ทุ่งหนาวสาวคอย

คำร้อง / ทำนอง วีระเดช ไกรศรี / เรียบเรียง จิระวัฒน์ ปานพุ่ม

ฟังเพลงลูกทุ่งให้คิดถึงอ้าย ลมหนาวพัดใจสาวหลังออกพรรษา เปิดวิทยุตั้งไว้บนคันนา คิดถึงเมื่อปีที่ผ่านมามานานแห่งนี้มีเรา คำเว้าเคยว่าปีหน้าขอแน่ พอลับตาแลย่านฝันยามพ้อผู้สาว อ้ายซุนแค้นน้องจ่องไว้หน้าสายลมหนาว แล้วลาเพื่อรักสองเราไปหาเงินมาแต่งคองลมด่องน้องคอยใจลอยคิดถึงวัน คินคำข้าวเม่านั่งเฝ้ากันฮอดคิตสอง มือเกี่ยวข้าวนาอ้ายเต็คดอกหญ้าฝากน้อง ครวญเพลงถ้อยคำทำนองว่าฮักน้องนี้ทั้งใจ เห็นควายบักตุ้ยยืนจ้องมองหน้าเหมือนคอยตามมาเฮาสองวิวาห์เมื่อใด ฟังเพลงลูกทุ่งที่อ้ายเคยครวญกล่อมใจ คิดถึงอ้ายคนลาไกลหัวใจน้องเฝ้าฮ่าฮอน

4. ลูกทุ่งบ้านคอนซุดที่ 4 : เพื่อแม่แม่แท้ใจ

ส่งอ้ายด้วยฝ้ายขาว

คำร้อง / ทำนอง สลา คุณวุฒิ เรียบเรียง วิทยา กีฬา

อยากมาเห็นอ้ายในวันแต่งซุดเจ้าบ่าว ถึง บ่ ได้เป็นเจ้าสาวแฟนเก่าคนนี้ยังมา เพื่อน ไทรไปบอกถึงบางกอกว่าอ้ายวิวาห์แต่งงานหมาแท็กซีมาช่วยงานเป็นแขกส่วนเกิน อย่าเมิน เตื่ออ้ายอย่าตกใจหากได้เห็นหน้า น้องอยากให้สิ้นปัญหาก่อนเราจะหันทางเดิน เส้นทางรักเก่า ที่เราสองร่วมกันเผชิญ ให้ถือเป็นเรื่องบังเอิญก่อนอ้ายเดินคู่เคียงเจ้าสาว เป็น...เจ้าบ่าวที่ตีเกิด หนอเจ้าสาวนั่งรอพาขวัญตั้งคอยสองเจ้า ขอโทษต่ออ้ายที่น้ำตาน้องซึมบางคราว โจมแขน อ้ายผูกฝ้ายขาวอวยพรขี้มส่งทางใจอยากมาเห็นอ้ายในวันแต่งซุดเจ้าบ่าว ความฝันอยาก เป็น เจ้าสาวสวยเปล่าต้องขอลาไกล แต่งซุดเจ้าบ่าวอ้ายหล่อเหลาดั่งน้องวาดไว้ อยากขอยืนมอง ไกลๆ กล่าวอวยชัยให้อ้ายโชคดี

รักเกิดบนรถผ้าป่า

คำร้อง / ทำนอง วีระเดช ไกรศรี เรียบเรียง บุรินทร์ มาศงามเมือง

ขึ้นรถผ้าป่าได้พบหน้าผู้ชายรูปหล่อ ตาคมคิ้วต้อจ้งแมนหล่อแท้หนอคุณพี่ ได้แต่สบ ตา บ่ กล้าพูดจาพาที่น้องนั่งอยู่ทางนี้ ข้างหลังพี่ตีกลองร้องเพลง ร้องเพลงหวานหลาย ขอ เพลงได้บ่ ได้ซัดซ้อง สองมือตีกลองปากร้องแถมเป็นกันเอง ผู้บ่าวบ้านใดทำไมทั้งเททั้งแก่ง ทั้งรถผ้าป่าครั้นแครง ร้องเพลงจนฟ้าแดงจ่ายหว่าย "ถวายผ้าป่าที่หยิบฝ้ายมาผูกแขนให้น้อง น้องอายหลบสายตาจ้อง บ่ กล้ามองตาพี่ชาย เคยคิดให้เจ้าของลืมถามว่าชื่ออะไร บ่ ฮู้สิเฮ็ด จ้งได้ ผากเพลงไปบอกอายหน่อยหนา" ก่อนลิจากไกลนัคพี่ชายอีกครั้งได้ บ่ ว่าสิมาพ้อมมา เจอกันที่งานผ้าป่า ปีนี้น้องอายไว้แก้ตัวปีหน้า เจอะกันบนรถผ้าป่าน้องสิมานั่งหลังข้างพี่ (ซ้ำ **)

ความจนวัดใจ

คำร้อง / ทำนอง สลา คุณวุฒิ เรียบเรียง จิระวัฒน์ ปานพุ่ม

ขอบคุณความจนที่ช่วยกัดคนจริงใจ อ้ายคนเดียว บ่ ทิ้งไปยามที่ใจน้องพ่ายชะตา เมื่อ ตอนได้ติน้องเคยมีหลายคนเกี่ยวพาแต่พบความจนเข้ามาโทรหากี่ บ่ รับสาย หมอกคำคลุมใจ ฟังใคร บ่ ได้จริงจัง ญาติ บ่ ยอมให้พักพิงเพื่อนทั้งน้องสิ้นทางไปอยู่ในห้องเช่ารอเขาตัดน้ำตัด ไฟ โชคดีที่ยังมีอ้ายมาช่วยไว้ทันเวลา ถึงยามขาดแคลนชีวิตแขนบนสันด้ายฟางเส้นสุดท้าย คืออ้ายที่ยื่นมือมา ทุกนาทีเจิบอ้ายร่วมจม บ่ เคยร้างลา อยู่ใกล้ให้คำปรึกษานำพายามน้องสับ สน "ขอบคุณความจนที่ช่วยกัดคนจริงใจ หนึ่งเดียวก็คืออ้าย บ่ มีใครทำใจกวาน ข้อสอบวัดใจ คู่ชีวิตก็คือความจน วันนี้น้องประกาศผลคนสอบได้คืออ้ายคนเดียว (*)

สาวอีเลคโทน

คำร้อง / ทำนอง สลา คุณวุฒิ เรียบเรียง เต๋น ดอกจาน

นักร้องบ้านนอก บ่ เคยออกเทป แต่งหน้าทาเลิศจับไมค์ร้องเพลง วงดนตรีคนจนอีเลคโทนตัวเดียวบรรเลง รับงานราคาตัวเองแสดง บ่ เก่งแต่ก็มีน้ำใจ ช่วยงานไกลใกล้ด้วยใจเต็มร้อย คำตัวเพียงน้อย บ่ เป็นเรื่องใหญ่ มือมีไมโครโฟนร้องจนเจ้าภาพพอใจ ลูกทุ่งหอมธำช่าบายสตริงตามใจวัยรุ่นขอมมา *คิดปีนบ้านนาหน้าตา บ่ สวยบาดใจ กลางวันอยู่กับนาไร่กลางคืนแสงไฟส่องตา อยากมีคู่บ่าวจริงใจอยู่ใกล้ยามไปยามมา เห็นแต่คนมีภรรยา ยืนสบตาอยู่ข้างเวที **ขอออน้องพี่หากมีงานบุญ โปรดช่วยอุทิศหนุนให้มั่งงานทั้งปี จ้างดนตรีคนจนสาวอีเลคโทนได้ขึ้นเวที เก็บเงินคำตัวใช้หนี้คำปุยเคมีช่วยแม่ทำนา (*,**)

เพื่อนแท้คือน้ำตา

คำร้อง / ทำนอง เฉลิมพล มาลาคำ เรียบเรียง เต๋น ดอกจาน

จงไหลออกมาเกิดน้ำตาถ้าอยากจะไหล กัดฟันไว้ทำไมในเมื่อ มันทรมาน ปลดปล่อยออกมา เกิดตั้งที่เจ้าต้องการ ถึงเขาไม่มาสงสารข้าจะคอยซบให้ สองมือน้อยๆ จะคอยประคอง สองแก้มจะรับรองคราบน้ำตาที่มันรินไหล เมื่อยามข้าเจ็บเจ้าคือเพื่อนรู้ใจ คอยระบายความน้อยเฝ้าห่วงใยทุกวันเวลา ผิดหวังอกหักก็ครั้งก็ทน เส้นทางชีวิตมีคมใครคนร่วมแก้ปัญหา เมื่อยามข้าแพ้เพื่อนแท้ไม่มีดอกหนา ทุกคราวที่เจอปัญหาปล่อยให้น้ำตาเผชิญ *จงไหลออกมาเกิดอย่างกลั้นมันไว้ ข้าพร้อมที่จะร้องไห้ในเมื่อหัวใจยังเย็น ใครว่าซีแพ่ใครว่าซีแค่ก็เชิญ รักใครก็ถูกเมินซื่อสัตย์เหลือเกินก็คือน้ำตา...(*)

สาละวันสงสารใจ

คำร้อง / ทำนอง พงษ์ศักดิ์ จันทรุกษา เรียบเรียง วิทยา กีฬา

หัวใจแอบฮัก ฮัก บ่ กล้าปากยากใจแท้ละหนอ แฟนเห็นหลายเพราะเป็นชายรูปหล่อ ยามเห็นเรากุญแจ้อ พอลาก็ลืมไล เอยสาละวันเอย เอยสาละวัน (ซ้า) หางตาซอนแดน หลงเทศะแนนให้เพิ่น บ่ ยั้งใจ เจ็บก็รอท้อก็ทนเรื่อยไปยามเห็นดวงแฟนใหม่เดินกลาย ให้ทรมาน เอยสาละวันเอย เอยสาละวัน (ซ้า) สงสารหัวใจ ฮักฮ้าย บ่ เคยว่างเว้น แต่ฮ้าย บ่ เคย มองเห็น หัวใจภักดียาวนาน เห็นใหม่มีหน้าดวงเย้ยสายตาทุกวัน อยากลิดอกใจแต่เหมือนตังฟ้าลงทัณฑ์ ใจฮักคอยบงการให้ยอมรับความเศร้า เอยสาละวันเอย เอยสาละวัน (ซ้า) หัวใจแอบฮัก เพิ่น บ่ ฮู้จักกะเลย ยังซิมเขาทนเจ็บดวงใจถือว่าใช้กรรมเก่า ฮักนี้เต็มใจเศร้ากอดแต่เงากะพอใจ เอยสาละวัน (ซ้า)

เดือนหงายเสียดายรัก

คำร้อง / ทำนอง สิริ เอราวัณ เรียบเรียง เต๋น ดอกจาก

เดือนหงายเดือนหัวใจยามมอง อ้ายกับน้องเคยมองร่วมกันปีกหลาย หนาวลมห่มด้วย
 ถ้อยคำรักอ้าย อบอุ่นในใจอ้ายหนีไปไกลบ้าน เปลี่ยนผืนยามกันแรมไกล เว้ากันไว้นานไปไร้
 ความสำคัญ หลงเมืองฮาบแสงเรือเรือทุกวัน อ้ายลืมนวลจันทร์ คินนั้นข้างคันแทนหา ข่าวนา
 ว่าอ้ายไปมีแฟนใหม่ คอยกั๊กกั้นใจยามโคมองแสงจันทร์ แต่ตัวอ้ายคงลืมหงมองเบิ่งฟ้า
 คิกสูงบังคาสาวงามก็บังใจอ้าย เดือนหงายเสียดายรักเดิมสองเรา ช่มใจราวมามองแสงเดือน
 เดียวค้ายขอเดือนส่องใสเดือนใจอ้ายอ้าย หากยังไม่สายเดือนหงายช่วยนำอ้ายคืน

เพื่อแม่แท้ได้

คำร้อง / ทำนอง สลา คุณวุฒิ เรียบเรียง จิระวัฒน์ ปานพุ่ม

เขียนคำแม่สอนเป็นกลอนติดไว้ข้างฝา เลิกงานกลับมาอ่านทวนให้จำคำสอน เรียนรู้
 งานอย่าลืมน้ำหนักเกิดเมืองนอนครอบครัวเรายังเดือนร้อนแม่พร่ำสอนก่อนไกลบ้านมา สายตาแม่
 เหนงาเป็นเงาจิตใจไม่หาย ลูกมาอยู่ไกลห่างโยแม่ทุกเวลาสู้งานเหนื่อยกายอ่อนใจเมื่อเจอปัญหา
 หลหลายคราอยากถอนใจลาแต่แววตาแม่คอยเตือนใจ แพ้ บ่ ใต้ บ่ ใจ อย่ายให้อ่อนแอทุกขีไค
 รังแกก็ผลก็แพ้ บ่ ใต้ คนรักจากลา น้ำตาจะรินท่วมใจ ตกงานก็ครึ่งผิดหวังก็คราวร้องไห้
 หากแม่ยังมีทุกขีใจเจ็บแคไหนบ่ ใจห้ามถอย * เขียนคำแม่สอนเป็นกลอนติดไว้ข้างฝา ย้ำ
 เดือนผ่านตาให้จำแม่ยังรอคอย อดทนสู้งาน เก็บกำเพิ่มสิบเป็นร้อย เมื่อถึงวันที่รอคอยจะนำ
 ร้อยยิ้ม ไปกราบแม่ (*)

กัญญาแจลื้อคใจ

คำร้อง / ทำนอง สลา คุณวุฒิ เรียบเรียง วิทยา กีฬา

อย่าลืมนกัญญาแจลื้อคใจยามอ้ายเปลี่ยนงาน น้องอยากขอคำยืนยันก่อนอ้ายรับงานที่ใหม่
 ข่าวนาว่าสิ่งแวตลื้อคเป็นใจ ผู้สาวที่ทำงานใหม่ล้วนอยู่ในวัยสะออน อย่ายไปออนซอนขออวย
 พรอ้ายมุ่งทำดี สักคมเทคโนโลยี บ่ มีสิ่งใดแน่นอนงานเงินก้าวเดินบนความสั่นคลอน สิ่ง
 เดียวที่น้องขออวยอยากให้นั่นนอนคือใจ * ทำ...ได้ บ่ หนอจากใจคนรอน้อง บ่ ขอมาก
 มาย เปลี่ยนงานขออวยอ้ายอย่าป็นใจ เจอนางบนทางสายใหม่ขออ้ายอย่าปรวนแปร อย่า
 ลืมกัญญาแจลื้อคใจยามอ้ายเปลี่ยนงานให้รักเป็นภูมิคุ้มกันให้ฝันเราเป็นยาแก้ เส้นทางการรักเราต้อง
 ร่วมดูแล เปลี่ยนงานก็คราวต่ออย่าลืมนกัญญาแจลื้อคใจ (*)

เบอร์โทรที่ตัว

คำร้อง / ทำนอง สลา คุณวุฒิ เรียบเรียง บุรินทร์ มาศงามเมือง

ให้เบอร์มือถือ คือ คือ แต่ บ่ จังใจ โทรยามไคผู้รับสายกลายเป็นคนอื่น น้องจึงคูออก
 ว่าโดนหลอกแทบล้มทั้งยืน อยากรังเบอร์คืนแต่ตามหาตัวอ้าย บ่ เจอ หลอกจนใจแผลง นิด

เจอก็ยอมมาหา คำสัญญาโฆษณาจนน้องใจเหม่อ พอได้รอย กอดน้องคืนซอด บ่ ยอมมาเจอ
โทรหาตามเบอร์ที่เคยให้จึงได้รู้ตัว * ให้เบอร์ขี้ตัว ขี้ตัวเพราะกลัวติดต่อกัน สัญญาให้รอๆ แท้
จริงคือมั่ว เกมส์ซึก เข้าซอดเปิดออกตลอด บ่ มาพันพัน คนตั้งใจตัวรอดตัวก็ร้องไชโย **
เผือกคเบอร์โทร โทร โทร ก็หมดความหมาย คนหลายใจตลอดน้องได้คงเที่ยวคุยโอ้ น้องเสีย
โอกาสเสียหน้าตาไปหลายกิโลฯ หลงเชื่อเบอร์โทรโช่เอ๋อ...น้องเลยเสียใจ (ซ้ำ*,**)

5. ลูกทุ่งบ้านคอนซุกที่ 5 : สองคนบนทางใจ

สมรสให้สมรัก

คำร้อง/ทำนอง สลา คุณวุฒิ/เรียบเรียง จิระวัฒน์ ปานพุ่ม

สุขสันต์วันดีอ้ายมีพิริววิภาห์ เส้นชัยแห่งคำสัญญารอมาถึงเวลาแล้ว ครองรักกรมเย็นได้
เป็นผัวที่พี่ยเมียแก้ว สองฝ่ายตกลงกันแล้ว พาววิญจึงถูกเชิญมา บ่าวสาวสัญญาต่อหน้าผู้มา
ร่วมงาน จะเป็นเหมือนหนึ่งเดียวกันไม่มีวันฉ้อ แม่พ่อภูมิปัญญาติมิตรยืมกันทั่วหน้า ทุกคนต่าง
เต็มใจมาอวยพรวิภาห์เลี้ยงลาความโสด สมรสก็ขอให้อ้ายสมรัก สองคนพุ่มพักให้รักชุ่มเย็น
คังน้ำสังข์หยด หนักช่วยกันหาบหยาบช่วยกันคังเหมือนผึ่งเหมือนนมค เงินทองมิใช่ไม่หมคมี
ลูกงามคอย่างแก้วมณี มีอัสวันดีอ้ายมีพิริววิภาห์ รับคำสามีภรรยาเป็นโซ่โซ่วานับจากวันนี้
ผิดให้อภัยคุณดูแลใจก้าวทางที่ติ อยาลิมท่องจำคำนี้ขอให้ผัวเดียวเมียเดียว ครองรักยังยืนหมื่น
ปีขอให้ผัวเดียวเมียเดียว

ฝากคำขอโทษ

คำร้อง/ทำนอง สลา คุณวุฒิ/เรียบเรียง จิระวัฒน์ ปานพุ่ม

บ่เจตนาสิชักแฟนเขา บอกหัวใจเราระวังคนมีภรรยา คีลห้าข้อสามห้ามแวะเวียน
ตอนเป็นนักเรียนเคยท่องมา บ่ निकเลยว่าจะต้องมาพบพาน อ้ายมาเกี่ยวพันบ่ทันสงสัย เลยต้อง
เผลใจหลวมตัวคบมาตั้งนาน เมื่อรู้เจ็บแสนชักแฟนเพื่อน น้องคกกระเทินในเหตุการณ์ ชัก
ซอดทางตันผั้นต้องสลาย ชักเขาทำไมเจ็บหลายเมื่อใครถามมา คกเป็นจำเลยสายตาฝ้าหาหน
ทางตัดใจ ขอเวลาลิมถือว่ายิมแฟนเพื่อนซิดโก๊ต เรื่องนี้น้องเป็นฝ่ายไปชักอ้ายแต่ต้องขอลา บ่
เจตนาแยงแฟนผู้ใด ชักเขาทำไมอย่าถาม ซ้ำเติมน้ำตา ให้อ้ายกลับไปหาครอบครัว น้องขอ
ถอนตัวเรื่องผ่านมาฝากบอกภรรยาว่าน้อง.....ขอโทษ

เจ็บในใจ

คำร้อง/ทำนอง ศิริ เอร่าวัฒน์/เรียบเรียง จิระวัฒน์ ปานพุ่ม

ไย้อหัวใจมันเจ็บ ความผั้นอีกเสบเมื่อเห็นคำตา แอบมองข้างเสา วันอ้ายควงสาวเดิน
มา คุข้างเอาใจหนักหนา บ่เกรงสายตาผู้ใด หลงชักอ้ายมานาน แคเห็นเดินผ่านเก็บมาผั้นใน

ใจ แต่ความเป็นหญิง ปกผ้าเปิดเผยความใน ได้แต่ซ่อนความหวั่นไหว จนลิตายนำอ้ายอยู่
แล้ว อักอ้ายในใจ ก็เจ็บในใจคนเดียว วาดหวังเป็นกลมเป็นแกเดียว รอเห็นหญิงว่ามีวีแวว
เมื่อเห็นคำตางจึงรู้ว่าอ้ายมีคู่แล้ว หัวใจบางๆคือแก้ว แตกแล้วยับเยิน ไฉยกั้มในใจเรา อัก
อ้ายคือเก่าแต่เศร้าในใจเหลือเกิน อ้ายคงปฐุยามอ้ายคงสาวหยอกเอน มีผู้หัวใจยับเยิน ก้ม
หน้าเผชิญความเศร้าคนเดียว

หมอลำโศก

คำร้อง/ทำนอง เฉลิมพล มาลาคำ/เรียบเรียง สร้อย ราชิ

งานวัดบ้านเราปีนี้มีหมอลำ ก่อนเคยดูประจำ เคยนั่งนำเคียงข้างพี่ ยังชมพระเอกนาง
เอกเล่นดี ม่วนกับเสียงดนตรี ลมหนาววิ๊วๆซอคแจ้งนากัน มาปีนี้ พี่มีคนอื่นเคียงคู่ หน้าฮ้าน
หมอลำหมู่ นิ่งเคียงคู่กับหญิงคนนั้น เมื่อเห็นน้องเฮ็ดใจบ่ทัน น้ำตาสุดท้ายจะถั่ง มันหลังไหล
ออกมา บนเวทีหมอลำ ทั้งโศกทั้งเศร้า นางเอกล้ำตาคลอเบ้า แม่บั้งคับให้เอาผิว จะเป็น
หยิ่งหนอจั่งตำเรื่องซูดนางอ้าว เหมือนเราเข้าไปพันพิ้ว ร่วมฉากของการแสดง หมอลำเลิกแล้ว
ออกมาลำเตี้ยลำตั้ง เรายังรับบทผู้ผิดหวัง นิ่งซิมจนซอคแจ้ง เขาเก็บเวที จบแล้วการแสดง
เราผิดหวังอย่างแรง ยังรับบทโศกอยู่หน้าเวที

อักอ้ายคนเดียว

คำร้อง / ทำนอง ยิงยง ยอดบัวงาม/เรียบเรียง เต็นดอกจาน

อักอ้ายคนเดียว หัวใจมันเหนียวในสัญญา บ่เคยมีไผ่ในสายตา เมื่อรับอ้ายมาคู่เคียง
เส้นทาง ยินยันกับอ้าย ต่อไปนี้้อ้ายคือความหวัง ขอเป็นเพื่อนแท้ในทุกอย่าง บนเส้นทาง
อ้ายอย่าหวั่นไหว น้องกลัวจิตใจ อ้ายสิหวั่นไหวยามไกลตา มาหลอกให้หลงแล้วลืมตา แจก
คำสัญญาแล้วจริงจัง อ้ายมีใครบ้าง ขอให้บอกน้องมาไวไว น้องจะได้รับทำใจ ย้านอกหัก
ตายถ้าอ้ายร้างตา ถ้าบ่มีแฟนให้บ่จงรีบบอก (ซ้า)ไม่ต้องมาดวงและมาหลอกให้น้อง
เปลืองน้ำตา น้องเองรักจริงรักเพียงแต่พี่ยา (ซ้า) ไม่เคยเสาะหาชายใดมามาเนาะเคียงใกล้
พอได้พบบ่บ่พี่จำน้องชื่นใจ (ซ้า) อยากให้บ่บ่อยู่ใกล้ทั้งวันนะทั้งคืน ไฉยทั้งคืน อักอ้ายจูน
พูน อยากชมไฉยอุ่นเพียงผู้เดียว บ่อยากให้ไผ่มาข้องเกี่ยว เขาสองอักเดียวแต่ยังยืน เบิกเส้น
ทางฝันให้ทุกๆวันเราหวานชื่น เป็นไปได้พรงนี้มะรินให้รีบไปขอกับพ่อน้องเลย

ลำนำลมหนาว

คำร้อง / ทำนอง สดา คุณวุฒิ / เรียบเรียง ชวิน กีฬา

ลำนำลมหนาวจากสาวไกลถิ่น ตันรนาหากินตั้งนกกไผ่บินห่างไพร คิดซอคแม่พ่อคิดซอค
ไร่นาจิวควาย คิดซอคพี่น้องบ้านนี้ลืออยู่จั้งใจ ลมหนาวพัดสุนหัวใจ อยากกลับไปฝั่งไฟบ้านเขา
(คนตรี) นิ่งเหงาทุกคราเล็กงาน คิดซอคบ้านน้ำตาสีไหล หลายเดือนแล้วบ่ได้กลับไป เวียง
งานวุ่นหลายต้องบ่อกบ่อกใจให้ทน ทุกคนสำบายติบ้อ โทรถามอ้อพ้อเว้าทั้งน้ำตาหล่น เงินที่

ลูกส่งให้แต่ปลายฝน ลีพอจ้างคนเกี่ยวข้าวต่อยแ่นป์ วอนพ่อย่าทำงานหนัก วอนแม่ให้พัก ชีวิตหนักมาเกินพอ เป็นหวัดเป็นไอกะฬาวไปหาหมอ อย่างมั้งร้องย่อนว่าเสียตายนเงิน ก็คชอดเหลือเกินเดินบ้านยามเช้า ผิงไฟกองเก่าผู้เฒ่าเว้าหัวเต็น บั้นข้าวเหนียวผิงไฟเฝินเฝิน กลิ่นหอมเหลือเกินยามบ้จ้แจวบอง บองน้องให้เขาเรียนเก่งๆเส้นทางนักเลงอย่าได้หลงไปลอง คิตยาบ้ำข้าวมาพาใจหมอง คิตเป็นห่วงน้องย่านผลอลองแล้วเสียคน ปลายฝนต้นหนาวรวงข้าวทอง ปานนี้ทุ่งทองกงนำมอหน่ายล คิตชอดเสียงสูงว่ากล่อมดาวหม่น กองรวงข้าวหล่นกงได้เอาบุญพั่งสำ สำนำลมหนาวข้าวไปว่า ลูกคนห่างนอยากกลับมายุ่นา แต่วันนี้ขอฝากเพียงถ้อยคำ ใจร้อยสำนำส่งมาตามสาย....ลม (ข้า)

มีอ้ายน้องบ่แคร์

คำร้อง / ทำนอง พงษ์ศักดิ์ จิตทฤษฎา / เรียบเรียง ชวิน กีฬา

บ่แคร์คำใคร มีอ้ายในใจเสมอ โชครักได้เจอ รู้จิตใจยิ่งได้ประจักษ์ ว่าอ้ายนั้น เป็นคนชื่อตรงนารัก มันคงเป็นเสาหลัก ให้ความมั่นใจแก่หญิง ถ้าอ้ายอ่อนด้า ให้รู้แน่ว่ายยังมีน้อยที่เฝ้ามอง เฝ้าห่วงใย อ้ายนั้นทุกสิ่ง ผู้เฒ่าอ้าย ส่งใจน้องไปให้อิง บอกให้อ้ายรู้ความจริง ว่าคนอยู่หลังยังคอย บ่มีแก่งซี่ มีอ้ายไถล้น้องก็พอ บ่มีห้องแอร์เรือนหอ ความหวานยังบ่กร่อย น้องมีแฟนดี ได้แค่นี้ก็ดีเลิศเลอ มีเพียงอ้อต้นคั้นน้อย ไว้นั่งไปนาก็พอ แคร์ด้วยหรืออ้าย บ่ได้เที่ยวผับเรคผับบาร์ ให้เขาอิจฉา ที่เห็นเรารักมันสานต่อ แคร์อะไร ใจเรารักกันมากพอ ประสานใจกันร่วมก่อ รังรักด้วยสองมือเรา

วันนี้มีเพียงเพื่อน

คำร้อง / ทำนอง สลา คุณวุฒิ / เรียบเรียง ธนกฤต เพชรวรรณ

เพื่อนกับแฟนแทนที่กันบ่ได้ รู้อยู่แก่ใจทางแก่ใจนั้นบ่มี แฟนเก่าจากไปแฟนใหม่บ่มา ลักที่ ชีวิตนี้จึงมีแต่เพื่อนกับงาน รักจำหวานกะเป็นตำนานไปแล้ว คนที่มีวีแวกก็เดินแตกแถว จากกัน เริ่มใหม่ก็หนักกับจบด้วยความร้าวราน จนบ่อยากฝันถึงการมีคู่ครอง ฉลองกับเพื่อนพ้อง ยามว่าง เลิกงานไปนั่งกินส้มตำปูคอง หัวใจขาดรักแต่มีของงกินอ้อมท้อง ชดเชยความหมอง ประสาคนแฟนบ่มี ได้ปดักบ่ต้องมีมันคอง เอาคำเพื่อนบอกมาตอกย้ำใจทุกที ยอมให้คนมอง ว่าอยู่คานทองบุรี ขอเพียงวันนี้มีเพื่อนที่ติก็พอใจ

สาววังสะพุง

คำร้อง / ทำนอง สลา คุณวุฒิ / เรียบเรียง เต็น ดอกจาน

เข็ดงานประจำที่แบงค์ ตำแหน่งชายลอคเคอรี ที่ทำงานบ่มีเก๊าอ้อ อาศัยนั่งลื้ออยู่ข้างบันได เดินทางมาจากเมืองหนาว ถิ่นฝ้ายขาวอีสานแดนไกล ย่าเภาวังสะพุงเค้ออ้าย หมูช้อยเบียดสาวไทเลย หมูช้อยเป็นสาวเมืองเลย บ่เคยนอนเว็นเค้ออ้าย เข็ดไฮ่นาแล้วบ่มีเงย ขึ้นรถออกจากเมืองเลย รับงานที่เคยชายลอคเคอรี ช่วยคนกะให้มีความหวัง ให้ทางคนได้เป็น

เศรษฐี ขอเชิญท่านผู้ดวงดี แวะมาทางนี้ซื้อเลยรวยเลย แวะมาทางนี้ซื้อเลยรวยเลย (พูด) สาวเลยละบ่เคยซื้อร้าน อยู่แบบว่างงานละบ่เคย สองมือเคยอุ้มมัดกั้ว แล้วใช้แล้วมาอุ้มแฝง ต่อเลย อุ้มแฝงขายลอตเตอร์ เตะไปทุกที่จนผู้คนคุ้นเคย มาแล้วผู้สาวเมืองเลย ฮอตมือที่ เคยก็พ้อกันเทื่อหนึ่ง วันที่หนึ่งขอให้มิโชค วันที่สิบหกขอให้ดวงถึง อวยพรให้ผู้ซื้อโชคดี เตะจะจนขึ้นซึ่งจั่งได้เงินร้อยหนึ่ง เหงาใจอยู่ในซอกตึกสูง ตึกในเมืองกรุงสูงกว่าภูกระดึง รอวัน เสี่ยงฟ้าฮ้องตั้งสิกลับถิ่นภูกระดึงละแฮตนาคือเก่า คอยฟังข่าวน้ำเต็มทุ่ง สิกลับวังสะพุงละแฮต นาคือเก่า.....หมู่เฮาทำงานที่แบงค์ตำแหน่งขายลอตเตอร์ หอบโชคไปขายทุกที่ ถึงแม้ โชคดีสิบมีกับเขา ชาตโชคเงินกะบ่เป็นหยั่ง แต่ที่ซ้อยหวังกะคือผู้บ่าว มีบ่ละคนหัวใจว่างเปล่า มาช่วยกันหนาวให้สาววังสะพุง คอยคนละหัวใจว่างเปล่า เป็นเสื่อกันหนาวให้สาววังสะพุง

สองคนบนหนทางใจ

คำร้อง / ทำนอง สลา คุณวุฒิ / เรียบเรียง จิระวัฒน์ ปานพุ่ม

จากคนรู้จักมาเป็นคู่รักที่รู้ใจ ศึกษากันนานแค่นั้นหัวใจจึงยอมรับกัน จากวันแรกพบ จนบรรจบเป็นแฟนผูกพัน ก็ปีกี่เดือนก็วันอยากให้อ้ายนั้นคำนึง เมื่อคราวนับหนึ่งเงินบาทสลึง ยังแบ่งปัน สิบสานกันมาด้วยผืนหนักเบาสองแรงจุดตั้ง อาจมีบางครั้งที่ทำให้ความสัมพันธ์รัก ตึง แต่ใจที่รวมเป็นหนึ่งก็ถึงเราพันทางตัน แล้วใครกันมาบั่นให้ใจอ้ายเปลี่ยน คำรักที่เคยร่วม เขียนสีหมึกจางลงทุกวัน มีบ้านมีรถอนาคตที่เราร่วมฝัน ทำท่าจะพังกลางคันน้องจึงหัวใจยัง นึก * จากคนรู้จักมาเป็นคนรักที่รู้ใจ ขอร้องอ้ายมองความหมายสายใยยาวนานแห่งรัก บั้นมา ด้วยใจขออย่าจบด้วยการแบ่งพัทธ์ สองเราเฝ้าคู่แลรักสองคนบนหนทางใจ (ซ้ำ*)

6. ชุดที่ 6 : แพ้ใจคนดี

แม่พิมพ์บ้านไพร

คำร้อง / ทำนอง สลา คุณวุฒิ เรียบเรียง จิระวัฒน์ ปานพุ่ม

เป็นครูสิบปีมีสองชั้น โรงเรียนกันดารอยู่บ้านพักรูหลังเก่าหมู่บ้านชายแดนอ้อมแขน ท้องนาป่าเขา ยืนหน้ากระดานคำแผ่นเก่าเคยขอย้ายเข้าเมือง ชุดสีก็ซีดงอพับได้ รองเท้า ผ้าใบหัวหอบกระเป่าใบเชื่อง ใส่คู่มือครูยืนสู้บนความผืดเคือง สอนศิษย์ห่างไกลตัวเมือง ประเทืองความรู้ปัญญา คุรบ้านป่าหน้าตาบใส รางวัลหัวใจคือเห็นเด็กน้อยเร่ร่อน เขาค่อย โอกาสอย่าให้เขาค่อยปัญญา แบนคำนี้ไว้บนป่าดีกว่าแบนชั้นแบกซี *...เป็นครูสิบปีมีสองชั้น ก็บ่สำคัญใจนั้นสูงงานเต็มที ไบหน้าเปื้อนยิ้มคอยเป็นแม่พิมพ์ดีหลอมเด็กบ้านไพรแห่งนี้เป็นคน ดีของไทย (ซ้ำ *)

ดอกจันทน์งามใจ

คำร้อง สดา คุณวุฒิ ทำนอง สิริ มงคล เรียบเรียง ชวิน กิพา

ดอกจันทน์งามใจที่บ้านเขา เมื่อลมหนาวพัดเคยลา บานแล้วเต็มท้องนาเดือนสัญญาในหัวใจ
อยู่ใต้ไทรบ้านเขา หนุ่มสาวเมื่อยามไกล นาร้างคนแดงใจนับวันไกลแล้วลืมกัน ดอกจันทน์
งามใจ ทำไมคนลืมถิ่นฐาน ดอกจันทน์งามใจ ว่าอยู่ใต้คนเคยรักกัน สัญญาทุ่งดอกจันทน์
สาวน้อยคอยสัญญา ปรารถนาอีกคืนฮอย ดอกจันทน์งามใจนอย แต่คนคอยบ่คืนใจ 5...อยู่ใต้
ไทรบ้านเขา ทุ่งเหงาเพราะคนไกล ผากดอกจันทน์งามใจ บอกรักคนไกลให้คืนนา ส่งดอกจันทน์
ไปงามใจ จำได้ไหม...คำสัญญา (ซ้ำ)

ผู้ว่าลิมบ้าน

คำร้อง / ทำนอง สดา คุณวุฒิ เรียบเรียง จิระวัฒน์ ปานพุ่ม

ย้ายเบ็ดเกิดอยู่บ้านทุ่ง พอเข้าเมืองกรุงเปลี่ยนชื่อเป็นเบิร์ตมีคนเจอแถวเวทีกอนเสิร์ต
จงถ่วงเบ็ดเบ็ดไว้หน้าผา เห็นคนแต่เบ็ดเบ็ดไว้หน้าผา มาดใหญ่เอ็นใต้บ่จำ สามแวนตาตำผมยาว
เว้าไทย พกมือถือสามเครื่องรุ่นใหม่ จึกไว้หน้าผาพูดไทยเสียงดัง (พูด) อะโหล ผู้เบิร์ตพูด
ครับ อ้อ ไซ้ๆ เรื่องนั้น ถ้าโอ เค ก็ แคนสั้นเลย นั้นแหละๆ เรื่องนั้น ถ้าโอ เค ก็ แคนสั้น
เลย แคนสั้นเลย อ้อ...คอนแฟม คอนแฟมก็ได้ คอนแฟมโอ เคๆ แค่นั้นนะ ..แค่นั้นนะ ้วย ไว้
ไปเว้ามากก็หลงสน..ตัวเอง (ดนตรี) * ทำทางคือสิรวยแท้้น้อทำทางคือสิตักแท้้น้อย้ายเบ็ดฮู้บ
แม่พอรอหวังบ้านเก่าเสาะไม้อูคา หลังกามุงหญ้านั้นใกล้สิพัง คั้นย้ายเบ็ดพอมีสตางค์ (ซ้ำ) ก็
แบ่งมาทางพ่อแม่แทนเค้อ ก็ส่งมาทางพ่อแม่แทนเค้อ อย่างมีวแต่เบ็ดเท่อเลอ (ซ้ำ) เมื่อบ้าน
แทนเค้อหากมีเวลา (ดนตรี) **...ย้ายเบ็ดเกิดอยู่บ้านทุ่ง มาอยู่เมืองกรุงเปลี่ยนชื่อเป็นเบิร์ต
เปลี่ยนชื่อยังกะเปลี่ยนไปเกิด อย่างลิมบ้านเกิดเขาเค้อย้ายเค้อ อย่างลิมชาติเกิดเขาเค้อย้าย
เอย (พูด) อะโหล อะโหล...ผมเบ็ด ไ้อะ เบิร์ต พูดครับ พูดครับ อ้อ อีแม่เบาะ...เรื่องเงินดิ
อย่าฟาวๆ ลั้นเค้อ...สิส่งไปให้ดอก ไ้อย์เว้าแต่เรื่องเงิน เรื่องเงินเมื่อเหลือเกิน ปวดหมอง
(ซ้ำ *..)**

แท้ใจคนดี

คำร้อง / ทำนอง สดา คุณวุฒิ เรียบเรียง จิระวัฒน์ ปานพุ่ม

มอบคำว่าเป็นแฟนตอบแทนความดีของอ้าย ประคองหัวใจยอมให้อ้ายถือกุญแจ จากรู้จักกัน
อ้ายนั้นฝาคอยดูแล พิสูจน์แล้วถึงความแน่วแน่ จนต้องยอมแพ้ต่อใจ...บอกอย่างไม่อายว่าเคย
มีชายมัน เข้ามาพิ้วพันก่อนหน้าอ้ายนั้นมากมาย วาดฝันเลิศลอยแต่ก็ทยอยหลบหาย นื่องจึง
ไม่เคยปลงใจเป็นแฟนกับใครสักคน ...แต่ต้องจำนนยอมแพ้ต่อความดีอ้ายรักที่นิสัยเสมอต้น
เสมอปลายสู้น อยู่ช่วยยามยากเป็นหลักให้พียงยามจนพอแล้วสำหรับเหตุผลที่จะทะเลาะกัน
*...มอบความเป็นแฟนตอบแทนความดีของอ้าย บุญคุณยิ่งใหญ่น้องยอมมอบใจทดแทน จากวัน
นี้ไปใจพร้อมกับการมีแฟน เรียกนางนำหน้าชื่อแทนคำว่า น.ส.ก็ยอม (ซ้ำ *)

น้องรับปีได้

คำร้อง / ทำนอง พระจันทร์ พงศ์คำ เรียบเรียง บุญทอง โปสุภา

รู้สึกดีที่ ที่อายนั้นมีรักมาให้ แต่หากอายยังหลายใจ น้องรับปีได้ผิดทางฝัน เคยบอก ว่ารัก และมีเพียงน้องเท่านั้น แต่อายกลับไปพิวพัน กับสาวคนนั้นคนนี่เรื่อยไป ..จุดยืนหัวใจ อายนั้นเป็นอย่างไรแน่ ปากบอกว่ารักแท้ ให้น้องเป็นแม่ของลูกไซ้ใหม่ แต่การกระทำ ที่ เห็นๆ มันกลายยิ่งคบยิ่งเห็นตัวคนอาย คำพูดกับใจสวนทางกันเอง ..ถึงน้องรักอาย ให้ตายก็ ตายแทนได้ แต่ป้อจทนเข้าใจ ให้อายคงใครมารวมแห่งศักดิ์ศรีและเกียรติ ถูกดูหมิ่นจากคน กันเอง รักเราโดนอายละเลย ทำใจป่งน้องจำขอลา *...รู้สึกดีที่ ตอนอายนั้นมีรักมาให้ แต่ เมื่ออยู่จริงใจ น้องทนนปีได้ดอกอายจำ หมคความภูมิใจ หมคอาลัยในคำสัญญา ยามเจ็บ เพียงเห็นแววตา ที่อายมองมาก็รับปีได้ (ซ้ำ)

สาวนาสัญญาแม่

คำร้อง / ทำนอง วีระเดช ไกรศรี เรียบเรียง โรจน์ ภควิน

(เกริ่น) ตั้งใจเอาไว้หากวันใดที่ลูกมีตั้งค์ สิ่งทีเฝ้าหวัง ลูกยังปลื้มสัญญาวันไหนได้ทีลูก นี้คิดนึกกลับมา รับแม่ไปเที่ยวเมืองฟ้าเปิดหูเปิดตา เป็นรางวัลใจ ..ถ้าหากวันใดได้คืนแม่จำสิ พาไปเที่ยวเมืองกรุง ไปกินตำบักหุ้ง ขึ้นห้าง รตจางๆ กะบาย สิพาไปกินสุกี้ กิน เค.เอฟ.ซี กินก๋วยเตี่ยวผัดไทยของแซบๆ หม่อมโคโกล์โกลสิพาแม่ไปกิน..ละกะสิพาอแม่ไปกราบพระแก้ว อยู่ที่แถวสนามหลวง จังสิพาอแม่ล่องไปฝั่งธนฯ ไปไหว้พ่อตากสิน ไปฟาร์มจระเข้จังสิพาแม่ หลบมาแหวเขาหิน สิพาแม่ไปซื้อชินอยู่ไบเบ็งต่งเท่งๆ ผากยาย ...พาแม่ขี่รถไฟฟ้า พาแม่ขี่รถ ใต้ดิน สิพาแม่ไปเที่ยวเมืองไทยไปทั่วทุกถิ่น สิพาไปเที่ยวทะเล แม่ลูกฮาเฮประสาชาวดิน * ถ้าหากวันใดได้คืนเช่นตั้งฝัน สิกลับอีสานบ้านนา ลูกสิเอ็ดผ้าปากองใหญ่ไปหลังทอคกริน แต่เนี มันเป็นความฝัน ทำงานทั้งวัน มันยังป้อพอกิน นังน้ำตาไหลริน มองเดือน ย่ำเดือนสัญญา (ซ้ำ *)

ติดคอให้ด้วย

คำร้อง สตา คุณวุฒิ ทำนอง สาธารณรัฐ ประชาชนลาว

เรียบเรียง ปฏิพล แก้วสุโพธิ์

อ้ายป่าวคนนั้นที่รู้จักกันวันก่อน เห็นแล้วใจออนซอนถึงยามนอนยังพ้อให้ฝัน ครั้ง เดียวทีพบแต่เหมือนคบกันมานาน น้องอยากเป็นคนสำคัญ กับอ้ายคนนั้นสิคือบ่หนอ (ซ้ำ).. ติดคอให้น้องได้บ่ (ซ้ำ) ยอมรับว่ารอแบบนี้มานาน กระซิบบอกคนรู้จักกันช่วยเป็นสะพาน ผ่านใจมารอ อยากอู้หลายหลายเพิ่นบ้านอยู่ใต้ได้เมียแล้วบ่ บ่อู้สิเอ็ดจังใจได้ เว้าเองบ่ได้ขาย หน้าแม่พ้อ แต่ถูกใจอ้ายแฉงแหันอ นามบัตรมีบ่ ขอแนจักไป * หน้าตานิสัยเห็นแล้วถูกใจ ทุกอย่างมันได้เดินร่วมทางทุกๆ อย่างคงศิรินทร์หลาย ผ่านมาก็หนาวเคยถูกผู้ป่าวหลายคน

เกี่ยวใจ น้องกลับไม่เคยซักใคร สะดุดหัวใจอ้ายนี่แหละหนอ (ซ้า) ** ติดต่อให้น้องได้บ่ (ซ้า) ใจไม่กล้าพอ จึงขอวานหนอย กระซิบบอกมีคนแอบคอยวาง เชิญแหวหนอยจะเปิดใจ น้องเป็นผู้สาว ไปจับผู้ป่าวย่านเขาเว้าต่อ แต่ใจก็เหงาคิดขอคบเขา หัวใจคิดต่อ หรือฟ้าส่งคู่มา แล้วบ่...ผู้ใดพบพอดีติดต่อให้แทนค้อ (ซ้า) (ซ้า **,*)

อาถรรพ์เพื่อนเจ้าสาว

คำร้อง / ทำนอง ศิริ เอราวัฒน์ เรียบเรียง จิระวัฒน์ ปานพุ่ม

...เป็นโสดนานเพราะอาถรรพ์เข้า เป็นเพื่อนเจ้าสาวเกินเจ็ดคนทุกคนเขาห้าม ผู้ใดฝ่าฝืนให้ระวังเดี่ยวจะนอนซ้า ถึงเป็นสาวงามก็จะหาเจ้าป่าวบ่เห็น ..คงต้องเป็นเพราะอาถรรพ์แน่ รักน้องเกิดผลถูกคนและเหมือนเป็นของเล่น มาจับก็หนแต่คนก็หลุดกระเด็น น้องเลยจำเป็นต้องรอคนดังอาถรรพ์ *...คนผู้นั้นว่ากันให้ตรงตำรา ต้องมีรักมาช่วยน้องประคองความฝัน หัวใจแน่นหนักความรักต้องคงกะพัน ถึงจะมาล้างอาถรรพ์ช่วยน้องพ้นจากความเหงา ** ทนเหน็บหนาวเฝ้าคอยนานเนิ่น พุคแล้วก็เขินบอกไปก็อาจหนอเรา ชายที่เหมาะสมมาช่วยดึงน้องจากความเหงา ดังอาถรรพ์เพื่อนเจ้าสาวเขาบอกมีอ้ายคนเดียว (ซ้า,**)

ตอบแม่บ่ได้

คำร้อง / ทำนอง สลา คุณวุฒิ เรียบเรียง บุญทอง โปสุภา

...ตอบแม่บ่ได้ว่าอ้ายไปโสดมา เพิ่นโทรมาหาคือเก่าอยู่บ้ออีนาง แม่เทียวถามข่าวเมื่อเห็นน้องคอยมองทาง อยากบอกว่าอ้ายเห็นห่างก็ยังเขินใจทุกที ..ก็เพราะตอนที่สองเราเริ่มเทียวหากัน แม่ห้ามบ่หันประกันอ้ายเป็นคนดี จนแม่ยอมปล่อยให้คบหากันนานปี อยู่ๆ อ้ายมิดจี้หมีมีต้อยคำรำลา...ยามคิดพ้อหน้าโทรหากก็ปิดมือถือ ผ่ากข้อความหรือผ่ากแล้วก็บ่โทรหา งานหลายแท้บ้อคือบ่ติดต่อกลับมา ทุกวันน้องต้องหลบตาเวลาแม่ถามถึงอ้าย *...ตอบแม่บ่ได้ว่าอ้ายเป็นหยังปมา อ้ายปรึกษาสัตญาณว่าอักษจริงใจ กิ่งให้น้องอยู่กับรักข้างเดียวหรือไ้ ก็คฮอดจนอยากร้องไห้แต่อ้ายสายแม่มอง (ซ้า)

ศิลปินคอกหญ้า

คำร้อง / ทำนอง พงษ์ศักดิ์ จันทรุทชา เรียบเรียง ชวิน กีฬา

(สร้อย) วิหคไผ่ผืน ตั้งศิลปิน ผกผืน ชีวิตก้าวเดิน ไต่บนเส้นทางร่ำรำ นำศิลปะอีสานบทเพลงพื้นบ้านน้อมนำ ความรักความงาม ความส่งบุญคำใจคน (คนตรี) ม่วนชื่นโอแฮวแมนแล้วอีสานบ้านเฮา โป่งลางหยอกเย้า แค้นลายเก่าเกี่ยวพิณแว่วดัง ลูกโขงซิมูลหนุ่มสาวตอกกุนใจมีพลัง แล้วนายยามฟ้าร้องสั่ง เดินสู่เส้นทางศิลปิน ทำมาหากิน ด้วยรักงาน ศิลปศรัทธา ทุกคนก้าวมา จากลูกชวานาชาวดิน หมอตำหมอแคน มือเบสกีตาร์มือพิณคั้งวง รับงานทั่วถิ่น ล้ากลอนแผ่นดิน กล่อมใจผู้คน ลูกคนจนบนเวทีสีนสง เป็นสาวแก้มแดงเป็นหนุ่มน้อยหน้ามด มาจากดินปืนขึ้นเวทีดาว แรงเขี้ยวหมู่เฮาเสริมแรงใจให้ทน ทุกจังหวะกลอง

ฟ้องถึงการคืนรอน แต่ยังคงขุ่นด้วยมนต์เสียงแคนเสียงพิณ (ดนตรี + ตรี) สืบสานงานศิลป์
ท้องถิ่นให้ยืนยาวนาน เมื่อหันหน้างาน ก็กลับท้องถิ่นทำกินชีวิตต้องลอย เหมือนตั้งนกน้อย
ไผ่บิน เป็นศิลปิน ดอกหญ้าก็พอใจ (ซ้ำ)

7. ชุดที่ 7 : ออกหักเพราะฮักอ้าย

ออกหักเพราะฮักอ้าย

คำร้อง / ทำนอง สลา คุณวุฒิ เรียบเรียง เต๋น ดอกจาน

ผู้หญิงคนนี้ขอทำหน้าที่ออกหัก เมื่อรู้ว่าอ้ายคิดหนักเพราะอยากไปมีคนใหม่ พบคนคู่
ควรแต่มีเงาน้องบังใจ อ้ายจึงโดนซัดเส้นตายให้ตัดสินใจเลือกทางเมื่อสัญญาร้างน้องกลายเป็น
ก้างคอ คอถึงอ้ายปกผ้าไว้ก่อนก็พอรู้ทุกอย่างบนเส้นทางใจบิบใครหนึ่งคนพันทาง น้องจึง
บ่รอคำสั่งฮักทางว่าสมควรไป ถามว่าเจ็บไหมตอบได้ด้วยหยคน้ำตา แต่ขอยอมซัดดีกว่าที่จะทน
เห็นอ้ายเสียใจ เพราะ ความเจ็บหนักบ่เทียบฮักที่เคยมีต่ออ้าย ขอทำความดีสังท้ายด้วยการ
ยอมถอยโดยดี ผู้หญิงคนนี้ขอทำหน้าที่ออกหัก ถึงรู้ว่าต้องเจ็บหนักก็จะทนทุกวิถี ยิ้มทั้งน้ำตา
ส่งให้อ้ายไปได้ ความข้านับจากวันนี้น้องมีหน้าที่ต้องทน

ก่องข้าวน้อยคอยอ้าย

คำร้อง / ทำนอง สลา คุณวุฒิ เรียบเรียง บุรินทร์ มาศงามเมือง

เกริ่น เปิดก่องข้าวน้อยใจต้องลอยคึดฮอดอ้าย อ้อนฝากลมไปอ้ายอยู่ใตให้ ฮ่าฮอน
เปิดก่องข้าวน้อยใจต้องลอยคึดฮอดอ้ายนั่งสบตาควายข้างเตียงนากลางหน้าฝน สาวทุ่งอีสาน
คอยฮักนานใจหมองหม่น บั้นข้าวเหนียวจำป็นน้ำตาหล่นคึดฮอดคนไกล อ้ายอยู่ที่ใดลืมหัวใจ
น้องบ้อ เก็บเงินได้พอสิทวนมาเคยว่าไว้ หายไปก็ฝนหรือมีคนปนหัวใจ ในเมืองมีสาวมาก
มายจอบตั้งใจอ้ายลืมท้องนา ก่องข้าวน้อยลืมปิดฝาโบราณว่าติดถูกแย่งแฟน บั้นข้าวเหนียว
แน่นๆ เมื่อโดนน้ำละลายเม็ดลา กลัวใจอ้ายไกลคำหวานเป็นข้าวเหนียวบั้นถูกน้ำคังง่า ลืมบ่
น้อยเวลาคึดฮอดสาวนาผู้ตั้งตากอย เปิดก่องข้าวน้อยใจต้องลอยคึดฮอดแสงเม็งดอกสะแบง
ปลิวแว้งแห่วงลมวอยวอย คึดหลายจนหัวนทวิวกแล้วฮักปลิวไปมิดจ้อยปิดฝาก่องข้าวน้อยบ่ฮู้สิ
สอยคิงอ้ายได้บ่ ปิดฝาก่องข้าวน้อยใจคนคอยกลิ่นข้าวปลง...

อยากอยู่เจียบๆ สองคน

คำร้อง / ทำนอง สลา คุณวุฒิ เรียบเรียง จิระวัฒน์ ปานพุ่ม

อยากอยู่เจียบๆ เพียงเราสองคน สะดางทุกเรื่องสืบสานที่เกิดบนทางใจสองเรา คำว่า
รักที่ฝากกันนานวันคงเก่า บางครั้งอาจเป็นเพราะเราห่างเหินกันนานเกินไป สังกัดคูอ้าย
เปลี่ยนไปทุกวัน สะสมอารมณ์หุ่นหันนับวันจะเป็นทุกข์ใจนานยิ่งนักที่ความรักถูกงานก้าวก่าย
ห่างคนอื่นมากเกินไปสองใจเราเริ่มโรยราบ่อยากโทรหาเพราะสบตาบ่ได้ รมกวนมานั่งใกล้ๆ

เหมือนคราวแรกคบกันมากุมมือเข้ามาจับเข้าคุยเพื่อเคลียร์ปัญหา ตรวจสอบแนวหวานในคาบัต
ฝุ่นสัญญาหัวใจ อยากรู้อยากเห็นๆ อยู่สองเรา แก่ใจใจที่สุดเหงาให้รักเรามีภูมิคุ้มกัน จะรอวัน
นั้นเพื่อพบกันที่ไหนก็ได้ เงียบๆ ห่างเขาห่างใครแล้วให้หัวใจคุยกัน

ศิลปินเพลงเดี่ยว

คำร้อง / ทำนอง สลา คุณวุฒิ เรียงเรียง นูรินทร์ มาศงามเมือง

เดินสายช่วยงานทั่วถิ่น มีเพลงหากินกับเขาเพลงหนึ่ง ถูกเชิญครั้งใดบ่เกียง แม้ว่า
ขุ่มเสียงลิปค้อยถึงคนๆ ก็จึ่งได้ฮ้องเทื่อหนึ่ง ช่วยฟังให้ซึ่งแนตือท่านผู้ชม เสียงชมแต่
อารมณ์แปรี้ยว ซ้อมร้องเพลงเดี่ยวกำลังนิยมเสียงหลงร้องบ่ตรงจิงหระก็กรุณาอย่าให้ฮาผสม
ร้องเพี้ยนก็ถือว่าเป็นอารมณ์ ช่วยกัศพันชมให้พอบ่อายฟ้าดิน ศิลปินเพลงเดี่ยว ขอเดี่ยวด้วย
เพลงเคยหากินปกติก็เป็นแต่คนฟัง ขอจับไม้บั้งรบกวนช่วยฟังให้ชิน เสียงบ่ให้แต่หัวใจ
ศิลปิน ถ้าไม่ไต่ยืนก็อย่าฟ้าวลุกหนีก่อน เดินสายช่วยงานทั่วถิ่น กับเพลงหากินอมตะนิรันดร
จิงไมค์งานไหนก็เพลงเก่า ขอแทรกคิวเขาให้เหงาใจได้ถอน บางงานแอบกระซิบพิธีกร อย่า
ให้ใครร้องก่อนเดี่ยวหมดทางหากิน บางงานแอบกระซิบพิธีกรอย่าให้ใครร้องก่อนเดี่ยวหมด
เพลงหากิน

ห้ามใจช่วยกัน

คำร้อง / ทำนอง สลา คุณวุฒิ เรียงเรียง เต๋น ดอกจาน

เพียงเห็นหน้าใจเหมือนถูกไฟช็อค สายคาดคิดสอดส่องลอคมากระทบกัน แนวหวาน
อ่อนสะท้อนว่าใจแอบฝัน แต่สองเรานั้นก็ต้องช่วยกันแบกรับใจเป็นน้ำอ้ายมีผู้ครองใจนานแล้ว
ลูกฮักเมียแก้วเป็นเกราะกันฝนไฟ มาฮักฮ้องกับน้องในวันสายไป ฮักมากแคไหนก็คงบ่ให้ผูก
พัน ห้ามใจช่วยกันเราต้องช่วยกันห้ามใจ (ซ้ำ) กรอบครัวเตื่ออ้ายอย่าให้ลูกเมียเสียขวัญ แต่
แอบโทรหากก็เกรงสายตาสวรรค์ หยุคแค่คบกันแต่มากกว่านั้น...บ่ไต บุญทำไว้ชาติก่อนบ่
หลายเพียงพอชาตินี้ได้พ้อแต่บ่ได้ครอบครองหัวใจ เบรคความคิดฮอดเขาจอตไ้วรอชาติต่อไป
ฮักมากแคไหนก็ต้องห้ามใจช่วยกัน เจ็บปวดปานใดก็ต้องห้ามใจช่วยกัน กิดฮอดปานใดก็ต้อง
ห้ามใจช่วยกัน

เพียงเรายังกัน

คำร้อง / ทำนอง สลา คุณวุฒิ เรียงเรียง จิระวัฒน์ ปานพุ่ม

บ่เป็นหยั่งคอกอ้ายถ้าใจเรายังฮักกัน แต่ความจนบับคั้นปมีวันพรากเรา น้องฮักอ้ายที่
ใจเป็นจิงใดก็ฮักคือเก่า ทรัพย์สินนอกกายเราอย่าเอามาเป็นปัญหา ปรารถนาให้อ้ายที่อ้ายมัน
ใจฮักที่เรามี สิ่งทีเจอวันนี้ก็เคยเจอเรื่อยมา น้องบ่เคยเปลี่ยนทางอยู่เคียงข้างอ้ายทุกเวลา
เอียงแก้มซ้ายพิงปาบับมือขวาคอยเติมแรงใจขอเป็นข้างเท้าซ้ายให้อ้ายเป็นข้างเท้าขวา เคียง
ข้างกันเดินฝ่าปัญหาทุกอย่างสู้ไหว อยู่ห้องเช่าข้าวปากซอยบ่เลิศล่อยก็บ่น้อยใจ ถ้าสองเรา

เคียงใกล้อยู่ได้หัวใจเปเหางาปเป็นหยั่งคอกอ้ายถ้าใจเรายังฮักกัน ก้าวผ่านแรงบีบคั้นเพื่อรอวัน
ของเรา ขอให้อ้ายฮักไปหนึ่งแรงใจให้ฮักคือเก่า เป็นสุขในทุกเรื่องราวขอเพียงเรามีใจฮักกัน

ตั้งหวายอายุผู้ป่าว

คำร้อง / ทำนอง สลา คุณวุฒิ เรียบเรียง เต๋น ดอกจาน

อ้ายเอ๊ย พอแต่เหลียวละน้อแม่นเห็นหน้า...ไอ้คนงามเอ๊ย แม่นหันมาส่งยิ้มป้อยหล่อย
ไค้ ไอ้ น้อ คั้นแม่นแหวนน่องอยากใส่ก้อย เป็นสร้อยน่องอยากใส่คอ ไค้ อีหลี น้ออ้ายคนงาม
เอ๊ย...คนงามหลาย...(หุ่) ยวกๆ ยวกๆ ยวกๆ ยวกๆ อ้ายเอ๊ย มาอยากอายุตั้งแต่น้องตำ
ต้อย...แต่น้อชายเอ๊ย ไค้แต่คอยแหงนคอตังป่า ไค้ ไอ้ น้อ เพียงแต่หัวน่องก็ยังไม่กล้า ฐานะ
น้องบ่ฮานวยไค้ ความสวยกะยังบ่เป็นใจ เอ๊ย เหลือใจหลาย...(หุ่) ยวกๆ ยวกๆ ยวกๆ
ยวกๆ (เพลง) สเป็คในใจตรงกับอ้ายที่สุด แต่ก็มีมาสะดุดตรงที่น้องปดมหน้าตา ก็สวยบ่พอ
สาว ตจว. ความรู้ขั้นป.ประถม ยามอ้ายเดินกลายน่องยังหลบสายตากัมแอบฮักแอบชมแล้ว
ยังเที่ยวชมหัวใจ ปากอยากอายุแต่สายตาอยากมอง ฮู้ตัวเจ้าของบ่กล้าเที่ยวช้องคอกเดืออ้าย
ยามไค้พ้อหน้าแอบส่งสายตาทักทาย (ฮ่า) ก็เป็นบุญหัวใจบ่กล้าเว้าหลายอยากอายุผู้ป่าว...
ยวกๆ ยวกๆ ยวกๆ ยวกๆ ยวกๆ กู อ้ายเอ๊ย ยามเหงาๆ กะไค้ซอมเม็งอ้าย...เต็คคนงามเอ๊ย
หยอดหัวใจมีแรงสู้งาน ไค้ ไอ้ น้อ คั้นมีบุญเกิดมาอยู่ช่วมบ้าน อ้ายนั้นกะคงพอมองเห็น ไค้
อีหลี น้ออ้ายคนงามเอ๊ย คนงามหลาย

เปิดใจเจ้าสาว

คำร้อง / ทำนอง สลา คุณวุฒิ เรียบเรียง จิระวัฒน์ ปานพุ่ม

เก็บสัญญารักใส่ลิ้นชักลิ้นกุญแจใจ บ่กล้าบอกใครกลัวใจอ้ายบ่แน่นอนหนักให้กาลเวลา
พิสูจน์ด้วยคำว่ารัก วันนี้เป็นที่ประจักษ์น่องจึงอยากขอเปิดใจ เกือบทนบ่ไหวตอนที่อ้ายทิ้งใจ
ให้รอ คนถามจนห้อยจะรอฮ้ายนานไรเบิ่งซุกเจ้าสาวในเขาไซว์ไว้ ก็ยังเก็บมาตามใจซาตินไค้ไค้
บ่ทนอ...แต่พอ...มาถึงวันนี้ดีใจ อ้ายนำสิ่งดีมาให้บอกกับใจว่าคุ้มคำรอ มีค่ากว่าแหวนให้
กะแนมมากเกินสร้อยคอ คือรักสัตย์ซื่อเพียงพ้อที่อ้ายห่อให้เป็นของขวัญเปิดสัญญารักจากลิ้น
ชักด้วยกุญแจใจ กล้าบอกใครๆ บ่มีเรื่องใดไหวหวั่นขอบคุณหลายๆที่อ้ายมันคงต่อฝัน ผูกโบว์
หัวใจฮักมันชั่วนี้รันคร...

คูงานวันแต่ง

คำร้อง / ทำนอง สลา คุณวุฒิ เรียบเรียง เต๋น ดอกจาน

ช่วยงานเพื่อนไปพลาางๆในระหว่างรองานแต่งเรา ถือว่าซ้อมการเป็นเจ้าสาวรอฟังข่าว
อ้ายมาสู่ขอ รุ่นพี่รุ่นเพื่อนเขาแต่งรุ่นน่องก็ชิงไปหลายคู่แล้วหนอ เมื่อคนถามว่าไค้วันแล้ว
บ้อน่องตอบว่าขอคูงานไปก่อนคะรอนเข้าร่วมงานแต่งครองตำแหน่งแชมป์แชมป์แชมป์รับเชิญ เข้างาน
ไหนหัวใจก็เขินฟังเสียงคนเอ็นแะมองตาสะลอน มาแล้วคารางานช่วยรับของชำร่วยพร้อมคำ

แล้วฉันก็คลอนพิธีกรการงานแต่งทุกชั้นตอนฝึกครบวงจรเพื่อซ้อมรงานเราต่างงานถือของ
 ชำร่วย (ซ้ำ) บางงานก็ช่วยเป็นเพื่อนเจ้าสาว เป็นช่างภาพถือกล้องตระเวนแม้แต่พิธีกรก็เคย
 เป็นหลายครา เหลือเพียงตำแหน่งเจ้าสาว (ซ้ำ) ที่ต้องรอเจ้าบ่าวแต่โชคยังป่วนช่วย...ดูงาน
 เพื่อนไปพลาดๆในระหว่างรงานแต่งเราศึกษาในทุกเรื่องราวพอถึงงานเราคงไปได้สวยเสียแต่
 อ้ายให้รอนานทียวเป็นแขกดูงานนานจนหน้าย รอนานไปให้อ้ายรู้ไว้ด้วยเจ้าสาวปสวยอย่ามา
 โทษน้องเคือ (ซ้ำ)

หนาวใจในงานทุ่ง

คำร้อง / ทำนอง สุกไก่ เจียรระโน เรียบเรียง วิทยา กีทา

สาวเมืองอุตร นิ่งใจอนในงานทุ่ง คอยหนุ่มวังสะพุง เมืองเลยอ้ายเอี้ยบพ้องงานทุ่งปีนี้
 บมีอ้ายมากอยทำคอยรอ แค่นิ้วบัพ้อ เจ็บใจแทนอรอแล้วบมานัดกันจริงจัง แล้วอ้ายเป็นหยัง
 จังลิม เอ็ดให้น้องซิม ใจลอยเหงาหงอยคอยทำ ทำหมางทำเมิน ไปเพลินสาวโตอ้ายจังบมา
 ไสว่า ไสว่า ลิมมาเที่ยวงานทุ่งเมืองอุตร ลมหนาวผ่าน มันพาพัดอ้ายไปไสจังลิมใด หัวใจบแน
 บ่นอน ลิมงานทุ่ง ลิมสาวเมืองอุตร ไปสะออนซอนลงผู้สาวบ้านโต นัดน้องไว้แล้วอ้ายบมา
 (ซ้ำ) เอ็ดกันไค้คัก จนน้องเสียหลักซื่อๆ เจ็บใจจนจื่อ ฮ้องให้ซื่อๆ จนน้องสิบ้ำ โอน้ออ้าย
 เอย ผู้บ่าวเมืองเลยเอ็ดบเข้าทำซึ่งใจแก้ทว่า นัดแล้วบมาคัวสาวอุตร

8. ชุดที่ 8 : กรุณาอย่าเผลอใจ

กรุณาอย่าเผลอใจ

คำร้อง / ทำนอง สลา คุณวุฒิ เรียบเรียง ธีระพงษ์ ศักดิ์แก้ว

เขามาอ๊กอ้าย นอกจากใจว่าเป็นหยังที่ใจระวัง ก็คือย่านอ้ายอ๊กเขา ตั้งคมยุคใหม่
 ห้องใจมีหลายทางเข้า ย่านอ้ายบมีแค่เรา เมื่อเจอสาวเดินผ่านคาน้องยอมรับว่า หมคปัญญาที่
 จะทานไหว ถ้ามีสาวโต ตั้งใจตั้งอ้ายคบหา เพราะสองเราห่าง บางครั้งได้พบหน้า นอกใจได้
 ทุกเวลา หากเจตนาดวงกัน ในที่ทำงาน ยิ้มหวานก็รอยยิ้มให้เบอร์สาวก็สาย ทักทายมือถือต่อ
 วัน มันคงเคืออ้าย อย่าได้เผลอใจเกี่ยวพัน ล้อมรั้วหัวใจให้มัน ป้องกันสติปัญญาใจเราเขามองดู
 อ้าย นอกจากใจว่าป้อสาขอเพียงสายตาอ้ายอย่าไปมองดูเขา ทุกช่องทางใจ จ้างยามรักแท้
 ยืนเฝ้า ปกป้องรักงามสองเรา อย่าให้เขาข้ามพรมแดนใจ

คิดซอคกอดบได้

คำร้อง / ทำนอง สลา คุณวุฒิ เรียบเรียง ธีระพงษ์ ศักดิ์แก้ว

คำถามลุดซอค อีหยังคิดซอคแต่กอด บได้ เคยตามหยอกกันม่วนใจ คำตอบง่าย ก็
 คือแฟนเขาแต่คิด บถึง ว่าวันหนึ่งสิโดนกับเรา พบรัก บนานก็เศร้า เพราะอ้ายมีเขาเป็นเจ้า
 หัวใจ ออกแบบ บได้ แต่เพียงพบอ้ายหัวใจหยุดนิ่ง อักแล้วจึงรู้ความจริง ต้องเก็บใจนิ่งหา

ทางแก้ไข บอกเลิกคบหา และน้ำตาบ่ยอมหยุดไหล เลิกคบแต่จบไม่ได้ คิดขอดอช้ายหลายใจมี
น้ำตา (ซ้ำ) หักใจลาผู้มาช้าย่อมหมดสิทธิ์ แฟนเขาเราดีสนิท แค่คิดก็ผิดกติกา หักใจลา แต่
ยังห่วงขาดตลอด ขณะที่เราคิดขอด อ้ายคงนอนกอดกับภรรยา อยากกอดแฉงแฉง บ่ อาจ
แสดงไค้ยามพบหน้า สิทธิผู้มาช้าย ไค้แค่ส่งสายจากกอด สิทธิผู้มาช้าย มีวาสนาแค่เพียงคิดขอด
คำถามสุดขอด อีหยังคิดขอดแต่กอดบ่ได้ กิดทวนคำถามยามไค้ เฉลยในใจก็เหมือนไฟช้อด
บอกอ้ายแฟนเขา น้องขอลิทธิแค่เพียงคิดขอด เก็บอ้ายในใจตลอด ถึงแมสิกอด บ่ ได้คือเก่า
(ซ้ำ)

คนนี้ละแมน

คำร้อง / ทำนอง สลา คุณวุฒิ เรียบเรียง สวัสดิ์ สารคาม

คนนี้ละแมน กับการเป็นแฟนของเรา แต่บ่รู้ว่าเขา สิเห็นเราเป็นแฟนบ่หนอ คุยกับ
หัวใจ ตั้งแต่วันพบอ้ายอู้บ่ ผู้ชายแบบนี้ละหนอ ตรงกับที่รอมานาน ได้มาเจอะกัน ก็เป็น
รางวัลหัวใจ เบิ่งโลกสดใส เพียงแค่ใจมีอ้ายในฝัน คิดขอดยามไค้ ก็ทำให้มีแรงสู้งาน สายตา
ยิ้มคูนัน เบิ่งในฝันก็ยังสุขใจ คุเป็นผู้ใหญ่ อยู่ใกล้แล้วใจบ่อุน บ่รู้ว่าเคยทำบุญ ร่วมกันไว้
ถึงขั้นไค้ ตักบาตรร่วมขัน หรือเพียงแค่ก่อกองทราย ภูคดส่งทางแคไค้ไหน หัวใจยังกังวล คนนี้
ละแมน ตำแหน่งแฟนที่ใจหมายตา ส่งยิ้มไปปรึกษากับสายตาอ้ายแล้วหนึ่งหน บ่กล้าคิดไกล
หัวนอ้ออ้ายมีใครหลายคน ไค้แอบปลื้มก็มีสุขสัน เพราะอ้ายคือคนที่ใจรอคอย

อ้อมหอมในงานบวช

คำร้อง / ทำนอง สลา คุณวุฒิ เรียบเรียง วีระพงษ์ ตักดีแก้ว

ขอสิทธิอ้อมหอม ในงานบวชอ้ายไค้บ่ ต่อแถวด้านหลังพ่อแม่ แทนนครอบโบสถ์วัน
งาน ปอกหอมทอมือ เป็นสื่อจากใจอิฐฐาน เตรียมไว้รอไปช่วยงาน ถึงวันย่านสาวอื่นแฉง..
ตำแหน่งเป้าหมาย ว่าที่สะใภ้คนมอง อ้อมหอมส่งยิ้มให้ก่อดอง คนจ้องมองว่ามาแรง หัวนถึง
วันงาน มีสาวหลายคนส่องแสง ย่านหอมบ่พอให้แย่งหัวนแรงน้องสูบไค้...ถ้าหากจริงใจ
วอนอ้ายเรียนพ่อแม่ท่าน ว่าคนอ้อมหอมในงาน เป็นทางการนั้นคือผู้ไค้ พาน้องไปแนะนำ
ให้ท่านรู้ก่อนก็ได้ แทนคแม่ถือผ้าไตร น้องเดินใกล้บ่ไค้เขิน... ขอสิทธิอ้อมหอม ในงานบวช
อ้ายไค้บ่ เมื่อรักที่เราเฝ้ารอ พบพ้อจตุร่วมทางเดิน อ้อมหอมส่งบุญ บัดบุญกรรมให้จางห่าง
เหิน เมื่อมีสิริร้อนบัตร์เชิญอ้อมรักเดินสู่งานแต่งเรา...

ออนซอนเจ้าบ่าว

คำร้อง / ทำนอง สลา คุณวุฒิ เรียบเรียง วีระพงษ์ ตักดีแก้ว

โห...เสียงโฮเฮฮ้อง มือกินตองบ่าวสาว ขบวนกลองยาว แห่เจ้าบ่าวไปเข้าพาขวัญ
ผ่านหน้าบ้านเฮา เหมือนมาข่าวเอ็นไปขับขาน แข็งกลองพ็อนแห่ช่วยกัน ไปฮ้องเอ็นขวัญ
ส่อยงานบ้านพื้น เจ้าสาวคนไค้ ไค้เจ้าบ่าวรูปหล่อ เอ็คบุญหยั่งน้อ จึงหากันพ้ออยากอู้เหลือ

เกิน บ่ได้อัจฉา แต่ปรารถนาอยากพ้อคือเห็น ส่งตัวถึงประตูเงิน พ็อนแข็งส่อยเห็นเมื่อบุญนำพา สาธุ สาธุ สาธุแต่ไผพ็อนเติมที่ขอให้โชคดี พ้อคนที่เสาะหา มีแฟนหล่อ บ่ต้องรอชาติหน้า ได้คนเข้าท่า คือเจ้าบ่าวมีอนี่ ผู้ชายดี ๆ อย่าให้มีไผแย่งก่อน (ซำ) เอ็นขวัญอวยพรเมื่อตอนบายศรี พ้อพราหมณ์สาวคเสริจพิธี ทียบฝ่ายบายศรีผูกตามชั้นตอน ฟ้าวเดมือไป ให้พ้อใหญ่ผูกแขนอวยพร ให้ได้คนร่วมเตียงเคียงหมอนหล่อหน้าอนซอนคือจ้งแฟนเห็น

ใต้ต้นสะแบง

คำร้อง / ทำนอง สุรัชย์ จันทิมารฐ เรียบเรียง ศิลาแลง อาจสาธิต

ใต้ต้นสะแบงยามเมื่อแดงแคคอ่อนส่องไส ละออรทอทาบกิ่งใบ เหมือนใจจะขาดรอนรอน อย่าฟ้าวไปเดอ แคคเฮ้ยเผาใจให้อ่อน เผ้าราคนรักเมื่อก่อนไหนว่าจะยอนคืนมาไปอยู่แคคนไกล ตามหัวใจว่าอยากเมื่อป ฐูโหมหัวใจที่รอ ของคนบ้านนอกคอกนา ใต้ต้นสะแบงลมแล้งลอบตัวหน้าตา แล้งใจเหมือนใครเล่าหนา บ้านนาอย่างเผ้าติดัง ไค้งฟ้าวร่อยพันองศาหมีนไค้ง เชื่อมโยงหัวใจของเราชายหญิง เป็นสะพานทอดยาวที่เผ้าประวิง ความรักของฉันท่มั่นต่อเธอ ใต้ต้นสะแบงยามเมื่อแดงก็คือความเหงาเห็นแมงต๊อบเต่า ล่องลอยปานเพื่อละเมอ กบเขี่ยคร้อง ร้องเพลงเติมเติมเสมอ คร่ำครวณว่าฉันทรักเธอ ฟังแล้วน้ำตาเอ่อไหล

รอยยิ้มพ่อน้ำตา

คำร้อง / ทำนอง วสุ หัวหาญ เรียบเรียง ชีระพงษ์ ศักดิ์แก้ว

ไผสิว่าจ้งไค้ ยังรู้สึกดีกับอ้ายคือเก่า ถึงความฮักสองเรา ลิกหายไปเป็นความหลัง บ่ไค้เป็นคู่ครอง ใจน้องบ่คิดบาคหมาง เต็มใจเป็นคนหลักทาง สะตางสัญญาสองเรา สาวผู้มาใหม่นั้น ดูเหมาะสมกันกับอ้ายทุกอย่าง ความรู้ความสวสต่างค์ ทุกอย่างน้องบ่ทันเขา เสียงคำว่าแฟนไป ได้พี่ชายมาแทนก็เอา คำว่าแฟนของเฮายกให้เขาพาอ้ายสานต่อ ผินยิ้มพ่อน้ำตาไว้นส่งทางอ้ายบ่อยากให้ง่วงล อยู่นานเจ็บทั้งสามคนบ่อยากเดินปนเป็น ก.ช.ค ความฮักคือการทำ เห็นอ้ายสุขใจก็พอ ภาระหนักที่ยังรอ คือคู่ค้อกับความซำใจ ไผสิเว้าจ้งไค้ ยังรู้สึกดีกับอ้ายคือเก่า ไค้เป็นเพียงน้องสาว เจ็บแต่คงทนไหว อ้ายไค้คนดีดี เกี่ยวก้อยน้องก็ตั้งใจ ยินส่งยิ้มงวตลุดท้าย พ้อให้อ้ายแทนหยตหน้าตา

สัญญาคอกกุน

คำร้อง สลา คุณวุฒิ ทำนอง คำวิไล ใจเวียง เรียบเรียง ชีระพงษ์ ศักดิ์แก้ว

เอ็นอ้าย ส่งตามสายลมจร หัวใจออน อยากให้ออนคืนบ้าน เห็นคอกกุน ต้นเดิมแยมบาน คึดฮอดคำมั่น ว่าบ่ลืมกันเมื่อปีกลาย กุนไส สองใจเราอูน ไทบ้านเอาบุญ ลูกหลานกับนาหน้าใส เรานั่งคุยกัน เกียงนาคืนบ้านจำได้ ปีนี้อยู่ไส คอกกุนเอ็นคืนบ้านเฮา ไกลวันเนา หมู่สาวทยอยคืนถิ่น เดินไกลไค้ถักถิ่น เตื่อใหม่อวดยวนเย้า ผู้เฒ่าเจอกัน อวดเรื่องลูกหลานปเขา ลานวัดยามเช้า มีคนเข้าแถวทำบุญ สัญญาคอกกุน คำจุนจิตใจเชื่อมโยง บ่เคย

แห้งแล้ง เหมือนดั่งน้ำโขง ซี มูล ใจคนบ้านเฮา ต่างก็มีฮักเป็นทุน ฮอยยิ้มอ้อมบุญ งามคือ
ดอกกุณบานส่งสัญญาณ ให้ลมสื่อสารซาใจ บอกอ้ายคนไกล อย่าทำให้ใจคอยนาน เกียงนา
หลังเค็ม คอยเฮามาเติมฮักมัน เบิ่งนกหยอกกัน แงงดอกกุณบานที่บ้านเฮา

สาวฮ้านน้อย

คำร้อง / ทำนอง วีระเดช ไกรศรี เรียบเรียง วีระพงษ์ ศักดิ์แก้ว

กลับมาจากกรุง มีเงินขวัญถุงอยู่ติดหน่อย เปิดฮ้านน้อยๆ ขายลาบขายก้อยอยู่ริม
ทาง ตึกว่ากลับไป เอ็งงานในเมืองคือเก่าหลัง เมื่อกามเทพเมาก้าง นำผู้บ่าวมาเสิร์ฟใจ
เหล่าเบียร์กะชาย แถมยังมีไมค์ให้ร้องกล่อม สาวๆ ก็พร้อม เสิร์ฟต้มเสิร์ฟไมค์ โอเกะเพลง
ดัง หยอกร้องหยอดฟังก็ตามใจ คือฮอดหลายๆ อ้ายคนที่แวะมามี้อก่อน คินนี้ฮ้าย ไปไล่ม
มา เปิดคาราโอเกะทำ ฮ้านน้อยคอยหาจนใจอ่อน หรือไปซิ่ง กับสาวฮ้านใหญ่ ที่เสิร์ฟผู้หญิง
ซบอิงไหล่ ใ้จับได้บายแล้วออนซอนเป็นแฟนประจำ ตัวให้คิดนาและลาจร ยามตะเว็นรอนๆ
ใจฮ้ายฮอนถึงฮ้ายบ่เฮา ฮ้านน้อยใจเหงา ทั้งที่ชายตีพอยู่ได้ แต่ขาดทุนใจ เพราะฮ้ายบ่มา
ดอกคือเก่า ซอมหมองเคยนั้ง ก็เห็นแต่เพียงโต๊ะว่างเปล่า หยอดเพลงคืดฮอดแฟนเขา หรือ
เสียงเบาๆ ฟังกล่อมใจ (ซ้ำ)

คอยทางที่นางรอง

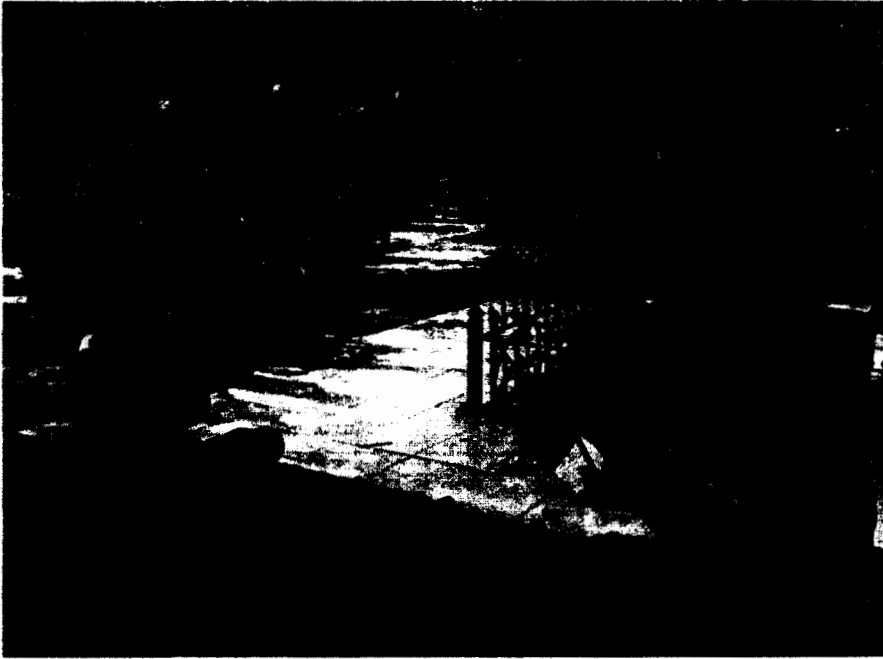
คำร้อง / ทำนอง สลา คุณวุฒิ เรียบเรียง วีระพงษ์ ศักดิ์แก้ว

ใจผู้สาวฮ้าเกอนางรอง ถูกความหม่นหมองครอบครองมานานแรมปี ผู้บ่าวอุบลคน
ไกลฮ้ายบ่โยตีถนนหมายเลขสองสี่บ่มีรถฮ้ายผ่านมา รอยความหลังยังฝังใจอยู่ ร้านข้าวขาหมู
ข้างทางเคยนั้งมองตา เข้ากรุงครั้งเคยค่างนางรองทุกครา เกือบปีแล้วฮ้ายบ่มานั้งกอดสัญญา
เหงาใจ เป็นจิ้งไค้หรือฮ้ายบ่มีใครครอบครอง น่องเป็นนางรองเหมือนชื่อฮ้าเกอหรือฮ้าย รส
ข้าวขาหมูคงสู้หมุยบ่ได้ ถูกสาวอุบลยัดใจหรือฮ้ายจิงไค้ใจจำ วอนมนต์ขลังเส้นทางสองสี่ จิง
ฮ้ายคนตีทวนคินมาทวนความจำ ผู้บ่าวอุบลคนไกลฮ้ายอย่าใจดำ ฮู้บ่สาวบุรีรัมย์คอยทางฮ้าย
อยู่นางรอง

ภาคผนวก ค
ผู้วิจัยกับการสัมภาษณ์นักแต่งเพลงลูกทุ่งอีสาน

ผู้วิจัยสัมภาษณ์สลา คุณวุฒิ นักแต่งเพลงลูกทุ่งอีสาน
วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2548

ผู้วิจัยสัมภาษณ์พงษ์ศักดิ์ จันทรูกษา นักแต่งเพลงลูกทุ่งอีสาน
วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2548